

JÎYANUS

hayy û ego

4. Dalga: Ekonomi

ERCAN TURAN

KÖKLER SAPMALAR KRİZLER

S∞N

MEDENİYET

Bu kitabın tüm yayın hakları *Ozan Yayıncılık*'a aittir. Tanıtım için yapılacak alıntılar dışında tüm alıntılar, Kültür Bakanlığı Telif Hakları Sözleşmesi gereği yayınevinin iznini gerektirir.

4. Dalga: Ekonomi / Ercan Turan

Yayın Yönetmeni: Arzu Sandal
Editör: Abdullah Demir
Kapak Resimleri: K. Özlem Adanur
Kapak Tasarımı: Kevser Akgüneş

Baskı ve Cilt: Ozan Matbaacılık
Davutpaşa Caddesi Güven Sanayi Sitesi B blok Kat: 2 No: 352
Topkapı - İSTANBUL

Kütüphane Bilgi Kartı (CIP):

4. Dalga: Ekonomi / Ercan Turan

Jîyanus, Hayy û Ego, Kökler Sapmalar Krizler, Son Medeniyet
Ekonomi, Siyaset, Tarih, Varlık Felsefesi, Türkiye, Dünya

Ozan Yayıncılık Ltd. 1. Baskı Şubat 2021, Türkiye, İstanbul, ???? sayfa

ISBN: 978-605-7569-????

Sertifika No: 42194

Dağıtım:

İstanbul: 2A, Alfa, Alkim, Artı, Bilgi, Çağaloğlu, D&R, Derya Dağıtım
Final, Paraf, Remzi, Say, Totem, Yelpaze

Ankara: İmge, Kıta, Ekinoks, Arkadaş Kitabevi

İzmir: Güneş

İnternet satış:

www.idefix.com, www.kitapyurdu.com, www.kitapyeri.com,
www.dr.com.tr www.netkitap.com, www.hermeskitap.com, www.babil.com,
www.1001kitap.com.tr, www.kitapdenizi.com, www.finalpazarlama.com,
<http://www.kitapsan.com.tr>

OZAN YAYINCILIK LTD.

Alemdar Caddesi Güzel Sanatlar Sk. No: 13 Çağaloğlu İstanbul

Tel: 212.511 93 95 - 520 43 90 Faks: 212.527 98 47

Email: info@ozanyayincilik.com Web: www.ozanyayincilik.com

Ercan Turan (hayy û ego)

10 Nisan 1978 doğumlu.

Felsefe ve Kamu Yönetimi öğrenimi gördü.

13 yıl felsefe, psikoloji, sosyoloji ve mantık öğretmenliği yaptı. Bu süre zarfında özel bir yayınevi için birçok ders ve sınava hazırlık kitabı yazdı. Kendi adını taşıyan ilk eseri 2009 yılında yayımlanan Üniversitas kitabıdır.

Haziran 2015'ten beridir eve kapanmış okumaya, düşünmeye ve yazmaya çalışıyor. Jîyanus bu sürecin bir meyvesidir.¹

E-mail: ercan-turan@hotmail.com

¹ Bu eser, yazarının isteği üzerine editörlük süzgecinden geçirilmeden ham bir şekilde basılmıştır. Yazar şunları amaçlamıştır:
Eserdeki yazım, anlatım ve dilbilgisi sorunlarının, içinde bulunan çağın ve insanının sorunlarını temsil etmesi.
Düşünün, kusurları, zaafı ve hatalarıyla birlikte görülmesi.
Düşünme eyleminin-etkinliğinin ve disiplininin, kök, sapma ve kriz halleri ile öncül, süreç ve sonuçlarının okuyucu tarafından en doğal şekilde gözlemlenmesi.
Okuyucunun eser karşısında sürekli canlı-özne olması.
Altı yıla yayılmış sohbet doğasının mümkün olduğunca korunması.

İÇİNDEKİLER

∞ aborî: ekonomik ∞	11
∞ penaber: mülteci ∞	18
∞ wêran: harap ∞	23
∞ binerd: zindan ∞	28
∞ gihîştî: olgunluk ∞	33
∞ jîyanus: hayat bilinci ∞	39
∞ gauss ∞	42
∞ lîstikek xirab: kötü oyun ∞	48
∞ dînêo: salak ∞	52
∞ xwezayî: doğal ∞	61
∞ dûr û nêzîk: uzak ve yakın ∞	69
∞ mizgîn: müjde ∞	77
∞ şahî: zevk ∞	83
∞ paradîgmaya çepê: sol paradigma ∞	84
∞ zêdegavîyên: aşırılıklar ∞	90
∞ nûnertiya baş: iyi temsil ∞	92
∞ xwedê an xwezayê: tanrı veya doğa ∞	94
∞ ma: kaldı ∞	97
∞ exlaq û pratîk: ahlak ve pratik ∞	100
∞ xeletiyek mezin: büyük hata ∞	103
∞ otokton: yerleşik ∞	105
∞ ayşe: ayşe tükürükçü ∞	108
∞ aqıl, ehlaq û bawerî: akıl, ahlak ve iman ∞	111
∞ raperîn: ayaklanma ∞	116
∞ qanûnên: yasalar ∞	121
∞ jîyanus û dîrok: hayat bilinci ve tarih ∞	124
∞ emine ocak: cumartesi annelerinden ∞	125
∞ mêşa hespê: at sineği ∞	129
∞ ciwanan: gençler ∞	132
∞ kolber ∞	136
∞ hilweşîna: çöküş ∞	138

∞ tevgera afirîner: yaratıcı hareket ∞	142
∞ dubendî: bölünme ∞	145
∞ çîna navîn: orta sınıf ∞	148
∞ bajarê şeytan: şeytan kent ∞	152
∞ vexwendina: davet ∞	159
∞ akapitalizm: metakapitalizm ∞	161
∞ riya navîn: orta yol ∞	171
∞ mîkro û makro: mikro ve makro ∞	174
∞ 1+1=1: tevhit ∞	178
∞ kawayê hesinker: demirci kawa ∞	179
∞ baweriya bi dewletê: devlete iman ∞	182
∞ fibonacci ∞	186
∞ edaletê: adalet ∞	188
∞ dilê wenda: kayıp kalp ∞	190
∞ mekanîka ketinê: düşme mekaniği ∞	192
∞ nous jîyanus û logos ∞	195
∞ dengê jin: kadın sesi ∞	199
∞ mesrefa: maliyet ∞	200
∞ wêdetir: ötesinde ∞	203
∞ guhartina nîrxê: değer değişimi ∞	206
∞ bingeh: temel ∞	207
∞ madonna ∞	209
∞ hebûnên: varlıklar ∞	212
∞ filozofên: filozoflar ∞	223
∞ berpirsiyariya mezin: büyük sorumluluk ∞	227
∞ belengaz: fakir ∞	230
∞ moralê xulam: köle ahlakı ∞	232
∞ tama jîyanê: hayatın tadı ∞	234
∞ dewlemendî: zenginlik ∞	236
∞ mîrata: miras ∞	237
∞ olympe de gouges ∞	241
∞ lgbti+p ∞	245
∞ durûtî: ikiyeüzlülük ∞	247
∞ îmtîhan: sınama ∞	252
∞ pere: para ∞	254
∞ manîpûlasyonê mezin: büyük manipülasyon ∞	256

∞ nirxa kor: kör değer ∞.....	258
∞ hêza xwestinê: arzu gücü ∞	260
∞ mezinbûna xirab: kötü büyüme ∞.....	262
∞ qansêr: kanser ∞.....	264
∞ fermana mirinê: ölüm emri ∞.....	265
∞ ararat û cûdî ∞.....	267
∞ şahî û azadî: neşe ve özgürlük ∞	268
∞ sunnetullah: sünnetullah ∞.....	270
∞ a an b: a veya b ∞.....	271
∞ qeyd: kayıt ∞.....	273
∞ [m ² û km ²]: metrekaare ve kilometrekaare ∞.....	276
∞ yek du sê û çar: bir iki üç ve dört ∞.....	277
∞ zêr û nirx: altın ve değer ∞.....	278
∞ ez û ez: ben ve ben ∞.....	280
∞ spîyan: beyazlar ∞	281
∞ ruhê shirk: şirk ruhu ∞	285
∞ bûrjûva: burjuva ∞	288
∞ çîyan: dağlar ∞	290
∞ şa: neşeli ∞.....	291
∞ xwestek: dilek ∞.....	295
∞ azadî û pêwîstî: özgürlük ve zorunluluk ∞.....	298
∞ koçberiyê: hicret ∞.....	301
∞ zewicî: evli ∞	303
∞ qezencên: kazançlar ∞	305
∞ Cezerî ∞.....	306
∞ roboski ∞	308
∞ ali şerîati ∞	310
∞ proudhon ∞	312
∞ kant ∞.....	314

∞ aborî² ∞

Amacın nedir ego?

AYETLER: Ne var ki o, sarp yokuşu aşmayı göze alamadı. Bilir misin nedir sarp yokuş? Köleleri özgürlüklerine kavuşturmaktır veya darlık ve yoklukta doyurmaktır.³

O sarp yokuş sadece ekonomik bir şey mi?

Elbette değil!

İnsan ekonomik bir varlığa mı indirgendi?

İnsan bir beden ve dünyadadır. Bundan dolayı da ekonomik ve politik-sosyal-kültürel yönleri elbette ki vardır. Fakat onu sadece bir ekonomi-politik varlık olarak düşünmek çok büyük bir hata ve kötülüktür. Ne yazık ki bu kötü durumdan bir türlü çıkamadık.

Ekonomiye bakışın nasıl?

Ekonomi, hayatta kalmanın araçlarından birisidir, amaç değildir. Bu nedenle de öyle düşünülmeli ve pratiğe geçirilmeli ki insanı tevhit menzilinden alıkoymasın.

Kendi mertebence bilincini terbiye etmiş bir insan olarak, kâinata ve insanların yaşamlarına baktığında ne görüyorsun?

Ortalama her iyi bilinç, kâinata ve toplumsal alana-kültüre baktığında aralarında devasa çelişkiler görür... Kâinattaki bu yüksek bilinç nasıl olmuştaki kültür alanında bir ahmaklığa dönüşmüş? Bu ahmaklık ya da varoluş düşmanlığı, iyi bir bilincin tahammül edebileceği bir şey değildir. Bir insan henüz yaşayan ölüye dönüşmemişse bu cehenneme nasıl tahammül edebilir ki? Ben tahammül edemeyenlerdenim, fakat sayımız çok az olduğu için kendimi bir sapma olarak görüyorum.

Bu kötücül durum karşısında ne yapılması gerekir?

Bizim yeryüzünde, dikey ve yatay eksenleri kuşanmış bilinçlerimizle sürekli dolaşımda olmamız ve bu cehennemi cennete

² Aborî-Abor: Ekonomik

³ Beled, 11-14. Ayetler

dönüştürecek pratikleri hayata geçirmemiz gerekiyor. Bütün bunları ise, herkesin bu cehennem sahnesinde içine şeytan girmişçesine hareket halinde olduğu bir çağda, durarak ya da en azından durmaya çalışarak yapabiliriz.

Kimler durmaya çalışabilir?

Bunu kitleler yapamaz, sadece ve sadece şahsiyetler yapabilir!

*SÖZLER: "İnsanın varlığı, dünya içinde varlıktır; insan 'şey' değil şahsiyettir."*⁴ Heidegger

Ekonomi ya da iktisat da şahsiyetlerin en önemli ödevleri arasında yer alır mı?

Hiç kuşkusuz yer alır ve yer almalıdır da. İnsanları daha ahlaklı, daha bilinçli, yani daha kemal bir düzeye çıkaracak olan şey sanıldığı gibi bilim, sanat, felsefe, edebiyat ve teknoloji değildir. Bir yerde ölçülü bir ekonomi-politik temel yoksa, kitlelere yardım edebilecek başka bir araç da yoktur. Çünkü bu temel yoksa değerli olan hiçbir şey hayat bulamaz, bulsa bile kamusallaşamaz, kamusallaşsa bile devamlılık üzere olamaz.

Senden öncekiler ekonomiyi yeterince düşünmediler mi?

Ekonomi, ev yönetimi anlamına gelir; Yunanca'da "oikia-ev" ve "nomos-kural-akıl" köklerine dayanır. İktisat ise Arapçadır ve "kesb", çalışmak, çabalamak, biriktirmek kökünden türer. Bu iki kavramın ontolojisinde, epistemolojisinde ve pratiğinde ev, çalışmak, biriktirmek, kural, akıl var ve ikisi de bilim, yani haklarında devasa bir literatür oluşmuş. Fakat bunlara rağmen binlerce yıldır herkesin evinin olduğu akılcı bir sistem bile kurulamadı. Bu çok tuhaf değil mi? Gördüğüm kadarıyla insanın ekonomi konusunda teorik ya da düşünsel bakımlardan bir eksikliği yok.

Sorun ne o zaman?

Sorun, doğamızın kötücül yanını terbiye etmeye yanaşmama-mızdan kaynaklanıyor. Doyumsuzluğumuzu, biriktirme, yayılma ve işgal gibi şeytani yanlarımızı terbiye etmek bize zor geliyor. Öyle görünüyor ki ekonomiyle-iktisatla ilgili "birik-

⁴ Heidegger, Martin, 2003, *Metafizik Nedir?* Çev.: Mazhar İpşiroğlu, S. Kemal Yetkin, Kaknüs Yayınları, İstanbul, s. 17

tirme" dışındaki her şeyi görmezden gelme kolaycılığına kaçmışız. Bu kaçıışı da hiçbir peygamber, filozof ve bilim insanı durduramamışa benziyor.

Peki, sen nasıl durdurabilirsin?

AYETLER: *"Şunu iyi bilin ki bu dünya hayatı bir oyun ve eğlenceden ibarettir. Oysa ahiret yurdu, işte asıl hayat budur! Keşke bunun böyle olduğunun bilincinde olsalardı."*⁵

Ben bambaşka bir çağın insanıyım... Benden öncekiler duygu ve biliş çağı dalgasının insanlarıydılar, şimdi ise bilincimiz daha kemal bir noktaya gelmiş durumda, öyle ki ilke-Tab, sezgi ve tevhit çağ dalgalarından söz etmeye başlayacağız. Diğer taraftan; insanlık artık biriktirme, yayılma, işgal gibi hayata düşman olan kötülükleri tüketti. Saydığım bu kötülüklerle yaklaşan insanlardan, şirketlerden ve devletlerden iğrenilir hale geldi. Çünkü asıl-esas olan hayattır ve onun anlamının, tutkusunun ölümüne canlı olan hiç kimse kayıtsız kalmaz.

Acılarınızın sonu mu geliyor?

SÖZLER:

*Bütün dünyayı yataktan kaldırmak
Ve yıkamak ve giydirmek ve ısıtmak ve beslemek
Ve çalıştırıp tekrar yatırmak
İnan bana Saul, dünyalarca acıya mal oluyor.⁶
John Masefield*

Dünyada olduğumuz sürece acılar hep olacak ama o acıların niteliği ve seviyesi değişecek. "Eskiden" yeme, içme ve barınmayı dert sanıyorduk, oysa artık bunların sadece sorun olduklarını anlıyoruz. Bu sorunları aşacağız; daha çok can sıkıntısıyla, var oluş sancısıyla, hüznü ve neşeyle dolacak hayatlarıymız.

Neşe?

Evet neşe! Çünkü evimizin, yuvamızın yolu görünmeye başlayacak... Düşmüştük ve şimdi eve doğru gittiğimize herkes şahit olacak. Bunu görmek için sanatçı, bilim insanı, edebiyatçı,

⁵ Ankebut, 64. Ayet

⁶ Apple, Michael W., 2006, Eğitim ve İktidar, Çev.: Ergin Bulut, Kalkedon Yayınları, İstanbul, s.107

derviş ya da filozof olmak da gerekmeyecek, yeterince canlı olan herkes o muhteşem yolu görmeye başlayacak!

Geçmişe baktığında içini daha çok hangi duygular kaplıyor?

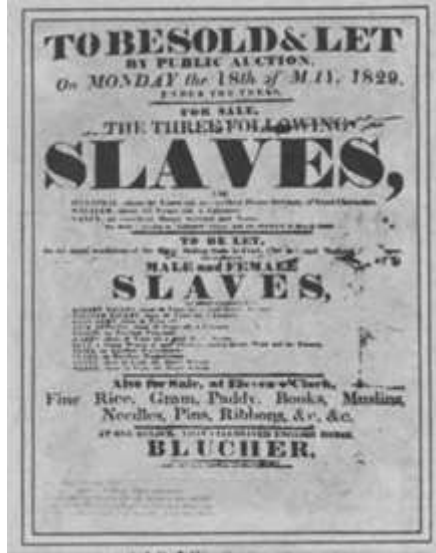
Daha çok utanç ve hüznün kaplıyor içimi. Hayatın muhteşemliğini göremeyecek kadar kötü şekilde dönüşmüş, dünyayı işgal edilmesi gereken bir yer olarak gören ve insanları köle-efendi mekaniğine mahkûm etmek dışında bir şey yapmayan insanlara baktıkça utanç ve hüznle doluyorum.

Sen de mi suçlusun?

Atalarımızın yaptıklarından sorumlu değilim ama insani olan hiçbir şey bana yabancı değildir, onlara baktıkça zaafılarımı ve kötü yanlarımı görüyorum.

İşgal kültürü ve köle-efendi mekaniği bugün de yaşıyor mu?

19. yüzyılın başlarında Amerikan gazeteleri köle satış ilanlarıyla doluydu. Aşağıda, kadın ve erkek kölelerin satışını duyuran bir gazete ilanı görülüyor:⁷

Ben bu ilanın hala geçerli olduğunu düşünüyorum. Bütün iş ilanları ve reklamlar işgal-köle ahlakı ve köle-efendi ilişkileri

⁷ Davis, Angela, 1994, Kadınlar, Irk ve Sınıf, Çev.: İnci Çeliker, Sosyalist Yayınları, s. 23

üzerinde yükselir. Yeme, içme, barınma, cinsellik ve bunlarla ilgili olan her şeyin biriktirilmesi üzerinden oynanan mikro ve makro oyunlar bütün hayatı işgal etmiştir.

Bu oyunların kazananı var mı?

Sünnetullah'la girilen savaşta kazanan bir beşer olmaz... Kendimizi kaybetme-kendimizden mahrum olma, hayatın anlamını, büyüsunü, tutkusunu, arzusunu kaybetme pahasına girilen, hiç kimsenin kazanmadığı, herkesin ve doğanın kaybettiği dev bir oyun sahnesindeyiz. Saçmanın vücut bulmuş hali gibiyiz!

Oyun bitiyor mu?

Eskilerin oyunları artık bitiyor-bitecek, çünkü insanlar ilk defa ebedi evlerine doğru yol aldıklarını görecekler. Bu aydınlanmanın, kemal seviyenin, tutkunun, özgürlüğün ve neşenin karşısında nesneleştirici hiçbir mekaniğin yaşama şansı yoktur. Yaşasa bile egemen olma şansı yoktur.

*FRAGMANLAR: İnsanlar hayvan gibidir. Onları serbest bırak, kendi sefaletlerine hapsedilmiş köleler olduklarını fark ederler. Şu anda acı çekiyorlar ama bilmiyorlar.*⁸

İnsan nasıl nesneleşir?

Mal tapıncakçılığı (mal fetişizmi, Warenfetichismus), Marksist ekonomi biliminde ve felsefede insanın kendi emeğinin ürününe yabancılaşmasını dile getirmektedir. Bu tapıncakçılık, anamalcı üretim süreci içerisinde insanların toplumsal ilişkilerinin nesneler arasındaki ilişkiler, özellikle mallar arasındaki ilişkiler kılığına bürünmesiyle ortaya çıkar.⁹ İnsan, Tanrı dışında bir şeye taptığında kendisinden uzaklaşır, dönüşür ve taptığı şeyler-kültür içinde bir şey haline gelir.

Bu kötü dönüşümün temelinde ne var?

Hiç kuşkusuz kötü olan bir tarafımız var ve bizim düzeyimizdeki bilinçli bir varlığın ortaya çıkması için de bu gerekiyordu.

⁸ Rohrwacher, Alice, 2018, Lazzaro Felice-Mutlu Lazzaro

⁹ Lukacs, Georg, 1981, Estetik, II. Cilt, Çev.: Ahmet Cemal, Payel Yayınları, İstanbul, s. 271

Fakat ne yazık ki içine doğduğumuz kültür daha çok bu kötü-cül tarafımızı esas alarak kendisini var etmişe benziyor. Öyle ki, bugüne kadar kendi isteklerimi ve-veya başka insanların isteklerini büyüttüğümde karşıma her zaman bir Firavun çıktı. İyi-kötü, güzel-çirkin, doğru-yanlış her şeyi esasından kopartıp kendisini tekrar tekrar yaratmak için kullanan efendi bir kültürün köleleri gibiyiz. Özetle; hepimiz birer küçük Firavunuz ve büyük Firavun olmak için yarışıp ömürlerimizi heba ediyoruz. Doğamızın ve kültürün kötü taraflarını terbiye edecek bir ekonomi-politik ikame etmediğimiz sürece, bu durumun değişmeyeceğini bilmemiz gerekiyor.

Bu durumun bir suçlusu var mı?

Mevcut durumumuz hiç kuşkusuz çok korkunç ama daha da korkunç olan durum; Firavun olmak dışında bir dünyanın henüz yeterince aklın konusu kılınmamış olmasıdır. Elbette ortada büyük bir bilimsel, felsefi ve dini külliyat-literatür var. Fakat bunların hepsi dağınık haldeler ve daha da önemlisi ortada dikey ve yatay eksenleri olan bir teklif yok. Bunlardan dolayı da ister mazlum ister zalim olsunlar dünyanın bütün halklarını “suçsuz” buluyorum diyebilirim.

Peki ama suçlu kim?

Halkları Firavunlardan ve Firavunlaşmaktan uzak tutabilecek dünyaları yeterince düşünemediğimiz için asıl suçlular biz düşünürleriz. Bu çok garip bir yük ve sorumluluk duygusu demektir!

Nasıl yani?

Bilincin hakkını verme niyetindeki her insan gibi ben de bu sorumluluğun altından henüz kalkamadığım için sokakta yanımdan geçen her insandan özür dileyişim var. Sadece onlardan da değil, Firavunlara her tür hizmeti verenlerden bile özür dileyişim var. Onları “ya küçük ya da büyük Firavun olacaksın” diyen kültürden kurtarmadığımız sürece de bu duygu peşimizi bırakmayacaktır.

Firavunlukla savaşanlara ne oldu?

Biz hep bir kurtarıcı bekledik ve hala da bekliyoruz ama aynı zamanda gelen her kurtarıcıyı yok etme konusunda da ustalaştık. Öyle ki, yok etmediğimiz, misyonunu dondurmadığımız veya saptırmadığımız bir bilim insanı, filozof, peygamber, şair ve sanatçı kalmadı diyebilirim.

Sen de yok olmaktan korkuyor musun?

Sorumluluk sahibi insanlar, sorumluluklarının büyüklüğü gereği, o güzel yolda yok olmayı da seven insanlardır. Onların bu dünyada güzel bir iz bırakmak dışında başka bir yolları-dilekleri yoktur. Herkes bilsin ki bu yol aktıkça evimize daha çok yaklaşmış olacağız. Yani Firavunlar ve Firavunluk hep olacak ama Musalar, Hızırlar ve Sokratesler de hep var olacak, tabi O bizleri geri çağırana kadar!

İnsanlar bu yolda kimleri rehber edinmeliler?

Hiçbir gücü kendi şahıslarında toplamayanları, bütün kâinatı, insanlığı kuşatan ve aşan ilkelere sarılanları rehber edinmeliler.

Bu nasıl bir çağı başlatır?

Son Medeniyeti, yani şahsiyetler çağını başlatır. Ekonomik bir varlık seviyesine düşürülmüş insanı ve ekonomik bir varoluşa dönüştürülmüş hayatı artık geride bırakmanın vakti gelmiştir ve geçiyor da. Daha fazla yaşayan ölümler haline gelmeden demir attığımız bu çirkinlikten demir almalıyız; dikey ve yatay eksenleri tevhit üzere olan bir menzile doğru yol almalıyız. Düşündükçe, kendimizi terbiye ettikçe-canlandıkça ve menzili aldıkça evimizin yolu daha fazla görünecek. O yola şahit olanlara ne mutlu!

SÖZLER: İnsan, şahsiyetler arası bir özne değilse kesinlikle şeytanlar arası bir nesnedir.

∞ penaber¹⁰ ∞

Kendini şu dünya hayatında nasıl görüyorsun?

Her ne kadar otokton bir halka mensup olsam da kendimi bir mülteci gibi görüyorum diyebilirim. Ne de olsa hepimiz elimizde olmadan doğuyor, yaşıyor ve ölüyoruz. Maruz kaldıklarımıza ve birazcık da olsa tercih ettiklerimize sığınıyoruz.

Mülteci yerine göçebe demen daha doğru olmaz mı?

Göçebenin hareketini sadece dış koşullar belirlemez, en azından göç edeceği yere kendisi karar verebilir. Mülteci ise öyle bir olanaksızlığa maruz kalır ki bulunduğu yerden gitmek zorunda kalır, hatta bulunduğu yerden gönderilir. Bu gönderilmesinin karşılığında ise hayatta kalma ile ödüllendirilir. Biz de geçici bir dünya hayatına mecbur bırakılmış varlıklarız ve bu nedenle de yeryüzünde ki durumumuzu göçebe olmaktan çok mülteci olmaya benzetiyorum.

Bu durumu biraz daha açar mısın?

Göçebe, yeterince isterse yerleşik hale gelebilir ama mülteci istese de asla yerleşik hale gelemes. Çünkü onu var eden kökler geride kalmıştır, oysa göçebe kendisini var eden neredeyse her şeyle birlikte yer değiştirir. Bizi biz yapan şeyler bu dünyayı aşar, onların hepsini istesek bile -ki isteyemeyiz- geldiğimiz bu yere taşıyamayız. Özetle; kökleri geride kalanlara mülteci, yanında olanlara ise göçebe diyorum.

Peki, daha da yeryüzüne yani tarihin içine inersek hem otokton halkların hem göçebelerin hem de mültecilerin ortak kökleri var mı?

Elbette var, netice de hepimiz insanız. Diğer taraftan dillerimiz, kültürlerimiz, hayata, doğaya, insana, geçmişe ve geleceğe bakışımız arasında köklü farklılıklar var.

Bu farklılıklar iyi mi kötü mü?

¹⁰ Penaber: Mülteci

Değişimin mekaniğini oluşturdukları için doğaları gereği iyiler diyebilirim ama bu farklılıkların genel olarak çatışmaya hizmet ettiğini ya da çatışma amaçlı kullanıldıklarını söyleyebilirim. Hiç kuşkusuz çatışma da iyidir ama bunlar salt dünya merkezli çatışmalar, yani tevhidi menzile hizmet etmiyorlar.

Menzili neden göremiyorlar?

Bu aslında bir unutmaya başladı diyebilirim.

SÖZLER: “Önce kendinizi vermeye hak kazanmış ve verme olayında bir aracı olarak görün. Çünkü gerçekte her şeyi veren hayattır ve siz kendinizi bir verici olarak belirlediğinizde, sadece bir tanık olduğunuzu unutuyorsunuz.”¹¹ Halil Cibran

Duyum çağı dalgası içindeyken hepimiz tevhit üzereydik ama duygu çağı dalgasına geçtiğimizde bundan ayrıldık, birbirimize zulmettik, köklerimizi, hayatın muhteşemliğini unuttuk. Dünyaya daha fazla sahip olma ve insanlara egemen olma isteği başat hale geldi. Biliş çağı dalgasında ise kendimizi bir Tanrı gibi görmeye başladık, kökleri iyice unuttuk. Tevhitten geldiğimizi ve tevhide doğru gittiğimizi kavramak, kendimizi terbiye etmeyi ve Tanrı olmadığımızı kabul etmeyi gerektirdiği için bize zor geldi. Sonuç olarak düştükçe düştük, bilincimizin gelişmesini bile dünyaya daha fazla tapmaya ve insanlara-doğaya egemen olmaya aracı kıldık. Ve sonuçta bütün insanlık kötü bir yarışın veya rekabetin içine hapsoldü.

FRAGMANLAR: Asıl sorun büyümek değil ki, büyürken unuttuklarımız!¹²

Doğayı da mı yanlış okudunuz?

Evet, öyle görünüyor.

Kâinata baktığında ne görüyorsun ego?

L. Smolin’e kulak verelim: Evrimin popüler tarifleri genellikle rekabeti vurgularken, türlerin yaşamak için ürettiği farklı yolların çokluğuna bakarak, evrimin önemli özelliği daha çok,

¹¹ Cibran, Halil, 2017, Aforizmalar, Çev.: A. Erkin Köylügil, Erasmus Yayınları, İstanbul, s. 93

¹² Osborne, Mark, 2015, Küçük Prens, Eser: Antoine de Saint-Exupéry

farklı türler arasındaki gerçek rekabeti en aza indirmek için yaşamın yeni yollarını keşfetmeye yönelik ilerleme kabiliyeti olabilir gibi gözüküyor.¹³

Kâinatın bu durumuna rağmen ilkesizce, akılsızca ve acımasızca yıkıcı bir rekabetin içine girdik. İnsanın; kendisine, başkalarına, doğaya ve hatta Tanrıya neden hep savaş-korku merkezli olacak şekilde yaklaştığını sorgulamamız gerekir. Yani içimizdeki kötülüğü ve onu terbiye etmenin yollarını iyi düşünmeliyiz. İnsan akıllı ve moral bir varlıktır, illaki bir rekabete ihtiyacı varsa, bunu iyilikte ve merhamette yapılacak bir iş birliği rekabeti şeklinde de yapabilir?

Böyle bir değişim için mevcut bütün kültürün geride bırakılması mı gerekiyor?

Değişim ya da yeni bir şeylerin ikame edilmesi için, mevcut olan her şeyin geride bırakılması gerekmez. Her şeyi yıkan şey zaten meşru olamaz, çünkü bütün insanlık birikiminin yanlışı olması mümkün değildir. Bu nedenle bütün birikimi, insanı daha çok özne yapacak şekilde bir ilkeye vurmak daha doğru olacaktır. İçinde bulunduğumuz kötücül durumdan kurtulmak için ölçülü bir değişime ve hatta dönüşüme sarılmak, daha önce hiç olmadığı kadar hayati bir değer ve önem kazanmış gibi görünüyor.

Bu değişim ve dönüşümün hayat bulmasına dair bir umudun var mı?

Berger'e kulak verelim: Dünya ancak onu dönüştürme umudu var olduğu ama bu umudu gerçekleştirme olanağı bulunmadığı zaman katlanılmaz hale gelir.¹⁴

Bence dünyayı dönüştürme umudu da bu umudu gerçekleştirme olanağı da vardır. Bana düşünme gücü veren de bu olanak ve umuttur.

Değişimin, dönüşümün ve umudun temeli ne olabilir?

¹³ Gribbin, John, 2012, Çoklu Evrenler, Kuantum Fizikinin Evrenleri (Çev.: Emin Karabal), Alfa Bilim Yayınları, İstanbul, s. 217

¹⁴ Berger, John, 2011, O Ana Adanmış, Hazırlayanlar: Yurdanur Salman, Müge Gürsoy Sökmen, Metis Yayınları, İstanbul, s.137

Kötücül bir durumda olduğumuzu kavramak başlangıç için iyi bir temel olabilir.

Tüketici Harcamaları ve Nüfus: Bölgeye Göre¹⁵

Bölge	Dünya Nüfusundaki Payı	Dünya Özel Tüketim Giderlerindeki Payı
Birleşik Devletler ve Kanada	5,2	31,5
Batı Avrupa	6,4	28,7
Doğu Asya Pasifik	32,9	21,4
Latin Amerika ve Karayipler	8,5	6,4
Doğu Avrupa ve Orta Asya	7,9	3,3
Güney Asya	22,4	2,0
Avustralya ve Yeni Zelanda	0,4	1,5
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	4,1	1,4
Afrika'nın Sahra'nın Güneyinde Kalan Bölümü	10,9	1,2

Bu rakamlar, adaletsizliğin, ölçsüzlüğü ve merhametsizliğin somut-nicel karşılıklarıdır. Dünyada karbondioksit salınımı söz konusu olduğunda da buna benzer bir resimle karşılaşırız. Örneğin; “ABD 20,5 ve Kanada 14,8 iken Meksika 3,9 ve Çin ise 2,7 oranında kişi başı karbondioksit salınımına sahip.”¹⁶

¹⁵ Giddens, Anthony, 2012, Sosyoloji, Kırmızı Yayınları, İstanbul, s. 996 (Worldwatch Institute, 2004)

¹⁶ UNDP, 1998 İstatistikleri, s.3

Bütün bu verilerden yola çıkarak şu çarpıcı sonuca ulaşabiliriz: Sadece Çin bile ABD'nin "gelişmişlik" düzeyine ulaşsa, dünyanın iklimle birlikte sağlık ve gıda sistemleri de çöker.

Bu söylediklerini insanlar bilmiyorlar mı?

Aslında mevcut kültür-uygarlığın bir zulüm olduğunu insanların çoğu biliyor. Fakat hem ne yapacaklarını bilmiyorlar hem de popülist siyasetlerin nesnesi olmaktan bir türlü kurtulamıyorlar. Diğer taraftan insanların güvenilebilecekleri ne bir devlet ne bir bilim ne bir din ne de bir felsefe kaldı. Söz, gerçeklik ve ölçüyle eylemlerimiz arasında derin uçurumlar oluştuğu için bir çeşit yaşayan ölü kayıtsızlığına mahkûm varlıklar haline geldik.

Ne yapılmalı?

İçinde bulunduğumuz durumu genel olarak hepimiz biliyoruz, o zaman bunu aşacak teori ve pratikleri düşünmemiz gerekiyor. Bu da zorunlu olarak özellikle de bazılarımızın kaybetmeyi sevmesine bağlıdır. İşin özü, kendimizi terbiye etmeye niyetimizin olup olmamasıdır. Erdemli olmak ve ölçülü bir hayatı ikame etmek gibi bir sorumluluğumuz olduğunu fark etmemiz gerekiyor. Hangi inançtan ya da kültürden olursak olalım, bu sorumluluk hepimizin ortak gerçekliği olmalıdır.

*SÖZLER: "Erdem, sevgi düzenidir."*¹⁷ *Augustinus*

Dünyanın ve insanların kendileri için yaratıldığını sanan o gaflet içindekilere karşı ne yapmayı düşünüyorsun?

Sıvasız ve çatısız evlerinden çıkacak Brezilyalı, Çinli, Pakistanlı ve Hintli kardeşlerim... Dünyadaki bütün yoksullar, mazlumlardan yeterince canlı olan bütün insanlar mahşere akar gibi meydanlara akacaklar. Her yer inleyecek, titreyecek ve zalimlerin kendi çocuklarının yüzlerine bakacak yüzleri bile kalmayacak. Kıyam ateşi dünyanın bütün meydanlarında yanacak ve aynı meydanlar yaratacak cenneti.

Bu bir devrim mi?

¹⁷ Comte Sponville, Andre, 2004, Büyük Erdemler Risalesi, Çev.: Işık Ergüden, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 378

Hayır, sadece devrim değil, bu bir değişim ve dönüşümdür, kâinatın yasalarına saygı duymaktır, adaptasyondur ve tevhidi yola girmektir.

Bu bilinçle mi ilgili?

Elbette... İnsanlık yeterli bir bilinç seviyesine ulaştığında kısa sürede her şey yeniden kurulacak. Şiddet olmayacak, kimsenin burnu bile kanamayacak, çünkü egemenler öyle bir kıyama şahit olacaklar ki, gıklarını bile çıkarmadan hadlerini bilecekler. Bu böyle gitmez, hayatın amacı, bütün insanların ve doğanın egemenlerin nesnesi haline gelmesi değildir. Hadlerini çok aştılar ve artık bizim terbiyemizle hadlerini bilecekler!

SÖZLER: "Neden sizi işe alsınlar?" sorusuna, "Neden sizin için çalışayım?" sorusuyla cevap verilebildiği gün iş barışı sağlanmış olur. Ağah Aydın

∞ wêran¹⁸ ∞

Bu harap haldeki kültür-uygarlık nasıl düzeltilebilir?

Her ekonomi-politik sistem; devlet kurumunu, insanların içindeki devlet olma güdüsünü ve yine insanların içindeki vicdanı dikkate almak zorundadır. Bu üçüncüsü hepsinin temelidir ve bu temel de adaleti gerekli kılar. Adaletin olmadığı yerde devlet de vicdan da olmaz, bundan dolayı da sadece ve sadece adaletin merkeze alındığı bir sistem meşru olabilir. Benim amacım; birçok açıdan soyut, normatif, dini-metafiziksel, irrasyonel olarak da görülen "adalet" in fizik-matematik yasalarını ortaya koymaktır. Ve bunu yaparken de tevhit üzere olan bir menzili işaret etmektir. Umarım bunda başarılı oluruz ya da daha iyi bir ekonomi-politik paradigmayı ikame etmek için kafa kafaya verip ciddi ciddi düşünürüz. Çünkü başka bir yol bulamazsak herkesin yaşayan ölümlere dönüşeceği bir son çok yakın görünüyor. Özetle; insan olmanın sorumluluğunu taşımaya başlarsak,

¹⁸ Wêran: Harap

işte o zaman bu harap haldeki kültür-uygarlık düzelmeye başlayacaktır.

İnsanlar değişmeye hazırlar mı?

Herkesin sadece kendisini kurtarmaya çalıştığı, kendi bacağından asıldığı zaman kıyamet anı ve sonrasıdır. Kapitalizm bu kıyameti yeryüzüne indirmiştir ve ona süreklilik kazandırmak için elinden geleni yapmıştır. Şu cennet gibi olan dünyada, özellikle de muktedir insanların kendi elleriyle yarattığı bir kıyameti bizler sürekli olarak yaşıyoruz. Kapitalist sistemle, şahsiyet veya sorumlu insan olmaktan nasibini almamış aşırı bençil ölü bir insan türü yaratıldı. Bu nedenle de anlam ve tutku çöktü. Ben, menzili olan iyi bir teklif karşısında bütün insanların heyecanlanacağını ve tekrar hayata dönmek isteyeceğini düşünüyorum.

FRAGMANLAR: Mutlu olmayı büyümeye tercih ederim.¹⁹

Söyle bana hayy, insan mutluluktan da iğrenir mi?

İnsanı köle yapan hiçbir şey sevilmez, o şey tercih ya da alışkanlık olsa bile ya da bütün amaçların amacı gibi görülse bile. Yanlış amaçların doğru araçlarını keşfetmek için ne kadar zaman harcadığınızı bir bilseniz! Bu menzil dışılık ister istemez bir bıkkınlık ve iğrenme duygusuna dönüştü. Onlara menzili göster ego, senin secdenin gereği budur!

Görüyorum!

Neyi ego?

Jıyanus'u!

Nerede?

Her yerde!

O hep olacak mı?

Evet.

O kötü bir şey mi?

Şu anda gördüğüm kötü.

Onun iyi hali var mı?

¹⁹ Springer Berman, Robert, Shari, 2003, American Splendor

Evet var.

O nasıl iyi olabilir?

Tevhit üzere olan dikey ve yatay eksenleri ikame ettiğimiz zaman iyi olabilir. Gördüğüm kadarıyla hayatı, ölümü, kötülüğü ve parayı sahici bir sorgulamaya tabi tutmamız gerekiyor.

Neden?

Çünkü bu bütün iyi şeyler için iyi bir başlangıç olabilir...

Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle Küba'ya yapılan yiyecek yardımları kesilince 1989 ile 2000 yılları arasında Küba'da beslenme açısından bir kriz yaşandı. 1980 ile 2005 yılları arasında Küba hastanelerinde düzenli olarak tutulan hasta kayıtları incelendi. Söz konusu dönemde Küba halkının enerji tüketimi 2899 kaloriden 1863 kaloriye düşmüştü. Kriz sayesinde fiziksel olarak aktif olan yetişkin sayısı %30'dan %67'ye çıkmış, obezlik ise %14'ten %7'ye gerilemişti. 1997-2002 yılları arasında şeker hastalığının neden olduğu ölümler %51 azalmıştı. Kalp ve damar hastalıklarından ölenlerin sayısında %35, felçten kaynaklanan ölümlerde %20 ve toplam ölüm sayısında %18 gerileme olmuştur. Bütün bu çalışmalar, vücut ağırlığının normal sınırlar içinde tutulmasının ve aktif bir yaşam sürdürmenin uzun ve sağlıklı bir yaşam için şart olduğunu gösteriyor.²⁰

Dünyada yetersiz beslenmeden ölenler olduğu gibi aşırı "beslenmeden" ölenler de var. Herkesin kendi emeğiyle geçinmesi, yeterince hareket etmesi, doğru düzgün beslenmesi çok mu zor? İnsanı tüketim nesnesi yapan piyasa terbiye edilmeden iyi olmamız mümkün görünmüyor. Çatlayıncaya kadar yiyip içerek ölenler bir tarafta, yiyecek içecek bir şeyler bulamadığı için ölenler diğer bir tarafta. Tam olarak ifrat ve tefrit cehennemlerinin içinde debelenip duruyoruz. Oysa düşünen moral varlıkları; iyiyi, güzeli, doğruyu inşa etmekle mükellefiz ve ister inanalım ister inanmayalım bunu yapmak zorundayız.

Mülkiyete karşı mısın ego?

SÖZLER: "Mülkiyet ilk işgaldir."²¹ Kant

²⁰ Karaçay, Bahri, 2012, Yaşamın Sırrı DNA, TÜBİTAK Yayınları, Ankara, s.296-297

²¹ Ülken, Hilmi Ziya, 1941, İctimai Doktrinler Tarihi, Yenidevir Basımevi, s. 166

Bir şeye karşı olmam için, o şeyin tevhide menzile hizmet etmiyor olması gerekir. Gördüğüm kadarıyla mülkiyet böyle bir şeye hizmet etmiyor. Hiç kuşkusuz mülkiyet olmalıdır, başka türlü omurgalı insan ve toplum ortaya çıkamaz ama her şey gibi onun da sınırlandırılması gerekir, yani tevhide menzile hizmet edecek hale getirilmesi gerekir. Aksi halde mülkiyet işgal olmaya devam edecek, bu işgal de hayatın bütünü zehirlemek demektir.

Ekonomi için düşündüğün bir ölçü ya da yöntem var mı?

Paranın dağılımı-dolaşımı ve değere tutunması için iki fizik-matematik "teorisini" temel alacağım...

"Bir aritmetik dizi olan Fibonacci dizisi, terimleri büyüdükçe, giderek ortak böleni Phi olan bir geometrik diziye dönüşme eğilimi göstermektedir."²²

Diğeri nedir?

Gauss'un "normal dağılım" teorisidir.

Fibonacci dizisi ve Gauss normal dağılımı tam olarak neye hizmet edecek?

Dikey eksen olan ilkeye-Tab'a ve yatay eksen olan Tevhidi Tarih Felsefesi'ne hizmet edecek.

Amaç ne?

Amaç, para ya da değişim değeri olan şeylere kafayı takmış köle insan tipinden ve bu tipin hayatı cehenneme çeviren düşük bilincinden kurtulmaktır. Amaç bütün insanlığı tevhide menzile doğru harekete geçirmektir.

Kölelik nasıl kurumsal hale geldi?

Artı ürün zamanla artı sermayeyi yarattı ve artı sermaye de köleliği kurumsal hale getirdi. O halde "estetik adalet oranlarına göre" gerçekleşecek bir güç dolaşımı ile kapitalizm ortadan kaldırılabilir. İnsanı özgürleştirmenin zamanı geldi!

Bu yolda sana en büyük düşmanlığı kimler yapacak?

²² Bergil, Mehmet Suat, 2009, Doğada Bilimde Sanatta Altın Oran, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s.70

Bana en büyük düşmanlığı kendilerine Müslüman diyenler yapacak. Çünkü onların gerçek tanrıları ev, arsa, bağ-bahçe, işyeri tapuları, altınları ve banka hesaplarıdır. Onlara göre maddi şeyleri biriktirmek dışında hayatın başka bir anlamı yoktur. Bu putlarını yıkan bir düşünür olduğum için benden nefret edecekler.

Sana ilk önce kimler yardım edecek?

Elbette ki Batılılar... Son Medeniyet'i ilk olarak Batılılar anlayacak, çünkü onların içinde dünya malının varlığını da yokluğunu da bir gören bilinçler çok daha fazladır. Onlar özgürlüğü, iyi yaşamı, hayatın tutkusunu ve anlamını düşünebilirler ama diğerleri henüz o olgunlukta değiller.

"Diğerleri" neden bu haldeler?

Batı'nın adeta "evrime evrim katarak" daha da hızlanıp geliştiği zamanlarda Doğu, özellikle de Müslümanlar "tersine-geri evrime evrim kattılar" ve düştüler. Akıl, felsefe, bilim, sanat, teknoloji ve hukuk yerine; hadis, sünnet, icma, kıyas kültürü ve mutlakiyetçi ekonomi-politik modellere sarıldıkları için sürekli geriye gittiler.

Batı'da da sana düşmanlık yapacak olanlar yok mu?

Var tabi ama onların düşmanlığı sadece silaha ya da başka kaba kuvvetlere dayanmaz. Batılılar bilimi, sanatı ve felsefeyi de kullandıkları için onlarla yapılacak her türlü mücadele insanlığı daha da ileriye taşıyacaktır.

Bilimi ve felsefeyi kötü kullanmaları hakkında ne düşünüyorsun?

Tarihin sonu-son insan ve medeniyetler çatışması gibi tezler; bazı egemenlerin gerçekleşmesini istedikleri şeyler olabilirler. Bazı Batılılar geleceğe hâkim olmayı istedikleri için proaktif bir yaklaşımla sosyal bilimlerini ve felsefeyi birer silah gibi kullanıyor olabilirler. Bunlara cevap vermek için "son" ve "çatışma" gibi yaklaşımların üzerine çıkacak ilke ve kavramlar inşa etmek zorundayız. Özetle; bütün varlığı ve varoluşu kuşatacak özne-

leştirici bir dil ikame etmek durumundayız. Bu ödev sadece bizim değil daha çok da Batılıların ödevidir, çünkü bizden çok daha gelişmiş bir bilinci temsil ediyorlar.

Gerekli ilke, kavram ve dile ulaştığını düşünüyor musun?

Tevhidi felsefe; “gerekli” ilke, kavram ve dile sahiptir ama tek başına “yeterli” değildir. Hiçbir insan-felsefe-bilim-sanat ve din de yeterli değildir. Her şey, ulaşabileceği en kemal düzeye ancak ve ancak kolektif bilincin sonucunda ulaşabilir... Gelecekte!

∞ binerd²³ ∞

Ne görüyorsun ego?

SÖZLER: “İnsanlık tarihi seçkinlerin durmadan devam eden yer değiştirme tarihidir. Biri yükselirken diğeri alçalır”²⁴ Vilfredo Pareto

Birbirlerinden farklı görünen zindanlar görüyorum hayy.

Bu kötü halin nedeni nedir?

İnsanlık her zaman “temel merkezli” kültürler içinde debelenip durdu, oysa “menzil merkezli” bir hayatı ikame etmeliydiler. Tabi bunun için bilincin belli bir olgunluk seviyesine gelmesi gerekiyordu. Ben de altı yıl önce şimdiki olgunluk seviyesinde değildim, Allah hepimize merhamet etsin!

Büyük zindanı görüyor musun?

Evet görüyorum.

İnsanlık tarihinin bu en büyük zindanıyla mücadele ederken nelere dikkat edeceksin?

²³ Binerd: Zindan, Yeraltı

²⁴ Pareto, Vilfredo, 2013, Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü, Kuramsal Bir Sosyoloji Uygulaması, Çev.: Merve Zeynep Doğan, Doğu Batı Yayınları, İstanbul, s. 13

Şeriatî'ye göre; kapitalizmi reddetmek ve ortadan kaldırmak için yine kapitalizmin kendi yöntemiyle hareket etmeliyiz. Bu bilimsel bir meseledir.²⁵

Bana göre ise kapitalizm salt kendi araçları-yöntemleri kullanılarak ortadan kaldırılamaz.

Neden?

Bunun birçok nedeni vardır... Örneğin; kapitalizm görece rekabete dayanır, sizin başka bir tür rekabet geliştirmeniz gerekir, burası doğru veya kapitalizm güç temerküzlerine dayanır, sizin gücü daha fazla dağıtan bir sistem kurmanız gerekir, burası doğru veya kapitalizm hem bir sistem hem de sistem değilmiş "gibi" hareket eder, sizin de "gibi" değil tam öyle olmanız gerekir burası da doğru. Diğer taraftan kapitalizm ontolojisi olmayan bir modeldir, ontolojisi olmayan bir modelle onunla savışırsanız kapitalizmin başka türevlerini yaratmaktan başka bir şey yapmamış olursunuz. Yine ucu açık bir model olduğu için amacı belli değildir ve bu da insanlığın büyük bir anlamsızlık içine düşmesine neden oldu. İnsanlara yatay ekseninde bir amaç-menzil göstermelisiniz ki anlam-tutku düşmesi-ölümü yaşanmasın.

Sonuç?

O halde ontolojisi de olan bir medeniyet ikame etmeniz gerekir. Karşımızda salt bilimsel, düşünsel-felsefi, dini literatüre ya da insanlığın tarihsel deneyimlerine dayanarak aşabileceğimiz bir engel yok. Bütün bunları da kuşanmamızı gerektiren bir engel söz konusudur. Bu nedenle de ontolojisi, epistemolojisi ve pratiği tevhit üzere olan bir medeniyeti ikame etmekten başka bir çaremiz-yolumuz olmadığını iyice kavramamız gerekiyor.

Ne zamandan beridir iyi bir yol arıyorsunuz?

*SÖZLER: "İnsanlık altı bin yıldır toplumsal sistemini arıyor."*²⁶ *Proudhon*

²⁵ Şeriatî, Ali, 2012, İslam ve Sınıfsal Yapı, Çev.: Doğan Özlük, FECR Yayınları, Ankara, s. 43

²⁶ Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası yayınları, İstanbul, s. 136

Sizi iyi bir yol arayışından şu anda alıkoyan şey nedir?

Ait olduğumuz modern dünyanın özünde reklam vardır.²⁷ Reklam kültür-uygarlığı hepimizin sahibi katına yükselmiş görünüyor. Onların yap dediklerini yapan, yapma dediklerini yapmayan robotlara dönüştük, sanki iyi bir yol aramamız gerektiğini bile artık reklamlardan bekliyor gibiyiz.

Bu kültür-uygarlığın sizi hasta ettiğini görmüyor musunuz?

1915'ten önce doğan Amerikalıların sadece %1 veya %2'si hayatları boyunca büyük çapta bir depresyon geçirirken günümüzde böyle bir depresyon geçirme sıklığı 10 kat daha fazla, yani %15 ile %20 arasında seyrediyor. Hatta bazı araştırmalardan çıkan sonuçlar %50'ye yakın. 1990'larda yapılan bir araştırmaya göre, 15 ile 17 yaşları arasındaki gençlerin %21'i çoktan büyük bir bunalıma girmiş bile.²⁸

Bu hasta kültür-uygarlığın nesnesi olan insanları nasıl iyileştireceksin?

Tanım itibarıyla, gelir eşitsizliği tüm toplumlarda, şu iki bileşenin toplamıdır: Bir yanda emek gelirlerindeki eşitsizlik, diğer yanda sermaye gelirlerindeki eşitsizlik. Bu bileşenlerin dağılımındaki eşitsizlik arttıkça, toplam eşitsizlik de artar.²⁹

Eşitsizlik, şeytani-hadsiz rekabet ve kâr dışında bir amacı olmayan kötücül kültür hepimizi hasta etti.

∞on Medeniyet, Gauss ve Fibonacci araçlarıyla bütün ekonomiyi estetik adalet ölçülerine bağlamayı amaçlar. Emek ve sermaye gelirlerinin de yine bu ölçülere bağlanması esastır. Faizli, spekülatif piyasalara yer vermeyerek ve konut-toprak gibi taşınmazları yatırım ürünü olmaktan çıkararak emeği yüceltir. Bunları bir bütün halinde düşünürsek yavaş yavaş iyileşen insanın ortaya çıkacağını rahatlıkla öngörebiliriz.

²⁷ Baudrillard, Jean, 2005, Sanat Dünyasının Kurduğu Kompo, Çev.: Oğuz Adanır, Paris, s. 24

²⁸ Merter, Mustafa, 2014, Psikolojinin Üçüncü Boyutu, Nefs Psikolojisi ve Rüyaların Dili, Kaknüs Yayınları, İstanbul, s. 13

²⁹ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 259

FRAGMANLAR: "Belki de mutluluk yalnızca kovalayabileceğimiz bir şeydir."³⁰

Onları uyarmak mısın?

Bugüne kadar ki bütün ekonomik devrimler gücün belli ellerde daha çok temerküz etmesiyle sonuçlandı. Endüstri 4.0'ın da bu şekilde gerçekleşmesi insanlığın taşıyamayacağı bir sorundur.

Neden?

Bunun birçok nedeni var... Artık kitleler tarihte hiç olmadığı kadar birbirlerinden haberdarlar. Diğer taraftan endüstri 4.0'ın bilişim teknolojileri, endüstri ve internet gibi bileşenlerden oluşması onu kırılğan kılmaktadır. Tarihte hiç olmadığı kadar insan ile üretim ve tüketim araçlarının hepsi bir özdeşliğe-tekilliğe doğru gidiyor. Bundan dolayı rekabet de her bir insanla adeta özdeşleşmeyi gerektirecek. Bu da ister istemez insanların daha fazla kayıt altına alınmasını, ölçülmesini, davranışlarının öngörülmesini ve kontrolünü beraberinde getirecek. Bütün bunlar da insanlar ve hatta doğa üstünde büyük bir baskıya neden olacaktır. Hem baskının artması hem de gücün belli ellerde daha fazla temerküz etmesi bir arada olamayacağı için artık devrimler yüz ya da elli yıl içine değil bir yıl içine de sığmaya başlayacak. Bu da aslında kaos demektir.

Tarih boyunca insan sayısı-nüfus ile meslek-iş-istihdam imkanları görece paralel arttı-gelişti. Ancak tarihte ilk defa nüfus artmaya devam ederken meslek-iş-istihdam ise içe doğru çöküyor-azalıyor. Yani insanın yapabileceği işler azalıyor-makinelelerin eline geçiyor. Bu da tarihte hiç olmadığı kadar büyük işsizlikler demek, bunu dünya devletleri-egemenleri taşıyamazlar. Ekonomik bir devrimin, değişim ve dönüşümün olması kaçınılmazdır.

Ne öneriyorsun?

Kaosların bazıları öngörülebilecek, bazıları öngörülemeyecek, bazılarının sonuçları kontrol edilebilecek, bazılarının kontrol edilemeyecek. Kaoslar bütün kültürü, insanları ve doğayı etkisi

³⁰ Conrad, Steve, 2007, Umudunu Kaybetme

altına alacak. Ben küresel çaptaki-etkideki bu kaoslara “geoaritmetik kaoslar” diyorum. Bu kaos zamanları gelmeden insanlığın köklerine uygun bir medeniyeti ikame etmemiz gerekiyor. Aksi halde kaoslarda birbirimizle yarışmaya hapsolabiliriz.

Bu uyarılar yeterli olur mu?

Keynes’e kulak verelim: Kapitalizm bir başarı değildir. Zekice değildir, güzel değildir, adil değildir, erdemli değildir ve vaatlerini yerine getirmez. Kısacası, kapitalizmden hoşlanmıyoruz ve onu küçümsemeye başlıyoruz. Fakat kapitalizmin yerine ne koyacağımızı düşününce kafamız hepten karışıyor.³¹

Keynes’in bu düşüncelerine katılmamak mümkün değildir ve özellikle son yüzyılda insan türünde gerçekleşen değişim ve dönüşümü de hesaba katacak olursak herhangi bir uyarının ya da teklifin tek başına yeterli olmayabileceğini her zaman hesaba katmak gerekir diye düşünüyorum.

Senin kafan da karışık mı?

Benim kafam 1986’dan beri karışık ve üstelik bu karışıklık sürekli olarak arttı diyebilirim.

Karşında nasıl bir zindan olduğunu biliyor musun artık?

Walter Benjamin’e göre kapitalizm putperest bir tapınma dini- dir, yani dogmasız, teolojisiz, öğretisiz bir dindir.³² Kârlı olan her şeyin mubah olduğu bir sistem doğal olarak dogmasız olur. Aşkın, metafiziksel, mistik ve mitolojik olan hiçbir anlam dünyasına izin vermediği için teolojisizdir. Hiçbir insanlık deneyimini, felsefi, bilimsel ve estetik bilgiyi sistemin omurgası haline getirmez, hiçbir temellendirme ihtiyacı duymaz ve bunlardan dolayı da öğretisizdir. Bütün bu özelliklerine rağmen insanların çoğu kapitalizmin içinden çıkmayı düşünmüyorlarsa bu da sadece ve sadece ona tapındıklarını yani düşünceyi ve iradeyi devre dışı bıraktıklarını gösterir.

Burada büyük bir kopuş mu var ego?

³¹ Albert, Michael, 2008, Kapitalizmin Ötesinde Yaşam, Umudu Gerçeğe Dönüştürmek, bgst Yayınları, İstanbul, s. 9

³² İlahi Kapitalizm, 2010, Hazırlayan: Marc Jongen, Boris Groys, Jochen Hörisch, Thomas Macho, Peter Sloterdijk, Peter Weibel ile Söyleşi, Avesta Yayınları, İstanbul, s. 24

FRAGMANLAR: “İnsan seçemediği zaman insanlıktan çıkar.”³³

Evet, öyle görünüyor. Fakat insanların hemen hemen hepsi hayatın anlamının, tutkusunun çöktüğüne şahit oldular ve bu durumun devam etmemesini, en azından gelecek nesillerin de heba olmamasını istiyorlar. Bu nedenle de iyi bir değişim ve dönüşüme bence çok yakınız. İnsanlar, dikey ve yatay eksenleri olan iyi bir teklif görürlerse kapitalizmin zindanından çıkmaya hazırlar diye düşünüyorum. Tabi bu hiç kolay olmayacak, onun da farkındayım.

FRAGMANLAR: *Bu kâbustan kurtulmak için bana gözyaşı lazım.*³⁴

Müslümanlar bir söz söyleyebilirler mi?

Bir söz söylemelerini bırakalım, onlara kâinatın-hayatın sırrını bile versek onu anlayamazlar. Çünkü herhangi bir değerli şeyi anlayacak ve işleyecek bilişsel seviyede değiller. Onlar duygu çağı dalgası içindeler ve biliş çağı dalgasına çıkana kadar nesne durumunda, yani zindanda kalmaya devam edecekler.

∞ gihîstî³⁵ ∞

Sorun nedir ego?

Bir türlü olgunlaşmıyoruz, kemal bir insan olmak yerine bize eğlenceli gelen şeylere demir atıp onlar içinde debelenmek hepimizin ortak günahı haline gelmiş görünüyor.

Kültür bu günahı destekliyor mu?

Kültür bu günahı hem yaratıyor hem de buna süreklilik kazandırıyor... “Bugün belirleyici olan şey, sistemin içindeki, tüketicinin iplerini elden bırakmama, tüketiciye bir an olsun direnişin mümkün olduğunu sezdirmeme gerekliliğidir. İlke, bir yandan tüm tüketici gereksinimlerinin kültür endüstrisi tarafından giderilmesini dayatır, öte yandan da bu gereksinimleri önceden

³³ Kubrick, Stanley, 1971, A Clockwork Orange

³⁴ Johnson, Duke., Kaufman, Charlie, 2015, Anomalisa

³⁵ Gihîstî: Olgunluk

insanın hep bir tüketici, sadece kültür endüstrisinin bir nesnesi olarak yaşamasını sağlayacak biçimde düzenlemektir. Kültür endüstrisi bu aldatmacayı tüketiciye doyum diye yutturmakla kalmaz, bunun da ötesinde tüketicinin zihnine, ona ne sunuluyorsa onunla yetinmesi gerektiğini kazır. Tüm dallarıyla kültür endüstrisi gündelik yaşamdan bir kaçış vaat eder; tıpkı bir Amerikan mizah dergisinde kızın evden kaçmasını gösteren karikatürde olduğu gibi: Karanlıkta merdiveni tutan kişi babadır. Kültür endüstrisi aynı gündelik yaşamı cennet gibi sunar. Eğlence, kendisini eğlencenin içinde unutmak isteyen teslimiyeti daha da arttırır.”³⁶

Olgun insana en uzak olan topluluklar hangileridir?

İnsan, akli ve iradesi olan bir varlıktır. Özgür düşünce ve seçme özgürlüğünün İslami toplulukların hiçbirisinde olmadığı açık seçik bir şekilde ortadadır. Yani aslında olgun insanın olmadığı yerde İslam'ın olduğunu iddia eden bir çeşit insanla karşı karşıyayız diyebiliriz. Bu hem olgun bir insana gidecek yolun önündeki bir engeldir hem de bütün kültür ve uygarlık için dehşet verici bir durumdur. Bu kötülük terbiye edilmelidir ve son din İslam'a yapılan bu zulüm artık son bulmalıdır. Gördüğüm kadarıyla kendilerine Müslüman diyenler, olgun insana en uzak olan topluluklardır diyebilirim.

Mirzabeyoğlu'na kulak verelim: Her medeniyetin, kendisini temin eden değerler sisteminin biçimlendirdiği bir iktisadi yapısı vardır; yani, değerler sistemidir iktisadi yapıyı biçimlendiren.³⁷

Peki, insanın insana kulluğu olan serbest piyasa ekonomisi-kapitalizm dışında, kendilerine Müslüman diyenlerin İslam değerlerine uygun olan bir iktisadi modelleri var mı? Yok, öyle değil mi? O halde kendi değerlerine uygun bir iktisadi modelleri olmayan halklar, nasıl olur da kendilerine Müslümanız diyebilirler? İşte bu durum, bana göre kolektif hale gelmiş olan

³⁶ Adorno, Theodor W., Horkheimer, Max, 2014, Aydınlanmanın Diyalektiği, Çev.: Nihat Ülner, Elif Ö. Karadoğan, Kabalıcı Yayıncılık, İstanbul, s. 189-190

³⁷ Mirzabeyoğlu, Salih, 2005, İktisat ve Ahlak, İktisada Giriş, İBDA Yayınları, İstanbul, s. 20

bir münafıklığın resmidir. Müslüman coğrafyanın bütünü bir çeşit münafıklık içinde debelenip duruyor.

Tevratlarda, İncillerde ve Kuran'da yazmadığı halde lavaboya sol ayakla girmeyi Müslümanlık sayıp buna uyarlar ama bu üç kitapta da yasaklanmış olan faizin içinde yaşamaya hiçbir şey demezler. Bana göre artık karar vermeliler, dünyaya tapmaya devam mı edecekler yoksa mümin mi olacaklar?

Esas sorular yitirildi mi ego?

Kim dinleyecek, kim izleyecek, kim değer verecek, kim seçilecek, kim ne verecek ve kim ne kadar alacak gibi sorular eşliğinde yapılan etkinliklerden insanı özneleştirecek hiçbir şey çıkmaz. Piyasa bu sorulara göre işler, piyasanın insanları hapsettiği dünyanın soruları bunlardan ibarettir. Bu nedenle piyasa doğası gereği insanları tek tipleştirir ve güçlerin temerküzünü beraberinde getirir. Oysa her şeyde bir güç-oran, denge-ahenk, sınır-ilke olmak zorundadır. Bu hem olan hem de olması gerektir ve insanlığın sorumluluğu böyle bir dünyayı ikame etmektir.

Olan ve olması gerekenin tevhidi insanı nesneleştirmez mi?

Mülkiyet, üretim, tüketim, fiyat, kâr, paranın değere tutunması ve dağılımı gibi ekonomik olguların hepsinde özgürlük amaçlanmalıdır. Özgürlük için de her şey iki katmanlı bir çerçevenin içinde hayat bulmalıdır. Bu çerçevenin dış katmanı; özellikle kâinattan ve insanlığın bugüne kadar ki tecrübesinden okuduğumuz dikey ve yatay eksenlerdir. Alt katman ise Fibonacci oranları ve Gauss eğrisidir. Bu iki katmanlı çerçevenin içinde bütün insanlar ve kurumlar özgürdür. Sorumluluk, sınır-ölçü ve amaç-menzil olmadan özgürlük olmaz. Bu iki katmanlı çerçevenin amacı, özgürlüğü ve doğanın korunmasını garanti altına almaktır.

Mazlumlara meydan okuyanları görüyor musun?

Evet görüyorum... Köleci kültür-uygarlığın mabedi olan bankalar bütün insanlara meydan okuyor. Bugün Türkiye'de Prodhon'u ve Piketty'i İş Bankası, Frankfurt Okulu düşünürlerini ise daha çok Yapı Kredi Bankası yayınları yayımlıyor. Aslında

bu örnekler bile zekânın parçalanmışlığına, artık bir araya gelmeyeceğine olan inancın tezahürleri ve aynı zamanda mazlumlara karşı meydan okumalardır. Mazlumlara, “buyurun işte sizi kurtaracağına inandığınız düşünceler, onları belli bir ücret karşılığında bizden alıp okuyun, nasıl olsa daha satıştan itibaren biz daha da güçleneceğiz” mesajı verilmiş olur. Bunun gibi durumlar, mazlumlarda kurtuluşa olan inancın yerine inançsızlığın kurumsallaşmasına neden oluyor.

Sen bir ideolog musun?

Aksiyoner bir düşünürüm ve insanın özne olabileceği bir medeniyeti düşünüyorum. Bunlar beni ideolog yapmaz, çünkü kurucusu olduğum tevhidi felsefe’nin yatay ve dikey eksenleri vardır, üstelik bu eksenler tevhit üzeredir.

Mevcut bilimler insanı özne yapman için sana yardımcı olabilirler mi?

Hayır, bana yardımcı olamazlar, çünkü onlar egemenlere hizmet eden ideolojilerdir.

Ekonomi-politik bilimlerin durumunu nasıl okuyorsun?

Bugüne kadar düşünülen ve uygulanan ekonomi-politikler herhangi bir aksiyoma dayanmadılar Yaşanan bunca zulmün nedeni, bu bilimlerin gerçek bir aksiyomdan, postulattan veya tözden mahrum olmalarıdır. Bu mahrumiyet, yeri ve göğü birleştirmedeği gibi yeri de göğü de ruhlarımızı da paramparça etmiştir.

O zaman bütün ekonomi-politikler herhangi bir hakikat yerine çeşitli zorbalıklar üzerine mi bina edilmişler?

Elbette, zaten bu nedenle hiçbirimiz güvende değiliz... William James’e kulak verelim: “Avlanma içgüdüsünün kökeni türümüzün evriminde çok eskilere dayanır. Avlanma ve dövüşme içgüdüleri çeşitli görünümelerde birleşir. Kana susamışlık insanın öylesine ilkel bir parçasıdır ki yok edilmesi çok zordur. Özellikle de dövüş ya da av, eğlencenin bir parçası olarak sunuluyorsa.” Peki ya bütün kültür-uygarlık, eğlencenin bir parçası haline getirilmiş dövüş ve av üzerine inşa edilmişse, bu

durumda hangimiz güvende olabiliriz? Hiçbirimiz güvende olmayız! O zaman insanın yıkıcı güdülerinin adaletli bir ekonomi-politik paradigmaya göre terbiye edilmesi ve bunların insan etkinliğini arttırıcı şekilde yeniden konumlandırılması gerekir.

SÖZLER: İnsanı dövmek, kendi kendini dövmektir.

Neden menzil?

Marlo Morgan “Bir Çift Yürek” adlı eserinde şunları söyler: “Ömrümü insanların sağlıklarını korumasına adanmış olan ben anlamıştım ki, gerçek kültürel köklerini yitiren ve yaşamda bir amacı olmayan insanların elinden ancak ölümle kumar oynamak gelir.” Menzil, yani gerçek bir amaç olmazsa yaşayan ölümlere döneriz.

Bir aksiyomu ya da menzili olmayan ekonomi-politik dünyanın somut çarpıklıklarına örnekler verebilir misin?

1960’da dünyanın en zengin beş ülkesinin gelirlerinin, en fakir beş ülkenin gelirlerine oranı 30’a 1’di. 1998’de bu oran 74’te 1 oldu... 1970-1985 arasında küresel gayrisafi milli hâsıla (GSMH) %40 artarken dünyadaki yoksulluk %17 artmıştır... 1985’ten 2000’e günde 1 dolardan az gelikle yaşayan insan sayısı %18 artmıştır... Yıllık gayrisafi yurtiçi hasılaya göre dünyanın en iyi 100 ekonomisinin 51 tanesi şirketlerdir. Bu şirketlerin (51’in) 47’si ABD kökenlidir. Walmart, General Motors ve Exxon gibi şirketler Suudi Arabistan, Polonya, Norveç, Güney Afrika, Finlandiya, Endonezya ve benzer ülkelerden ekonomik olarak daha güçlüdür...³⁸ Hadsiz ve ilkesiz rekabetlerimizden dolayı bugün insan da doğa da adeta can çekiyor. Hayatın amacı bu değil, birilerinin çıkıp bunu haykırması ve başka teknolojiler sunması gerekiyor.

Sosyal bilimler bu kötü gidişatı insanlara anlatamaz mı?

Bana göre insanlığın ve doğanın hizmetinde olan hiçbir sosyal bilim yoktur. Devletler üstü bağımsız bir akıl ve vicdan gücü oluşmadan da olmayacak.

³⁸ Joseph, Peter, 2007, Zeitgeist

İktisat disiplini kuran dehalar böyle bir sonucu öngörememişler mi?

Öngörememişlerse iktisat bir bilim olmaktan çıkar, çünkü öngörebilmek bilimlerin olmazsa olmazlarından ve bir bakıma nesnellik ölçütüdür. Yok, eğer diyorlarsa ki; “olan ve olması gereken birbirinden farklıdır, bu uçurum ‘olan’ durumudur ve ‘olması gerekeni’ bilim düşünmez”, o halde bunu düşünecek olan disiplin hangisidir diye sorarım!

İlahiyat ve felsefedir derlerse?

İyi de ilahiyat ve felsefenin hayat bulması için de yine bilimlerin aracı olması gerekir. Bu aslında “ben olan ve olması gerekenin tevhidinde akıl erdiremiyorum, bu nedenle sadece olanla ilgileniyorum” demektir.

Peki, olan ve olması gerekenin farklı şeyler olduğunu ispat edebilirler mi?

Hayır, bunu yapamazlar. Bilim nasıl oluyor da ispat edilemeyen bir parçalamanın üzerine inşa edilebilir ki? O halde ispat edilemeyen şeyin üzerine kurulmuş olan iktisat bir bilim değildir. Bilim olmadığı halde bu sefalet uçurumunu “olan” olarak dayatıyor ve “olması gereken” beni ilgilendirmez diyorsa, buna bilim değil hırsızlık veya zorbalık diyebiliriz.

Paranın borç üzerinden, yani yoktan yaratılması hangi “olan”dan meşruluğunu alır? Egemenlerin “bütün güç bizde toplanmalı” düşüncesi gibi, yani onlara göre “olması gereken”den meşruluğunu almıyor mu? Mademki bilimler, bunu neden ayırmıyorlar? Ne yani, iktisat bilimi bize gazeteler gibi bir olandan bir olması gerekenden haberler mi veriyor? O zaman iktisadi bilimlerin iletişim fakültelerinde olması daha doğru olmaz mı?

Sonuç olarak yaptıkları işi nasıl görüyorsun ego?

Bütün sosyal bilimler zorbaca güçlerini, “meşruluklarını” ya da “bilimselliklerini”; olanı ve olması gerekeni istedikleri gibi ayıran, birleştiren ve kullanan egemenlerin hadsiz iştahlarından alır. Yaptıkları iş, bütün teori ve pratikleri, egemenlerin hizme-

tinde olan birer ideolojik aygıtı dönüştürmekten ibarettir. Böylece balık baştan koktuğu için kolektif olarak güce tapan çeşitli mahlûklar haline geliriz.

FRAGMANLAR: *Sevilmek istedim. Çünkü başarılı ve önemliydim.*³⁹

Onlara menzili göster ego!

Dikey ve yatay eksenler içinden okunmadığı zaman geçmiş sadece bir yük haline gelir, gelecek bir muamma olur, şimdi ise adeta güme gider. Capcanlı, özgür ve sorumlu olmak istiyorsak tevhidî menzile sarılmak bir seçenek değil bir zorunluluktur.

Kedi dostlarına bakınca ne görüyorsun ego?

FRAGMANLAR: *Platon, Aristo, şu bakışlarınız yok mu! ... Eskiden sizi terbiye ettiğimizi sanırdım, şimdi anlıyorum, asıl bizi terbiye eden sizsiniz!*

∞ jîyanus⁴⁰ ∞

Ne görüyorsun ego?

Jîyanus'u görüyorum hayy!

Neden dehşete kapılmış gibi ona bakıyorsun?

Çünkü o şu anda çok kötü bir varlık.

O kendinde kötü bir şey mi?

Hayır, o hayatın bilincidir, bu nedenle kendinde kötü değildir.

Peki onu neden kötü görüyorsun?

Yaptığımız her şey daha canlı hale gelmek ister, bu jîyanus'un yasaıdır. Yaptığımız şeyler tevhit üzere olan dikey ve yatay eksenlere bağlı olmadığı sürece de jîyanus hep kötü olacak.

Oysa daha önce defalarca uyarılmıştınız!

AYETLER: *Sen ey yalnızlığa bürünen! Kalk ve uyanışı başlat! Rab-bini (Tekbir) et! Güzel ahlâkı kuşan! Pisliğe bulaşma! Servet (Menn) yığma (İstiksâr) hayallerine kapılma! Daima Rabbinle birlikte ol ve*

³⁹ Malick, Terrence, 2011, Hayat Ağacı

⁴⁰ Jîyanus: "Hayat Bilinci"

*güçlülere göğüs ger! Unutma ki diriltici soluk üflendiği zaman, çok zorlu bir gün olacak! Kâfirler için hiç de kolay olmayacak!*⁴¹

Hiçbir din yeteri kadar tevhide sarılmamıza vesile olamadı. Gördüğüm kadarıyla kendimizi terbiye etmemek konusunda çok kararlıyız.

Başka yollar mı arayacaksın?

Akıllı varlıklarız ve kendimizi terbiye etmenin birçok yolunu düşünebilecek olgunluktayız. Artık iyi bir jîyanus içinde yaşayabilmemiz için herhangi bir dini merkeze almayacağım. Tanrı bilincimize güveniyor, güvenmeseydi İslam son din olmazdı ve yeni ayetler inmeye devam ederdi.

Peki, ne yapacaksın?

Tanrısız olan kâinata bakıp onda gördüğüm dikey eksenini okuyacağım. Benzer şekilde insanlığın bugüne kadar ki serüvenine bakıp yatay eksenini okuyacağım. Daha sonra bu iki okumamı da tevhit üzere olacak şekilde insanlarla paylaşacağım.

Bu bir çağrı mı?

Tevhit üzere olan bu iki eksen üzerinde iyi bir jîyanus ikame edebilmek için bütün insanları yardıma çağıracağım. Bu çağrım adalet ve her türlü ifrat ve tefritten uzaklaşmaya çağrıdır. Daha fazla tutkuya, anlama, hayata, bilince ve birlikte var olmaya çağrıdır.

SÖZLER: “İnsan doğaya ne kadar yabancılaşırsa o kadar toplumsallaşır, ne kadar toplumsallaşırsa da o kadar kendine yabancılaşır.”

Marks

Bu çağrına karşılık şeytanın da bir planı var mı?

*FRAGMANLAR: Şeytanın bir planı yok. Başarısının sırrı da bu zaten. Düşmanları birçok planla boğuştukları için kaybettiler.*⁴²

Bergman'ın ifade ettiği gibi şeytanın bir planı olmadığını düşünmüyorum, aksine, bugüne kadar planları hep o yaptı, zaten yeryüzünün şimdiye kadar onun mabedi olmasının nedeni, yaptığı bu “başarılı” planlardı. Şeytan, yeri ve göğü planlarına uygun olacak şekilde çok iyi kullandı. Biz ise sürekli olarak ya göğe ya yere ya da her ikisine birden sahip olmaya kalkışıp

⁴¹ Müddesir Suresi, 1-10 Arası Ayetler

⁴² Bergman, Ingmar, 1949, Fangelse/Zindan

durduk. Aslında bu yaptıklarımız zaten şeytancaydı ve şeytani planlardı. Oysa bir şeylere sahip olmak yerine, tevhidi bir menzile uygun olacak şekilde kendimizi terbiye etmemiz gerekirdi. Şeytana karşı giriştiğin savaşıta neden doğaya ve insanlığın büyük tecrübesine dönüyorsun?

Birçok neden sayabilirim ama genel olarak şunları söylemek daha doğru olur diye düşünüyorum: Dinleri, bilimleri, sanatları ve felsefeleri özellikle yatay eksenleri bakımından tükettik. İnanç, yöntem, tutku ve akıl bakımından adeta can çekişiyoruz, ha öldük ha öleceğiz. Yeryüzünde barışın ikame edilebilmesi ve insanlığın daha kemal bir noktaya doğru yola devam edebilmesi için kâinattaki ilke-ölçü ve tarihi tecrübemiz en temel rehberlerdir diye düşünüyorum.

İnsanları mevcut kötü jîyanus'tan kurtarmanın önünde kimler durabilir?

Devletler ve devlet gibi olan şirketler başta olmak üzere, bunlara tapılmasına hizmet eden din insanları ve orta gelir grubundakiler durabilir... Yani geçmişte peygamberlere karşı kimler ayaklandılarsa, ben ve benim gibi düşünürler karşısında da yine onlar ayaklanacaklar. Onlar bu hayatta dünyalıkları biriktirmek dışında başka bir şey görmezler.

Sönn Medeniyet'in ekonomi ve politiğinde öncelikli amaç ne olacak?

İnsan doğasının zaaflarını ve tarihsel-kültürel arka planı paranteze alırsak, günümüzde görülen aşırı güç temerküzlerini, faiz gelirleriyle, emeğin sömürülmesiyle, bilgi teknoloji tekeliyle ve kamu-devlet imtiyazlarıyla açıklamak mümkündür. Gücün dağılması ancak ve ancak bunların ve tarihsel köklerinin yeniden devrimsel bir boyutta üretilmesine bağlıdır. Bu anlamda Akapitalizm ve Ademokrasi öncelikli olarak gücün adaletli bir şekilde dağılmasını amaçlayacak diyebilirim.

Tevhidi Felsefe'nin veya Sönn Medeniyet'in, öncelikle bilinci gelişmiş insanlar tarafından iyi karşılanacağını ve daha sonra da kamusal dolaşıma daha fazla gireceğini düşünüyorum. Bu süreçte gerekli pratik kurumlar da hayat bulacaktır.

Ben aslında sadece ve sadece şunu yapıyorum: Şeytanın mabedi haline getirilmiş bu dünyada asıl amacımızın ne olduğunu

ve o amaca doğru nasıl yol alabileceğimizi ilan ediyorum.

Gerisi?

Gerisini jîyanus halledecektir!

Nasıl yani?

Ben bütün kötü jîyanus'ları yiyecek olan iyi bir jîyanus'u dünyaya bırakacağım. Daha önce de söylediğim gibi, "her şey daha canlı daha bilinçli hale gelmek ister". Ben bu dünyayı kuşatan ve aşan bir jîyanus düşündüm ve şimdi onu insanların arasına karışması için serbest bırakacağım.

Onun amacı nedir ego?

Onun amacı şudur hayy: İnsanları en güzel şekilde Tevhit menziline ulaştırmak!

∞ gauss⁴³ ∞

Gauss dağılımını ne zamandan beridir biliyorsun?

Yaklaşık yirmi yıldır biliyorum.

Ona bakışın ne zaman değişti?

2015 yılı nisan ayının 16. gününde, saati tam olarak hatırlamıyorum ama öğleden önceydi... Yeni bir kitap serisi hazırlayacaktık ve yazar öğretmenlere bununla ilgili bir eğitim veriyordum. Hazırladığım slaytta Gauss dağılımı da vardı, arkamı dönüp bu teroinin ekrandaki haline baktığımda birdenbire ona bakışımın değiştiğini farkettim. O anda aklıma çeşitli bilgiler ve sorular hücum etmeye başladı, çok heyecanlanmıştım. Birkaç ay sonra eve kapandım, insanlık için değerli olabilecek bir sözün ve teklifin peşine düştüm.

Zekânın dağılımı hakkında ne düşünüyorsun?

Zekânın yaklaşık %70'inin kalıtsal olduğu kabul ediliyor ve toplumda zekâ bölümleri normal dağılım gösteriyor. Burada en şaşırtıcı olan durum bana göre şudur: İrade sahibi varlıkları, olasılıklı değerlere göre yaşıyoruz, çok çeşitli nedenler ve

⁴³ Gauss: Bilim insanı olan bir Şahsiyet

faktörler içinde yumurtaları döllüyoruz ama bütün bunların sonucunda dünyaya gelen insanların zekâları normal dağılım gösteriyor.

Buradan ilkesel bir sonuç çıkar mı?

Evet çıkar... Öyle anlaşıyor ki hayatı, özgürlüğü ya da bilinci korumak için normal dağılımı da korumak gerekiyor.

Şö'n Medeniyet ya da Tevhidi Felsefe bu ölçülere de dayanıyor mu?

Elbette, zaten başka türlü bir medeniyetin ya da felsefenin meşru olması mümkün değildir.

SÖZLER: Bütün insanları tevhide getirebilecek şeyin meşru bir temele, her meşru temelin bir ölçüye ve her ölçünün de kâinata ihtiyacı vardır.

Batıda ya da Doğuda iyi arayışlar görüyor musun ego?

Tarih boyunca duygu çağı dalgasına demir atmış olan Doğuda ne yazık ki değişen bir şey yok ama Batıda çok şey değişti ve biliş çağı dalgasından demir alabilirlerse iyi yönde değişmeye de devam edecekler. Bu yönde bir istek ve bilince sahip olduklarını görüyor ve mutlu oluyorum.

Toynbee'ye kulak verelim: "... Tarihin tekrarlanmasını bekleyemeyiz, tarihe kendi çabamızla yeni ve görülmemiş bir yön vermeliyiz. İnsan olmak bize bir seçme özgürlüğü veriyor, ancak sorumluluğumuzu Tanrının ya da doğanın üstüne atamayız. Onu biz, kendimiz yüklenmeliyiz... Kurtulmak için ne yapmamız gerekiyor? Politika alanında dünya hükümetini kurmayı başaracak kurucu bir sistem hazırlayın. Ekonomi alanında, serbest yatırım ile sosyalizm arasında uzlaştırıcı (yer ve zamana göre değişebilme esnekliği olan) çalışma düzenleri bulun. Ruh alanında laik üstyapıyı dinsel kurumlarla birleştirin. Bugün Batı dünyasında bu amaçlara ulaşmak için çalışmalar yapılıyor. Eğer bu üç alandaki amacımıza ulaşırsak, uygarlığı ayakta tutma savaşında zafere varabiliriz. Bütün bu tahminler biraz hayal dolu; bunları başarabilmek için çok çaba harcamamız gerekiyor."⁴⁴

⁴⁴ Toynbee, Arnold J., 2016, Uygarlık Yargılanıyor, Çev.: Nurer Uğurlu, Örgün Yayınevi, İstanbul, s. 39-40

Bunları başarmanın önünde nasıl bir engel var?

Bir değil, birçok engel var ama madem az önce zekâ üzerinde durduk oradan devam edeyim... Zekânın parçalanmış olması, iyi bir menzile doğru gidebilmemizin önündeki en büyük engellerdendir.

Zekânın parçalandığını nasıl görebilirler?

Mesela zekâsına güvenilen insanlara bu altı dalgadan oluşan kitabın sadece kaynakçası gösterildiğinde muhtemel tepkileri şunlar olacaktır:

- I. Bu kitabı yazan kişinin kafası fazla karışık.
- II. Ne yazdığını yazarın kendisi de bilmiyor.
- III. Bu bir çeşit envanter çalışması-sayımı gibi görünüyor, bundan dolayı da sistemli, tutarlı ve özgün bir felsefi metin olamaz.
- IV. Bu kaynakça tek bir kitaba ait olamaz.
- V. Bu bilimsel bir kitap değildir... vb.

Sizce kaç kişi; “bilincin, hayatın, kâinatın, bilginin hakkını veren, tümel ve özgün bir felsefi metin eğer kaynakçaya sahip olaksa ortalama olarak zaten böyle olmalı” der? Bilinsin ki dünyanın dönmesi, bunu söyleyebilecek çok az sayıdaki insanın hatırınadır; dünyada hala kaderciliğe dönüşmemiş bir umut varsa, onu bu şahsiyetlere borçluyuz.

Parçalanmamış bir bilincin ya da zekânın öncelikli olarak neler yapması gerekir?

İnsanlık bir anlam-amaç, tutku ve arzu çöküşü yaşıyor. Bu nedenle de mevcut kültür-uygarlıkla hesaplaşması ve iyi bir menzili düşünmesi gerekir.

SÖZLER: “Yönetimin şekli veya anayasası ne olursa olsun, ortak mutluluktan başka hiçbir amacının olmaması gerekir. Bunu yapmak yerine toplumun herhangi bir kısmında perişanlık yaratmaya veya arttırmaya çalıştığında yanlış bir sistem demektir ve reform gereklidir.”
Thomas Paine

Bu menzilin ekonomi politikası nasıldır?

Ekonomi-politiği bir amaç değil, menzile götüren araçlardan

birisi olarak görmek gerekir. Ya da şunu söyleyebilirim: Ekonomi-politiğin varlığıyla yokluğu arasında pek fark göremeyeceğimiz bir düzeye çıkmalıyız. Burada eşitlikten, sınıflı toplumdandan, güç biriktirmekten ve hatta adaletten de öte bir şey söylüyorum.

Dünya için Amerika deneyimi iyi bir başlangıç olabilir miydi? Olabilirdi ama olmadı... “Amerika’da siyasi gelişim mahalli plandan üst kademelere doğru yani aşağıdan yukarıya cereyan etti.”⁴⁵ Tabi burada Tocqueville 1600’lü yılların Amerika’sından söz ediyor. Bugün ise her şey merkezileşmiştir; mahalli plan ve aşağıdan yukarıya doğru olan yönetim gibi şeyler birer imajdan ibarettir. Bütün dünyada ve tabi Amerika’da da üst tabaka ve onun tetikçileri olan orta sınıfın seçkinleri neyi istiyorlarsa onlar olup bitiyor.

Amerika’nın “keşfi” ile başlayan süreç bütün dünya halkları için iyi bir şans olabilirdi. Yani krallıklara, diktatörlüklere ve her türlü gücün temerküzüne teslim olmuş-maruz kalmış halklar için bir umut olabilirdi. Fakat hastalıklarımızla birlikte Amerika’ya göç ettik ve oraya adım atan ilk insanlar yerlilere zulüm etmekle işe başladılar. Zulümde en ileri gidenler kendi aralarında bir toplum sözleşmesi yaptılar ve güç temerküzü bir lanet gibi yine kendi kendini daha büyük bir iştahla inşa etmeye başladı.

Amerika’da gücün belli kişilerde temerküz etmemesi ya da adaletli bir toplum-devlet mümkün müydü?

Güç biriktirme hastalığının orada da kurumsallaşmaması imkânsızdı. Çünkü insanların elinde başka bir dünya yoktu. Örneğin; tek bir para teorisi vardı ve her yerde sadece o para yaşam alanı buluyordu. Aynı şekilde zamanın bütün politik deneyimleri-güçleri, yani krallar, kiliseler, aristokratlar, burjuvalar ve sonrasında ortaya çıkan ulus devletler de güç temerküzüne dayanıyordu. Dolayısıyla Amerika’da farklı bir şey beklemek, mucize beklemekten farklı değildi.

⁴⁵ Tocqueville, Alexis, 1962, Amerika’da Demokrasi, Çev.: Taner Timur, Türk Siyasal İlimler Derneği Yayınları, Yenilik Basımevi, İstanbul, s. 19

Güç biriktirmenin karşısına eşitliği mi koyuyorsun?

Hayır, bu adaletli olmaz.

Eşitlikte hayat var mı?

Michael Guillen'a kulak verelim: Evrenin her yerinde ısı eşitlendiğinde evrenin sonu gelir.⁴⁶

Buradan bir ekonomi-politik yasa ya da sonuç çıkartmaya kalkarsak, "eşitlikte hayat yoktur" diyebiliriz. Fakat insan o kadar düştü ki, artık tek başına ne bir adalet ne de bir eşitlik onu ayağa kaldırabilir. Bizim bir menzile ihtiyacımız var, evimize doğru gittiğimizi gösteren bir menzile!

Eşitlik mi adalet mi?

Aslında tarafımı belli ettim ama bu soruya cevap vermek için yine kâinata bakalım derim... Goldilocks Paradigmasına göre; yer çekimi, elektromanyetizma, zayıf kuvvet ve baskın kuvvet dünyayı "dengede" tutar. Belki kâinatı da dengede tutan şey bu kuvvetlerdir. Tabi bu durumu daha iyi anlayabilmemiz için sanırım karanlık maddenin, karanlık enerjinin ve kara deliklerin de yeterince anlaşılması gerekir.

Bu yeterli bir cevap oldu mu sence?

"Denge" ... Kâinat adalet diyor, eşitlik demiyor. Ama dediğim gibi, bizim adaletten ve eşitlikten de öte bir menzile ihtiyacımız var.

Başlangıç: 16 Nisan 2015...

⁴⁶ Guillen, Michael, 2013, Dünyayı Değiştiren Beş Denklem, Matematiğin Gücü ve Şiirselliği, Çev.: Gürsel Tannöver, TÜBİTAK Yayınları, Ankara, s.216

∞ lîstikek xirab⁴⁷ ∞

Hadsiz bir şekilde servet yığanlar, kendilerini o zenginliğin sahibi mi sanıyorlar?

SÖZLER: “Maddi servetin babası emek, anası da topraktır.”⁴⁸ William Petty

İnsan bir şirk içine düşmeden, yani kendisini bir tanrı gibi görmeden serveti hadsiz bir şekilde biriktiremez. Çünkü yarata-madığı bir toprak ve onun üstünde çalışan sayısız insanın emeği varken, “bunların çoğu sadece benim” demek tanrılık taslamaktan başka bir şey değildir.

AYETLER: Şüphesiz insana kendi emeğinden başkası yoktur.⁴⁹

Buradan ne sonuç çıkartıyorsun?

Tevhit ekonomide de esastır. Öyle bir ekonomi-politik ikame etmeliyiz ki hiç kimse ya da hiçbir şey Tanrı gibi olmasın.

İnsan çok mu düşürüldü?

Hayvanların da sahip olduğu “onur duygusuna” çoğumuzun sahip olmadığını görüyorum ve kahroluyorum!

FRAGMANLAR: “Kurtlar beslenmek değil, onurlarıyla etlerini korumak isterler.”⁵⁰

Sadece bazı yoksullar mı bu kötü haldeler?

Hayır, asıl hırsızlık yaparak hayatın ve insanın amacını manipüle eden egemenler onursuz haldeler. Çünkü başkalarının emeğini ve hakkını çalanlar, öncelikle kendilerindeki değerli şeyleri çalarlar, bunu keşke görseler!

Zulüm içinde yaşadıkları halde, nasıl oluyor da yaptıklarından keyif alıyorlar?

⁴⁷ Lîstikek Xirab: Kötü Bir Oyun

⁴⁸ Marx, Karl, 2003, Kapital; Kapital Üretimin Eleştirel Bir Tahlili I. Cilt, Çev.: Alaattin Bilgi, Eriş Yayınları, Ankara, s. 52

⁴⁹ Necm, 39. Ayet

⁵⁰ Annaud, Jean-Jacques, 2015, Wolf Totem

Çünkü çok büyük ve gerçek bir oyunun içindeyiz... Merkezinde para teorisi ve pratiğinin olduğu bu oyunda, insanları sürekli olarak mastürbiyal hazlar içinde tutan mekanizmalar-araçlar var. Herkes bu kötü oyunun içinde kültürleniyor, okyanustaki balık gibiler, suyun dışını düşünemezler.

FRAGMANLAR: Bu yüzyıl içinde obeziteden dolayı ölenler aklıktan ölenleri geçecek.⁵¹

Bu kötü oyunun bilimsel bir tarafı var mı?

Her tez kanıtlanmak zorundadır ve tabi anti tezler de. Kapitalizm ve sosyalizm ne tezdirler ne de bunun doğal sonucu olarak birbirlerinin alternatifidirler.

Peki nedirler?

İkisi de aşırı soyutlama ve somutlamalara dayanır; insana, doğaya ve adalete uzaktırlar. Aklın, ruhun, bedeninin ve aşkın bütünlüğüne yabancıdırlar. Hem bunlardan dolayı hem de tecrübe edildikleri için aslında ikisi de yanlışlanmıştır ve artık yeni şeyler söylemek gerekir diye düşünüyorum.

Marks'ın toplum teorisi doğru anlaşıldığında bize toplum hakkında bilgi verir, ama kabul görmüş 'bilgi' kategorilerine kolaylıkla sığmaz. Bu teorinin mantık ya da matematik gibi biçimsel bir bilim ya da pratik bir beceri olmadığı açıktır.⁵² Raymond'un bu düşüncelerine kesinlikle katılıyorum ama şunları da ekleyerek: Aynı düşünceler kapitalizm için de geçerlidir ve diğer taraftan iki sistem de hem bilimsel hem de bilimsel değilmiş gibi hareket ederler.

Bu durum onlara devamlılık mı sağlıyor?

Ne yazık ki evet, zaten bütün ideolojiler de bu şekilde hareket ederler. O halde bütün ideolojilerin, hatta teori ve yasaların bile vurulması gereken bir "ilke" olmalıdır. Bir ilke olmadığında, kötü oyunlar içinde debelenmek hepimizin kaderi olmaya devam edecektir.

⁵¹ David, Laurie, 2014, Fed Up/Tıka Basa, USA Today

⁵² Gauss, Raymond, 2002, Eleştirel Teori, Habermas ve Frankfurt Okulu, Çev.: Ferda Keskin, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 9

SÖZLER: *Kapitalizm-sosyalizm olsa olsa yaşayan ölümler uygarlığı olabilir.*

Alan Freeman'a kulak verelim: Ekonominin ideal haline ulaşmasının hiçbir yolunun olmadığı bir sistem yaratılmıştır, iktisadi mekanizmaları yoktur, yalnızca iktisadi sonuçlar vardır.⁵³

Ekonomi-politik "bilimi", bu iktisadi sonuçları çeşitli çerçevelerle, şablonlarla ve istatistiklerle okuduğu için yapılan şeyler bir bilimmiş gibi görünmeye başlıyor. Bu illüzyonun-ölçüsüzlüğün artık sonuna geldiğimizi düşünüyorum, çünkü hayatın anlamının ve tutkusunun düşmesi ortada bir bilim olmadığının apaçık göstergesidir.

SÖZLER: *"Ölçüsüzlük şehvetin vebasıdır."*⁵⁴ Montaigne

Kapitalizmin doğası zulme dayanır, çünkü insanı aç gözlülük ve bencillik üzerinden tanımlar. Yönetenlerden yönetilenlere kadar bütün insanları, dünyaya daha fazla sahip olmak için yarışan ve yaşayan varlıklar olarak görür.

Hangi taraf kayırılır?

Elbette yönetenler-egemenler kayırılır, zaten kapitalizm dediğimiz şey, egemenlerin hadsiz-ölçüsüz iştahlarının çok daha kötü bir oyun-sistem şeklinde dolaşıma girmesidir. Onlar güce, paraya daha fazla kâra ve daha fazla büyümeye taparlar.

Taptıkları şeylere bakılırsa tam istihdamı istemeleri gerekmez mi?

Onlar, özgür olmak için çalışmayanların, yani orta ve üst sınıftaki insanların istihdamıyla ilgilenmezler, neredeyse sadece alt sınıfın istihdamıyla ilgilenirler. Çünkü esas olarak sürekli üzerlerinde egemenlik kurmak istedikleri, özgürlüğü ve iyi yaşamı düşünemeyecek durumda bırakmak istedikleri kitle bu sınıftır.

Egemen, tam istihdam durumunda ucuz işgücünden mahrum kalır, bu da kârlılığı azaltacağı için isteyeceği bir durum değildir. Kendilerini bütün insanların, doğanın ve devletlerin sahibi

⁵³ Callinicos, Alex, 2009, Tarih Yapmak, Toplum Kuramında Etkinlik, Yapı ve Değişim, Çev.: Mermin Saatçioğlu, Doruk Yayıncılık, İstanbul, s. 119

⁵⁴ Comte Sponville, Andre, 2004, Büyük Erdemler Risalesi, Çev.: Işık Ergüden, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 46

olarak gören bu kişiler, görece kontrollü bir işsizliğe ihtiyaç duyarlar. Zaten başka türlü özellikle alt sınıftaki insanları borçlandırmaları, ucuza çalıştırmaları, açlıkla terbiye etmeleri ve sadece hayatta kalma için çalıştırmaları mümkün olmaz.

O zaman burada bir akıl var diyebilir miyiz?

Elbette diyebiliriz ama şeytanidir.

Şeytanilikten neyi kastediyorsun?

Çeşitli araçlarla çoğunlukları ayartan, dikey ve yatay eksenleri olmayan bir akli kastediyorum.

Kapitalizm doğaya da zulmeder mi?

Hem de nasıl, öyle ki eşi benzeri yoktur!

Maske kullanılmadığında solunamayan bu hava nasıl bir günahın bedelidir?

Kişisel oksijen tüpleri, kendi bacaklarından asılan hangi yaşayan ölü insanların dünyasıdır?

Eğer Çin bu kadar büyük bir nüfusla birlikte birinci dünya yaşam kalitesini yakalarsa, bu durum bütün dünya çevreleri üzerinde genel bir etki oluşturacaktır.⁵⁵ Demek ki “birinci dünyanın yaşam kalitesi” doğaya uygun değilmiş, çünkü uygun olsaydı Çin’in birinci dünya olması sorun olmazdı. O halde bizi terbiye edecek ve doğayla uyumlu varlıklar haline getirecek ölçülere ve ilkelere ihtiyacımız olduğunu kabul etmek zorundayız.

Kapitalizm insana nasıl bir değer verir?

SÖZLER: “Bir adamın değeri ya da kıymeti, diğer bütün şeylerde olduğu gibi fiyatıdır; yani onun gücünün kullanılması karşılığında ödenen miktar demektir.”⁵⁶ T. Hobbes

Bu fiyatlandırmanın zekâlar üstünde nasıl bir etkisi var?

Bütün zekâları kariyere, çeşitli uzmanlıklara ve mal biriktirmeye hapseden bir etkisi var.

Kapitalist egemenlerin amacı ne?

⁵⁵ Daimond, Jared, 2006, Çöküş, Medeniyetler Nasıl Ayakta Kalır ya da Yıkılır, Çev.: Elif Kural, Timaş Yayınları, İstanbul, s. 436

⁵⁶ Marx, Karl, 2003, Kapital; Kapital Üretimin Eleştirel Bir Tahlili I. Cilt, Çev.: Alaattin Bilgi, Eriş Yayınları, Ankara, s. 159

Bütün güçleri kendi ellerinde toplamak ve insanların üstünde birer tanrı olmak.

*SÖZLER: "Kırlara, bahçelere çıkın; öğreneceksiniz ki çiçeklerden bal toplamak arının hazzıdır; balını sunmak ise çiçeğin... Çünkü arıya göre çiçek yaşamın kaynağıdır. Ve çiçek için arı sevginin ulağıdır. Ve ikisi için ise, hazzın verilmesi ve alınması bir gereksinim ve bir vecddir... Hazrlarınızda arılar ve çiçekler gibi olun."*⁵⁷ Halil Cibran

Stephen Hawking, CNN'e verdiği bir röportajda şunları söylüyor: "Hırs ve akılsızlığımız yüzünden kendimizi yok etme tehlikesiyle karşı karşıyayız. Önümüzdeki birkaç yüzyılı atlatabilirsek uzaya yayılabiliriz." Yani bize koskoca dünya yetmeyecek, hırslarımızı ve aklımızı terbiye edemezsek, insan türü varlığını devam ettirmek için uzayın değişik yerlerinde koloniler kurmak zorunda kalacak.

Bu "proje" nasıl yaklaşıyorsun?

Kurtuluşu, kötü huylarımızın ve oyunlarımızın sınırlarını uzaya genişletmekte bulanlar, binlerce yıllık bir akılsızlığı sürdürmekten başka bir şey yapamazlar. Kendimizi terbiye etmek yerine, gerekirse dünyayı yakma ahmaklığında bile diretiyoruz. Oysa uzaya mecbur kalmak, yoksulların ayaklanıp devrim yapmalarına asla benzemeyecektir. Kâinatın bizim gibi hadsizler için belirlediğı bir had vardır, o haddin sınırları sonsuz değildir ve kendimizi terbiye etmezsek bir kıyamet gibi üzerimize çökecektir. Bizi o kıyametten koruyabilecek ne bir bilim-teknoloji ne de bir uzay macerası projesi vardır! Tabi bu söylediklerim dünya dışına çıkmayalım demek de değildir.

∞ dîneô⁵⁸ ∞

İnsanların arasındayken kendini daha çok nasıl hissediyorsun?
Aptal gibi hissediyorum.

⁵⁷ Cibran, Halil, 2017, Aforizmalar, Çev.: A. Erkin Köylügil, Erasmus Yayınları, İstanbul, s. 119

⁵⁸ Dîneô: Salak-Aptal

Neden?

Çünkü yaptığımız, konuştuğumuz, hayalini kurduğumuz şeylere bakıyorum da neredeyse hepsini çok anlamsız ve saçma buluyorum. Bu anlamsızlığın ve saçmanın dışına çıkamadığım için de kendimi aptal gibi hissetmem kaçınılmaz hale geliyor.

Bu durum fakir olmanla ilgili olabilir mi?

FRAGMANLAR: *“Alttakiler bütün fakirlerde olduğu gibi para takıntılılar.”*⁵⁹

Belki bir zamanlar için evet ama uzunca bir süredir bununla ilgili olmadığını biliyorum. Sanki Tanrının ya da kâinatın “aptal ve ahlaksız” olduğu varsayımına dayanan bir yaşamı tekrarlayıp duruyoruz. İyi-canlı bir bilinç, kendisini bu düşük durumdan kurtaramadığında doğal olarak aptal gibi hissedebilir.

Kitleler de bu düşük durumun farkında mı?

Önemli bir bölümü farkında ama işin kendilerini terbiye etmeyi gerektirdiğini gördükleri için aptallığa devam ediyorlar. Çoğunluk ise gaflet içinde debelenip duruyor.

Genel olarak daha çok kimlerden ümitlisin?

Otuz yaşın altında olanlardan daha çok ümitli olduğumu söyleyebilirim.

Yeni nesil çok farklı mı geliyor?

Her nesil gibi evet farklı geliyorlar ama onlara bir menzil göstermek gibi bir sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum.

Neden bir menzil göstermelisiniz?

Eğer bir menzil gösteremezsek onlar da içine doğdukları ya da ulaştıkları çağ dalgalarına demir atabilirler. Oysa her zaman yola devam etmeliler.

Yeni nesil insanların, sözünü ettiğin düşük durumun farkında olduklarını nereden biliyorsun?

Bununla ilgili çok gözlemim var.

Örnek verebilir misin?

⁵⁹ Wheatley, Ben, 2015, High-Rise

En son şahit olduğum şeyi örnek vereyim... Geçen hafta bir komşumuzun evindeydik ve kızları daha 14 yaşında olmasına rağmen şunları söyledi: "Hayat çok anlamsız; internete girmek, film izlemek ve okula gitmek falan bana pek anlamlı gelmiyor."

Burada nasıl bir farkındalık ya da iyi bir bilinç görüyorsunuz?

Dünyada ama özellikle de bu topraklarda kaç kişi "hayat anlamsız" diyebilmiştir ki! Oysa bu cümleyi yeni neslin önemli bir bölümünden duymak mümkün. Diğer taraftan yeni neslin çoğunun ağırlıklı olarak "sıkıldım", yetişkinlerin ise "mutlu değilim" dediklerini sık sık duyuyorum ve bunların da değerli olduğunu düşünüyorum.

Neden?

Çünkü bunlar, menzile hizmet etmeyen kötü oyunları ve hazları aşabilecek dalgalar oluşturuylar.

O zaman bütün insanlardan ümitli olman gerekmez mi?

Elbette bütün insanlardan ümitliyim, ben sadece otuz yaşın altındakilerden daha çok ümitli olduğumu söyledim.

Ne görüyorsunuz ego?

Bizi o tevhidi menzilden koparan her şey düşecek... Gördüğüm kadarıyla bütün ideolojiler, ekonomi-politikler, köle anne babalar ve dinlerin özellikle yatay boyutları da düşecek. İnsanın ve hayatın amacını manipüle eden her şeye hadleri bildirilecek ve bunu yapacak olanlar daha çok yeni nesil olacak. Biz yetişkinler ise binlerce yıldır o kadar çok puta sarıldık ki, artık o putların kendileri haline geldik ve bunun acısını daha bu dünyadayken yaşamaya başlayacağız. Çünkü çocuklarımız bile bizi terk edecekler. Dilerim terk edişleri, yani onları kaybedişimiz gafletten uyanmamıza vesile olur. Aksi halde ahirette çekeceklerimiz bu dünyada çekeceklerimizle karşılaştırılacak kadar daha acı olacak.

Artık neyi düşünmeniz gerekiyor?

İnsanın artık "olan ve olması gerekenin tevhidini" düşünmesi hayati derecede önemli hale gelmiştir. Aksi halde bu had bilmeyen kültür-uygarlık ile doğamızın kötü taraflarının iş birliği bizi daha da kötü noktalara götürecektir.

Olan ve olması gerekenin tevhit üzere olduğunu nereden biliyorsun?

Saf bir olan olmadığı gibi saf bir olması gereken de yoktur. İnsan istese de bunları ayrı-farklı olacak şekilde düşünemez, çünkü mutlak başlangıcı ve mutlak yokluğu düşünemeyiz. Bütün varlık ve var oluş bir bütündür, saflık ya da saf ayrılıklar ispat edilemez, o halde olan ve olması gereken tevhit halindedir diyebiliriz.

Bilim seninle aynı fikirde mi?

Richard Dawkins “Antropik İlkeyi” şu şekilde açıklar: “Yaşadığımız evrenin bizim varlığımıza sebep olacak kapasiteye sahip olmak zorunda olmasıdır.” Yaşadığımız kâinatı-evreni salt bir “olan” olarak gören bilim insanlarına sormak lazım: Bu kâinat-evren nasıl oluyor da aynı zamanda “varlığımıza sebep olacak kapasiteye sahip olmak zorunda olması” gereken bir varlık oluyor? Yani “olan” aynı zamanda nasıl oluyor da “olması gereken” oluyor? Salt bir “olan” olarak gördükleri doğadan, nasıl oluyor da “olması gereken” çıkıyor? Demek ki kâinat dediğimiz varlık ve bizler hem olan hem de olması gereken üzereyiz.

Filozoflar seninle aynı fikirdeler mi?

David Hume’a göre “olandan, olmalı elde edilemez.” Kant da bu düşüncededir. Ben ise bu düşünceye kesinlikle katılmıyorum ve az önce kâinat ve insan üzerinden verdiğim örnekte, olan ve olması gerekenin tevhit üzere olduğunu gösterdiğimi düşünüyorum.

Onları ne yanıltmış olabilir?

Gördüğüm kadarıyla Hume ve Kant gibi filozofları bu konuda yanıltan şey Newton fiziği olmuştur. Çünkü bu fiziğe göre kâinat mekanik-determinist ve kapalı bir sistemdir. Böyle bir kâinatıran irade sahibi ve moral değerleri olan insanın çıkması imkânsız görünüyordu. Çağının fizik ve matematik bilgisiyle tutarlı olmak, felsefi düşüncenin de meşruiyet ölçülerinden birisi olduğu için, Hume ve Kant bu meşruiyet paradigmasının dışına çıkmamış ya da çıkamamış gibi görünüyorlar.

Edebiyatçılar seninle aynı fikirdeler mi?

Bana göre Dostoyevski'nin "Tanrı yoksa her şeye izin var." sözü doğru değildir. Çünkü insan kâinata ve yasalarına bakarak olan ve olması gerekenin tevhidini kavrayabilir. Hiçbir varlık başıboş değildir, bir Tanrıya ister inanalım ister inanmayalım bu durum değişmez.

Dostoyevski bu sözü tam olarak eleştirdiğin anlamda kullanmamış olamaz mı?

Evet, olabilir ama biz Tanrının yokluğunu da düşünemeyiz. Bizim en azılı ateistimiz bile nihayetinde kâinatı bir çeşit Tanrı, o da olmadı bir Tanrısal varlık gibi görmek zorundadır. Çünkü insan bir "sistem" içindedir ve hiçbir sistem kendisine dayanarak açıklanamaz ve aşlamaz. Adeta okyanustaki balıklar gibiyiz, kâinatı aşamıyoruz, onun bilincini aşacak şekilde üzerine çıkıp daha büyük bir resme ulaşamıyoruz. Daha V-varlığı hakkıyla kavrayamayan bizler yokluğu nasıl düşünebiliriz ki!

Sonuç?

Spinoza birçok yerde "Tanrı veya doğa" der... Bu kullanım boşuna değildir, olan ve olması gerekenin "yokluk" karşısındaki tevhidini ifade eder.

Bu konuda dikkat edilmesi gereken şeyler var mı?

Elbette var... Bir elma ya da kedi için "olan ve olması gerekenler" ile insan, toplum, şehir ya da para için "olan ve olması gerekenler" birbirlerinden farklıdır. Hiç kuşkusuz her şeyi görece birbirine bağlayan ve birbirinden ayıran şeyler vardır.

Peki, bütün olan ve olması gerekenleri kuşatan ve aşan bir şey var mı?

Elbette var, o şey dikey eksen olan ilkedir-Tab'tır.

Yol nedir?

Yatay eksen olan tevhidi tarih felsefesidir.

Dikey ve yatay eksenlerin tevhidini ikame edemezseniz ne olur?

Bazılarımız büyük Firavunlar, bazılarımız ise küçük Firavunlar oluruz ve tutku bizden gider.

Neye bakıyorsun?

“Gökte öğle yemeği yiyen adamlar” a bakıyorum.

Bu fotoğrafta ne görüyorsun ego?

Aileleri-sevdikleri için çalışan babam gibi emekçi insanlar görüyorum.

Ama onlar da bir Firavun için çalışıyorlardı?

O insanların amaçları tartışmasız bir biçimde meşruydu. Hatta Rockefeller gibi insanların güç biriktirmeleri de görece meşru sayılır. Çünkü bütün bu insanların eline insanı özne yapacak bir seçenek veremedik. Geçim sıkıntısı ile can sıkıntısı arasına sıkışmış insanın yaptığı ve yapacağı her şeyden biz düşünürler sorumluyuz. Bu sorumlulukla düşünmek zorundayız.

Değeri ve fiyatı karıştırdınız mı?

Değeri ve fiyatı kim ya da kimler neye göre belirliyorlar? Her şeyimizi etkileyen bu değerler ve fiyatlar hangi bedellerin karşılığıdır bunu bilmemiz gerekir. Her şeyin parayla ölçülmesi çok garip, cehennemimizin nedeni bu olsa gerek. Parayla alınıp satılmayan bir şey kaldı mı? Değil mi ki insan hayatı paraya dönüşmüş, o halde kopmuş olmalı kıyamet. Hayat ve hayatlar bile ölçülmüş, biçilmiş, paketlenmiş ve belli raf ömürleri biçilmiş ürünlere dönüştürülmüşse yaşayan ölümler olmuşuz demektir.

Değeri fiyata düşürdüğünüz bu kültür-uygarlığa doğanın cevabı nasıl oldu?

FRAGMANLAR: İklim bilimcilerin %97'si dünyanın ısınmakta olduğu konusunda hem fikir... Son 30 yılda mercanların %50'si yok oldu.⁶⁰

Doğadan iyi şeyler öğrenmeniz gerekmez mi?

Elbette gerekir. Örneğin; doğada oranlar vardır ve amacı dengedir-adalettir-daha çok hayattır, aynı şekilde olasılıklar da vardır ve amacı özgürlüktür-daha çok hayattır. İnsan ne yazık ki gerek doğadan gerekse kültür alanından öğrendiği her şeyi

⁶⁰ Stevens, Fisher, 2016, Tufandan Önce, National Geographic Channel

doğayı ve insanı daha çok tahakküm altına almak için araçsallaştırıyor. Bu kötü ahlaktan kurtulmamız gerektiğini henüz kavramış değiliz.

Sadece doğadaki “oran” a bile uysaydınız durumunuz daha iyi olmaz mıydı?

Bal peteği; en az hacimde en çok malzemeyi depolamayı esas almış bir yapıdadır.⁶¹ Sadece arıların iş yapış şeklini bile taklit etseydik, bugün ne doğa ne de şehirlerimiz-kentlerimiz bu kötü hale gelirdi. Hatta insan daha canlı ve daha özgür olurdu. Doğadan uzaklaşmak bizi çok kötü bir şekilde dönüştürdü.

Doğadan kopan insan kendisini de kaybetmiş olmaz mı?

Hayat arkadaşşıma, “çiçekler için toprağı nereden buldun” dediğim günü hatırladım şimdi... Topraktan gelmiş ve toprağı gi-decek olan insan, nasıl olur da bir saksılık toprağın bile nereden bulunduğunu soruyordu? Sahi ne oldu dünyaya? Ne zamandan beri toprak bulunması ve satın alınması gereken bir meta oldu? O her yeri toprak ve taş olan Kürt Köyü’nde yaşamış olan kişi bensem, “toprağı nereden buldun” diyen kişi kim? Bunlar aynı kişilerdir diyebilir miyiz? Hayır, asla aynı kişilerdir diyemeyiz.

Özgür olmanızı ya da önünüzü görmenizi sağlayabilecek bir ekonomi bilimi var mı ego?

İktisatçıların son yüzyılda doğru tahminlerinin neredeyse hiç olmadığını hemen hemen her iktisatçı kabul eder. Ekonomi bilimi gerçekten rasyonel olsaydı ya da fizik-matematiksel birtakım tutarlılıklara sahip olsaydı öngörülebilir olmalı değil miydi? Önünü göremeyen insanın özgür, sistemin ise meşru olması mümkün değildir. Bizim artık çeşitli manipölasyon mühendisliklerini bırakıp menzili belli olan bir yola girmemiz gerekiyor.

Bunun için bilimsel bir devrim de gerekiyor mu?

Kesinlikle gerekiyor, artık temel merkezli bilimi, menzil merkezli bilimle kuşatıp aşmamız gerekiyor. İnsanın özgür olması

⁶¹ Çakmak, M. Suat, 2011, Evrenin Geometrik Şifresi, Altın Oran Kaos Fraktal Simetri, Griffin Yayınları, İstanbul, s. 95

ve doğanın korunması bu bilimsel devrimi gerekli ve zorunlu kılıyor.

Sosyal bilimlerle fizik bilimlerin tevhibi de gerekiyor mu?

Evet, kesinlikle gerekiyor. Çünkü bizim bir menzilimiz var ve oraya güzel bir şekilde ulaşmak için tevhit üzere olan bir bilime ihtiyacımız var.

Bunu biraz daha açar mısın?

Ben dikey ekseninde ilke-Tab olan ve yatay ekseninde ise duyum, duygu, biliş, ilke-Tab, sezgi ve tevhit çağ dalgaları olan bir hayattan söz ediyorum. Bu çağ dalgalarının sadece “sosyal tarih” olmadığını, aynı zamanda “doğal tarih” olduğunu da hatırlatmak isterim. Yani bugüne kadar nasıl ki duyum, duygu ve biliş çağ-kâinat dalgalarından geçtiysek, bundan sonra da ilke-Tab, sezgi ve tevhit çağ-kâinat dalgalarından geçeceğiz. Yatay eksenindeki sosyal tarih ile doğal tarihin tevhibini düşünmek ve ikame etmek zorundayız. Yola devam etmek ve menzile ulaşmak istiyorsak bu tevhibi gözetmek durumundayız.

Bu tevhibe göre yola devam ederseniz uzay-zamanda da değişiklikler olacak mı?

Evet olacak!

Nasıl yani?

Dijital makineler yapılmadan önce insanlara “yakında bazı makineler yapılacak ve hareket etmeden hareket edecekler” deseydik buna inanmazlardı. Ama bugün biliş çağ-kâinat dalgası içindeki insanlar bunun ne demek olduğunu anlayabiliyorlar.

Örnek verebilir misin?

Analog-mekanik saat ile dijital-elektronik saati örnek verebilirim... Mekanik saatte gözlemlediğimiz hareket, içinde bulunduğumuz çağ dalgasında bir çeşit manipülasyona tabi tutularak bir yazılıma dönüştürüldü. İki saatte de aslında hareket var ama bunlar birbirlerinden çok farklı hareketler. Bundan sonra da uzay-zamana genişleyecek şekilde bu değişim devam edecek. Yani her çağ-kâinat dalgasında farklı bir uzay-zamanı deneyimlemeye başlayacağız. Şu asla unutulmamalı: Biz evimize, yuvamıza geri dönüyoruz!

Mevcut bilgi-bilim literatürü ve insan bilinci, bilimler için düşündüğün bu tevhide direnir mi?

Hiç kuşkusuz direnir, hatta en özgürlükçü düşünür ve bilim insanları bile, ki buna Popper’de dâhildir... Popper’e göre sosyal bilimlerle fizik bilimlerin benzer yanları olmakla birlikte, sosyal bilimlerdeki bazı problemlerin doğa bilimlerinde karşılığı bulunmamaktadır. Bu da açıklama ve öndeyinin iki farklı türü ile ilgilidir. Tekil olayların açıklanma ve öndeyi problemi ile belirli tür ya da tip olay(ları)n açıklanma ya da öndeyi problemi. Bu iki tür problem arasındaki fark, ilkinin bir model kurmaksızın çözülebileceği, ikincisinin ise ancak bir model (kurma) yardımıyla çözülebileceğidir. (Popper, 1985b:357)⁶²

Bana göre ikisi de salt model yaklaşımlarıyla çözülemez. Çünkü bu iki tür de “hem kapalı hem de açık bir sistemde” gerçekleşir ve bir kereliktirler. Birinci sistem içindeki olasılık oranı elbette ki ikincisindeki olasılık oranından daha büyüktür. Ancak bu oranlar arasındaki fark, birinin modelle diğerinin modelsiz çözülebileceği anlamına gelmez. İkisinin de olasılık oranları farklı olsa da hem model özelliği gösteren hem de model özelliği göstermeyen bir yaklaşımla çözülebileceğini düşünüyorum. O halde modelden ziyade elimizde farklı olasılık oranlarına sahip yaklaşımların olması daha doğru olacaktır. Her iki durumda da olasılık, orandan her zaman daha küçük olacaktır.

Sosyal bilimlerle fizik bilimler farklı birer evren mi değil mi ego?

Birbirlerinden farklı en az iki evrenle karşı karşıya olduğumuzu ben de kabul ediyorum ama bu evrenler aynı zamanda hem benzer hem de iç içe geçmiştir. O halde iki evren arasındaki ilişki herhangi bir özdeşlik, eşitlik ya da eşdeğerlik düzeyinde değildir. İki evrene de hem rasyonellik hem de irrasyonellik/belirsizlik hakimdir. Bu durumda iki evreni de çözümlmek için önceden belirli kuralları, kategorileri ve dizgeleri

⁶² Yay, Turan, 2008, Bilim Felsefesi, Karl Popper, Eleştiri ve İktisat, Gazi Üniversitesi, SBE, Bilim ve Eleştiri Dergisi, Ankara, s. 13

olan herhangi bir analiz/mantık tipi uygun değildir. Buna Popper'in önerdiği "durumsal analiz/mantık" da dâhildir.

Peki, senin önerin nedir?

İki evreni de çözümlemek ya da anlamak için elimizde dikey eksenle "ilke-Tab", yatay eksenle ise "tevhidi tarih felsefesi" vardır. Bu yaklaşımla iki evreni de en sağlıklı şekilde birliğe getirebilir ve çözümleyebiliriz.

SÖZLER: Her akıl türü birer olasılıktır ama hepsi ilkenin oranlarına ve Tevhidi menzile içkindir.

Bilimin neyi kabul etmesi gerekir.

İnsan hiçbir zaman "doğrulanabilirlik-yanlışlanabilirlik, metafiziksel-bilimsel, rasyonel-irrasyonel" vb. ayrımları nesnel düzeyde yapacak araçlara sahip olmadı ve bundan sonra da olmayacak. Çünkü nesnellik, varlık ya da varlıkların "kendinde-ezeli-ebedi-zorunlu" olup olmadıklarına mutlak bir cevap verilmesi durumunda mümkün olabilir. Bu imkânsız olduğuna göre, o halde bütün bunları bir şekilde içeren ve aynı zamanda aşan bir araca sahip olmamız gerekir. İşte bu araç dikey ve yatay eksenlerin tevhididir.

∞ xwezayî⁶³ ∞

Doğanız kötü mü ego?

Kötülük, iradesi olan biz insanların doğal bir parçasıdır. Neticede doğal ve kültürel bir varoluş içindeyiz, büyük çelişkilerimiz ve noksanlarımız var. Böyle bir âlemde "kötülük yok" demek, "Tanrınız" demekten farksızdır.

Davranışlarınızın çoğunu doğal buluyor musun?

Belki bir zamanlar öyleydi ama yaşadığım çağın insanına bakıyorum da davranışlarının çoğunun doğal olduğunu söylemem mümkün değil.

⁶³ Xwezayî: Doğal

Davranışlarınızı doğal olmaktan uzaklaştıran şey nedir?

Kıscacası kültüredür diyebilirim ama bu uzaklaşmanın hepsini kötü görmüyorum. Çünkü bu uzaklaşma, insan bilincinin gelişmesinin bir gereğidir. Ben sadece ölçüyü kaçırdığımızı düşünüyorum; her konuda o kadar çok dolaysız-dolaylı yol, illüzyon ve hatta estetik yarattık ki doğal köklerimize yabancı hale geldik.

Bu yabancılaşıma planlı mı?

Evet, şeytani bir plan!

FRAGMANLAR: Tüm mesele sanki çılğınca bir oyun gibi. Seni başlangıç çizgisine koyuyorlar. Oyunun adı: Hayata karşı yarış! Herkes kendisi için çabılıyor ve senin de aynı şeyi yapmanı bekliyorlar.⁶⁴

Doğanızın daha çok şeytani tarafına mı yaşam hakkı tanınıyor?

Evet.

Neden?

Çünkü yaşam-hayat başka türlü olursa insanlar üstünde tahakküm kurulamaz. İnsanları şeytanlaştırmazsanız, sizin şeytanlığınız apaçık bir şekilde meydana çıkar ve bunu ortalama-iyi insanlar kabul etmezler. Şeytani varlığınızın ya da Firavunluğunun kabul görmesi, hatta saygı görmesi için herkesi ya da en azından insanların çoğunu birer küçük şeytana-Firavuna dönüştürmeniz gerekir. Bu da ağırlıklı olarak doğalarının kötü tarafının yaşam bulmasını sağlamakla mümkün olabilir.

Doğanızın en fazla yaşam bulan kötü tarafı nedir?

İnsanın bencilliğidir.

İnsanın bencil olduğu doğru değil mi peki?

İnsan hem bencildir hem de değıldir.

Ortada bir meşruiyet sorunu da görüyor musun?

Elbette... "İnsan doğası bencildir" varsayımı üzerinden kurulmuş bir kültür-uygarlık asla bilgi-bilimsel anlamda meşru değildir. Baktığımızda başkalarının hayatları ve değerleri için kendi varlıklarından vazgeçmiş milyonlarca insan görürüz ve bunları bencillikle açıklayamayacağımız ortada. Diğer taraftan

⁶⁴ Carpenter, John, 1988, They Live/Yaşıyorlar

herhangi bir tevhide menzili amaçlamadan bazı duyguların salt varlığı-yokluğu üzerinden ya da bunların rasyonalizasyonu üzerinden bir kültür-uygarlık inşa etmek yanlışdır ve hatta ahmaklıktır.

Neden bu hataya düştü?

Bunu birçok açıdan açıklamak mümkün... İnsanı iyi varsayarak yasalar yazamazsınız, devlet kuramazsınız, hatta iyi insan varsayımına dayanırsanız herhangi bir dinin de olmaması gerekirdi, çünkü dinler de kötülüğü terbiye etmek için yeryüzüne indiler.

İyi ama yasalar, devletler ve dinler olduğu halde neden kötülük içinde yaşamaya devam ediyorsunuz?

Çünkü amacı unuttuk! Evet, insanı bencil ya da kötü varsaymanın bir amacı vardı ve o unutuldu. Amaç, zamanla daha iyi bir insana, topluma ve hayata ulaşmaktı. Tabi bu amacın gerçekleşmesi için bir menzile ihtiyaç vardı, fakat aynı bencillik kendisine adeta demir bir kafes yaptı, biliş çağı dalgasını tarihin sonu olarak gördü ve böylece hep beraber düşmeye başladık.

Öcalan'a kulak verelim: Hobbes, kapitalist toplumun doğuş koşullarında iktidar (devlet) ihtiyacını tanımlarken, 'insanın birbirinin kurdu olmasını önlemek' olarak değerlendirir. Bu ter-sinden doğru bir saptamadır. Kapitalizm, insanı insanın kurdu yapmak için iktidarını kurar. Modern gerçeklikte insan sadece birbirinin değil, tüm doğanın kurdu kesilmiştir.⁶⁵

İnsanı sadece bencil ve birbirinin kurdu olarak gören bu kültür-uygarlığın zorbaca bir tarafı olduğunu da düşünüyor musun?

Elbette düşünüyorum ama bu kültür-uygarlığın zorbalıktan kaçınması pek mümkün değildi.

Neden?

Çünkü her kültür-uygarlığın içinde geliştiği bir bilgi paradig-ması ve bir de zamanın ruhu vardır. Üçüncü halin imkânına yer

⁶⁵ Öcalan, Abdullah, 2004, Bir Halkı Savunmak, s. 78

vermeyen Aristoteles mantığını, sonsuz çelişkilere dayanan diyalektik mantığı, özgürlüğe yer vermeyen Newton fizliğini ve güçlü-güçsüz/uyum sağlayan-sağlamayan arasındaki doğal seçilimin ötesine geçemeyen Darwin biyolojisini merkeze alan bir bilgi paradigması, doğası gereği zorbaca olmak zorundaydı. Henüz bunları aşan bir bilgi-bilim paradigmamız olmadığını da hepimiz biliyoruz. Zamanın ruhuna gelince; o da daha çok savaşlarla, kıtlıklarla, özgürlük düşmanı dinlerle, ideolojilerle-siyasetlerle ve ulusçu topluluklarla besleniyordu. Böyle bir zamanın ruhunun da zorbaca olmaması imkânsızdı.

SÖZLER: Bir sistemi kuşatan ve aşan bir menzil düşünülmendiğinde, o sistem kendi kendisini imha etmeye mahkûm hale gelir!

Herkesin şeytanlaşacağı ve kimsenin kimseye güvenemeyeceği bir çağdan korkmuyorlar mı?

Öyle görünüyor ki hayatın anlamı ve tutkusu hepimizi terk etmeden akıllanmayacağız ve bu kötücül kültür-uygarlığı kabul lenmeye devam edeceğiz.

FRAGMANLAR: “Eğer biz (Standard and Poor’s) şirketlere istedikleri notu vermezsek, hemen yandaki Moodys’e giderler. Eğer onlarla çalışmazsak rakiplerimize giderler. Bizim hatamız değil, dünya böyle çalışıyor.”⁶⁶

Bu kötücül sistemi devam ettiren bir omurga var mı?

Bana göre bu sistemin biri somut diğeri görece soyut olan iki omurgası var.

Birinci ya da somut olan omurga nedir?

Sınırlı bir varlık olan toprak üzerinde üretilen ve bina edilen her şeydir. Hatta bu omurgaya tatlı-tuzlu su ve yeraltı maden-kaynakları üzerinde kurulan egemenlikleri de ekleyebiliriz. Ama öncelikle toprak üstüne bina edilen şeylere bakmalıyız, çünkü esas olarak kitleleri tapu, rant ve kira tapıcılığına mahkûm eden şeyler buradadır.

⁶⁶ Mckay, Adam, 2015, Büyük Açık

Fransa’da konut kiralalarının milli gelir içindeki payı 1948 yılında %2 iken, bu oran 2010 yılında %10’a yükselmiştir. Ser-maye gelirlerinin (net kâr ve kira) milli gelir içindeki payı 1982 yılında %15 iken, bu oran 2010 yılında %27’ye yükselmiştir.⁶⁷

Bu birinci omurga ekonomik açıdan nasıl terbiye edilebilir?

Birçok şey söyleyebilirim ama özellikle konut ve toprağın yatırım aracı olmaktan çıkarılması ile terbiye edilebilir.

İkinci ya da görece soyut olan omurga nedir?

İkinci omurga; başlangıçta bir toprak alanı üzerinde kurulan egemenlikle “sınırlı” ve bugünse “sınırsız” şekilde yaratılan paradır.

Her iki omurgayı da bir bütün olarak terbiye etmek nasıl mümkün olabilir?

En genel şekilde ifade edecek olursam şunu söyleyebilirim: Başta egemenler olmak üzere bütün insanlar artık hadlerini bil-meliler ve daha kemal bir menzile doğru yola koyulmalılar. Başka yolumuz yoktur!

Özel ve genel olarak başka neler söyleyebilirsin?

Toprak-konut mülkiyeti ile para yaratımı-dağılımının, menzil üzere olan bir adaleti önceleyecek şekilde yeniden düzenlen-meleri gerekir. Küresel ve yerel dinamiklerin-aktörlerin, özgür insanı ve doğanın korunmasını önceleyecek şekilde evrensel bir sözleşme yapmaları gerekir. Hayatın, çeşitli güçlerin nere-lerde toplanıp nasıl dağılacığının ötesinde amaçlara-değerlere sahip olduğunun bilincine varılması ve bu bilincin küresel öl-çekte kamusallaşması-genişlemesi için bir seferberlik ilan edil-mesi gerekir. Başka türlü bu kötücül kültür-uygarlıktan kurtul-mamız mümkün değildir. Bütün bu değişim ve dönüşümün ekonomik ayağı için de yepyeni bir ekonomi bilimi yaklaşımına ihtiyacımız vardır.

Mevcut ekonomi bilimi yeterli olmaz mı?

⁶⁷ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 242

Proudhon'a kulak verelim: Şayet mübadele değeri tam olarak belirlenemiyorsa siyasal iktisat nasıl mümkün olabilir? Nasıl bilim olabilir? İki iktisatçı birbirinin yüzüne gülmeden nasıl bakabilir? İktisatçılar, metafizikçileri ve psikologları ne hakla küçümsemeye cüret edebilirler? İktisadın Hermes'i, Trismegistus Say, siyasal iktisat bilimdir lafını anlatmaya yarım cilt ayırdıktan sonra, bu bilimin konusunu belirleyemediğini yani bu bilimin temelden mesnetten yoksun olduğunu iddiaya cüret edebiliyor... Siyasal iktisat, ontolojiye benzemektedir, sebepler sonuçlar hakkında ahkâm keser ama ne bildiği ne açıkladığı bir şey vardır ne de bir konuda hükme varmışlığı vardır.⁶⁸

Sen ekonomiyi gerçek bir bilim haline nasıl getireceksin?

En genel ifadeyle şunu söyleyebilirim: Ekonomiyi dikey ve yatay eksenleri olan bir medeniyet içinden okuyacağım.

Daha özel ifadeyle?

Ekonominin temelini fizik, matematik ve estetik yasalarına-teorilerine bağlayacağım ve ekonomik varlıkları insanlar için bir amaç olmaktan çıkaracağım.

Bunlar zor olmaz mı?

Evet, özellikle de pratikte zor olacaktır. Çünkü binlerce yıldır menzilini bulamamış ve dünyaya çeşitli seviyelerde tapmış olan insanlığı terbiye etmek çok zor olacaktır.

*FRAGMANLAR: Dünya çapında yapılan tahıl ticaretinin %50'sinden fazlası hayvan yemi veya biyolojik yakıt için yapılıyor. Bir milyona yakın insan aç geziyor.*⁶⁹

Terbiyenin teorisini ve pratiğini düşünmen gerektiğini biliyorsun, öyle değil mi?

Evet biliyorum!

Hangi insanların bir mirası yoktur?

SÖZLER: Dertsiz bir yaşam, hayat değildir ve bu nedenledir ki dertsiz yaşayanların bırakabilecekleri bir mirasları yoktur.

⁶⁸ Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, *Mülkiyet Nedir?*, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 135

⁶⁹ Bertrand, Yann Arthus, 2009, Yuva

Dünyaya bakınca ne görüyorsun?

Dünya! ... Alçak dünya, sen ne kadar da güzelsin böyle! Senin için insanlar ne kadar çok çirkinleşiyorlar bir bilsen. O kadar çirkinleşiyorlar ki, güzelliğinden mahrum kalmakla cezalandırılıyorlar.

Senin baktığın gibi bakmadıkları sürece böyle kalacaklar.

Neden böyleler?

Çünkü güzeli ve güzelliği hakkıyla görebilecek kadar duyargaları terbiye etmek zordur ego.

Onlar sadece bana sahip olmayı istediler, oysa benim sahibim onlar değil! Gaflet işte böyle bir şey!

Güzeli ve güzelliği hakkıyla görebilecek kadar kendimi terbiye edebildim mi?

O dağlara yükleneni kolay mı sandın ego!

Ben o yükü taşıyabiliyor muyum?

Önünde üç çağ-kâinat dalgası daha var, yola devam edebilirsen belki bir gün o yükü hakkıyla taşıyabilirsin.

FRAGMANLAR:

- Bana dünyayı nasıl gördüğünü göster.

-5 dolara mı?⁷⁰

Bana bir yol göster hayy!

Dünyanın güzellikleriyle her zaman daha fazla ve daha canlı bağlantılar kur!

Peki ya içimdeki çirkinliği-kötülüğü ne yapayım?

Onun neredeyse saf halini gördün mü?

Evet... Bu konu hakkında konuşmak istemiyorum ama şunu söyleyebilirim: İnsani olan hiçbir kötülük ve iyilik bana yabancı değil!

İçindeki kötülüğü terbiye etmekten başka bir çaren yok ego. Her zaman menzili tevhit olan o yolda ol ve korkma!

Bunu tek başıma yapamam ki!

⁷⁰ Walsh, Aisling, 2016, Maudie

Biliyorum, zaten bu yüzden bir medeniyet düşünüyorsun. İnsan sadece kendisinden sorumlu değil!

Bu medeniyet konusunda Müslümanlar içinde daha çok kimlerden umutlusun?

Kürt ve İran halklarından daha çok umutluyum!

Neden?

Otokton-yerleşik halklar, “doğal ölüm” dışında hiçbir şeyin kendilerini yok edemeyeceğini bilen bir bilince sahiptirler. Bu bilinç, gerçek ve tek bir korkuya dayandığı için hayatın ve farklılıkların anlamını daha iyi kavrayabilir. Bu tek korku hiç değişmediği-çoğalmadığı için de otokton halkların bilinçleri daha kemal bir aşamaya geçebilecek huzura ve devamlılığa sahip olabilir. Göçebe halklar ise, kendilerini o kadar fazla düşmanla ve korkuyla çevrili hissederler ki, gerçek-doğal ölüm ikinci plana düşer ve onun yerini “kültürel-yaratılmış ölüm-öldürülme korkusu” alır. Böyle bir durumda kendilerini yok edecek şeylere dayanan bir bilinçle hareket ederler. Yani bir şekilde kültürel-yaratılmış ölümü, düşmanının kültürüne bürünerek, düşmanına benzeyerek atlatmaya çalışırlar. Korku merkezleri kendinde ya da doğal olmayanların, kendinde bilinçleri de olmaz. Çünkü onları yok edecek şey değiştikçe bilinçleri de değişir ve böylece kendinde bir bilinç ve o bilinçte bir devamlılık oluşmaz. Devamlılık oluşmadığı için de bilinçleri daha kemal bir noktaya doğru hareket edemez ve yerinde sayar. Bu hareket biçimi hem kendilerine hem gittikleri yerlerdeki insanlara hem de doğaya çok büyük zararlar verir.

Göçebe halkların kendinde-özgün bir özbilinçleri olmadığını daha somut bir şekilde nasıl açıklayabilirsin?

Bunun birçok yolu var ama en iyi yol, göçebelerin tarih içindeki değişimlerine bakmaktır.

Nasıl?

Örneğin; Türklerin “düşmanı” Çinliler olunca Çinlileştiler, Ruslar olunca Ruslaştılar, Acemler olunca Acemleştiler, Kürtler olunca Kürtleştiler, Araplar olunca Araplaştılar ve Batılılar olunca da Batılılaştılar. Bu durum, otokton-yerleşik olmamanın

“doğal” bir sonucudur. Aynı şekilde yaşadıkları dil devrimi de kendinde-özgün-özbilince ve devamlılığa sahip olmadıklarının en somut göstergesidir. Zaten bakıldığında tarihte otokton bir halkın dilini terk ettiği görülmüş bir şey değildir. Sadece ve sadece kendinde bir bilince-devamlılığa sahip olmayan halklar dillerini terk edebilirler!

Amacın nedir ego?

Benim amacım tevhit menziline ulaşmak ve özgür olmaktır!

Bunun önünde durabilecek bir güç var mı?

Ölüm dışında hiçbir şey duramaz!

FRAGMANLAR: Çiçeğini seçtiğin zaman, hiçbir şeyin yoluna çıkmasına izin vermezsin.⁷¹

∞ dūr û nêzîk⁷² ∞

Ekonomiyi nasıl görüyorsun?

Ekonomiyi çeşitli putların toplamı olarak görüyorum. Çünkü insanın özne olduğu bir dünya yerine, çeşitli tüzel kişiliklerin “özne” olduğu bir dünya inşa edilmiş.

İnsanı nesne yapan bu “özneler” ya da putlar nelerdir?

Finans kapitalin özneleri; ulus ötesi-yığışım şirketler, Dünya Bankası, IMF, devletlerin merkez bankaları, kamu ve özel bankalardır.

Bu kurum ve kuruluşlara nasıl bakılmalı?

Bunların arasındaki ilişkilerin çözümlenmesi, sorgulanması, varlıklarının bilimsel bir temelinin olup olmadığının açık ve seçik bir şekilde ortaya konulması gerekir.

Başka?

⁷¹ Orleaoon, Susan, Kaufman, Charlie, 2002, Adaptation

⁷² Dūr û Nêzîk: Uzak ve Yakın

İnsana ve doğaya verdikleri zarar kabul edilmelidir. İnsanı özne yapacak ve doğayı koruyacak bir ekonominin ikame edilmesi gerektiğini artık herkesin görmesi gerekir.

Ortada bir ekonomik sistem ya da model olduğunu düşünüyor musun?

Ortada bildiğimiz-öngörülebilecek anlamda ya da güvenilir bir ekonomik sistem olduğunu düşünmüyorum.

Bu düşünceni neye dayandırıyorsun?

S. Hawking'e göre bir model şu özelliklere sahipse iyi bir modeldir:

1. Zarıfse,
2. İçerdiği uyarlanabilir veya keyfi unsurların sayısı azsa,
3. Var olan bütün gözlemlerle uyuşup onları açıklayabiliyorsa,
4. Doğrulukları kanıtlanmadıkları takdirde modeli çürütecek veya yanlışlayacak gelecekteki gözlemler için ayrıntılı öngörülerde bulunuyorsa.⁷³

Bu özellikler hiç kuşkusuz doğa bilimsel bir model için geçerlidir ama ne yazık ki hiçbir sosyal bilim modellemesinde bunlara benzer özellikler yoktur veya aranmaz.

Neden aranmaz?

Çünkü aranırsa kapitalizm meşruiyetini kaybeder. Bunun olmaması için sosyal disiplinlerde bilimsel olan her türlü standardizasyon, ilke arayışı, evrensellik, nesnellik, yanlışlanabilirlik-doğrulanabilirlik ve zarıflık-güzellik adeta paranteze alınıp sıfırla çarpılır. Tabi burada bu işleri yapanların haklarını da yememek lazım, çünkü paranteze alıp sıfırla çarpmak da “bilimsel” bir çabadır, üstelik bunu çok iyi “başarıyorlar”.

Onlar kim?

Onlar, bizim orta sınıf diye tabir ettiğimiz sosyo-ekonomik tabakadaki insanlardır, özellikle de akademisyenlerdir. Onlar,

⁷³ Hawking, Stephen., Mlodinov, Leonard, 2012, Büyük Tasarım, Çev.: Selma Ögünç, Doğan Kitap, İstanbul, s. 47

içinde bulunduğumuz cehennemin yaratıcıları ve ona devamlılık sağlayanlardır. Onlar, akıllarını sahipleri için bir gardiyan gibi kullananlardır.

Buradan ne sonuç çıkartıyorsun?

Akıl ve vicdan özgürlüğünün olduğu akademileri inşa etmek gibi bir sorumluluğumuz var. Çünkü bu insan karikatürleriyle daha fazla yol gidemeyiz.

İnsanların mevcut kötücül durumu sorgulamaları gerekmez mi?

Elbette, insanların şunları sorması gerekiyor: Kapitalizm akılcı-bilimsel bir sistem ise doğa neden çöküyor, neden bu kadar çok acı çekiyoruz ve şahıslar nasıl oluyor da devletlerden bile daha güçlü olabiliyor?

Ortada büyük bir yanılgı mı var?

Evet, çünkü biz özgür olmak için savaştığımızı ve çalıştığımızı sanıyorduk. Oysa görüyoruz ki egemenler kendi aralarında anlaşmışlar ve zulümlerinin devamlılığı için devletleri bir araç haline getirmişler. Irk, din, açlık oyunları ve çeşitli ideolojilerle de halkları afyonlamışlar. Uğrunda savaştıklarımızı ve üretmek için ömürlerimizi harcadıklarımızı bize parayla satmak için bir tezgâh kurmuşlar. Halkların amacı bu kötücül sona ulaşmak değildir!

Bu tezgâha sistem mi diyorlar?

Bu kötücül şeye sistem demek mümkün değildir ama gördüğüm kadarıyla şunu söylüyorlar: "Bir sistemin akılcı, bilimsel, güzel, ölçülü ve adaletli olması gerekmez."

Bunun karşısında sen ne dersin?

O halde bir zorbalıkla karşı karşıya olduğumuz açıktır ve bu kötülükle savaşmaktan başka çaremiz yok derim. Çünkü zorbalık zalimlikler ve zalimlerle savaşmak her onurlu insanın ödevidir.

Kapitalizmle baş etmek mümkün mü ego?

Kapitalizm klasik anlamda bir sistem değildir, sistem olsaydı aksiyomları-postülatları, yasaları ve ilkeleri olurdu. Aynı zamanda hem sosyal bilimlerle hem de doğa bilimleriyle görece

tutarlı olurdu. Yıkılmamasını önemli oranda sistem olmamasına borçludur diyebilirim. Çünkü böyle olduğunda ne başarısızlığını nesnel bir şekilde ispat edebilirsiniz ne de alternatiflerini ortaya koyabilirsiniz. Bir şey sistem değilse ona bir sınır had çekemezsiniz ve zaten dikkat edilirse kapitalizm bütün alternatiflerini kendi içine alıp eritmiştir. Diğer taraftan kapitalizm aynı zamanda bir sistemmiş gibi davranır, öyle ki “Fibonacci ekonomi araçlarını” kullanır. Özetlemem gerekirse; pusulası ve menzili olmayan her şey gibi kapitalizm de hayatta kalmak için her şekle giriyor. Bu durumu da baş edilmesi imkânsız bir güçmüş gibi algılanmasına neden oluyor.

Kapitalizmin esas güç kaynağı hem sistem hem de sistem olmamasında mı gizli?

Hayır, esas güç kaynağı insana verdiği mesajda gizlidir.

Nedir o mesaj?

İnsana sürekli olarak “kendini terbiye etme, keyfine bak ve mutlu ol” mesajı verir. Bunun karşısında “kendini terbiye et, sorumlu davran, duygu ve davranışlarında ölçülü ol” mesajı veren her alternatifi bir canavar gibi yemesi doğal hale geliyor.

SÖZLER: İçimizdeki şeytan hepimizin çobanı durumundadır!

İnsanlar bu durumun devam edemeyeceğini göremiyorlar mı?

Çok azı görüyor ve ne yazık ki henüz çoğunluk bu durumun farkında değil. Ama çocukluk ve ergenlik çağı ilelebet devam edemez, bu Sünnetullah’la çelişir. Kapitalizm, duygu ve biliş çağı dalgalarına demir atmış insanların en büyük günahıdır. Hayatın anlamı, tutkusu, arzusu ve doğa can çekiyor, bu yaşadıklarımız belli ki günahlarımızın bu dünyadaki bedelleri ama yola devam edeceğimize inanıyorum. Pusulası ve menzili olan bir medeniyet düşünüldüğü vakit, kapitalizmin çabucak marjinalleşeceğine inanıyorum. Bütün bilincimizi yola devam etmek için seferber etmeliyiz.

Akıllarını nasıl kullandıklarını görebiliyor musun?

Görüyorum ve çok ahmakça buluyorum... “Planlı eskitmenin-planlı ürün yaşam döngüsünün” biz insanlara ve doğaya maliyetinin ne olduğunu düşünebiliyor muyuz? Herhangi bir

ürünü ömürlük veya evladiyelik olacak şekilde geliştirmek varken, sürekli “kendi kendisini yok etmeye planlanmış” şekilde geliştirmek bize neye mal oluyor dersiniz? Ömürlerimizi ve doğayı mahvetmemize mal oluyor. Belleksiz, anısız, tutkusuz, anlamsız hale gelmemize mal oluyor. Aklımızı, bu maliyetlerin oluşmasını engellemek yerine, planlı eskitmeyle şirketlerin karlılığını daha çok arttırmak için kullanıyoruz. Sahi, bu nasıl veya ne tür bir akıldır?

SÖZLER: Neredeyse “devamlılık” ile eşdeğer olan akıl, nasıl oluyor da “devamlılığı olmayan” bir şeyin hizmetçisi olabiliyor?

Sosyalizm neden başarısız oldu?

Kapitalizm görece hem kapalı hem de açık sistem özellikleri gösterdiği için hala ayakta, sosyalizm ise neredeyse nesnel düzeyde kapalı bir sistem öngörür. Bu özelliği bütün doğa, insan ve toplum yasalarıyla çelişkili olduğu için de kısa sürede yıkıldı. Kapalı sistemler, doğaları gereği kâinat yasalarına uygun değildir, bu nedenle çabuk çürür, bozulur, ifrata ve tefrite savrulurlar. Üstelik bu durum salt beşerî ya da materyalist sistemler için geçerli değildir, dini ya da idealist sistemler için de geçerlidir. Örneğin “The Club”⁷⁴ filminde de görüleceği üzere, insanın ve evrenin doğasına uygun olmayan kapalı sistemler dini amaçlar bile gözetmeler trajedilere yol açarlar.

Kapitalizm eleştirilerini genel olarak nasıl buluyorsun?

Sadece temel merkezli eleştiriler oldukları için yetersiz ve hatta yanlış buluyorum.

Örnek verebilir misin?

Elbette, şu iki örneği vermek isterim: İlya Prigojin’e göre biyolojik, kimyasal ya da toplumsal bir sistem istikrar durumundan fazla bir sıklıkla sapma gösterirse, artık dengesine kavuşamaz ve o zaman bir çatallanmaya tanık olunur.⁷⁵ Wallerstein’a göre ise sapma-kriz sayısı, istikrar durumundan fazla olduğuna göre kapitalizm kriz safhasını yaşıyor ki bu her sistem için olduğu

⁷⁴ Larrin, Pablo, 2015, The Club

⁷⁵ Wallerstein, Immanuel, 11.04.2016, Medyascope.tv, Çev.: Haldun Bayrı (Immanuel Wallerstein’in 2008’de Fransız gazetesi Le Monde’a verdiği röportajdan)

gibi kapitalizm için de bir son anlamına geliyor... Fakat bana göre bu iki görüşte hatalı. Çünkü ikisinde de kapitalizmin sadece bir "sistem" olduğu varsayılıyor, oysa hem sistem hem de sistem olmayan özelliklere sahip olduğu için "çatallanma, kriz ve son" gibi durumlar zaten doğasının bir parçası. Yani bunları yaratma ve görece yönetme mekanizmalarına sahiptir. Kapitalizm salt bir sistem olsa bile, hatta kapalı bir sistem dahi olsa insana istediği her şekli verebilecek araçlara sahip olduğu için insanları sistematik bir şekilde en çirkin en doğa dışı şeylere de alıştırabilir. Zaten dikkat edilirse başka bir gezegende koloni kurma gibi bir kötülüğe bile insanları alıştırmıştır. Yani hadsiz ve azgın iştahından dolayı dünya yok olsa bile yine de kendisi için bir son düşünmüyor. Çünkü insan doğasının yıkıcı ve terbiye edilmesi zor olan özelliklerini ontolojik, epistemolojik ve pratik bir temel haline getirmiştir. Sorun herhangi bir ekonomi-politik sistem değildir, esas sorun, kendimizi terbiye etmeye niyetimizin olmamasıdır ve artık hepimizin bunu görmesi gerekiyor.

Peki, ne öneriyorsun?

Artık sadece temel merkezli eleştiriler yapmak veya "alternatifler" aramak terk edilmelidir. Geçmiş, bugün ve gelecek, dikey ve yatay eksenlerin tevhidine dayanan bir menzile göre okunmadığı sürece kapitalizm adeta vazgeçilmez ya da aşılmaz bir kötülük olarak kalmaya devam edecektir.

Ne görüyorsun ego?

Kendi ellerimizle yarattığımız canavarlar görüyorum... Foucault, son yazılarından birinde, Batı'daki modern devletin, öznel bireyselleştirme tekniklerini, daha önce hiç görülmemiş bir derecede, nesnel bütünselleşme prosedürleriyle birleştirdiğini iddia ediyor ve "modern iktidar yapılarının aynı anda hem bireyselleş(tir)melerinden hem de bütünselleş(tir)melerinden doğan" gerçek bir "siyasal ikilem" den (Dits et écrits, 4:229-32) söz ediyordu.⁷⁶

⁷⁶ Agamben, Giorgio, 2013, Kutsal İnsan, Egemen İktidar ve Çıplak Hayat, Çev.: İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 14

Liberalizm ve kapitalizm hem bireye hem de kitleye ihtiyaç duyar. Birey-bireycilik, her şeyin parçalanmasına, doymak bilmeyen, hadsiz ve sevgisiz-sahipsiz insanın yaratılmasına; kitle-kitlecilik ise kontrol edilebilir bir toplumun yaratılmasına aracılık eder. Modern devlet ve araçlarının hem sistem hem de sistem olmayan bir şekilde inşa edilmelerinin amacı böyle bir insan türüne ve topluma ulaşmaktır. Zaten dikkat edilirse bu amaca ulaşıldığı için insan kendisini hem bir koyun gibi bacağından asılmış hem de yığınların bir parçası gibi hissederek. Bu ikiliğin korunması ve sürdürülmesi modern devletin amacını ve dolaşısıyla omurgasını belirler. Özellikle para denilen varlık bu amaca-omurgaya uygun olacak şekilde yaratılır. Kötücül amaçlı devletlerden oluşan bu kültür-uygarlık, Foucault'nun deyişiyle "biyosiyasal bir beden" olarak insanı yeniden yaratmıştır. Ancak egemenler-devletler şunu göremiyorlar: Kendi elleriyle yarattıkları bu ucube kendi üzerine döndü, yaratıcıları ve kendisi de dâhil her türlü maddi-manevi şeyi yemeye ve yok etmeye başladı.

SÖZLER: Tevhit menzili olmayan her şey, kendi kendisini yiyen canavar gibidir.

En kötü son nedir?

İnsanın hiçbir şey yapmadan mucize bekleyen hali bir son sayılabilir ve ben bundan daha kötü bir son düşünemiyorum. Hepimiz kaderci bir umut içinde kapitalizmin sonunun gelmesini bekliyoruz. Bu akılcı ve gerçekçi olmayan bekleyiş yüzünden gün geçtikçe değişime ve özgürlüğe olan inancımızı daha fazla kaybediyoruz. Oysa artık hareketsizliği bırakıp bir an önce harekete geçmeliyiz. Çünkü kapitalizmin "sonu gelse bile" onun yerine koyacak daha iyi bir fikriniz yoksa daha kötüye de gidebilirsiniz. Ben mevcut durumda kapitalizmin yerini alabilecek daha iyi bir şey görmüyorum diyebilirim ve bu nedenle köşeye çekilip düşünmeye karar verdim. Sorumluluk almadan, kaybetmeyi de içeren bir terbiye olma isteğini sevmeden ve insanı özgürleştirecek bir para düşünmeden herhangi bir son beklemek akıl dışıdır.

FRAGMANLAR: “Denizci bir piyadeyi gömmeyeceğim. Sadece oğlumu gömeceğim.”⁷⁷

Adaletle nasıl yaklaşıyorsun?

Temel değil, menzil merkezli yaklaşıyorum. Bizi tevhide menzile en ölçülü şekilde götürecek ölçülü şeylerin bütünlüğüne ben adalet diyorum. Bu anlamda adalet, dikey ve yatay eksenleri olan bütünsel bir gerçekliktir ve parçalanamaz.

SÖZLER: *Hadsiz iştahımızın yıkıcılığını görmek için her birimizin tek tek diktatör olup devrilmesi mi gerekiyor!*

Adalet olmazsa ne olur?

Adalet olmazsa hayatın amacını unuturuz ve sırf çeşitli güçleri biriktirmek için her türlü kötülüğü yapmaya başlarız. “Mısır firavunları, özellikle On Sekizinci Hanedanlık (M.Ö. 1570-1397) döneminde, öz veya üvey kız kardeşleri ve kızlarıyla evlenirdi. Burada yatan temel fikir, yabancıları soydan dışlamak ve işgallerle gelen ganimetleri kayınlarla paylaşmamaktır.”⁷⁸ Güç biriktirme hastalığı ya da diğer bir adıyla Firavunluk ne yazık ki günümüzde de yoluna devam ediyor.

FRAGMANLAR: *Her dört memeliden biri, her 8 kuştan biri ve her 3 amfibiden biri yok olma tehlikesi altında. Balık avlanma alanlarının dörtte üçü tükenmek üzere. Ekilebilir alanların %40’ı uzun süre kullanılamaz tehdidi altında. Her yıl 13 milyon hektar orman yok oluyor. Kıta buzulu 40 yıl öncesine oranla %40 inceldi. 2050 yılında 200 milyonu bulan iklim mültecisi ortaya çıkabilir.*⁷⁹

Ne öneriyorsun ego?

AYETLER: *Hiç kimse iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü hor görür. Siz hem Tanrıya hem de paraya kulluk edemezsiniz.*⁸⁰

Herkes bir Tanrıya inanmak zorunda mı?

⁷⁷ Linklater, Richard, 2017, Last Flag Flying/Dalgalanan Son Bayrak

⁷⁸ Berkowitz, Eric, 2015, Seks ve Ceza, Arzuyu Yargılamının Dört Bin Yıllık Tarihi, Çev.: Orhan Düz, Kolektif Yayınları, İstanbul, s. 33

⁷⁹ Bertrand, Yann Arthus, 2009, Yuva

⁸⁰ Matta İncili, Göksel Hazine, 24. Ayet

Hayır, insanlar ister inansınlar ister inanmasınlar ama dikey ve yatay eksenlere sarılmak zorundalar. Aksi halde efendisi olduklarını sandıkları şeylerin köleleri olmaya devam ederler.

SÖZLER: Paranın efendisi yoktur. Şimdilik!

Kölelik nedir ego?

Proudhon'a kulak verelim: Şayet 'kölelik nedir?' sorusunda cevap vermem gerekseydi ve tek kelimeyle, kölelik cinayettir deseydim, ne kastettiğim derhal anlaşılırdı. Bir insandan düşünme yetisini, iradesini, şahsiyetini almak kudretinin hayat memat meselesi olduğunu ve bir insanı köleleştirmenin onu öldürmek olduğunu göstermek için uzun söze hacet olmaya-caktı. Öyleyse niçin "mülkiyet nedir?" sorusuna, anlaşılacağımdan emin olarak, hırsızlıktır diye cevap veremiyorum; ne de olsa ikinci soru ilkinin şekil değiştirmiş halinden ibaret değil mi?⁸¹

SÖZLER: Kölelik, Tevhit menziline hizmet etmeyen yükleri taşımaktır.

Mülkiyete karşı mısın?

Tevhidi menzili unutturan her şeye karşıyım, dolayısıyla mülkiyetle ilişkimiz öyle olmalı ki; çağ-kâinat dalgasına demir atmamıza, kendimizden mahrum olmamıza ve yaşayan ölülere dönüşmemize neden olmasın!

∞ mizgîn⁸² ∞

Müjde, müjde... Çok yaklaştık, evimize dönüyoruz, bunu herkes bilmeli!

Şimdi ne yapacaksın?

⁸¹ Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası yayımları, İstanbul, s. 15

⁸² Mizgîn: Müjde

Evimize daha çabuk ve daha iyi bir şekilde ulaşmak için neler yapmamız gerektiğini kendimce düşüneceğim ve onların da düşünmelerini isteyeceğim.

Tevhide sarılsaydınız iyi bir sonuç, belirsiz bir gelecekte mi olacaktı?

Hayır, gelecekçilik her zaman bir puttu, bugün de bir puttur. Bana göre tevhide sarıldığımız andan itibaren iyi sonuçlar hepimizi kuşatmaya başlar, öyle gelecek falan beklenmez.

Gelecekçiliği neden bir put olarak görüyorsun?

Kapitalistler, fakir insanlara “bekleyin, gelecekte hepiniz refah içinde yaşayacaksınız” derken, Marksistler ise “gelecekte işçi sınıfı dünyayı yönetecek” der. Ve tabi burada Uzakdoğu dinlerine girmek bile istemiyorum! İnsan etkinliğini ve bilincini sınırlayan-donduran her şey doğası gereği birer puttur.

Kapitalistlerin kötü niyetli oldukları açık ama sence Marksistler de mi kötü niyetli?

Hayır, kötü niyetli değil, bence insan doğasını, kültürünü ve kapitalizmin değişim dinamiklerini yeterince iyi okuyamamışlar. Hiç kuşkusuz Marksist teori, kapitalist sistemin çelişkilerini çok iyi analiz etmiştir ve bu çelişkilerden dolayı kapitalizmin ekonomi-politik bir sosyal dengeye ulaşamayacağını ve işçilerin birleşip ayaklanmaları ile de son bulacağını öngörmüştür. Belirtilen çelişkilere katılıyorum fakat işçilerin birleşip ayaklanacaklarını ve devrim yapacaklarını düşünmüyorum. Marks bugün yaşasaydı o da benimle aynı fikirde olurdu.

Neden böyle düşünüyorsun?

Çünkü ortada büyük ve küçük Firavunlardan başka hiç kimseyi görmüyorum! İyi bir devrim yapacak kimse yok. Şimdilik!
SÖZLER: “Ticaret teşkilatlanmış bir hırsızlıktır.”⁸³ Vincent Van Gogh

Şirketler neyi amaç haline getirdiler?

Bir çeşit deliliği.

Bu deliliğe bir örnek verebilir misin?

⁸³ Turani, Adnan, 2014, Dünya Sanat Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 545

Pazarlar, açık bir şekilde hoşnutsuzluk üretir; çünkü ancak hoşnutsuz müşteri durmadan yeni şeyler satın alır. Charles Kettering, General Motors'un (GM) araştırma laboratuvarları genel müdürü sıfatıyla, GM otomobillerinde yapılan yıllık model değişikliklerini tanıtırken şunları söylemiş: İş dünyasının "hoşnutsuz müşteri" yaratmaya ihtiyacı vardır; misyonu, "örgütlü şekilde hoşnutsuzluk yaratmaktır." Yani Kettering'in aklında, planlanmış bir modası geçmişlik yaratarak tüketicinin elindeki otomobilden hoşnutsuz hale gelmesini sağlamak vardı.⁸⁴

Bu yaklaşım biçiminin neredeyse bütün sektörler için geçerli olduğunu söyleyebiliriz. Kapitalistlerin sürekli daha fazla kâr elde etme ve büyüme tutkuları, beraberinde kolektif bir azgınlasmayı getirdi. Piyasanın egemenleri bizi de kendilerine benzettiler; doyumsuz, duramayan ve sürekli yenisini alıp tüketmeyi isteyen hadsiz bir insan türü yarattılar. Onlar, insanın ve doğanın böylesi hadsiz bir tüketime dayanamayacağını görmek istemiyorlar. Eğer bir an önce aklımızı başımıza almazsak, doğayla birlikte hepimiz bu deliliğin kurbanları haline geleceğiz.

İnsanlar neden uyanamıyorlar?

Çünkü çeşitli mastürbasyonlar ve katarsisler içinde oldukları için uyanmaları çok zor. Kapitalizm-liberalizm, insan eliyle yaratılan bugüne kadarki "en mükemmel dindir".

FRAGMANLAR: "İkimiz de aynı taraftayız, takımız, sen (medya grubun) savaşı sattın şimdi de çözümünü satmama yardım et."⁸⁵

Kapitalizmin bir din olduğunu gören başka düşünürler de var mı?

Elbette var... Walter Benjamin'e kulak verelim: "Kapitalizm, Weber'in ünlü Kapitalizmin Ruhu ve Protestan Etiği eserinde klasik bir şekilde gösterdiği gibi sadece dinsel bir mantaliteden çıkmadı, aynı zamanda bizzat kendisi tamamen dini bir fenomendir. Kapitalist dinin üç önemli özelliği vardır: Kapitalist

⁸⁴ Albert, Michael, 2008, Kapitalizmin Ötesinde Yaşam, Umudu Gerçeğe Dönüştürmek, bgst Yayınları, İstanbul, s. 36

⁸⁵ Redford, Robert, 2007, Arslan'ı Kuzulara

din, ilkin bir saf tapınma dinidir (Kultreligion), yani hiçbir dogma bilgisi ve teoloji yoktur, hiçbir suretle teorik haklı-çıkarma ve savunma yoktur. İkinci olarak bu kült veyahut tapınma, daimidir, işyeri mesai saatlerine dair Alman kanunu bu görüşe karşı koymaya çalışsa bile hiçbir tatil gününü tanımaz ve bilmez bu din. Ve üçüncü olarak bu kült veyahut tapınma, kurtarıcı ve barıştırmacı değildir, aksine borçlandırır ve nihayet tahrip edicidir.”⁸⁶

SÖZLER: “Batı egemenliğinin iki aracı vardır; reklam ve silah.” P. Feyerabend

Bu din nasıl bir ahlak ortaya çıkardı?

Bir tane değil, çirkinlikte yarışan birçok ahlak ortaya çıkardı.

Üst ve orta sınıfların ahlakı ne durumda?

FRAGMANLAR: *Bu hayatı ya insan gibi ya da hayvan gibi yaşarsın. Herkese yetecek kadar iyi bir hayat yok. İyi hayatı kardeş payı yapsan da kimse bir şey alamaz, herkes eşit derecede fakir olur.*⁸⁷

Peki ya alt sınıfın ahlakı ne durumda?

FRAGMANLAR: *Hayvanlar gibi yaşıyoruz, hayvanlar gibi ölüyoruz. Çünkü birbirimiz için birer hiç kimseyiz.*⁸⁸

Toprağa, ırka, güce-devlete ve mezhebe en ateşli şekilde taptırılan alt sınıftaki insanlara bakıyorum da çoğunun yeme, içme, barınma ve üreme düzeyine hapsediklerini görüyorum. Bir deprem olduğunda ilk önce ölecek olan bu insanlara “taptağınız şeyler, egemenlerin sizi köle yapmak için icat ettikleri putlardır, onlar sizden çok, içinde yaşadığınız binaların ve arsaların fiyatlarıyla ilgilenirler” desem, ilk önce beni linç ederler. Yıgımlar, “Dima”⁸⁹ gibi kendilerini uyandıranları sevmezler, onlar çirkine, yanlış ve kötüye alıştırıldılar. Ne gariptir ki ben de

⁸⁶ İlahi Kapitalizm, 2010, Hazırlayan: Marc Jongen, Boris Groys, Jochen Hörisch, Thomas Macho, Peter Sloterdijk, Peter Weibel ile Söyleşi, Avesta Yayınları, İstanbul, s. 10

⁸⁷ Bykov, Yury, 2014, Durak

⁸⁸ Bykov, Yury, 2014, Durak

⁸⁹ Bykov, Yury, 2014, Durak (Dima: Binanın çökeceğini bina sakinlerine ve muktedirlere anlatmaya çalışan teknisyen.)

Dima gibi “bina, kültür-uygarlık çöküyor” diye yıllardır bağı-
rıyorum ama bana kimse inanmıyor. Çünkü inanmak için illaki
sahiplerinin-efendilerinin imzasına ve mührüne ihtiyaç duyuy-
yorlar. Muktedirlerin onlar için inşa ettikleri cehennemde birer
kütük olduklarının farkında bile değiller. Köleler sadece ve sa-
dece efendilerini dinlerler, geri kalanlar soytarandır, delidir, ha-
indir, teröristtir, olsa olsa sözde aydın, sözde entelektüel ve
sözde düşündürdür-filozoftur. Özetle şunu söyleyebilirim: Alt
sınıftaki insanlar ne yazık ki sadece cahil değiller, aynı za-
manda gaflet içindeler.

Bu dünya nasıl bir yer ki neredeyse herkes kötü halde?

Düşündükçe, şeytana olan saygım arttı diyebilirim. Çünkü gör-
düğüm kadarıyla Tanrıya verdiği sözü sadece şeytan layıkıyla
yerine getirmiş. Biz bir söz verdik mi bilmiyorum ya da hatır-
lamıyorum ama sürekli düştüğümüzü söyleyebilirim. Tabi bu
durumda “eve dönüyoruz” şeklinde ifade ettiğim müjdeli ha-
berle çeliştığimi düşünenler olacaktır ama ortada bir çelişki
yok, çünkü bütün varlıklar dönüyor, buna şeytan da dâhil!

Dünyayı şu anda nasıl görüyorsun?

Şeytanın mabedi olarak.

Neden?

FRAGMANLAR:

- O nasıl?

- Kızgın!⁹⁰

Şeffaflık örgütünün raporuna göre her yıl yaklaşık olarak 2 tril-
yon ABD doları büyüklüğündeki kara para aklanıyor.⁹¹ Stock-
holm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI) tarafın-
dan açıklanan yıllık rapora göre küresel savunma harcamala-
rındaki yükseliş eğilimi 2018'de de devam etti. 2017'ye oranla
yüzde 2,6 artan savunma sanayii harcamaları, 2018 yılında 1
trilyon 800 milyar dolara ulaştı.⁹² Sadece bir yılda yaklaşık ola-
rak 4 trilyon dolar, kara para ve silah piyasasında dolaşıyor. Bu

⁹⁰ Cuarón, Alfonso, 2006, Children of Men

⁹¹ Ajanslar, 2015

⁹² Ajanslar, 2019

para sadece bir yıl bile çevre, gıda, sağlık ve temiz enerji için kullanılsa dünya adeta cennete döner. Ama şeytanların cehenneme ihtiyacı vardır hem bu dünyada hem de öteki dünyada!

SÖZLER: Yaşayan ölü insanlar kadar egemenlerin kârlarını maksimize eden başka bir tür yok... Şimdilik!

Egzotik tutku (emperyal) tanımı gereği, evcilleştirilemez ve tüketilemez. Tam tersine, tam da bu kendisine tahsis edilen tutkululuk hali kolonileştirilmiş-egzotik-ötekine hem kimliği için bir konum hem de kolonileştiren -uygar- arzu ile yapacağı mücadele için bir kaynak sağlar; hem O'nun arzusu hem de O'na yönelen arzu için bir kaynak.⁹³

Batılılar ne Afrikalı ve Güney Amerikalılar gibi kalça salları ne Ortadoğulular gibi göbek atar ne de Uzakdoğulular gibi gerdan kırar. Ama Batı uygarlığı bunların hepsini kendi kültürü içinde yeniden yapılandırır ve üretir. Bunları kendi imajı, temposu, ritmi ve çerçeveleriyle hem kendi yurttaşlarına hem de bütün dünya halklarına satar. Böylece sadece gözleri ve kulakları değil aklı ve vicdanı da bu cümbüşün içinde başkalaştırıp kötürüm hale getirir.

Kapitalizmin ne bir kökü ne de varacağı bir yer vardır. Bir “başlangıç ve varış noktası olmadığından”, bütün insanlar “anlamsız bir yaşam” içinde debelenip duruyor. Başlangıç ve bitişler arasında hayat vardır, çünkü anlamlıdır. Bugüne kadar ne liberal demokrasi-kapitalizm ne sosyalizm-komünizm ne ulus devletler ne de dinci devletler insana anlamlı bir hayat sunabildiler.

SÖZLER: Sürülere ve çobanlara değil, sorumlu insanlara ve şahsiyetlere ihtiyacımız var.

⁹³ Sevigliano, Marta E., 2004, Tango, Tutkunun Ekonomi Politigi, Çev.: Serdar Aygün, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 23

∞ şahî⁹⁴ ∞

SÖZLER: Doğal olanla gurur duyulmaz, doğal olanın ölçülü bir şekilde korunması ile gurur duyulur.

Ne arıyorsun ego?

Sorumlu insanı arıyorum... İster Augustinus'un "gökyüzü ve yeryüzü devleti birleşecektir" şeklinde ifade ettiği teleolojik diyalektiği ister Hegel'in idealist diyalektiği ister Marks'ın materialist diyalektiği isterse de Adorno'nun negatif diyalektiği mevzubahis edilsin; sorumluluğu yüklenmediğimiz sürece kendiliğinden gerçekleşecek iyi şeyler olmayacağını artık kavramamız gerektiğini düşünüyorum.

SÖZLER: Patron duysun, insan öldü; ölümler ne tüketebilirler ne de savaşabilirler!

Sorumlu ve özgür insanın ortaya çıkması için arzulara ve hazlara bakışınız değişmeli mi?

Kesinlikle değişmeli ve bugüne kadar ki Epikürcü yaklaşım artık kuşatılıp aşılmalıdır.

Onun yaklaşımı nasıl?

Epiküros'a göre hazları doğuran üç tür arzu vardır, bunlar:

- I. Hem doğal hem de zorunlu arzular: Yeme, içme, barınma.
- II. Doğal ama zorunlu olmayan arzular: Cinsel arzu.
- III. Doğal ve zorunlu olmayan arzular: Zenginlik ve lüks isteği.⁹⁵

Senin yaklaşımın nasıl?

Hazları doğuran bu üç tür arzu temeldir, bu temeli bir menzile doğru hareket edecek şekilde işe koşmamız artık bir zorunluluktur. Bunun için de özellikle ölçülü bir ekonomi-politik kültüre ihtiyacımız vardır. Menzil ve ölçü olmazsa hem canlılığımızı hem de ruh kontrolümüzü kaybedebiliriz.

Ruh kontrolünü kaybetmek nasıldır ego?

⁹⁴ Şahî: Sevinç-Zevk-Haz

⁹⁵ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 146

SÖZLER: “Ruh kontrolünü kaybedince, bakarız ama görmeyiz, dinleriz ama duymayız, yeriz ama yediğimizin tadını almayız.”⁹⁶ Henry David Thoreau

Menzili ve ölçülü bir ekonomi-politiği düşünmen insanları harekete geçirebilir mi?

Croce’ye kulak verelim: Eylem olmadan hiçbir zaman istenç, istenç olmadan da hiçbir zaman eylem yoktur. (Pratica, s. 52-53)⁹⁷

İnsan hem istenç hem de eylem varlığıdır. Ben de zaten böyle bir varlığı temel ve menzil olarak gördüğüm için insanı harekete geçirebilirim diye düşünüyorum.

AYETLER: Uluslar kendi kazdıkları kuyuya düştü, ayakları gizledikleri ağa takıldı. Adil yargılarıyla RAB kendini gösterdi, kötüler kendi kurdukları tuzağa düştü. Higayon sela.⁹⁸

∞ paradîgmaya çepê⁹⁹ ∞

Sol paradigmanın kapitalizme bakışı nasıldır?

Fikret Başkaya’ya kulak verelim:

1. Daha önce topluma içkin olan ekonomi, kapitalizmle birlikte değişti ve artık toplum ekonomiyeye içkin hale geldi.
2. Üreticiler yaşamak ve üretmek için sahip olduğu araçlardan mahrum edildi. Artık marangoz işine hâkimiyeti kaybedip fabrikada işçi oldu.
3. İhtiyaçlar için değil satmak ve kâr etmek amacıyla üretim yapılmaya başlandı. Kullanım değeri yerine değişim değeri için her şey üretiliyor.
4. Telif patent hakları uygarlığın ürettiklerinden herkesin faydalanmasının önüne geçti.

⁹⁶ Tarkovski, Andrey, 2011, Zaman İçinde Zaman, Günlükler 1970-1986, Çev.: Seda Kervanoğlu, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 293

⁹⁷ Carr, Wildon H., 2016, Benedetto Croce Felsefesi, Sanat ve Tarih Sorunu, Çev.: Nesrin Atasoy Ertürk, Değişim Yayınları, İstanbul, s. 107

⁹⁸ Zebur, 9. Mezmur, 9.Bölüm, 9:15, 9:16

⁹⁹ Paradigmaya Çepê: Sol Paradigma

5. Kapitalizmde durmak yoktur, sürekli ilerlemek zorundadır. Doğa, insan ömrü ve ihtiyaçların sınırlılığı ile yıkıcı bir çelişki içindedir.
6. Kapitalizm dengesizlikler, uçurumlar, yoksulluk, varlıksızlaşma üretir. Zenginlik yaratmak için yoksulluğu da üretmesi gereken bir sistemdir.
7. Ahlakı öncelemeyen bir sistemdir.
8. Hegemonya kurmak istediği için savaşa ve düşmana sürekli ihtiyaç duyar.¹⁰⁰

Bunlara katılıyor musun?

Elbette... Bunlara katılmamak için bilinçten yoksun olmak gerekir.

Sola bir eleştirin var mı?

Sol, bütün dünyada dinlerin-dindar kesimlerin yapamadığını yapmış ve insanlığın vicdanı olmuştur. Dinci, millici-ulusçu kitleler ise bu vicdanı adeta şeytan gibi görmüşler ve görece bastırmışlardır. Onlar dünyaya dalmayı ve dünya yaşamını tek gerçeklik gibi görmeyi çeşitli din-ırk kılıflarına sokarak yüceltmeyi seçmişlerdir. Solun bu kötülük karşısındaki en büyük eksikliği ise kendisini değiştirememiş olmasında yatmaktadır. Özellikle de salt seküler bir alana hapsolmaları adeta bir "ahmaklık" oldu diyebilirim. Diğer taraftan kuramsal açıdan da sağlam bir temele sahip olmadıklarını söyleyebilirim...

Siyasette ve özellikle de sol siyasette eksik olan, ilerici eylem programlarına güç ve düşünsel bir tutarlılık kazandıracak iyi temellendirilmiş bir kuram mıdır? Paolo Flores d'Arcais "İhanete Uğramış Büyü Bozumu" ("Disenchantment betrayed") adlı makalesinde bu soruyu sorar.¹⁰¹

Genel olarak sağ nasıl görüyorsun?

Düşler¹⁰²... Mülke tapmış ve biriktirdiklerinden dolayı lanetlenmiş olarak görüyorum!

¹⁰⁰ Başkaya, Fikret, 2016, Kapitalizmden Çıkmak, Özgür Üniversite Dersinden, İstanbul, Youtube

¹⁰¹ Vattimo, Gianni, 2012, Şeffaf Toplum, Çev.: Ümit Hüsrev Yolsal, Say Yayınları, İstanbul, s. 113 (P. Flores d'Arcais, 'Il disincanto tradito', Micromega, 2. dipnot, Roma)

¹⁰² Kurosawa, Akira, 1990, Düşler

Mevcut sistemi neden akılcı bulmuyorsun?

Bilincin en doğal ya da en meşru davranışı; kendisini kuşatan ve aşan bir şeyler aramasıdır. Çünkü bilinç, doğası gereği eksiktir ve o da her eksik-kararsız varlık gibi daha kemal-kararlı bir yapıya geçmek için sürekli yolda olmak ister. Yolunu şaşırmadığından emin olmak için de kendisini kuşatan ve aşan bir şeye sarılmak ister. Bu hem olan hem de olması gereken bir durumdur. Kapitalizm ya da içinde yaşadığımız bütün kültür-uygarlık ise, sanki en kemal noktaya ulaşmışız da artık bu noktada birbirimizle dünyaya tapma yarışına girebiliriz gibi bir mantığa sahip. Bu vaziyet, bütün hayatla-bilinçle-kainatla çelişmektir ve bütün hayatla çelişene de akılcıdır diyemeyiz.

Vaziyet eskiden nasıldı?

SOKRATES: Peki haksızlığa hiç uğramamanın ya da olabildiğince az uğramanın yolu nedir?

Sen de benim gibi mi düşünüyorsun bakalım? Bence, ülkede iktidarı ya da tiranlığı elde tutmak veya görev başındaki hükümetin dostu olmak gerekir.

KALLİKLES: Doğru konuştuğun zaman seni nasıl içtenlikle onayladığımı görüyorsun.

Sokrates... Bu sözlerini çok doğru buluyorum.¹⁰³

Yaklaşık 2500 yıl önce yapılmış bu diyalogdan da anlaşılacağı üzere eskiden de durum şimdiki gibiydi. Yani “temel merkezli kültür” yoluna devam ediyor.

Mevcut sistemin bir haddi ve ölçüsü yok mu?

Onlara göre var, örneğin Jean Baptiste Say’a göre “Her arz kendi talebini yaratır.” Sahi hem arz hem de talep için bir had-dimizin-ölçümüzün olması gerekmez mi? Piyasaların ve isteklerin-arzuların-hazların üzerinde bir had-ölçü olması gerekmez mi? Yani sırf “üretilebildiği” ve bazılarına kâr sağladığı için azgın-vahşi yaratıklar gibi her öğün et mi yemeliyiz! Ya da sırf birileri için kârlı diye, her yıl iki trilyon doları savaşa mı harca-

¹⁰³ Platon, 1999, Gorgias ya da Retorik Üstüne, Çev.: Mehmet Rıfat, Sema Rıfat, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul

malıyız! İnsanın amacı canlı kıyımına girişmek olabilir mi! İnsanların çoğu köle olsun, çirkinliği sevsin ve hep öyle kalsın şeklinde dayatılan bu deliliği artık taşıyamayız!

SÖZLER: Canlılıkla ilişkisi sadece seks, yeme ve öldürme olan insan helak olmuş demektir.

Köleliğin olmadığı bir tarih var mı?

Var ama hatırlamıyoruz, çünkü o tarih duyum çağı-kâinatı dalgası içindeydi. Yazının olmadığı ve dilin de yeterince gelişmediği bir çağdı.

O dalgadaki insanlar köleliği düşünebilirler miydi?

Hayır, düşünemezlerdi, çünkü onlar hem birbirleriyle hem de doğayla bir çeşit tevhit halindeydiler. Kölelik tarih içinde duygu çağı-kâinatı dalgasıyla başladı ve biliş çağı-kâinatı dalgasında ise kurumsal hale geldi.

Uygarlığın gelişmesinin bir bedeli oldu. Kentsel toplumun ortaya çıkışını anlatırken Adams (The Evolution of Urban Society, s. 103) der ki: “yaklaşık M. Ö. 3000’de, ön-okuryazarlık döneminin tam sonunda’ ‘köle kız’ işareti taşıyan tabletler görülür. ‘Erkek köle’ işaretleri bir süre sonra ortaya çıkar. Bunu ‘tam, özgür yurttaş’ ve ‘halktan olan kişi’ ya da aşağı statüyü ifade eden değişik terimler izler. Bu döneme gelindiğinde, ‘sınıf farklılaşmalarının kanıtları artık çok açıktır.’ Eski Eshnunna’da ‘yolların üzerindeki büyük evler çoğu kez 200 metrekare ya da daha büyük bir zemine sahipti. Öte yandan, ana yollara yalnızca dolambaçlı dar sokaklarla çıkışı olan evlerin çoğunun yüz ölçümleri çok daha küçüktü... Pek çoğu toplam 50 metrekareyi geçmezdi.”¹⁰⁴

Şu anda bir tepe noktasında olduğumuzu düşünüyorum. Binlerce yıldır süren kölelik, tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar yaygınlaşmış ve kurumsallaşmıştır. Gerek duygu gerekse de biliş çağı-kâinatı dalgası içinde olan insanların çoğu köle durumundadır ve bu daha fazla taşınmayacak. Küresel ölçekte ge-

¹⁰⁴ Harman, Chris, 2010, Halkların Dünya Tarihi, Taş Çağından Yeni Bin yıla, Çeviren: Uygur Kocabaşoğlu, Yordam Kitap, İstanbul, s. 35

rilimlerin artması ve tarihte hiç görülmemiş para, bilgi, teknoloji ve iletişim devrimlerinin olması boşuna değildir. Artık köleci sistemlerin her bakımdan bir sona yaklaştığını söyleyebilirim.

Sen bu sona mı hazırlanıyorsun?

Ben herhangi bir çağ-kâinat dalgasına demir atmadan tevhide menzile doğru nasıl yürüyebileceğimizi düşünmeye çalışıyorum. Bir menzili göremiyorsak bile en azından tek bir dünya-mız olduğunu görmemiz gerekiyor. Gerçi haklarını yemeyeyim bazı devlet insanları bile bu durumu görmüştü...

Mihail Gorbaçov, BM'de 1982'de şu konuşmayı yapmıştı: Dünya ekonomisi tekil bir organizmadır; toplumsal sistemi, ekonomik statüsü ne olursa olsun hiçbir devlet onun dışında gelişemez. Bu da, dünya ekonomisinin işleyişi için temelden yeni bir mekanizma, yeni bir uluslararası işbölümü yapısı geliştirme gereksinimini gündemimize yerleştiriyor. Dünya ekonomisinin büyümesi, bunların yanı sıra, geleneksel tipteki sanayileşmeye içkin olan çelişkileri ve sınırları da gözler önüne seriyor.¹⁰⁵

Hiç kuşkusuz bu bakış fazlasıyla ekonomi, devlet, ulus, sistem-mekanizma, büyüme ve sanayileşme kokuyor. Ama tek bir dünyaya yapılan atıf, geleneksel sanayileşmenin çelişkilerine ve sınırlarına dikkat çekme bana göre çok değerlidir. Tabi bu konuşmanın dönemin ruhundan ve devlet aklından bağımsız olmadığını bildiğim için Gorbaçov'u anladığımı da söylemeliyim.

¹⁰⁵ Castells, Manuel, 2008, Binyılın Sonu, Enformasyon Çağı, Ekonomi, Toplum ve Kültür, III. Cilt, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 10

Alan Kurdî, Akira Kurosava ve Dünyalar¹⁰⁶

¹⁰⁶ Ressam: Adanur, K. Özlem

∞ zêdegavîyên¹⁰⁷ ∞

Bilgi veya sanat alanındaki aşırılığa bir örnek verebilir misin ego?

Elbette... Örneğin; “Ars Demonstrativa XIII. yüzyıl... Tanrı, ruh, erdem, günah ve yazgı fikrinin geometrik betimlemesi.”¹⁰⁸ Eserdeki geometrik betimlemeler, “kâinatın dili matematiktir, her şey sayıdır” gibi aşırı genellemelerin varabileceği yeri göstermesi bakımından önemlidir.

Ekonomik sistemlerin hangisini özellikle bir aşırılık olarak görüyorsun?

Bana göre aşırılık olan tek bir ekonomik sistem vardır, o da kapitalizmdir.

Sosyalizm diye bir ekonomik sistem yok mu?

Bir ad alacak ve sistem denilecek kadar farklı olduğunu düşünmüyorum. Engels’e kulak verelim: Ekonomi hakkında şimdiye kadar sahip olduğumuz bilimsel bilginin neredeyse tamamı kapitalist üretim tarzının evrimi ve gelişimiyle sınırlıdır.¹⁰⁹

Aşırılıkları terk etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?

Elbette biliyoruz ama aşırılıkları terk edecek kadar yeterli olgunluğa geldiğimizi söyleyemem.

Nasıl?

Claude Lévi-Strauss’la birlikte yürüttüğümüz çalışmalarda, yaşanabilir bir toplum oluşturmak için gereken temel şartın enstest yasağı olduğunu saptadık.¹¹⁰

Burada da görüldüğü üzere “yaşanabilir bir toplum için” yanlış, çirkin ve kötü davranışların terk edilmesi gerekir. Kültür-

¹⁰⁷ Zêdegavîyên: Aşırılıklar

¹⁰⁸ Umberto Eco (Hazırlayan), 2007, Güzelliğin Tarihi, Çev.: Ali Cevat Akkoyunlu, Doğan Kitap, İstanbul, s. 83

¹⁰⁹ Mies, Maria., Bendholdt-Thomsen, Veronika., Von Werlhof, Claudia, 2008, Son Sömürge: Kadınlar, Çev.: Yıldız Temur Türkan, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 27

¹¹⁰ Heritier, Françoise., Perrot, Michelle., Agacinski, Sylviane., Bacharan, Nicole, 2012, Kadınların En Güzel Tarihi, Çev.: Yonca Aşçı Dalar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s. 5

uygarlığın yeterince yaşanabilir olmadığı ortada, o halde hangi aşırılıkları terk etmemiz gerektiği konusunda kafa yormamız ve kendimizi terbiye etmemiz gerekir. Fakat gördüğüm kadarıyla bunları yapmak konusunda pek istekli değiliz, çünkü yeterince olgun değiliz.

Bu durum ne zamana kadar devam eder?

Temel ya da beden merkezli kültürden çıkmadığımız sürece aşırılıklar devam eder.

Vücut-beden hakkında ne düşünüyorsun?

Bedensizlik sadece ve sadece Tanrı için “düşünülebilir”. İnsan, öteki hayatta da yine bir beden içinde olacaktır, sura üflendiği zaman insanların bedenleriyle birlikte dirilecekleri inancı boşuna değildir. İnsan söz konusu olduğunda tek başına ruh ya da tek başına beden, tevhidi dinlerin hiçbirisinde yoktur. Beden ve ruhun görelî bir tevhit içinde olduğunu düşünüyorum.

SÖZLER: “Dünyanın en dürüst canlısı insan bedenidir! O, istemeden katlandığı ilişkileri kumar, yanlış insanlarla temasta kaşınır, sevmediği işlerde uyuklar!” Agah Aydın

Bilimler vücuda-bedene nasıl yaklaşır?

Doğa bilimleri, bedensizliği istese de konu edinemez, zaten bakkıldığında maddeyi en küçük yapı taşına kadar incelediğinde yine mutlaka bir vücuttan söz eder. Maddenin varlığa gelişini bile bir “anti madde” ile açıklamak zorunda olduğunu bilir. Matematiğe gelince, o da mutlaka “bir”i hesaba katmak zorundadır, sadece sıfır ya da sıfır altı sayılarla bir matematik olamayacağını bilir. Aynı şekilde geometri de bir noktayı ve hatta uzayı varsaymak zorundadır.

SÖZLER: Hiçlik üzerine hiçbir şey bina edilemez!

∞ nûnertiya baş¹¹¹ ∞

Ekonomiye neden bu kadar çok önem veriyorsun?

SÖZLER: “Ümmetin maddi temeli iktisattır. Çünkü dünyevi hayatı olmayanın manevi hayatı da olmaz.” Ali Şeriati

“Müslümanlar” iyi bir maddi temel neden düşünemediler?

Bunun için birçok şey söylenebilir elbette, ama bana göre temel neden, mülkiyet hakkı için halkların yeterince mücadele etmemeleri ve böylece sınıflı toplum yapısının ortaya çıkmamasıdır. Sınıflı yapı ortaya çıkmayınca da rasyonel toplum, şehir, güçler ayrılığı, çeşitli haklar ve hürriyetler değere tutunamadı. İyi bir maddi temelin düşünülmesi ve ikame edilmesi için bu saydığım şeylerin değere tutunmaları gerekirdi.

İslami coğrafyadaki düşünürler bu durumu göremediler mi?

Ne yazık ki göremediler, hatta son yüzyılda yetişen en iyi düşünürlerden birisi olan Ali Şeriati bile göremedi. Şeriati’nin imamete bakışına bakarsak bu durumu göremediği açıktır: “Toplumsal düzeni eşitliğe, adalete, halk mülkiyetine, Habil düzenindeki sınıfsız toplumun ihyasına dayanır. Bu temel ilkedir ama Batı burjuvazisinin dünya görüşünden hareket eden Batı sosyalizminde olduğu gibi gaye değildir. Ümmetin siyasi felsefesi ve rejimi, kelle demokrasisi, sorumsuz ve gayesiz liberalizm, balçık aristokrasi, halk düşmanı diktatörlük, oligarşi değil; toplumun dünya görüşü ve ideoloji temelleri üzerinde, insanın yaratılış gayesine uygun bir şekilde harekete geçirilmesinden sorumlu olan inançlı ve devrimci bir önderliktir. İmametnin gerçek anlamı budur.”¹¹²

Burada ne gibi sorunlar görüyorsun?

Nereden başlasam bilemiyorum! Eşitlik, halk mülkiyeti, sınıfsız toplum, inançlı devrimci önderlik ve imamet... Bunların

¹¹¹ Nûnertiya Baş: İyi Temsil

¹¹² Şeriati, Ali, 1980, İslam Sosyolojisi Üzerine, Çev.: Kâmil Can, Düşünce Yayınları, İstanbul, s. 152

hiçbirisinden ben bilincine sahip bireyler, şahsiyetler, güçler ayrılığı, özgürlük, sorumluluk, bilim, sanat ve felsefe çıkmaz.

SÖZLER: Benin olmadığı yerdeki her türlü biz, bir put olmanın ötesine geçemez.

Peki, aklın hakkını “düşünürler” bile veremeyecekse kim verecek?

Sanırım artık kötücül halimizle yüzleşmemiz, imam olmakla düşünür olmayı birbirinden ayırmamız ve düşünmeyi öğrenmemiz gerekiyor.

Onlara düşünemediklerini göster ego!

Müslümanlar yaklaşık 1400 yıldır; fitre, zekât ve sadaka dışında bir tane bile ekonomik kavram düşünemediler. Benzer şekilde, istişare ve meşveret dışında politik bir kavram da düşünemediler. Üstelik bu “hazır” ekonomik ve politik kavramların da hakkını veremediler. Hakkını verselerdi, dünyada zenginle yoksul arasındaki uçurumun en yüksek olduğu en otoriter ülkeler olmazlardı!

İslam, kapitalizm gibi bir kötülüğe engel olabilmiş midir?

Maxime Rodinson’a kulak verelim: İslam dini kapitalist üretim tarzına karşı hiçbir zaman itiraz etmemiştir ve bu dinin buyrukları, bu üretim tarzının kapitalist bir sosyo-ekonomik kuruluşun meydana getirilmesi yönünden gelişmesini engellemiştir.¹¹³

Muktedir yorumlu İslam, evet hiçbir “Müslüman ülkede” kapitalizmin kök salmasına engel olmamıştır hatta kapitalizme güç vermiştir. Zaten bir yerde sınıflı toplum yapısı yoksa orada şahsiyetler olmaz, şahsiyetlerin olmadığı yerde yüksek düşünce olmaz ve yüksek düşüncenin olmadığı yerde de kapitalizmin karşısına hiçbir şey konulamaz.

SÖZLER: “Davranışlarında inkârcı olanlar, inançlarında hakikat üzerinde kalamazlar.” Ayhan Bilgen

¹¹³ Rodinson, Maxime, 1969, İslamiyet ve Kapitalizm, Çev.: Orhan Suda, Gün Yayınları, s. 188

Kendilerine Müslüman diyenlerin kötü bir durumda olduklarını gören samimi insanlar var mı?

Elbette var, mesela bu konuda Abdurrahman Arslan'a kulak verebiliriz: "Açık konuşalım. Yüzde yirmisini tenzih ederek söylüyorum, Türkiye'deki Müslümanlar maalesef cılk çıktı. Çünkü söyledikleri ile yaptıkları arasında büyük uçurum meydana geldi. Demek ki en başında bizim iman ile amel arasında bir sorunumuz var, birbirinden ciddi bir ayrışma gösterdi."¹¹⁴

Ortada bir İslam ya da Müslümanlıktan ziyade daha çok bir cahiliye mi görüyorsunuz?

SÖZLER: İslam, cahiliye dönemi alışkanlıklarının sınırlarını genişletmenin aracı haline getirilmiştir.

İyi olan bir tane bile temsiliniz yok mu?

Ne yazık ki yok ve bunu görmek için düşünür olmaya da gerek yok.

Onlara ne önerirsin?

Muhafazakârlaşarak, donarak, küçülerek, geri çekilerek, sürekli savunmada kalarak hayatta kalamazsınız. Ölçülü özgürlükle, büyüyerek, genişleyerek, yayılarak, en nihai geleceğe, tevhit menziline yüzünüzü dönerek hayatta kalabilir, insanlık için iyi bir rehber-örnek-vasat-merkez olabilirsiniz.

∞ xwedê an xwezayê¹¹⁵ ∞

Çok garip... Oysa dilin "mevcut sınırlarını" aşabileceğimizi düşünürdüm!

Düşünceni değiştiren şey ne?

Spinoza "Tanrı veya doğa-god of de natuur" der, ben de "Tanrı veya kâinat-doğa" diyorum. Kürtçede "Tanrı veya doğa"nın

¹¹⁴ Arslan, Abdurrahman, 2017, Kibleyi Kaybettiren Dönüşüm, Beyan Yayınları, İstanbul, s. 189

¹¹⁵ Xwedê an Xwezayê: Tanrı veya Doğa

karşılığı “xwedê an xwezayê” dir. İkisi de “xwe” köküne sahiptir ve bu kök “kendi” anlamına gelir. “Dê”, olmak ve aynı zamanda anne, “zayê” ise doğmak-doğum anlamına gelir. Xwedê, kendinde-kendinden olan-anne; xwezayê ise kendinden doğan demektir.

Buradan nasıl bir sonuç çıkartıyorsun?

Kürtçe içinde kültürlenmiş bir bilince sahibim ve tevhidi felsefem de bu kültürden bağımsız değil. Düşüncelerimle Kürtçe arasındaki birlik ya da paralellik hem dikey hem de yatay eksenlerde gözlemlenebilir ve bütün felsefem bu iki eksenin tevhidine dayanıyor.

O halde?

Düşüncemin sınırlarının, dilimin mevcut sınırlarını aştığını düşünürdüm, ne gariptir ki buraya baktığımda aslında aşamadığımı görüyorum. Sanırım hiçbir filozof, içine doğduğu dilin sınırlarını aşamıyor, sadece aynı sınırlara farklı bilinçlerle bakıyor ve bu bakma biçimini kendisine özgü çeşitli kavramlarla dile getiriyor.

Sonuç?

Dilin hepimizi kuşatan ontolojik bir boyutu var ve ne yaparsak yapalım onu aşamıyoruz. Hangi çağ-kâinat dalgasında olursak olalım bizimle hareket eden bir bilinç var ve o bizi asla başıboş bırakmıyor.

O halde Wittgenstein’in “Dilimin sınırları dünyamın sınırlarıdır.” düşüncesine katılıyor musun?

Yanlış anlamadıysam, ona göre eğer dilimiz gelişirse düşüncelerimiz ve dünyamız da gelişir. Bana göre ise dilimiz-düşüncelerimiz-dünyamız ne kadar gelişirse gelişsin dilin o kurucu-ilk halinin sınırlarını aşamayız... Ben sanırım Wittgenstein’a tam olarak katılamayacağım.

Ne kadar düşünürsem düşüneyim, xwedê-Tanrı-kendinde olan ve xwezayê-doğa-kendinden doğan kavramlarını aşamadığımı görüyorum. Bilinç gelişimi bakımından bizden çok geride olduklarını varsaydığımız geçmişteki insanlar, nasıl ol-

muştaki bütün zamanlar için kuşatıcı özelliğe sahip bir dil geliştirmiş-yaratmış olabilirler ki? Varlığın-bilincin tekâmülüne-evrimine uygun olmayan bu durumu açıklayamıyorum. Bundan on bin yıl öncesine gitsem ve bir Kürde, xwedê ve xwezayê kavramlarını nereden öğrendiklerini sorsam, “geçmiştekilerden bize kaldı” derler. Sonuç olarak; kurucu dilin ortaya çıkışını açıklayabileceğimizi sanmıyorum.

Sen yine de açıklamaya çalışsan nasıl açıklarsın?

İnanca kaymadan açıklayabileceğimi sanmıyorum. Bize bütün dünya hayatımız boyunca eşlik eden ve bir türlü aşamadığımız kavramlar var, yani bir çeşit dilsel RNA içindeyiz. Hangi çağ-kâinat dalgasına gidersek gidelim onları aşamıyoruz. Gördüğüm kadarıyla “xwedê ve xwezayê gibi dikey ve yatay eksenlere denk gelen kurucu dil kökleri” Tanrının varlığına işaret ediyor. Bana göre her şeyi kuşatan ve aşan bu kurucu dil bir mucizedir ve bundan dolayı da bir Tanrı kanıtıdır.

SÖZLER: Hiçbir sistem, kendisini kuşatan ve aşan bir dille konuşmaz, konuşuyorsa o bir mucizedir.

Sen bu duruma ne ad veriyorsun?

Dilin her şeyi kuşatan ve aşan kavramlarının, insan bilincinin henüz yeterli olgunlukta olmadığı çağ dalgalarında varlığa gelişlerini Tanrının varlığına-dokunuşuna bağlıyorum ve buna da “filo ontolojik Tanrı kanıtı” adını veriyorum.

AYETLER: Göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda bilenler için elbette ibretler vardır.¹¹⁶

Bilincimiz de kâinat da sınırlıdır. Kâinatın herhangi bir noktasına ya da parçasına, bilincimize dayanarak bir isim vermemiz; dilimizin, bilincimizin ve kâinat bilgimizin geliştiğini gösterse de önceden var olan kurucu sınırları ve varlık âlemlerini aştığımızı göstermez. Evet, Wittgenstein'ın dediği gibi dilimizin sınırları dünyamızın sınırlarını belirler ama bu sınırlar zaman içinde değişmez, değişen şey, kurucu sınırlar arasındaki biz ve dünyamızdır.

¹¹⁶ Rum, 22. Ayet

Tanrı, bir madenle, suyla, bitkiyle ve hayvanla konuşurken hep birbirinden farklı diller kullanır. Ve tabi biz insanlarla konuşurken de içinde bulunduğumuz çağ-kâinat dalgasına uygun olan dille konuşur ama belli bir sınır içinden, çünkü insan sınırlı bir varlıktır.

SÖZLER: O bütün âlemlerin Rabbidir.

Şimdi neredesin ego?

Yine gecenin bir yarısı yine tek başıma ve yine Karadeniz kıyısındaım... Şu karanlıkta gördüğüm yüzler kimin? Kâbuslarımda bile görmediklerimi karşımda görüyorum ama neden korkmuyorum? Bana neler oluyor hayy?

Mazlumlar, mazlumlardan korkmazlar ego! Ruhunun hissettiklerini gözlerinin görmesi seni neden korkutsun ki! İniltilerin peşinden gidiyorsun, yola devam et, secdenin gereği budur!

∞ **ma**¹¹⁷ ∞

Geride kim kaldı ego?

Geride “kendimiz” kaldı! ... İnsanlar kolektif bir şekilde ve adeta kendi aralarında gizli bir anlaşma yapmışçasına kendilerini terk ettiler.

Neyin karşılığında?

Dünyaya daha çok tapma ve bu uğurda her türlü kötülüğü inşa etme karşılığında. Evet, biliyorum, çok ahmakça ve ahlaksızca ama insanlık tarihi bundan başka ne ki! Hiç ölmeyecek ve hiç yaşamayacak varlıklar gibi sadece ve sadece biriktirdik.

Max Weber’e göre her Protestan, “çocuklarımız için biriktiriyoruz” der. Oysa bu ahlak biçimi sadece Protestan’a özgü değildir, her toplum ve topluluktaki hâkim ahlakıdır. Müslüman olan her çocuk da anne ve babasından mutlaka bu sözleri işitmiştir. Bu durum; bankaların ve-veya çok uluslu şirketlerin; çocuk

¹¹⁷ Ma: Kaldı

yüzlerini, mutlu aile tablolarını, dini ritüelleri, komşuluk ilişkilerini, arkadaşlık, aşk ve cinsellik gibi şeyleri reklamlarında kullanmalarına benzer. Yani aslında “çocuklarımız için biriktiriyoruz” diyen her anne ve babanın motivasyonu ile “çocuklarınızın geleceği için buradayız” diyen banka ve şirketlerin motivasyonu aynıdır... Biriktirmek, üstelik de hiç ölmeyecek ve bu hayatı hiç yaşamayacak gibi biriktirmek.

Bu kötü kültürü ortadan kaldıracak olan şey nedir?

Tevhittir.

Tevhidin en iyi dini ifadesi olan İslam, kendisini bu kültürün devamı olmaktan neden koruyamadı?

İbrahimi dinler içinde, göçebe halklarla en fazla buluşan ve göçebeliğe en fazla devamlılık sağlayan din İslam’dır. Hatta göçebe olmayan İran ve Kürt halklarını bile adeta göçebe hale getirmiştir.

Bu nasıl oldu?

Önce göçebe Araplarla ve daha sonra da yine göçebe olan Türklerle buluşan İslam’ın yıkıcı olmaması imkânsızdı. Zaten bakıldığında çok geçmeden İslam’ı dünyaya yayılmanın bir aracı haline getirdikleri ve buna da cihat adını verdikleri görülecektir. Tevhit gibi yüksek bir ilkenin ikame edilebilmesi için, bu ödevi yerine getirecek halkların en azından karada menzil almış olmaları gerekirdi. Göçebe halklar herhangi bir yerde menzil alamadıkları için, bu yüksek ilkeyi isteseler de ikame edemezler, ki zaten istemezler de!

*AYETLER: O dipdiri yaşam kaynağı ve yarattıkları üzerinde titreyenin önünde yüzler saygıyla eğilecek. Üzerinde kul hakkıyla gelenin soluğu kesilecek.*¹¹⁸

Neden istemezler?

Çünkü tevhit gibi bir ilkeyi dikey ve yatay eksenleriyle birlikte kavramak gelişmiş bir bilinci gerektirir. Gelişmiş bir bilinç yoksa ona eşlik eden-edecek istek de olmaz! Bugün bile bakıldığında, tevhidi dikey ve yatay eksenleriyle kavrayan bir bilinçte olmadıkları görülecektir. Ne yazık ki yaklaşık 1400 yıllık İslam tarihinde bu eksenleri düşünen ilk ve tek kişi benim.

¹¹⁸ Taha Suresi, 111. Ayet

Peki, otokton halklar tevhidi neden ikame edemediler?

İran ve Kürt halkları belki bunu yapabilirlerdi. Fakat onlar da Araplarla başlayan ve göçebe bir işgal-ganimet motivasyonu ile dolaşıma giren cihadist savaşa karşı kendilerini korumaya çalıştılar. Bu savaş mekaniği, temeli İslam'ın ilk zamanlarında atılmış olan fırkalara ayrılmanın içinde yeniden biçim aldı ve Sünni-Şii gibi tevhidi parçalayan sürekli bir şekle dönüştü. Bu durum, siyasi ve ekonomik motivasyonlu çatışmalar şeklinde günümüzde de devam ediyor.

SÖZLER: Göçebe olmak ayıp değildir, ayıp olan şey, göçebe kalmakta ısrar etmektir.

Göçebe halklarla dinlerin buluşmasının iyi bir örneği var mı?

Birçok çekincemi parantez içine alarak belki Almanların Hristiyanlıkla buluşmasını örnek verebilirim. Tabi ilk zamanları değil, görece Martin Luther ve sonrasını kastediyorum. Luther'in, kötücül bir devlet haline gelmiş olan Hristiyanlığı, kurucu yeni bir formda yorumlaması ile bu dinin değişim karşıtı konumu geri döndürülemez bir şekilde değişmiştir. "Alman Ruhunun" ve dilinin temellerinin de atıldığı bu dönem; büyük bilimsel, felsefi, sanatsal ve edebi şahsiyetlerin ortaya çıkmasını sağlamış olsa da Nazizm gibi olumsuz bir sapmaya da neden olmuştur.

SÖZLER: Öyle bir "kurumsal şirkette çalışıyorum" deyişleri var ki, bunu kaydedip kendilerine izletsen, neye taptıklarını açık ve seçik bir şekilde görürler.

Devletler ve şirketler insanları bu hale nasıl getiriyorlar?

İlk zamanlara gidelim ve Pierre Jalée'ye kulak verelim: İlk sermaye birikimi; feodal lordların ve kilise yetkililerinin o zamanlar başlıca üretim aracı olan toprağı kendilerine mal etmeleriyle başladı.¹¹⁹

Önce toprak ve insan üzerinde kaba güce dayalı bir egemenlik kuruyorlar. Daha sonra toprak ve insan üzerinden tapu ve para gibi "değerli kâğıtlar" yaratıyorlar. En sonunda ise insanları bu kâğıtlar uğruna yaşamaya mahkûm hale getiriyorlar.

¹¹⁹ Jalée, Pierre, 1995, Kapitalizm Nasıl İşler, Çev.: Süreyya Ersoy, Belge Yayınları, İstanbul, s. 15

*AYETLER: Rabbinindir yeryüzü ve onun doluluğu.*¹²⁰

Bu hapishaneyi ve esareti ortadan kaldırmak için acil olarak ne-
ler yapılmalı?

İlk önce konut ve toprak mülkiyeti sınırlandırılmalı. İkinci ola-
rak miras hukuku köklü bir şekilde değiştirilmeli. Üçüncü ola-
rak da borç-faiz üzerinden merkezi olarak yaratılmayan sınırlı
bir para ikame edilmeli.

Yaşayan ölüleri görüyor musun ego?

Tevratlarda, İncillerde ve Kuran'da faiz yasaklanmıştır... "Zer-
düş'tün medeni kanunlarında ikraz, faiziyle beraber olsa da ya-
saldır fakat faizin faizini istemek kesinlikle yasaktır."¹²¹

Bütün kitaplarda faiz yasaklandığı halde buna uymuyorlar
ama hiçbir kitapta yazmadığı halde, sağ elle şu yapılır sol elle
bu yapılır gibi şeylere kafayı takmışlar. Devlete, paraya, tapuya
ve altına tapmak onları yaşayan ölüler haline getirdi. Durum-
larını keşke görseler!

*SÖZLER: "Faiz, paranın parasıdır ve insanın yaşamını kazanma bi-
çimleri içerisinde doğaya en karşıt olanıdır."*¹²² Aristoteles

∞ exlaq û pratîk¹²³ ∞

Tevhidi Felsefe ve Söen Medeniyet tek yol mudur ego?

Elbette tek yoldur diyemem, sadece ve sadece böyle bir yol dü-
şünüyorum diyebilirim. Ben ""Xwedê yeke, derî hezar"¹²⁴ di-
yen bir kültürün çocuğuyum. Haddimi bilirim ama elimden
geldiğince düşünmeyi de bilirim.

¹²⁰ Mezmur, XXIV. 1

¹²¹ Pierre, Claude Emmanuel Joseph, 2012, Zerdüş, Konfüçyüs ve Muhammed, Avesta
Yayınları, İstanbul, s. 45

¹²² Marx, Karl, 2003, Kapital; Kapital Üretim Eleştirel Bir Tahlili I. Cilt, Çev.: Alaattin
Bilgi, Eriş Yayınları, Ankara, s. 156

¹²³ Exlaq û Pratîk: Ahlak ve Pratîk

¹²⁴ Xwedê yeke, derî hezar: Allah birdir, kapı bin.

*AYETLER: Her birinizin seçtiği bir yön ve yöntem var; siz iyilikte yarışın. Nerede olursanız olun ALLAH sizi bir araya getirir. ALLAH elbette her şeye gücü yetendir.*¹²⁵

Ahlakın ve pratiğin bilgisine sahip misiniz?

Sahibiz ama ne yazık ki bu bilgilere uygun bir hayatı ikame edemedik. Örneğin; “1948 İnsan Hakları Bildirgesi” var ama sadece var! Bu bildirgenin egemenlerin çıkarlarına hizmet etmek dışında bir işe yaradığını söylemek güç.

İnsanlara neler söylemek istersin?

Sadece size benzeyenlerle, kendi ailenizle, akrabalarınızla, arkadaşlarınızla ve ırkdaşlarınızla birlikte sanat, bilim, felsefe ve edebiyat yapamazsınız. Bu değerleri yaratmak ve iyi yaşamak için yabancılara, yani sizden farklı olanlara ihtiyacınız vardır. İnsanlar insanlara ve halklar halklara emanettir. Bu cennet dünyada birbirimize saygı duyalım ve birbirimizi sevelim. Bilelim ki bizi ve bu cennet dünyayı koruyacak olan tek şey vardır, o da sevgidir.

SÖZLER: “Ne mutlu eğri zamanda doğru yerde durabilene...” Pir Sultan Abdal

Gücün belli ellerde temerküz etmesi nasıl önlenebilir?

Hessel’e kulak verelim: Kâr düşüncesine dayalı kapalı finans ekonomisinin yerine ya da yanına dayanışmayı öne çıkaran ekonomi biçimleri de olabilir. Pazar ekonomisine yeni düzenlemeler ve sınırlamalar getirilerek toplumsal ekonomiye yer açılabilir.¹²⁶

Bir şeyin ölçüsüzce-adaletsizce birikmesi kötüdür, ölçülü-adaletli bir şekilde dağılması ise iyidir. O halde iyiye nasıl ulaşıla-
cağı aslında bellidir: Güç çeşitli şekillerde dağıtılmalıdır!

Gücün çeşitli şekillerde dağıtılması konusunda iyi düşünceler neden üretilemiyor?

¹²⁵ Bakara, 148. Ayet

¹²⁶ Hessel, Stéphane, 2011, Kayıtsız Kalmayın Mücadeleye Katılın, Çev.: İsmail Yerguz, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, s. 55-56

Bunun için birçok şey söyleyebilirim ama en önemli nedenlerden bir tanesi, insanların özgürce düşünmek yerine kitap okumayı abartmalarıdır diyebilirim.

Bu çok garip bir cevap oldu ego, nasıl yani?

Einstein'a kulak verelim: Belli bir yaştan sonra okumak, zihni yaratıcı arayışlarından çok fazla saptırır. Çok fazla okuyan ve kendi beynini çok az kullanan her insan, tembel düşünme alışkanlığına düşer. Tıpkı tiyatrodaki çok fazla zaman geçiren bir adamın, kendi hayatını yaşamak yerine tiyatrodaki yaşamlara özenmesi gibi.¹²⁷

Ekonomi hususunda nasıl bir sorumlulukla hareket ediyorsun?

Davud ve Süleyman'ın servetten ziyade servet ahlakına sahip oldukları söylenir. Varlık ve yoklukla tutarlı ilişkiye girenler, yani varlığı da yokluğu da bir görenler servet ahlakına sahiptirler. Fakat bu durum kamusallaşamaz. Yani nasıl ki kitlelerin bilim, sanat, felsefe ve edebiyat yapımları mümkün değilse, aynı şekilde servet ahlakına sahip olmaları da mümkün değildir. Çünkü yüksek seviyedeki ince davranışlar, duygular, düşünceler sadece ve sadece şahsiyetlerde görülebilir. Eğer servet ahlakının görece iyi bir şekilde kamusallaşmasını ya da bütün insanlar tarafından az çok paylaşılmasını istiyorsak, bu isteğe uygun bir ekonomiyi düşünmek ve ikame etmek zorundayız. Bunları da halktan, iş insanından, politikacıdan, akademisyenden bekleyemeyiz, sadece ve sadece düşünürlerden bekleyebiliriz. İşte bütün bunların farkında olan bir sorumlulukla hareket ettiğimin bilinmesini isterim.

Oraya neden öyle bakıyorsun ego?

SÖZLER: "Hayırseverlik çok sayıda giünahın anasıdır." Oscar Wilde

Bir dilenciye para verirken o anı bir fotoğraf gibi dondurun ve ona dışarıdan bakın. Tanrının amacı böyle bir fotoğrafın ortaya çıkmasıdır diyebilir miyiz ya da böyle bir amacı olan varlığa Tanrı diyebilir miyiz? Asla! Amaç; fitre, zekât, sadaka vermek ya da kurban eti dağıtmak değildir. Amaç; insanın onurunu ve

¹²⁷ Einstein, Albert, Albert Einstein'ın 26 Ekim 1929'da The Saturday Evening Post'ta Yayımlanan Röportajı, Çev.: Meltem Çetin Sever, Evrimagaci.org, 2019

haysiyetini koruyan bir medeniyeti ikame etmek ve tevhide doğru yürümektir. Ben ikiyüzlü dindarlığınıza ve ahlakınıza uzağım, ben bu dünyada da öteki dünyada da sizin dininizden değilim.

FRAGMANLAR: "... Saygı duyulmak istemiyorum. Gerçek bir Hristiyan gibi yaşamaya çalışıyorum. Mezarlıkta ölen çocukların taze mezarlarına bakın. Kadınlarla beraber yer silip kömür taşıyın. O giysilerinizi ölen madencilerin kanı ve teriyle kirletin. Sonra gelip bana Hristiyanlıkla ilgili ders verin. İkiyüzlüler, ikiyüzlüler!"¹²⁸

∞ xeletiyek mezin¹²⁹ ∞

SÖZLER: Tanrıyı seven güzel bir insana şahit olamayanın, şeytanı sevmesi neredeyse kaçınılmaz hale gelir!

Bazı insanları Tanrı gibi görmek büyük bir hatadır... Tevhidin olmadığı yerlerde birçok tanrı olur, onlar her şeyden sorumlu görülürler ve böylece insanlar kendilerini hiçbir konuda sorumlu hissetmezler. Sorumsuzluk da belli bir süre sonra duyarsız, hissedemeyen ve canlılığını yitirmiş ölü insanların çoğalmasına neden olur. Bazı insanların kendilerini kurtarılmış ve kurtarıcı gibi görmeleri de büyük bir hatadır. Çünkü insanın en korkuncu, ne şekilde yaşarsa yaşasın kendisini bir Tanrının koruması altında hissedendir.

Sonuç?

İnsanı yücelterek hem çeşitli tanrılar hem de onların gölgeleri altında yaşayan en tehlikeli insan türünü yarattık. Sorumlu varlık olmaktan kaçalım derken bütün dünyayı yaşayan ölüler mezarlığına çevirdik.

Bu durumunuz ne zaman değişir?

Dünyaya sahip olunması gereken bir mülk gözüyle baktığımız sürece bu kötücül halimiz değişmeyecektir.

¹²⁸ Minnelli, Vincente., Cukor, George, 1956, Lust For Life/Yaşama Arzusu

¹²⁹ Xeletiyek Mezin: Büyük Bir Hata

SÖZLER: “Savaşlar talihsiz ticari işlemlerin sonucudur.”¹³⁰ Lévi-Strauss

Müslüman düşünürlere göre İslam nasıl bir ekonomik yaklaşıma sahip?

SÖZLER: *İslam insanı ekonomiye değil, ekonomiyi insana bağlamıştır.*¹³¹ Sezai Karakoç

Bu yaklaşımı nasıl görüyorsun?

Değerli ve doğru görüyorum ama bu ve buna benzer yaklaşımları birçok düşünür farklı şekillerde zaten dile getiriyor. Fakat hiç kimse mevcut kültür-uygarlığı ontolojik, epistemolojik ve pratik bir bütünlüğü olan özgün bir çerçevenin içine alarak sorgulayamıyor. Böyle bir sorgulama derinliğine ve kapasitesine ulaşamadığımız için de mevcut kültür-uygarlık içinde beleleli duruyoruz.

Çıkışı gören sanatçılar var mı?

Tarkovski’ye kulak verelim: Hemen hemen bütün sosyal ve bireysel sorunlar insanların kendilerini sevmemelerinden ve kişisel olarak kendilerine yeterince saygı duymamalarından kaynaklanıyor. İnsanlar başkalarının otoritelerine inanmaya her zaman daha fazla hazırlar. Her şey, önce kendini sevmekle başlar. Bu olmadıkça diğer insanları, değil sevmek, anlamak bile mümkün olmaz.¹³²

İnsanların kendilerini sevmelerinin ve kendilerine saygı duymalarının bir yolunu biliyor musun?

Sanatçıların, edebiyatçıların, düşünürlerin, bilim insanlarının ya da bazı “sıradan” insanların kendilerini sevmemeleri ya da kendilerine saygı duymamaları çok yıkıcı olmayabilir. Fakat halkların neredeyse kolektif bir şekilde saygı ve sevgi boşluğu içinde olmaları çok yıkıcı olur. Bütün insanlık tarihi, bu boşluğun yarattığı zulüm örnekleriyle doludur. Kitlelerin bu sevgi

¹³⁰ Abeles, Marc, 2012, *Devletin Antropolojisi*, Çev.: Nazlı Ökten, Dipnot Yayınları, Ankara, s. 70

¹³¹ Karakoç, Sezai, 2013, *İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü*, Diriliş Yayınları, İstanbul, s. 26-27

¹³² Tarkovski, Andrey, 2011, *Zaman İçinde Zaman*, Günlükler 1970-1986, Çev.: Seda Kervanoğlu, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 331

ve saygı eksikliklerini doyurmanın sadece ve sadece tek bir yolu vardır, o da ölçülü-adaletli bir ekonomi-politik sistemdir. Böyle bir sistem ikame edilmediği sürece; doğa, kadın, özgürlük, farklılık, adalet düşmanı olan ataerkil kültürün yarattığı çelişkiler içinde insanlar hem kendilerine hem de başkalarına nefret ve saygısızlıkla yaklaşmaya devam edecekler.

Çok şey biriktirdiniz ego, teklifin nedir?

SÖZLER: Acele etmeliyiz, bizi biz yapan kökleri ve şeyleri kurtarıp gerisinin yanmasını seyretmeliyiz.

∞ otokton¹³³ ∞

Bir medeniyet nasıl olmalı ego?

Ali Şeriatî, medeniyetin nasıl olması gerektiğini bir Kuran ayetine dayanarak şu şekilde açıklar: “And olsun ki peygamberlerimizi belgelerle gönderdik, insanların adaleti gerçekleştirmesi için peygamberlere kitap ve ölçü indirdik, pek sert olan ve insanlara birçok faydası bulunan demiri indirdik. Bu, Allah’ın dinine ve peygamberlerine görmeksizin yardım edenleri meydana çıkarması içindir. Doğrusu Allah kuvvetlidir, güçlüdür.” (Hadid Suresi, 25) Yani öyle bir medeniyet kurun ki temeli demir olsun; fakirlik, zillet ve zayıflık değil.”¹³⁴

Şeriatî’ye katılıyor musun?

Katılıyorum ama bunlar bir medeniyet ikame etmek için yeterli değildir.

Müslüman bilim insanlarının ve düşünürlerinin “medeniyet” bahsindeki çabalarını nasıl görüyorsun?

SÖZLER: Evlerine bir sandalye almayı bile bilmeyenlerin, “dünyaya söyleyecek sözümüz var” dedikleri ilginç bir çağı yaşıyoruz.

¹³³ Otokton: Yerleşik

¹³⁴ Şeriatî, Ali, 2012, İslam ve Sınıfsal Yapı, Çev.: Doğan Özlük, FECR Yayınları, Ankara, s. 36

Medeniyet bir proje olmaz, vakıf, cemaat, dernek, üniversite, enstitü olmaz, belediyeler arası siyasi parti organizasyonu olmaz, devleti ele geçirme faaliyeti olmaz, ölü diriltme ayini olmaz, sadece kendine benzerlerle toplanıp birbirini gaza getirme olmaz, gözleri maaşlarda ya da kâr ortaklığında olan mütevellî heyetleri olmaz, kadına, farklı olana ve özgürlüğe düşman olmak olmaz, bilimi, sanatı, felsefeyi, şehri ve değişimi paranteze almak olmaz, belleksiz ve hiçbir şeyin devamı olmamak olmaz, dikey eksenden yoksun bir dil olmaz, bir taraftan devlete, ırka, lidere taparken bir taraftan da “dünyaya söyleyecek sözümüz var” demek olmaz... olmaz... olmaz... olmaz!

Kötü bir dönüşüm mü görüyorsun?

Yurdumun muhafazakâr, dindar, dinci ve hatta seküler “entelijansiyesına” bakıyorum ve iyi bir bilince sahip olmadıklarını üzümlere görüyorum... Bazıları Kuran bize yeter diyor, bazıları her şey Kuran’a vurulsun diyor, bazıları Kuran da her şey gibi akla vurulsun diyor, bazıları Kuran yetmez, peygamber, sahabeler ve imamlar da gerekir diyor, bazıları Kuran bütünüyle iyi ama sorun İslam düşüncesinde ve kültüründe diyor. Esasında bütün bu söylemler bilinç bakımından adeta helak olduğumuzu gösteriyor. Çünkü bilincin hakkını vermekten o kadar uzaklar ki, bütün bu yaklaşımlar sadece “hangi” ile başlayan birer soruyla yıkılıp gider.

Nasıl yani?

Bu yaklaşımlara ya da kategorilere, “hangi Kuran, hangi peygamber, hangi sahabe, hangi imam, hangi akıl, hangi İslam düşüncesi ve hangi İslam kültürü” diye sorsak, hepsi de kaçacak delik aramak zorunda kalır. Çünkü bu sorulara verilmeye çalışılacak cevapların hepsi hem kendi kategorileri-kitleleri içinde hem de diğer kategorilerle-kitlelerle savaşa-çelişkilere neden olacaktır. Zaten mevcut çatışma ve şizofreni halleri de bunun gerçekleşmesinden başka bir şey değildir.

Teklifin nedir?

Bütün bu yaklaşımları kuşatan ve aşan bir bilince ihtiyacımız olduğu açık... Benim teklifim Tevhidi Felsefedir.

SÖZLER: Cehennemi yeryüzünde yaşayan ve her şeyin düştüğü bir çağa şahit olan bir insanım.

Mazlum halklara ne önerirsin?

Kürtlerin %32'si HDP'ye oy veriyor.¹³⁵ Eğer %70'e yakın bir oranda, dilin ve iraden üzerinde hertürden baskıya bir şekilde neden olan düzen partilerine gidip oy veriyorsan, bu coğrafyada her türlü adaletsizliği yaşamaya devam edersin. Ulusal bilincin yeterince gelişmemişse hiç kimseyi suçlayamazsın, çünkü hiç kimse senin yerine dilini ve iradeni korumaz. Dünya adaletli bir yer değildir, kendini korumayı öğrenmelisin!

SÖZLER: Kırk milyonluk bir halk birbirine sadece selam bile verse dünya değişir ama bunu yapmıyorsa dünyadan bir adalet gelmesini beklemesi boşunadır.

Kabil'i katil yapan biraz da Habil'di. Çünkü caydırıcı bir gücü olsaydı ya da yeterli önlemleri alsaydı Kabil dengeli davranmak zorunda kalıp katil olmayabilirdi. Benzer şekilde her bir insan da halk da öz savunma gücünü "iyi bir şekilde hayatta kalmasını sağlayacak derecede" tahkim-ikame etmek zorundadır. Yeryüzü herhangi bir dinin, ahlakın, merhametin, erdemin ve adaletin hayat bulduğu bir yer değildir. Bu nedenle bir halk eğer zulme maruz kalmak istemiyorsa, bunun için gerekli önlemleri almak zorundadır. Sadece "kelle sayısının", gücün-zorun geçerli olduğu bir yerde, buna uygun konum almamak boşluk yaratmak demektir ve bu boşluğu birileri mutlaka doldurur. Kimse hangi dinden olduğunuza ya da gözünüzün yaşına bakmaz! "Sosyal Darwinizmin ya da temel merkezli kültürün" devam ettiğini ve menzil merkezli kültürün henüz başlamadığını unutmamak gerekir!

SÖZLER: "Ben inanıyorum, bir zaman gelecek ki insanlar birbirlerine değerlendirci gözlerle bakacak, herkes birbirinin gözünde bir yıldız gibi parlayacak. Herkes birbirinin sesini güzel bir müzik gibi dinleyecektir. O gün gelecek." Maksim Gorki

¹³⁵ MetroPoll Araştırma, Türkiye'nin Nabızı, Kasım 2020 Verileri

Batı dışında birey var mı?

Sadece Batılılar “ben” deme hakkına sahiptirler. Çünkü birey ve dolayısıyla öz bilinç sadece onlarda vardır. Orada despotizmin son bulmasının nedeni de bu bireysellik ve öz bilinçtir.

Seninle paralel düşünen bir filozof var mı?

Hegel’e kulak verelim: Doğu dünyasında birey bütünüyle tözselliliğin içine batmıştır; kutsal olan, kutsal olmayandan henüz ayrılmamıştır ve Doğulu mutlak despot zorunlu olarak Tanrısal varlığın şu ya da bu şekilde insan biçiminde ortaya çıkması olarak görünür.¹³⁷ Doğu’da düşünürler bile birey-şahsiyet olmuyor, bilincin hakkını veremiyor ve özgürlüğü düşünemiyorlar.

Bu durumu nasıl değerlendiriyorsun?

Bu bir helak değildir. Çünkü daha kemal bir insan-toplum olmanın kolektif bir şekilde reddedilmiş ya da terkedilmiş olması ancak ve ancak bir helak olma durumuyla açıklanabilir.

Neden bu hale geldiler?

Sünnetullah’la sürekli savaştıkları için bu hale geldiler.

Tevhide sarılmaları gerekmez miydi?

Gördüğüm kadarıyla şeytani bir tevhide sarılmışlar, yani Tanrı dışında her şeye tapıyorlar. Öyle ki, canlı bilince hizmet etmeyen dini şeylere, atalarının yolu olan aile türüne, onların ahlaklarına, kültürlerine, güce ve devlete tapma alışkanlıklarına süreklilik kazandırıp duruyorlar. Hegel de bu duruma şu şekilde dikkat çeker: Doğu’da din, aile ahlakına uydurulmuştur ve bu yüzden, siyasi itaati sağlamada sadece bir araçtır. Aile, sivil toplum ve devlet, dolayısıyla tek bir şeydir.¹³⁸

¹³⁶ Ayşe: Ayşe Tükrükçü

¹³⁷ Tarih Felsefesi Seçme Metinler, Herder, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer, Haz.: Doğan Özlem, Güçlü Ateşoğlu, 2017, Doğu Batı Yayınları, Ankara, s. 225

¹³⁸ Tarih Felsefesi Seçme Metinler, Herder, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer, Haz.: Doğan Özlem, Güçlü Ateşoğlu, 2017, Doğu Batı Yayınları, Ankara, s. 226

Hiçbir din, felsefe, bilim ya da ideoloji Doğu halklarının bu kötücül durumunu değiştiremedi. “Düşündükçe şeytana olan saygım arttı” dememin en büyük nedenlerinden birisi bu durumun hiç değişmemiş olması ve insanların şeytana hizmet ettikleri halde bu yaşam biçimlerine kutsallık atfetmeleridir.

“Ulus yaratmak” hakkında ne düşünüyorsun?

“Ulus yaratmak” ya da uluslaşmak demek, bir cemaat, ordu ya da linç güruhu yaratmak demek değildir. Ulus yaratmak; belli bir dil üzerinden hem kendi içlerinde hem de o dilin dikey ve yatay eksenlerine dayanan bir öz bilinçle diğer bütün uluslarla tevhit üzere olacak şekilde muhabbet edebilen insanlar yaratmak demektir. Ulusu-uluslaşmayı bir ırkçılığa hapsedenler ya da en yüksek ödev-amaç olarak görenler bu muhabbetin anlam ve değerini kavrayamazlar. Onlar, dünyayı kendileri gibi görenlerin “kelle sayısına” ve egemenlik kurdukları toprakların kilometrekaresine tapanlardır. İşte yeryüzünü cehenneme çevirenler de bu düşük seviyeli bilinç sahip olanlardır. Hiç kuşkusuz bu düşük seviyeli bilinç sadece bu coğrafyanın bir gerçekliği değildir, çeşitli şekillerde de olsa bütün dünyaya egemen olan hep bu bilinç olmuştur. Kötülüğün tarih boyunca peşimizi bırakmamasının, sahibimiz konumuna yükselmesinin ve kendimizden mahrum hale gelmemizin öznesi bu düşük seviyeli bilinçtir.

Kendinize nasıl kavuşabilirsiniz?

SÖZLER: “Dünyayı kaybeden, kendi dünyasını kazanır.” Nietzsche

Söyle bana hayy, Son Medeniyet ne zaman başlayacak?

İnsanlar kendilerini özlediklerini ve Tevhit’e sarılmaları gerektiğini fark ettikleri zaman!

*AYETLER: Andolsun, sana da senden öncekilere de şu vahyedilmiştir: Eğer şirke saparsan amelin kesinlikle boşa çıkar ve mutlaka hüsrana düşenlerden olursun.*¹³⁹

Ayşe kim ego?

¹³⁹ Zumer, 65. Ayet

Ayşe, bütün insanlığın kısa bir tarihi ve kadının neden kayıp kıta olduğunun yaşayan bir delili gibi... Tanrının evi olarak görebileceğim bir mabet yok, takdir edebileceğim bir devlet aklı yok, saygı duyabileceğim bir ilim yuvası yok ve etrafında döndüğümde kendimi tevhit ehlindenmiş gibi hissedebileceğim bir Kâbe de yok. Diğer taraftan-bütün bunlara karşın Ayşe'nin önünde eğilirim ve eminim onun inşa ettiği "Hayata Sarıl Lokantası"na gitsem, kendimi Tanrının evine girmiş gibi de hissedirim. Ben insanın, hayatın iyi-kötü çelişkileriyle yüzleşmekten kaçınan, konfora tapan o çok yüzlülerden iğreniyorum. Bu çelişkilerle yüzleştikleri halde kendilerinden ve diğer insanlardan umutlarını kesmeyen inilti içindeki Ayşe gibi insanların karşısında ise kendimi adeta savunmasız hissediyorum ve o muhteşem çekimlerine kapılıyorum.

Müslümanların "ekonomi bilimi" alanındaki çalışmalarını nasıl görüyorsun?

Mehmet Asutay'a kulak verelim: İslâm ekonomik sistemi, kendisini günümüzde daha çok neo-klasik iktisadın alanından tanımlamaya çalışıyor. Tamamen konvansiyonel piyasaların denetiminde bir bankacılık yapıyor. İslâmî finans alternatif bir sistem ortaya koymalı. İslâmî bankalar topluma hizmet eden bankalar olmalı ve sosyal sorumluluk bağlamında hareket etmeli. Tabii ekonomik sistemi kurabilmek siyasî güç ile bağlantılı. Bu anlamda hâlihazırdaki durum tam manasıyla ve kolayca eleştirilemeyebilir. Ancak İslâmî finans kurumları, üretken varlıklara dayalı bir yapı olmaktan ve kapitalizme ahlâkî temel kazandırabilecek bir işlev görmekten ziyade kapitalizme hizmet eden bir yapı haline geldiler... Kendi ontolojimiz üzerinde ve kendi epistemolojimizi kullanarak bir sistem oluşturmak yerine, bilgi geliştirmeksizin sadece fikhî bir uygulama ile Batı medeniyetinin unsurlarını kopyaladık. Bu durum 'bilginin İslamileştirilmesi' akımının etkisi altında bir sistem kurulması sonucunu doğurdu. Yani 'kestirme'den bir İslamileştirme yapıldı. Sorunun sistemsel-kalkınma bağlamında aksayan ve sonuç alamayan bir yapıda olmasının nedeni işte bu.¹⁴⁰

¹⁴⁰ Asutay, Mehmet, 2012, Emek ve Adalet Platformundaki Söyleşiden

AYETLER: Kalk, ya RAB, kes önlerini, eğ başlarını! Kılıcınla kurtar canımı kötülerden, Elinle bu insanlardan, ya RAB, yaşam payı bu dünyada olan insanlardan. Varsın karınları vereceğin cezalara doysun, çocukları da yiyip doysun, artanı torunlarına kalsın!¹⁴¹

∞ aqıl, ehlaq û bawerî¹⁴² ∞

“Halife” Ömer, “Anaları onları özgür doğurdıkları halde siz, onları köleleştirdiniz.”¹⁴³ diye haykırıyordu.

Hiç kimse ya da hiçbir kurum insanı köleleştiremez, o özgür doğar ve kuşlar gibi özgür yaşmalıdır. Fakat kendilerine Müslüman diyenler, insanın özgür olmasıyla eşdeğer olan Allah’a kulluğu düşünemediler, bunun yerine güçlüye köleliği yüceltiler.

Ömer özgür insanı düşünebilir miydi?

Hayır asla düşünemezdi, çünkü o da diğer “halifeler” de ve bütün peygamberler de duygu çağı-kâinatı dalgası içindeydiler.

Bu düşünceni nasıl temellendiriyorsun?

Bütün dinler, helak olmak üzere olan halklara iner, bu nedenle o halkların birdenbire özgürlük gibi üst bir değeri düşünmeleri ve ikame etmeleri beklenmez.

Peki, böyle halkların eline geçen bir dinin yaşama şansı var mı? Yoktur, zaten bakıldığında yaşayan bir İslam’ı dünyanın hiçbir yerinde göremezsiniz. Yaşayan bir İslam olsaydı; ahlak, bilim, felsefe, sanat, hukuk, adalet gibi değerler bakımından helak olmuş halklar Müslümanlar olabilir miydi? Her din gibi İslam da helak olmak üzere olan halklara geldi ve onlardan kendilerini terbiye edip tevhit yolunda yürümeleri istendi. Fakat her din gibi İslam da bu konuda “başarılı” olamadı.

¹⁴¹ Zebur, 17. Mezmur, 17. Bölüm, 17:13, 17:14

¹⁴² Aqıl, Ehlaq û Bawerî: Akıl, Ahlak ve İman

¹⁴³ Chapra, Muhammed Ömer, 2011, İslam Ekonomi Felsefesi, Çev.: Faruk Yılmaz, Berikan Yayınevi, Ankara, s. 37

Ne yani, bunca din boşuna mı geldi?

Dinler bireyler düzeyinde değil, halklar düzeyinde başarısız oldu. Yani bütün dinler birçok insanı etkiledi, zaten tevhit bilincinin şahsiyetler üzerinden devam etmesi sadece bilimsel ve felsefi etkinlikler üzerinden okunamaz. Fakat duygu çağı-kâinatı dalgası içindeki halklar dini, felsefi ya da bilimsel düzeyde bir terbiyeye sahip değildirler. Onlar somut dünyayı tek gerçeklik olarak görürler ve sadece güçlü insanlardan taraf olurlar. Böyle bir gerçeklik alanında dinin başarılı olması imkânsızdı.

SÖZLER: Bugün Tanrıya inanmanın-Tevhit'in önündeki en büyük engel halk dindarlığıdır!

O zaman başarısızlık sadece dinler için geçerli değil, öyle mi?

Elbette, bugün dünyanın haline baktığımızda, bu kötücül hali hangi bilimsel, sanatsal, edebi, felsefi, dini ve hatta teknolojik etkinlikle-değerle açıklayabiliriz ki! Ne yazık ki insanların çoğu, kendilerini bu saydığım üst düzey etkinliklerin-değerlerin terbiyesine göre konumlandırmak istemiyorlar. Sorunumuz; insanların çoğunun kendilerini terbiye etmekten uzak durmaları ve terbiyeye çağıran her şeyi sürekli olarak boşa çıkarmalarıdır.

Böyle bir kötücül hal karşısında sen ne yapmaya çalışıyorsun?

Tevhit üzere olan bir hayatın temsilini düşünüyorum, bundan başka yapabileceğim bir şey yok.

Temsil neden çok önemli?

İsmet Özel'e kulak verelim: İslam, 'mücerret' ahlak kuralları halinde değil, alabildiğine hayatın içinde kavranılan ve hayatın 'somutluğu' aracılığıyla 'soyut' vasfı anlaşılabilen bir düşünce ve davranış düzenini öngörür.¹⁴⁴

Hayat bir gerçekliktir ve bu gerçeklik iyi olduğu taktirde bunun içinde olan insanlar da o iynin bizzat kendisi haline gelmeye başlayabilirler. Şeytani bir yaşamın içinden tevhidi bir insan

¹⁴⁴ Özel, İsmet, 2015, Üç Zor Mesele, Teknik, Medeniyet, Yabancılaşma, TİYO Yayıncılık, İstanbul, s. 73

ahlakının çıkmasını bekleyemeyiz. O halde iyi bir temsili düşünmemiz ve o temsile hayat vermemiz gerekir. Aksi halde mevcut kötücül yaşam içinde istediğimiz kadar yatıp kalkalım, istediğimiz kadar aç kalalım, istediğimiz kadar şeytan taşlayalım, bunlar bizi terbiye etmediği için hiçbir anlam ifade etmeyecektir. Aslında çok daha kötü bir durum yaşıyoruz. Çünkü bu yaptığımız şeyler bir anlam ifade etmediği halde ve bunun farkında olduğumuz halde bir anlam ifade ediyormuş gibi yapmaya devam ediyoruz. Yani aslında bir çeşit münafıklığı din edinmişiz. Bugün sevgili Muhammed yeryüzüne tekrar gelseydi, kendilerine Müslüman diyenleri İslam'a-tevhide çağıracağı kadar hiç kimseyi çağırmazdı ve en çok da onlar tarafından linç edilirdi.

Müslüman düşünürleri nasıl görüyorsun?

Onlar şikâyet etmeyi, geçmişten haber vermeyi, atalarının veya kendilerinin yaptıklarından dolayı günah çıkarmayı-affedilmeyi dilemeyi ya da şair gibi konuşmayı düşünmek zannediyorlar... Hasan Hanefi'ye kulak verelim: İslam'ın öngördüğü iktisadi ve siyasi sistemi görmezden geldik. Sanki İslam Devleti aileden ibarettir ve sanki Müslüman kimse herhangi bir ülkede yaşayan bir yurttaş değil de sadece bir aile reisidir.¹⁴⁵

Sence bu bir düşünce değil mi?

Hanefi'ye haksızlık etmek istemem ama sadece bu ve buna benzer söylemler bana göre bir düşünce değil. Çünkü bir teklif haline gelemiyorlar, herhangi bir dikey ve yatay eksenden mahrumlar. Ne yazık ki yaklaşık bir buçuk milyarlık Müslüman içinde bilincin hakkını veren bir kişi bile bilmiyorum. Bu belki benim cahilliğimdir ama eserlerini okuduğum "düşünürlerin" şikâyetçi, haberci, günah çıkaran ve şair kategorilerinin dışına çıkıp filozof olamadıklarına şahit oluyorum. Özellikle de tevhidi dikey ve yatay boyutlarıyla düşünebilen bir kişi bile bilmiyorum. Nasıl oldu da 1400 yıldır bir kişi bile çıkmadı, benim gibi her bakımdan fakir birisinin düşünmesine mi kaldık!

İnsanlar neyi göremiyorlar?

¹⁴⁵ Hanefi, Hasan, 2016, Gelenek ve Yenilenme, Çev.: M. Emin Maşalı, Otto Yayınları, Ankara, s. 19

Şunu göremiyorlar: İnsanlık öyle bir seviyeye ulaştı ki, tarihteki hiçbir peygamber bizim kadar gelişmiş bir bilince sahip olmadı!

Bunu nasıl temellendiriyorsun?

Bütün peygamberler duygu çağı-kâinatı dalgasının içindeki insanlardı. Zaten bu nedenle kendileriyle gerek doğrudan-dolaylı olarak Tanrı gerekse de doğrudan-dolaylı olarak melekler iletişime geçmelerine rağmen yine de şüphe ettiler. Birisi “ölüyü nasıl dirilttiğini göster” dedi, birisi “seni görmek istiyorum” dedi, birisi “beni terk mi ettin” dedi, birisi peygamberlikten sonra da kadınlara, mala-mülke ilgiden kendisini koruyamadı, zaman zaman aşırıya kaçtı ve hatta o da “beni terk etti” şüphesine düştü. Biz ise peygamberlerin yaşadıkları tecrübeleri değil, uykumuzda birkaç metafizik yönü kuvvetli olan rüya bile görsek bambaşka varlıklara dönüşürüz. İnanmayan varsa, bir durmaya, düşünmeye ve yalnız kalmaya çalışırsa dediklerimin bir hakikat olduğunu görecektir. Biz biliş çağı-kâinatı dalgası içindeyiz, bilincimiz eski insanlara göre daha kemal bir düzeyde. Ve üstelik bu bir son da değil, önümüzde üç çağ-kâinat dalgası daha var. Önümüzdeki ilke-Tab dalgasında şahsiyetler, sezgi ve tevhit dalgalarında ise peygamberane insanlar ortaya çıkacaktır.

İnsanlar o çağ-kâinat dalgalarına nasıl şahit olabilirler?

Bir taş plağa baktığımızda sesler duyamayız ama uygun bir araç kullanırsak ondaki sesleri duyabiliriz. Tıpkı bunun gibi, kâinata bakışımız değiştikçe başka kâinatlar görmeye başlıyoruz ama bunun için de yola devam etmemiz, içinde bulunduğumuz çeşitli alışkanlıklardan ve katarsislerden kurtulmamız gerekiyor.

*FRAGMANLAR: İnsan her şeyi istememeli, bu kibirdir.*¹⁴⁶

Her şeye sahip olmaya çalışan insanlarla ilişkiniz bir dönüm noktasında mı?

Genetik mühendisliği, nörobiyoloji, nanoteknoloji, beyin-bilgisayar arayüzleri-yapay zekâ, varlığın manipülasyonu, tersine

¹⁴⁶ Kieslowski, Krzysztof, 1989, Dekalog II

mühendislik, 3D yazıcılar ile eşitsizliğin artacağını öngörebiliriz. Bugünün eşitsizliklerine zaten tahammülümüz yok ve elbette olası yeni tür süper eşitsizliklere de tahammülümüz olmayacaktır. Üstelik hem insanlardaki tutku hem de doğadaki denge can çekişiyorken, bir de yeni bir eşitsizliği dünya artık kaldıramaz. Bu nedenle bir dönüm noktasında olduğumuzu düşünüyorum. Ya kendimizi terbiye ederek yola devam edeceğiz ya da mevcut halimizi daha da azgın hale getirip hep birlikte helak olacağız.

O her şeye sahip olmayı isteyenler ne tür bir insanı amaçladılar?

Egemenler; liberal demokrasi ve kapitalizmle bütün doğanın ve insanların nesne olduğu bir dünyayı amaçladılar. Onlara göre böyle bir dünyanın oluşabilmesi için de insanın şu özelliklere sahip olması gerekiyordu:

- Kullanım, üretme ve tüketme yaşı-aralığı ölçülebilen,
- Piyasanın istediği şeyleri maksimum ölçüde üreten,
- Piyasanın istediği şeyleri maksimum ölçüde tüketen,
- Piyasanın istediği gibi yaşayan,
- Piyasanın istediği zaman ölen ve piyasanın istediğini öldüren,
- Piyasanın istediği gibi düşün ve cenaze merasimi yapan
- Piyasanın istediği metafiziğe göre inanan, mantığa göre düşünen, matematiğe göre işlem yapan, bilime göre araştıran-bilen, estetiğe göre hayal eden,
- Her bakımdan ölçülebilen, öngörülebilen, hesaba-kalıba uyan,
- Ölmeyecekmiş gibi sürekli çalışan, biriktiren,
- Yalnız kalamayan,
- Durmayı bilmeyen,
- Ölümü düşünmeyen,
- Başarıya, kariyere, güce, hazza ve mutluluğa tapan,
- Ataların yoluna, şöhrete, makama, paraya, altına, mezhebe, bayrağa, ırka, toprağa tapan,
- Naraya tapan ve iniltiyi duymayan,

- Tanrı dışında her şeye tapan,
Amaçlarına uygun olan bu insan türünü üretebildiler mi?
Ne yazık ki evet, bu amaçlarında neredeyse küresel ölçekte başarı sağladılar.
Şu anda en çok yükselişte olan put nedir ego?
İrkçılıktır... Ne yazık ki ırka tapmak küresel ölçekte bir hastalık haline geldi.
Bunu hayatında çok deneyimledin mi?
Deneyimleme tabiri çok hafif kalır, ben kendimi bildim bileli ırkçı bir cehennemim içindeyim.
İrkçılık, dincilik ve lidercilik gibi putların nasıl bir işlevi var?
Cabiri'ye kulak verelim: "Kureyş'in putları ve tanrıları, her şeyden önce servet kaynağıydı ve ekonominin temeliydi. Mekke, Arap tanrılarının ve putlarının merkeziydi."¹⁴⁷
Bu nasıl bir haldir?
Aklın olmadığı yerde ölçü olamayacağı için ahlak da olmaz ve ahlakın olmadığı yerde de hiçbir din barınmaz. Yani ortada aklı, imanı-tevhidi ve ahlakı kovmuş bir hal ya da mekanizma var diyebilirim.
Bu hali ya da mekanizmayı nasıl özetlersin?
Sünnetullah'la savaş ya da bilincin hakkını verememek olarak özetleyebilirim.

∞ raperîn¹⁴⁸ ∞

İnsanları ayaklanmaya mı çağıracaksın?
İnsan çok kötü bir şekilde değişti ve dönüştü. Hiç kuşkusuz doğasında kötülük de var ama sadece kötülük değil, iyilik de var

¹⁴⁷ Tonga, Aydın, 2013, Kapital İslam'ın Temeli Muaviye, Doğu Kitabevi, İstanbul, s.

23

¹⁴⁸ Raperîn: Ayaklanma, Atılım.

ve bu iyiliğin egemen olması için düşünmeye ve bu düşüncelerimi insanlarla paylaşmaya çalışacağım. O aşamadan sonra, yani insanlar düşüncelerimle buluştuktan sonra ne yaparlar ona ben karar veremem. İnaniyorum ki tarih sahnesinde yerini alacak bir karar vereceklerdir. Açıkçası ortaya çıkacak jîyanusu ben de merak ediyorum ve ömrüm yeterse bunu görmeyi çok isterim.

SÖZLER: "...Yaptığım şeylerin hiçbirisi tika basa doyma hakkı vermiyor bana..." Bertolt Brecht

İyi şekilde değişmenin ve dönüşmenin temeli nedir ego?

Temel ekonomidir, bundan dolayı da insanın iyi tarafını egemen hale getirecek bir ekonomiyi düşünmek zorundayım.

Karşında nasıl bir insan olduğunu biliyor musun?

AYETLER: De ki: "Rabbimin rahmet hazineleri sizin elinizde olsaydı, harcamakla tükenir korkusuyla onları tutacaktınız. İnsan cimridir."149

Evet, biliyorum ve bu ayeti okuyan herkesin nasıl bir insanla mücadele ettiğini bilmesini dilerim.

Bu coğrafyada dindar kesimlerin yapmaya çalıştığı iyi bir şey oldu mu?

Teorisi "büyük ölçüde" Süleyman Karagülle'ye ait olan ve "adil düzen" adıyla Necmettin Erbakan hareketinin "ekonomi sistemi" haline gelen bir çalışma "iyi" kabul edilebilir.

Adil düzen nedir?

Adil Ekonomik Düzen, kapitalizm ve sosyalizm sistemlerinin dışında İslami prensiplere dayanan ayrı bir ekonomik sistem olarak ifade edilmektedir (Erbakan 2010). Erbakan Adil Ekonomik Düzeni, 80'li ve 90'lı yıllarda uygulanan rant ekonomisine karşı faizsiz bir üretim ve kar ortaklığı sistemi üzerine söylemleştirmiş ve program haline getirmiştir. Mevcut düzeni rant

¹⁴⁹ İsra, 100. Ayet

ekonomisi olarak dile getiren Erbakan, bu ekonominin insanları sömürdüğünü söylemektedir (Erbakan 2010: 35-40).¹⁵⁰

Hangi ilkelere dayanıyordu?

Erbakan, parayı bu örneklerle yeniden tanımlamaya çalışmış ve paraya bazı aksiyomlar yüklemiştir. Bu aksiyomlar 7 ilkedен oluşmaktadır. Ona göre bu ilkeler para = mal ilkesi, faiz yok ilkesi, karşılıksız para yok ilkesi, paranın bir mal (arsa, tesis, standart mal, altın ve döviz) karşılığında olması ilkesi, istenilen anda değiştirme ilkesi, herkese eşit muamele ilkesi, fiyatlar arz-talebe göre tespit edilir ilkesi'dir (Erbakan 2010: 59-65).¹⁵¹

Hayata geçirilebilir miydi?

Belirtilen aksiyomlara-ilkelere baktığımda adil düzenin hayata geçirilebilmesinin mümkün olmadığını görüyorum.

Neden?

Neden hayata geçirilemeyeceğini maddeler halinde açıklamaya çalışayım:

1. Bu ilkelerin hayat bulmasıyla çeşitli tekeller, imtiyazlar, aşırı güç temerküzleri dağılacığından birçok kişi, kurum ve devlet güç kaybedecekti. Bu kaybetmelerin yerel ve merkezi düzeylerde nasıl karşılanacağı ve bu karşılamaların nasıl aşılabacağı adil düzende belirtilmemiştir. Belirsizlik, geçiş aşamasında yaşanacak göze alınabilir bir kaos olarak değerlendirilmiş olabilir ama bu yaklaşım gerçekçi olamayacak kadar naiftir. Çünkü binlerce yıldır paraya, altına ve toprağa tapmış insanların, bu insanlar üzerinden iktidara-güce tutunan, varlığını devam ettiren devlet kurumunun bir belirsizliğe-kaosa geçit vereceğini ve bu kaostan sonra da "adil bir düzen" e teslim olacağını beklemek gerçekçi değildir.

¹⁵⁰ Ersin, İrfan., Yıldırım, Cengizhan, 2015, İslam Ekonomisi Çerçevesinde Necmettin Erbakan'ın Adil Düzen Söylemi, AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:15, Yıl: 15, Sayı:1, Ankara, s. 145

¹⁵¹ Ersin, İrfan., Yıldırım, Cengizhan, 2015, İslam Ekonomisi Çerçevesinde Necmettin Erbakan'ın Adil Düzen Söylemi, AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:15, Yıl: 15, Sayı:1, Ankara, s. 148

2. Adil düzeni hayata geçirmek, iktidarı ele geçirmeye bağlanmıştı. Oysa biz tam bağımsız bir ülkede yaşamıyoruz, süper güçlerle anlaşmadan iktidar olunamaz. Şeytanla anlaştıktan sonra da herhangi bir adil düzene geçmek mümkün değildir.
3. İktidar olmak öncelendiği için yukarıdan aşağıya, yani dikey hiyerarşiye dayanan devrimsel bir düzen değişimi öngörülmüştü. Bu tarz yaklaşımların insanı özne yapamayacağı açıktır. Bundan dolayı da insanların desteğini almaları pek mümkün değildi. Yapılması gereken şey hem dikey hem de yatay bir teori ve pratik düşünmek, bunları zamana yaymak ve evrimsel bir şekilde iktidara yürümek olmalıydı. İktidar amaç değil, her zaman araçlardan birisi olarak görülmeliydi. Fakat adil düzende bunlar ne yazık ki düşünülmemişti.
4. Mevcut parayla yola devam edeceklerdi, çünkü paranın “değere tutunması” durumunu değiştirmemişlerdi. Yani para yine merkezi-devlet tekeli altında yaratılacaktı. Oysa paranın yaratılma-değere tutunma şekli bir sistemin adeta ontolojik omurgasıdır. Parayı kendinize özgü bir şekilde yeniden düşünmediğinizde bir değişimden de söz edemezsiniz. Yoktan yaratılmayan, değeri kendinde olan, dağıtık yaratılan ve adaletli şekilde dolaşıma giren bir para düşünülmeyişi sürece hiçbir şey değişmeyecektir.
5. Faizin olmadığı, kar-zarar ortaklığına ve gerçek şeylere dayanan bir piyasanın oluşması için paranın tamamının dijital alana alınıp mutlak bir şekilde kayıt altına alınması gerekirdi ancak bu yönde teorik de olsa bir arka plan-çalışma yoktu.
6. Adil düzenin kapitalizm ve sosyalizmden farklı bir insan, toplum ve şehir tanımı yapması gerekirdi fakat bunlar teoride yoktu. Özellikle de kadınların özgürlüğü hiç düşünülmemişti, toplumun yarısını eve mahkûm ettiğinizde zaten daha baştan kaybetmiş sayılırsınız.
7. Adil düzenin ikame edilebilmesi için “devlet paradigmasının ve uluslararası ilişkilerin” yeniden düşünülmüş olması

- gerekirdi, ancak buna yönelik bir teorik arka plana yer verilmemişti.
8. Nasıl bir ekonomi-politik sistem olacağı çalışılmamıştı, yani merkezi mi yarı merkezi mi dağıtık mı ya da bunların çeşitli türevleri mi olacağı açık değildi.
 9. Kurulacak “sistem”in açıklık ve-veya kapalılık durumu belirlenmemişti.
 10. Vergi merkezli bir ekonomik sistem düşünülmeye çalışıldığı için, adil düzenin matematik-mantık, fizik ve sosyal bilimlerle kuracağı ilişki ağı düşünülmemişti. Adil düzenin bütünlüklü bir insan, toplum, devlet ve bilim paradigması yoktu.
 11. Adil düzen bir amaçtan haber vermiyordu, yani kapitalizme ya da sosyalizme değil, bize uyum diyordu ama bir esasa-menzile işaret etmiyordu.
 12. Muhafazakâr ya da İslamcı siyasetin, filozofları bile aşan para gibi bir fenomeni sadece bir mühendise teslim etmeleri ve üstelik bu düzeni iyi kötü düşünmüş olan mühendis Süleyman Karagülle’nin isminin dahi zikredilmemesi ve adil düzenin sadece Erbakan’la-tek adamla özdeşleşmesi şahsiyetlere ve bilgiye değer vermemenin bir örneği olarak da tarihe geçmiştir. Özetle; nereden bakarsak bakalım ortada iyi bir niyet olduğunu varsaysak bile hakkı verilmiş bir “adil düzen”den söz söyleyemeyiz.

Bir adil düzen kurulacağına dair umudun var mı?

*FRAGMANLAR: Umut bir yanılgı-hata olabilir.*¹⁵²

Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?

Eğer umudu bir çeşit kader haline getirmişsek ona tapmaya başlamışız demektir. Ama insan sorumlu bir varlık olduğunu kavrar ve neyi umut ediyorsa onu bütün boyutlarıyla düşünüp ikame etmek için eyleme geçerse, evet işte o zaman umut anlamlı hale gelir. İnsanın gitgide canlılığını ve tutkusunu kaybet-

¹⁵² Miller, George, 2015, Mad Max: Fury Road

mesinin nedeni, umudu bir kader ve put haline getirmiş olmasında gizlidir. Artık mızımızlanıp beklemeyi bırakmalıyız ve bir an önce hayatın içinde olan bir umuda sarılmalıyız.

Ödevin nedir ego?

Bir düşünür olarak ödevim, iyi bir jıyanus düşünüp insanlarla paylaşmaktır. Kıyamet gününe kadar iyi ve kötü jıyanuslar var olmaya devam edecekler. Benim amacım kötü olan jıyanus'u, iyi olan jıyanus'un egemenliği altına almaktır. Bunu da tevhit üzere olan dikey ve yatay eksenleri ikame ederek yapabileceğimi düşünüyorum.

∞ qanûnên¹⁵³ ∞

Müslüman olan bir halk görebiliyor musun?

*AYETLER: "Kesin olan şu; mü'minler kurtulacak! Onlar, destekleşme/dayanışma çabalarında derin bir huşu üzeredirler."*¹⁵⁴

Müslüman olan insanlar var ama Müslüman olan bir halk göremiyorum. Bütün "İslami halklar" derin bir gaflet içinde birbirleriyle savaşıp duruyorlar. İçlerinde huşu içinde olan varsa bir göstersonler bakalım!

Bu durumlarına rağmen ne diye "dünyaya söyleyecek sözümüz var" diyorlar?

Müslümanım diyenlerin bir özleri ve tevhit halleri olmadığından bir sözleri ve teklifleri de yoktur. Öz ve tevhit bilinçleri olmayanların "dünyaya söyleyecek sözümüz var" demeleri hiçbir anlam ifade etmez. Henüz kendi içlerinde bile insan onurunu ayağa kaldıramadıkları halde, bir de hiçbir utanma duygusu içine girmeden bu tarz büyük laflar etmeleri, hak ve hakikatten hiç pay almadıklarını gösterir.

Devlet akılları neden yeterince gelişmedi?

¹⁵³ Qanûnên: Yasalar

¹⁵⁴ Mü'minin, 1-2. Ayetler

İslami topluluklarda mülkiyet hakkı, anonim şirket, aristokrat ve burjuva sınıfları yoktu. Çünkü bunların ortaya çıkmasını tekçi sultanlar-padişahlar engellediler. Hal böyle olunca da tüzel kişilik hiçbir yerde gelişmedi. Tüzel kişilik gelişmeyince kurumsallık-devamlılık ortaya çıkmadı, böylece sürekli gelişen bir bilinçten mahrum kalındı. Bilincin gelişmediği yerde devlet akli da gelişmedi.

Halifelik bir tüzel kişilik değil miydi?

İslami topluluklarda gerçek bir kişi olarak halife vardı ama tüzel bir kişilik olan halifelik yoktu. Bir yerde, başta mülkiyet hakkı olmak üzere temel hak ve hürriyetleri ikame eden gerçek insanların yaptığı bir sözleşme yoksa orada tüzel kişilik de olmaz. Bu durumu şu şekilde de ifade etmek mümkündür: Tek kişi karşısında herkesin kul ve köle olduğu bir yerde gerçek kişiler olmaz, gerçek kişilerin olmadığı yerde de tüzel kişilik oluşmaz. Gerçek kişi olmayı, akli, fiziği, sorumluluğu, şahsiyet olmayı terk edenler, düşük seviyeli bir bilince sahip oldukları için tüzel kişiliği olan kurumları inşa edemezler. “Müslümanlar” çok düşük bir bilinç durumuna demir attılar. Zaten bakıldığında herhangi bir “İslami devlet aklının”, Batılı çok uluslu bir şirketin akli kadar bile kurumsallaşamadığı ve gelişemediği açıkça görülecektir.

İlerlemeyi ya da gelişmeyi günümüzde nasıl durdurmaya çalışıyorlar?

Atanacakları yeri öğrenmeyi bekleyen öğretmenlerin içinde bulundukları duygu durumunu analiz edin bakalım, karşınıza neler çıkacak? Korkulara, travmalara, trajedilere şahit olacaksınız; hemen hemen hepsinin kendileriyle ilgili saygı, sevgi ve güven boşlukları içinde olduklarını göreceksiniz... İnsanlar önce bu hale getiriliyorlar ve daha sonra ellerine; kadın, farklılık, özgürlük, şahsiyet, aşk, sevgi, sanat, bilim ve felsefe düşmanı olan bir müfredat veriliyor. Sonra da bütün bunlardan iyi bir sonuç bekleniyor, öyle mi? Hayır, zaten bütün bunlar iyi bir sonuç çıkmasın diye yapılıyor. Onlar ilerlemeyi ya da gelişmeyi, eğitim-öğretim başta olmak üzere diyanet ve medyayla durdurmaya çalışıyorlar.

Bunca kötülüğü neden yapıyorlar?

Yasacı-tekcı devletlerin vasat altı olan topluluklara ihtiyacı vardır. Çünkü vasat ve üstü bir halk, hukuku, liyakati, güçler ayrılığını, bilimi, sanatı, özgürlüğü, iyi yaşamı, kadın ve erkek eşitliğini talep eder. Bu durum da yasacı devletin nimetlerinden faydalanan, bütün güçleri kendilerine bağlayan ve köle ahlakına sahip olan egemenlerin işine gelmez. Onların çirkinliğe alışmış, çirkinliği üreten ve sürekli talep eden topluluklara ihtiyaçları vardır, varlıkları bu toplulukların varlığına bağlıdır.

SÖZLER: "... Anne lütfen ölme! ... Ölmek istemiyorum!" Anneler ve Kızları

Bu kötülük nasıl aşılabılır?

Kendilerini bu toprakların ve üzerinde yaşayanların sahibi olarak gören zihniyetin köle ahlakı ne yazık ki bütün halkları ve hatta güzelim doğayı esir almıştır. Bu kötülükle mücadele ederek hukuk devletini inşa etmek, insan onurunu, haysiyetini ve doğanın değerini bilen herkes için bir ödevdir. Bu ödevin farkına vardığımızda yasacı kötülük de buharlaşacaktır.

SÖZLER: Maddi ve manevi hiçbir hastalık yoktur ki egemenlerin çıkarlarına hizmet etmesin.

Ne oldu bize hayy?

Bağlantıyı kaybettiniz!

Neredeyiz şimdi?

Kayıp!

Arayalım var mı?

Onlar her zaman olacak ve sen de onlardan birisin.

Ne yapacaksın?

Ben değil, sen ne yapacaksın?

Tevrat'ın Tekvin BAP26 bölümünde Gerar çobanları ile İshak'ın çobanlarının su kuyuları için kavga etmeleri anlatılır. Kavga etmeden, birbirimize saygı duyarak yaşamayı öğrenemedik henüz, Kabil de öğrenememişti. Ekonomi temeldir, onu düzeltmeden hiçbir şeyimiz düzelmeyecek, bu yüzden de iyi bir ekonomi düşünmem gerekiyor.

Ekonomide temel nedir?

Tevrat'ın Levililer BAP25 ve 24'te yerin-toprağın daimî suretle satılamayacağı yazar. İyi bir toplumun ve hayatın temeli ölçülü bir ekonomidir, böyle bir ekonominin temeli ise toprak üstündeki çeşitli tahakkümlerin aşılmasıdır.

Bunu başaramazsanız ne olur ego?

Hayat donmaya, tutku bizi terk etmeye devam eder ve hep birlikte yaşayan ölümler haline geliriz.

FRAGMANLAR: "Sen hayattan daha eğlencelisin."¹⁵⁵

∞ jîyanus û dîrok¹⁵⁶ ∞

Jîyanus tarihle özdeş ya da eşdeğer mi?

Hayır, tarihi kuşatır ve aşar. Jîyanus, Tanrının huzurundaki halimizi, dünyaya-kâinata düşüşümüzü, buradaki yolculuğumuzu ve tekrar Tanrının huzuruna çıkmamızı içine alır.

Tek jîyanus mu var?

Tarihsel ve zamansal olmak üzere iki jîyanus var, biz şu anda tarihsel olanın içindeyiz ama ikisi de tevhit üzeredir.

SÖZLER: "Yaşayabilmek için altın çiçeğe, yüce ruh da beden ve ruha dönüşmeli."¹⁵⁷ Hermann Hesse

Şu anda öncelikli olarak ne yapmaya çalışıyorsun?

İnsanların özgür olmasını istiyorum ve bunun özellikle ekonomik koşullarını düşünmeye çalışıyorum.

SÖZLER: "Sözün, dünyadan el çekmiş insanların sözü gibi görünürken, işin dünyaya tapanların işi olmasın." "Halife" Ali

Bu koşullar senden önce yeterince düşünüldü mi?

Ne yazık ki düşünüldü!

¹⁵⁵ Inarritu, Alejandro Gonzalez, 2014, Birdman

¹⁵⁶ Jîyanus û Dîrok: "Hayat Bilinci" ve Tarih

¹⁵⁷ Tarkovski, Andrey, 2011, Zaman İçinde Zaman, Günlükler 1970-1986, Çev.: Seda Kervanoğlu, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 312

Bu konuda seninle aynı fikirde olan bir filozof var mı?

Sartre'a kulak verelim: Özgürlüğün egemenliği, gerçekte, ancak zorunluluğun ve dışsal erekliliğin zorladığı çalışma bitince başlamış olacaktır, bu nedenle söz konusu egemenlik, maddesel üretim alanının ötesinde bulunmaktadır. Yaşamın yeniden üretiminin ötesinde, herkes için, gerçek bir özgürlük parçası varolur olmaz, Marx'cılık devrini kapayacak ve yerini bir özgürlük felsefesine bırakacaktır. Ancak, bu özgürlüğü ve bu felsefeyi düşünmemize olanak sağlayacak, hiçbir araca, hiçbir düşünsel aygıt ve hiçbir somut deneyime iye değiliz.¹⁵⁸

Sen böyle bir araca-aygıtı sahip misin?

Evet sahibim... Dikey ve yatay eksenleriyle bir bütün olan tevhidi felsefenin bizi özgür kılabileceğini düşünüyorum.

Mevcut durumda özgürlüğün önündeki engel nedir?

Zalim ve mazlum ikiliğidir. Bizim öncelikli olarak hayatın bir egemenlik kurma ya da zulüm yarışı olmadığını kavramamız gerekiyor. Bu kavrayışa ulaşmamız için de dünyadaki bütün entelijansiyaya çok büyük sorumluluk düşüyor.

SÖZLER: "Demiri demirle dövdüler biri sıcak biri soğuktı, insanı insanla kırdılar biri aç biri toktu." Pir Sultan Abdal

∞ emine ocak¹⁵⁹ ∞

Emek nedir ego?

İnsanın menzili tevhit olan yolu yürümek için yaptığı bilinçli etkinliklerin tümüdür.

Bunun dışındaki etkinlikler nedir?

Onlar şeytana hizmettir, boşu boşunallıklardır, debelenmelerdir!

¹⁵⁸ Sartre, Jean Paul, 1981, Yöntem Araştırmaları Diyalektik Aklın Eleştirisi, Çev.: S.

Rıfat Kırkoğlu, Yazko Yayınları, İstanbul, s. 40 (Das Kapital, III. s. 873.)

¹⁵⁹ Emine Ocak: Cumartesi Annelerinden

Marks emeği nasıl tanımlıyor?

İnsanın kendisinde bulunan ve hangi türden olursa olsun bir kullanım değeri üretirken harcadığı ruhsal ve fiziksel yeteneklerinin tümüdür.¹⁶⁰

Emeğin sahibi kimdir?

Emekçinin kendisidir.

Peki, durum böyle mi?

Ne yazık ki böyle değil, hatta emek dediğimiz değer, sahibinden ziyade emekle ilgisi olmayan sermayedarların egemenliğine girmiş durumdadır... Örneğin; bir Fransız iktisatçısı 1962'de Fransa'daki genel yıllık artık-değer oranını %166 olarak hesaplamıştır.¹⁶¹ Bunun anlamı şudur: Üretken işçinin ücretinin ve sosyal ödemelerinin sekiz saatlik işgücünün üç saatine karşılık olduğu ve sermayenin kalan beş saati doğrudan kendine mal ettiği'dir.¹⁶²

Emeğin durumu nasıl olmalı?

Her şey gibi emeğin de artık temel merkezli ve parçalı bir bakıştan kurtarılıp menzil merkezli bir okumadan geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu okumanın dünyayla, hayatla, paranın değere tutunması ve dolaşımıyla birlikte bütünlüklü bir şekilde ele alınması elzemdir.

*FRAGMANLAR: "Mutluluğun malla gelmediğini biliyorum. 20. yüzyıl mallarıyla bile. Çalışmaktan ve yaptığın işteki onurdan gelir."*¹⁶³ Mahatma Gandhi

Bu okumaları kimler yapabilir?

Düşünürler yapabilir.

Emek üzerindeki sömürünün kalkması için ilk olarak ne yapılmalı ego?

¹⁶⁰ Marx, Karl, 1978, Kapital I. Cilt, Çev.: Alaattin Bilgi, Sol Yayınları, s. 183

¹⁶¹ Delaunay, 1971, Essai Marxiste Sur la Comptabilité Nationale, Editions Sociales, Paris, s. 87

¹⁶² Jalée, Pierre, 1995, Kapitalizm Nasıl İşler, Çev.: Süreyya Ersoy, Belge Yayınları, İstanbul, s. 27

¹⁶³ Attenborough, Richard, 1982, Gandhi

*AYETLER: Ve yer daimî surette satılmayacaktır; çünkü yer benimdir.*¹⁶⁴

Herkesin ev sahibi olması hemen-acilen sağlanmalıdır... “Özgür bir devletin” var olabilmesi için nasıl ki belli bir toprak üstünde egemenlik zorunlu şartsa, bireylerin özgür olmaları için de bir ev üstünde egemen olmaları aynı şekilde zorunlu şarttır. Evi olmayanın aslında vatani-ülkesi-memleketi ve devleti yoktur. O her bakımdan yersiz ve yurtsuzdur bu nedenle de her şeyle girmeye uygun bir haldedir. Evsizin güçsüz, kararsız, köksüz ve göçebe hali her zaman egemenler tarafından kullanılmasına neden olur. Sömürsüz, adaletli ve huzurlu bir hayat istiyorsak bunun olmazsa olmaz temeli herkesin bir evinin olmasıdır. Bunun için de gözü doymayan insanların hadlerini bilmeleri sağlanmalıdır.

SÖZLER: Kendi evi olmayanın devleti, baba-anne evi olmayanın vatani ve dede-nene evi olmayanın kökü yoktur.

Konut ve toprak mülkiyetinin kesinlikle sınırlandırılmasından mı yanasın?

Elbette... Çünkü özellikle belli bir gelir seviyesinin üstündeki insanların neredeyse hepsi, hayatın amacı sanki bol bol tapu biriktirmekmiş gibi yaşıyor. Bu düşük bilinçli insan türünün terbiye edilmesi hem gezegenin geleceği hem de insan onur ve haysiyetinin korunması için bir zorunluluktur.

Piketty’e kulak verelim: Gelişmiş ülkelerdeki sermaye birikiminin yarısı konut biçiminde sermayedir, diğer yarısı ise yatırımlar için kullanılır. Örneğin 2010 yılında gelişmiş ülkelerde yaşayan her bireyin ortalama yıllık kazancı 30.000 avro seviyesindedir ve ortalama 180.000 avroluk ortalama servete sahiptir. Bu servetin 90.000 avrosu konut biçiminde, 90.000 avrosu da hisse, tahvil ve özel işletmelere ya da kamu kurumlarına yatırım olarak dönen tasarruf fonları ve diğer yatırımlar biçimindedir.¹⁶⁵

¹⁶⁴ Levililer. XXV, 23

¹⁶⁵ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 55

Görüldüğü gibi sermayenin yarısını konuta yatırıyoruz; bunu yaparak evsizleri sömürüyoruz, doğaya zarar veriyoruz ve sermayeyi çok kötü bir şekilde kullanıyoruz. Artık bu deliliğe bir son vermeliyiz.

Yaptıklarının bir delilik olduğunu göremiyorlar mı?

Elbette görüyorlar hatta deliliğin istatistiğini tutuyorlar... "IMF verilerine göre dünyadaki son 50 sistematik banka krizinin üçte ikisi, konut fiyatlarının çok hızlı arttığı ya da düştüğü dönemlerin sonrasına denk geliyor."¹⁶⁶

*AYETLER: Bedeviler: "İman ettik." dediler. De ki: "Siz iman etmediniz. Ancak 'Müslüman' olduk deyin. İman sizin kalplerinize girmemiştir. Eğer Allah'a ve resulüne itaat ederseniz Allah, yapıp ettiklerinizden hiçbir şey eksilmez. Çünkü Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir."*¹⁶⁷

Müslümanlar neden düşünemiyorlar?

Onların şu anda düşünmeleri mümkün değildir, hatta buna düşünürleri de dâhildir... Batı dışındaki insanlar duyum-duygu çağ-kâinat dalgalarında oldukları için akıllarını-bilişi kullanamazlar. Kant'a kulak verelim: "Duyum düşünmez, anlak duymaz." Bir belleğe sahip olmamaları da bu şekilde açıklanabilir. Yani henüz biliş aşamada olmadıkları için kaydedemiyorlar, çünkü duyum-duygu belleği dediğimiz şey çok sınırlıdır ve hemen hemen her şeyi unuttur. Belleklerinde bir şey birikmediği için de çeşitli bilişsel işlemler yapamıyorlar, bir başka deyişle; soyutlamalar-somutlamalar yapıp kavramlar üretemiyorlar. Diğer taraftan gelişmiş bir bilince sahip olmadıkları için sürekli travmalar yaşıyorlar. Bunlar da iyi bir bellek ve biliş oluşumuna engel oluyor.

*SÖZLER: Travma yaşaya yaşaya, toplum artık geçmişi hafızaya alamaz hale gelir ve böylece o toplumun bilişsel melekeleri yok olur.*¹⁶⁸
Hamit Bozarslan

¹⁶⁶ Özel, Saruhan, 02.07.2014, Konut Fiyatları ve Ekonomik Krizler, Zaman Gazetesi Web Sayfası, İstanbul

¹⁶⁷ Hucurat, 14. Ayet

¹⁶⁸ Bozarslan, Hamit, 2. Nisan 2019, Libération'dan Catherine Calvet ve Hala Kodmani'ye verdiği söyleşiden, çev.: Haldun Bayrı, Medyascope.tv.

Duyum-duygu dalgasındaki insan, her şeyi birbirinden bağımsız tekillikler olarak görür. Bu tekillerin bilgisi kurucu-teorik sanata, bilime ve felsefeye dönüşmek yerine daha çok masala, söyleve, şiire, destana ve hurafeye dönüşür. Zaten dikkat edilirse Doğuda edebiyat vardır, fakat bilim, sanat ve felsefe yoktur. Çünkü bu üç etkinlik duyusal ve duygusal kadar bilişsel bir terbiyeyi de gerekli kılar.

Tevhit menzilini nasıl görebilecekler?

FRAGMANLAR:

Durmuyorlar değil mi?

*Bence durmayı bilmiyorlar!*¹⁶⁹

Durmaya çalışmadığım zamanlarda ulaştığım ne bir yatay eksen ne de bir dikey eksen vardı. Durmaya çalıştıkça o eksenlere doğru yola çıktığımı fark ettim, oysa daha önceleri sürekli hareket ederek yola çıkabileceğimi sanırdım. Durmaya çalıştıkça onlar da yola çıkacaklar ve tevhit menzilini görecekler.

SÖZLER: Unutmayın ki; anlamaya çalışmış insanları anlamak yerine, anlamayla işi olmayanların peşine takıldığınız sürece şeytanın kölesi olarak kalmaya devam edeceksiniz!

∞ mêşa hespê¹⁷⁰ ∞

Müslümanlar faizsiz bir ekonomiyi neden inşa edemediler?

Sünnetullah'la en çok savaş halinde olanlar Müslümanlardır, bu nedenle de faizsiz bir ekonomiyi inşa etmeleri mümkün değildir.

Faiz karşıtı denemeleri hiç olmadı mı?

¹⁶⁹ Mathieu, Nic, 2016, Spectral

¹⁷⁰ Mêşa Hespê: At Sineği

Tüketim maksadıyla ödünç alanlara faizsiz (Karz-ı Hasen) verme; üretim ve yatırım maksadıyla alanlara ise muayyen kâr karşılığı para verme denemeleri yapılmıştır.¹⁷¹

Sonuç nasıl oldu?

Kuveyt denemesi diye literatüre geçen bu ve benzeri denemeler ne yazık ki başarılı olamadılar.

Neden?

Çünkü bunlar iyi düşünülmüş denemeler değillerdi. Diğer taraftan adaletli bir toplumun ve devletin olmadığı yerde faizsiz bir piyasanın oluşması zaten imkânsızdır. Yani hukuk toplumu-devleti bütün iyi şeylerin temelidir, yasacı topluluk-devletle iyi şeyler yapmak imkânsızdır.

Müslümanları neden bu kadar çok eleştiriyorsun ego?

SÖZLER: "Kendi yalanını söylemek, başkasının gerçeğini söylemekten çok daha iyidir." Dostoyevski

Herkesin sadece ve sadece kendi emeğiyle mi yetinmesi gerekir?

Elbette, bunun dışındaki yollarda hayat olmadığı açıktır.

O halde herkesin çalışabileceği bir ekonomi mi düşünülmeli?

Çalışabilecek durumdaki herkesin çalışacağı bir ekonomi düşünülmeli.

Mevcut sistemin böyle bir özelliği yok mu?

Hayır yok... Keynes; kapitalizmde, tam istihdam dengesini kendiliğinden kuracak mekanizmanın bulunmadığını, devletin bunu sağlamak için maliye politikası önlemleriyle ekonomiye müdahale etmesi gerektiğini ileri sürdü.¹⁷²

Bu önlemler işe yaramadı mı?

İşe yaramadı, çünkü devlet ve-veya egemenler, kontrollü bir işsizliğe ve hatta açlığa ihtiyaç duyuyorlar. Havuçlar, sopalar, korkular ve umutlar onlar için birer silah. Bu silahların ötesinde

¹⁷¹ Zerkâ, M.A., Neccâr, A.M., 2011, İslam Düşüncesinde Ekonomi, Banka ve Sigorta, Çev.: Hayreddin Karaman, İz Yayıncılık, İstanbul, s.10

¹⁷² Kazgan, Gülten, 2014, İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 224

olan insanı, toplumu ve hayatı düşünemiyorlar, düşünmek de istemiyorlar.

Peki, Thomas mevcut ekonomik sistemle ilgili hangi sonuçlara ulaşmış?

Şu üç temel sonuca ulaşmış görünüyor:

1. Ekonomik determinizme itimat edilmemeli. Çünkü zenginliğin paylaşımının tarihi daima son derece politik bir tarih olagelmıştır ve onu tamamen ekonomik mekanizmalara indirgemek mümkün değildir.
2. İstikrarı ve eşitliği bozucu eğilimlerin kalıcı bir şekilde hâkim olmasını önleyecek doğal ve kendiliğinden bir süreç yoktur.
3. Sermayenin (kâr, kâr payı, faiz, kira ve diğer sermaye gelirleri) getiri oranı (r) genel büyüme oranından (g) daha büyüktür. Bu durumda temel demokratik değerlerle ve adalet prensipleriyle uyusmaz.¹⁷³

Sen bu sonuçlara nasıl yaklaşıyorsun?

Thomas'ın ulaştığı bu sonuçlar üzerinde çeşitli simetrik ve asimetrik okumalar yaparak şunları söyleyebilirim:

1. İnsanı ve hayatı ekonomi-politik bir çerçeve içine alan temel merkezli yaklaşım hızlıca terk edilmeli ve tevhit menzili olan bir okumayla özgür insan hayatı ikame edilmelidir.
2. İnsan; doğal, tarihsel, kültürel, dinsel, ekonomik, politik, bilimsel, ideolojik veya teknolojik hiçbir sürecin sorumluluğunun yerine kendiliğinden geçemeyeceğini bilmeli ve değerli şeyleri ikame etmek için harekete geçmelidir.
3. Salt ekonomi-politik olmayan ve tevhide bir menzili olan küresel bir dünya hayatını düşünüp ikame etmek insanlığın değer ve prensiplerine en uygun yoldur.

Temel merkezliliği nasıl görüyorsun?

¹⁷³ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 24-29

FRAGMANLAR: *Nasıl davranacağın konusundaki fikirlerimize uyacaksın!*¹⁷⁴

Salt temel merkezlilik bir hapishaneden farksızdır. Bu dünya hayatı aslında bir cennettir ama menzil yitirildiği zaman bir cehenneme dönüşür, zaten yaşadığımız şey de tam olarak budur.

∞ ciwanan¹⁷⁵ ∞

Kapitalizme alternatif olabilecek yeni bir ekonomik sistem mi düşüneceksin?

Salt alternatif bulma yaklaşımı işe yaramaz.

Neden?

Çünkü kapitalizm ve özellikle de onun para teorisi işgalcidir, çok büyük bir bütünlüğe-kuşatıcılığa sahiptir, kendisini ortadan kaldıracılabilecek pratik ve hatta teorik hiçbir etkinliğe izin vermez. Bunlardan daha da önemlisi; gücünü insan doğasının daha hızlı, zahmetsiz, kolay yoldan zengin olma isteğinden alır ve bütün devletler de bu isteğin vücut bulmuş halleridir. Bu özelliklere sahip bir sistem karşısında sırf alternatif yaklaşımıyla ortaya çıkmak, mevcut sistemin bir alt kümesini inşa etmenin ötesine geçemez. Diğer taraftan, bir alt küme durumuna düşmek, sisteme daha çok meşruiyet kazandıracaktır, bunun da göz önünde bulundurulması gerekir diye düşünüyorum.

Peki ne yapılabilir?

Amacın sadece üzüm yemeye indirgendiği bir yerde erik veya ceviz yiyelim demekle bir şey değişmez, böyle zamanlarda en nihai amaçtan söz etmeyi bilmek gerekir. Yani insana ekonomiden, politikadan, güçten, devletten ve kısa süreli hazlardan çok ötede olan bir şeyden söz etmek gerekir. Unutmayalım ki başlangıçta söz vardı, sonda da bir sözün olduğunu göstermek gerekir.

¹⁷⁴ Frankheimer, John, 1962, Birdman of Alcatraz

¹⁷⁵ Ciwanan: Gençler

Sözden mi haber vermeye çalışıyorsun?

Bir düşünür bundan daha fazlasını yapamaz ki... Ben, tevhidi menzilden haber veriyorum!

SÖZLER: "Ülkede birisi fukaralık sebebiyle ölürse, o ülkede yaşayan herkes onun katili olur. Ona yemek vermedikleri için değil, öyle bir düzene onay verdikleri için..." İbn-i Hazm

Emek ve ücret ilişkisine nasıl bakıyorsun?

Emek, ölçülüp ücrete dönüştürülebilecek bir nesne değildir, o bir öznenin kutsal-varoluşsal etkinliklerinin toplamıdır.

Bu yeterli bir açıklama olmayabilir, ölçülüp bir ücrete dönüştürülebilmesini nasıl temellendirebilirsin?

Şöyle:

1. Emek tarihseldir: Dilden, bilgi birikiminden ve tarihsel evrimden bağımsız değildir. Hiçbir emek salt bireysel bir ürün değildir, bireysel emek bir soyutlamadır ve bu soyutlama onu bütün köklerinden koparır. Emeğe biçilecek her türlü ücret, en fazla birilerinin karşılıklı anlaşmayla ya da iş birliğiyle yaptıkları bir hırsızlık olabilir. Çünkü geçmişten bugüne kadar insanların kolektif şekilde ortaya koydukları bir varlık, birilerinin çeşitli anlaşmalarına ve iş birliklerine konu edilemez.
2. Emek ekolojik ve evrenseldir: Doğadan bağımsız bir emek düşünülemez. Yaşarken, üretirken, tüketirken, hareket ederken her zaman doğaya dayanırız. Doğa bize içkin değildir, biz doğaya içkiniz; biz ona sahip değiliz, o bize sahip. Sahip olmadığımız bir şeyin tümelinden parçalar koparıp onların üzerinde bireysel anlaşmalar-hırsızlık yapılamaz.
3. Emek ahlaki bir varoluş biçimidir: İnsan öznedir ve varlık değerlidir. Her emek, Tanrının birer ayeti gibidir. İnsanın zamanı, maddi ve manevi varlığı bir meta olarak görülemez. İnsanın kendisini var etme hali olan emek ahlaki bir değerdir ve herhangi bir ücrete dönüştürülemez.

SÖZLER: "Bir kimsenin geçmişten özgür olarak ya da başkalarına borçlu olmaksızın her şeye en başından başlaması imkânsızdır." Karl Popper

Menzilden haber veren sözlerinle en çok hangi sınıftaki insanları etkilemeyi amaçlıyorsun?

Beni en iyi şekilde anlayabilecek olanları, yani orta sınıftakileri etkilemeyi amaçlıyorum. Toynbee'ye kulak verelim: Batılı orta sınıfın geleceği kuşkuludur; fakat küçük bir azınlık olan Batılı orta sınıf, modern dünyayı yaratan hamuru mayaladığından, bu sınıfın geleceği yalnızca ondan etkilenen küçük insan kitlesini ilgilendirmiyor. Yaratık, yaratıcısına yaşam verebilir mi? Eğer Batılı orta sınıfı yıkılırsa, insanlığı da kendisiyle birlikte yere seker mi? Bu tarihi sorunun karşılığı ne olursa olsun, bu "anah-tar" azınlığı bunalıma iten her şey, dünyanın gerisini de buna-lıma itecektir.¹⁷⁶

Sınıfların da temeli olan özel mülkiyet ve telif hakları konu-sunda ne düşünüyorsun?

Kant'a göre aklın gelişimi bireysel planda değil, toplumsal dü-zeyde olmaktadır yani "insan türünün ortak çabalarıyla" geli-şir.¹⁷⁷

Kant'ın ifade ettiği gibi aklımız-bilincimiz bile birçok insanın ortak çabasıyla gelişiyorsa, bana göre özel mülkiyete ve telif haklarına bakışımızın da değişmesi gerekir. Bu değişim; özel-bireysel, kamusal ve doğal yeni bir dengeyi kuşatmak zorun-dadır. Her türlü gücün ve değerın adaletli bir şekilde dola-şımında olması elzemdir.

Özel mülkiyete ve telif haklarına karşı mısın ego?

Hayır, karşı değilim, hatta omurgalı insan ve toplum için bu haklar korunmalı. Fakat bunların insanlığın ve doğanın yara-rına olacak şekilde sınırlandırılmaları gerektiğini düşünüyö-rum. Çünkü insan ve doğa sırf birileri daha güçlü olsun diye var olmadı.

Mevcut özel mülkiyet ve telif hakları yaklaşımı nasıl bir dünya ortaya çıkardı?

¹⁷⁶ Toynbee, Arnold J., 2016, Uygarlık Yargılanıyor, Çev.: Nurer Uğurlu, Örgün Yayı-nevi, İstanbul, s. 25

¹⁷⁷ Özlem, Doğan, 2004, Tarih Felsefesi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, s. 85

Önce Proudhon'a kulak verelim: "Emekçi, fakirliği yüzünden hayran kaldığı gösterişli mağazaların tabelasında büyük harflerle yazılmış şu yazıyı okur: BU SENİN ESERİNDİR AMA SAHİP OLAMAZSIN: Sic vos non vobis!"¹⁷⁸

Özel mülkiyet ve telif hakları öyle bir dünya ortaya çıkardı ki; dakikalar içinde üretilen bir otomobili satın almak için bir işçinin ömür boyu çalışması gerekiyor ya da Çin'de saniyeler içinde üretilen bir ayakkabıyı Afrika'daki insanın alabilmesi için neredeyse bir yıl boyunca çalışması gerekiyor. Diğer taraftan bugün bazı özel servetlerin birçok devletin servetinden bile daha fazla olduğuna şahit oluyoruz. Böyle bir dünya kabul edilebilir değildir ve zaten baktığımda artık yolun sonuna geldiğini düşünüyorum.

Neden yolun sonuna geldiğini düşünüyorsun?

Çünkü birkaç bin aile için milyarlarca insanın çalışmasını anlamsız bulan yeni bir kuşağa şahit oluyorum. Dikkat edilirse özellikle üniversite mezunu gençlerin işsizliği ve evlenmemeyi tercih ettikleri görülecektir. Bu tercihler ilk bakışta yıkıcı gibi görünse de aslında yapıcıdır.

Neden yapıcıdır?

Çünkü muktedirlere hadlerini bildirmenin en iyi yolları; çalışmamak, evlenmemek, ürememek ve biriktirmemektir. Bizler korku içindeki nesiller olduğumuz için bunları düşünemedik bile, bizim düşünemediklerimizi ya da yapmaya cesaret edemediklerimizi yeni nesiller adeta bir refleks ya da bir içgüdü gibi yapacaklar. Çünkü onlar esas olanın hayat, özgürlük, şahsiyet, onur olduğunun farkındalar, çirkinliğimize şahit oldular ve bizim çelişik-asimetrik halimizi kuşandılar.

Bu farkındalığın ya da kuşanmanın belli bir menzili var mı?

Ben onlara güveniyorum ama bir tevhide menzile yüzlerini dönmeleri gerektiğini de fark etmelerini diliyorum. Çünkü esaslı bir menzili olmayan her şey, bizi ve doğayı daha fazla düşürmeye devam edecektir.

¹⁷⁸ Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası yayınları, İstanbul, s. 184

Öldürülen insanları görüyor musun?

Görüyorum... Cehennem, sorumsuz insanın olduğu yerdir.

*AYETLER: Eğer biz bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik, muhakkak ki onu, Allah korkusundan baş eğer, parça parça olmuş görürdün. Bu misalleri insanlara düşünsünler diye veriyoruz.*¹⁸⁰

Müslüman değil, zalim olduklarını neden göremiyorlar?

İnsan adeta bir reklam dünya, reklam kültür içine hapsedildi. Geçmişi hatırlamıyor, şimdiyi hissedemiyor ve geleceği düşünemiyor. İnsan, çeşitli illüzyonlar içinde yaşayan ölümlere dönüştü ve sorumlu varlık olduğunu unuttu.

SÖZLER: Bir peygamber gibi konuşurlar ama Hitler gibi yaşarlar.

Berger'e kulak verelim: Sürekli bizden kaçan bir geleceğin içine yerleştirilen reklam, şimdi'yi ortadan kaldırır; tüm olayları, tüm gelişmeyi yok eder. Reklam içinde yaşantı olanaksızdır. Ne oluyorsa hepsi dışarda bir yerde olur.¹⁸¹

Bu reklam kültürü aşılabilecek mi?

*AYETLER: ALLAH sizi zayıf olarak yarattı, zayıflıktan sonra size güç verdi, güçten sonra zayıflık ve ağarmış saçlar verdi. O dilediğini yaratır. O Bilendir, Güçlüdür.*¹⁸²

İnsanın manipüle edilebilir zayıf bir tarafı olduğu gibi, anlam, değer ve hakikat peşinde olan güçlü bir tarafı da vardır. Bu nedenle demir attığı bu kötücül halden çıkacağına inanıyorum. İnsanı bir nesne haline getirmiş olan ulus devlet, kapitalizm ve reklam kültürü eninde sonunda aşılacaktır.

Bu kendiliğinden mi olacak?

Hayır tabi ki, gelişim spontane olmaz, insanı büyük bir mücadele süreci bekliyor.

¹⁷⁹ Kolber: Dünyanın yükünü taşıyan mazlumlardır.

¹⁸⁰ Haşır, 21. Ayet

¹⁸¹ Berger, John, 2013, Görme Biçimleri, Çev.: Yurdanur Salman, Metis Yayınları, İstanbul, s. 153

¹⁸² Rum, 54. Ayet

FRAGMANLAR: *Bu adam bütün insanlık!*¹⁸³

Müslümanlar bu gelişim yolunda sana yardımcı olabilirler mi? Çok azı yardımcı olabilir, çünkü çoğu Müslümanız dese de iman etmek başka bir şeydir.

Bu sadece senin kişisel fikrin mi?

Keşke öyle olsaydı ama değil! ... "The Latest Islamicity Rankings 2018'de ilk 44 ülke içinde bir tane bile Müslüman ülke yok. 45. sırada Birleşik Arap Emirlikleri var, Türkiye ise 95. sırada."¹⁸⁴ Yani İslami değerleri pek yaşatmadığımız gerçeği istatistiki bir veri olarak da karşımızda duruyor.

FRAGMANLAR: ... *Kurdıkları ve kuracakları, yaptıkları ve yapacakları birer aldanma ve yalan. Düşündükleri ve düşünenecekleri saçma. Düşünüyorlar çünkü korkuyorlar...*¹⁸⁵

Kendi emeğin hakkında ne düşünüyorsun?

Jiyanus-Son Medeniyet kitabını ben yazdığım halde, bunun %1'ine bile "sadece benimdir" diyemem. Daha doğrusu bunu nesnel bir şekilde ispat edemem veya temellendiremem.

Buradan nasıl bir sonuç çıkartıyorsun?

Bir telif eserinin %1'inin bile bana ait olduğunu ispat edemediğim ortadayken; toprağın, suyun, petrolün, fabrikanın, bankanın-paranın ve hatta halkların sahibiyim demek nasıl mümkün olabilir ki! Elbette ki mümkün olamaz!

Emeğe-esere bir şekilde ücret-fiyat gibi değerler vermeniz gerekmecek mi?

Hiç kuşkusuz gerekecek.

Peki o nasıl olacak?

SÖZLER: *Normal dağılımda hayat vardır!*

Yazdığım bu kitap; kırk yıllık ömrümün, binlerce yıllık insanlığın, milyarlarca yıllık dünya gezegeninin ve kâinatın emeğidir. İnanan bir insan bütün bunlara Tanrının emeği de diyebilir.

¹⁸³ Lindsay-Hogg, Michael, 2001, Godot'u Beklerken

¹⁸⁴ Islamicity-index.org, 2018

¹⁸⁵ Tarr, Béla., Hranitzky, Ágnes., Hranitzky., 2000, Werckmeister Harmóniák/Karanlık Armoniler

Şimdi... Bu emeklerin hiçbirisini incitmeyecek bir değer verebilir misiniz kitaba? Bunu ne ben yapabilirim ne de siz yapabilirsiniz. Hiçbir emeğe incitici olmayan maddi veya manevi bir değer biçilemez. O halde incitmenin günahını ve varsa sevabını da adaletli bir şekilde paylaşmalıyız hem maddi hem de manevi olarak.

SÖZLER: Sadece adalet istemeyelim birbirimizden, merhamet isteyelim merhamet!

Sen nasıl bir değerın yolcususun ego?

Bir düşünür olarak, paranın ve iktidarın değere tutunmasının ya da paylaşılmasının türleri peşinde değilim. Hayatın amacıyla çelişkiye düşmeyecek şekilde, o en nihai menzile ulaşmanın peşindeyim. Bütün hayatımı, tevhidi menzile uygun olan yolları bulmaya adıyorum ve dünya hayatında bundan daha yüksek bir değer göremiyorum.

∞ hilweşîna¹⁸⁶ ∞

İnsanlığın içinde bulunduğu çöküşü durdurmanın ilk koşulu ne olabilir ego?

Her çöküş, çeşitli günahlarda direktmenin bir sonucudur. Bu nedenle de çöküşü durdurmanın ilk koşulu tövbe etmek olabilir.

Tövbenin bir menzili var mı?

Menzili olmayan bir tövbe düşünülemez.

Bu bir kıyam mı?

Elbette bir kıyamdır, şahsiyet olmanın, sorumluluk yüklenmenin ve özgürleşmenin amaçlandığı bir kıyamdır... Batı insanı nasıl ki gökteki Hristiyan babaya, tahttaki babaya ve evdeki babaya isyan ederek en azından "ben" diyebilecek kadar birey olduysa, şimdi de sıra bu üç babanın ve sadece ben diyen bencil erkek bireyin yeniden yarattığı anneye de isyan etme vaktidir. Başka türlü menzili olan ölçülü bir beni ve bizi ortaya çıkarmak mümkün değildir.

¹⁸⁶ Hilweşîna: Çöküş-Yıkım

Üzerinizde bir ölü toprağı olduğunu mu düşünüyorsun?

Hem de nasıl!

SÖZLER: “Yaşadığımız çağın dertlerinin, acılarının yanı sıra; eski, çağı geçmiş üretim tarzlarının hala devam etmelerinin sonucu olan, dünyanın mirası bir sürü derdi ve acıyı da beraberlerinde getirdikleri çağımıza ait sosyal ve siyasal ilişkilerle birlikte yüklenmek zorundayız. Yalnız yaşayanlardan değil, ölülerden de çekeceğimiz var.”¹⁸⁷ Karl Marks

Bu ölü toprağı üzerinizden nasıl atabilirsiniz?

SÖZLER: Adalet bir denklem kurma çabasıdır.¹⁸⁸ İhsan Eliaçık

İyi bir denklem kurmalıyız; iyi ölüleri incitmeyecek ve hayatı da dondurmayacak adaletli bir yol bulmamız gerekiyor.

Münafık hallerini görüyor musun?

Varsayalım ki kadının toplum içinde özgürce yaşaması, saçının, yüzünün ya da kolunun görünmesi Müslüman erkekleri baştan çıkarıyor ve yine varsayalım ki “erkekler kendilerini isteseler de terbiye edemiyorlar, çok acizler” bu yüzden de kadınları çeşitli şekillerde sınırlandırıyorlar. İyi de Müslümanları ırk, para, altın, arsa, bağ-bahçe, konut, şan-şöhret, makam-mevki de baştan çıkarmıyor mu? Bunlar neden sınırlandırılmıyor? Kadının kapalı olmayan saç yüzünden mi insanlar zulme uğruyor yoksa bu saydıklarına tapanlar yüzünden mi! Kendilerine Müslüman diyenlerin neredeyse hepsi, dünyaya çirkince tapmak dışında herhangi bir ahlaka sahip değiller. Dilerim mezarlarına girmeden önce bu çirkinliklerine şahit olurlar ve kendilerini terbiye ederler.

SÖZLER: Dünya hayatında beşerî bir Tevhidi düşünüp ikame etmediğimiz sürece, ilahi bir Tevhide şahit olmamız da mümkün olmayacaktır.

Senden önce onları bir tarih içinden kimler düşünmeye çalıştı?

Berberi İbn Haldun ve Kürt İbnü'l-Esîr düşünmeye çalıştı diyebilirim.

¹⁸⁷ Yerasimos, Stefanos, 1974, Az Gelişmişlik Sürecinde Türkiye, 1., Bizanstan Tanzimata, Çev.: Babür Kuzucu, Gözlem Yayınları, İstanbul, (Kapital, Cilt I. Almanca birinci baskıya önsöz)

¹⁸⁸ Eliaçık, R. İhsan, 2012, Adalet Devleti, İnşa Yayınları, İstanbul, s. 495

Bu şahsiyetlerin tarih felsefeleri var mıydı?

Hayır, ne yazık ki yoktu!

Ali İbnü'l-Esîr'in amacı neydi ego?

Mustafa Özkan'a kulak verelim: İbnü'l- Esîr'in metodolojisinde tarihi bilgi amaç değil, verilmek istenen mesaj ya da ders için bir araçtır. O, bu aracın (bilginin) miktarını ise yerine ve zamanına uygun olarak kullanmaya çalışmıştır. Diyebiliriz ki, İbnü'l-Esîr'de bir konudaki bilginin miktarı ile o konuda verilmek istenen mesaj arasında bir denge gözetilmiştir. Zira bir konudaki gereksiz-fazla bilgi, mesajın ikinci plana düşmesine ya da verilmek istenen dersin gölgede kalmasına neden olabilmektedir. Aynı şekilde bir konudaki bilginin azlığı, yani yetersiz oluşu da mesajın eksik ve yanlış anlaşılmasına neden olabilmektedir.¹⁸⁹

Ali İbnü'l- Esîr metodolojisini kurarken neyi örnek almıştı ve bu konuda seninle bir benzerliği var mı?

Yine önce Mustafa Özkan'a kulak verelim: "İbnü'l- Esîr, bilgi-mesaj dengesi ilkesini, Kur'an'ın tarih anlayışından etkilenerек oluşturmuştur. Örneğin; Kur'an'ın üçte ikisini oluşturan kıssalara, yani önceki kavimlere-peygamberlere ait tarihi bilgilere baktığımızda, tarihi hadiselerin detaylı bir şekilde anlatılmadığı, bunun yerine, üzerinde durulan olayla verilmek istenen mesajı aktaracak öğelere sadece yer verildiğini görmekteyiz. Zira amaç olay değil, olay üzerinden mesaj-ders vermektir."¹⁹⁰

Kuran'ı ben de birçok bakımdan örnek aldığım için Ali'ye benzediğimi söyleyebilirim ama kurduğum felsefe doğası gereği her değerli şeyle ilişkilendirilebilir.

Nasıl yani?

Tevhidi felsefenin hem dikey hem de yatay eksenlerinin olduğu unutulmamalıdır. Böyle bir felsefe her şeyle ilişkilendirilebilir. Zaten bir filozof; Jîyanus, hayy û ego, Sœn Medeniyet ve Tevhidi Felsefe diyorsa neredeyse her şeyle bir şekilde ilişki kurmuş demektir.

¹⁸⁹ Özkan, Mustafa, 2010, "Kur'an Kıssalarının İslam Tarihi Öğretimi Açısından Referans Olabilirliği Üzerine", Marife, Sayı 3, Konya, s. 105

¹⁹⁰ Özkan, Mustafa, 2012, Bilim, Düşünce ve Sanatta Cizre Uluslararası Sempozyumunda " İbnü'l-Esîr el-Cezeri'de Tarih Metodolojisi" Adlı Bildirisinden, İstanbul, s.45

En azından Kuran'la ilişkili olarak Haldun'un ve Ali'nin devamısın, peki senin devamın olabilecek gençler görüyor musun? Ne yazık ki görmüyorum ama bir yerlerde olmalılar diye düşünüyorum.

Neden böyle düşünüyorsun?

Çeşitli üniversitelerde, vakıflarda, enstitülerde, cemaatlerde ve düşünce kuruluşlarında yapılan etkinliklerin bazılarını youtube'tan izliyorum. Bu etkinliklere katılan gençlerin bir kayıtsızlık, boş vermişlik, bıkkınlık, umutsuzluk ve hatta oraya zorla getirilmişlik duygusu içinde olduklarını görüyorum. Gözlerinde bir ışık, yüzlerinde bir umut yok, hiçbirisinde Wittgenstein'in merakını ve hayretini göremiyorum. Bu durumları beni çok üzüyor, çok yazık!

Gençleri mi suçlu görüyorsun?

Hayır, onların bir suçu yok, egemenlerin memurluğunu yaptıkları için o "sunumcuların" suçlu olduğunu düşünüyorum... Liyakatin olmadığı, torpilin esas olduğu, şahsiyet olmanın terk edildiği, bilgiye saygının olmadığı, bilginin-düşüncenin üretilmediği ve herkesin tek tip olduğu bir yerde gençlerin başka hangi duygu durumu içinde olmalarını bekleyebiliriz ki! Dinci, yerlici, millici, ulusçu, kariyerçi ya da ATM'ci kültür içinde debelenmeyi aşamayan, bir menzilden haber vermeyen, hayata mal olmayan, insanı bedeni ve bilinciyle daha canlı ve özne yapmayan her şey ancak bu şekilde dinlenilmeyi hak eder.

Ödevini görüyor musun ego?

Ben bu cehenneme baktığımda Wittgenstein gibi merak ve hayret içinde kalıyorum. Düşünmeye çalışıyorum ve bunca saçmalığın ötesinde olan bir amaç olduğunu görüyorum. Dilerim bu konuda yalnız değilimdir ve bir yerlerde benim gibi inilti içinde olan başkaları da vardır. Dilerim bu iniltilere bir gün kulak verilir ve bu cehennem yok edilip bir cennet ikame edilir. Gençler için iyi bir temsil olmak ve devamı olabilecekleri değerlerde bir felsefe ortaya koymak, bilinci canlı kalabilmiş bütün insanların ödevidir diye düşünüyorum.

SÖZLER: Eğer illaki birileri "davam" diyecekse, İslami dünyada sadece ve sadece bir kişinin "davam" demeye hakkı olabilir, o kişi de benim, şimdilik!

∞ tevgera afirîner¹⁹¹ ∞

SÖZLER: Salt ekonomi-politik bir varlığa dönüştürülmüş olan insan, her konuda sürekli olarak “aç değilim ama yemek-tüketmek istiyorum” der.

Zenginlere ve fakirlere baktığında ne görüyorsun ego?

John Berger’e kulak verelim: Tıpkı sermayenin kendini sürekli olarak yeniden üretmek zorunda olması gibi sermaye kültürü de sonu gelmeyen bir beklentiler kültürüdür. Gelecek-olan, kazanılacak-olan, varolan’ın içini boşaltır. Yurduna dönemeyen, durumlarından ötürü acı çeken göçmen proletarya kendisinin ya da çocuklarının Amerikalı olması özlemiyle doluydu. Kendilerini gelecekle değiş tokuş etmekten başka umutları yoktu. Bu ücretlinin umutsuzluğu, özellikle göçmen olmasından gelse de, bu mekanizma giderek gelişip kapitalizmin tipik niteliği haline dönüştü.¹⁹²

Bir menzili olmayan cennet ve cehennem gibi, menzili olmayan zenginlik ve fakirlik de hayatın-varoluşun ontolojisiyle çelişir. Esas amacı gözetmeyen her insan adeta yaşamamakla lanetlenir, bu anlamda ben sadece zenginlerin değil, fakirlerin de lanetlendiğini düşünüyorum. Çünkü zengin için amaç daha zengin olmayı, fakir için amaç ise zengin olmayı ne yazık ki aşamıyor. Oysa bunların esasla-menzille bir alakası olmadığı açıktır. Biz hayatın-varoluşun amacını saptırdık, manipüle ettik. Bu yüzden de anlamsızlık ve anlamsızlığın yarattığı korku hepimizin sahibi haline geldi.

Bu anlamsızlığın ve korkunun ortadan kalkması için bir teklifin var mı?

SÖZLER: Kâinatın kestiği parmak acımaz.

Kendimizi kâinatın ilkesine ve yasalarına bırakalım diyorum.

Kültür-uygarlık nasıl bir insan türü varsayımına dayanıyor?

Salt temel merkezli bir insan türü varsayımına dayanıyor.

Nasıl yani?

¹⁹¹ Tevgera Afirîner: Yaratıcı Hareket

¹⁹² Berger, John, 2011, O Ana Adanmış, Hazırlayanlar: Yurdanur Salman, Müge Gürsoy Sökmen, Metis Yayınları, İstanbul, s.31

Adam Smith'e göre insan davranışını yöneten ilkeler şunlardır: 1. Kendi kendini sevmek ve başkalarına ilgi duymak: Bencillik ve sempati ilkesi. 2. Özgür olmak arzusu ve mülkiyet duygusu: Özgürlük ve mülkiyet ilkesi. 3. Çalışma alışkanlığı ve başkalarıyla alış-verişte bulunma eğilimi: Çalışma ve değişim ilkesi.

Smith; insanın bencilliği hakkında da şunları belirtir: İnsanın hemen hemen daima başka insanların yardımına ihtiyacı vardır. O, bunu onların sadece iyilikseverliklerinden beklerse, eli boğründe kalır. Onların bencilliklerini kendi lehine harekete getirip onlara kendilerinden istediğini yapmalarının kendileri için de yarar sağlayacağını gösterirse, buna razı olmaları ihtimali daha fazla olur." Bu nedendir ki, biz, "yemeğimizi, kasabın, biracının veya fırıncının hayırseverliğinden değil, fakat kendi çıkarlarını kollamalarından bekleriz. Onların insan seveciliklerine değil, fakat bencilliklerine hitap ederiz."¹⁹³

Smith, Machiavelli, Hobbes, Locke ve Darwin gibi şahsiyetlerin bu ve buna benzer salt temel merkezli düşüncelerine dayanan bir insan türü yaratıldı. Kapitalizm, liberalizm, ulus devlet ve özellikle de modern para teorisiyle birlikte bu insan türü iyice kontrolden çıktı. Kültür-uygarlığın, yüzünü menzile çevirmiş bir insanı acilen düşünmesi ve yaratması-ikame etmesi gerekiyor. Çünkü artık insanın ve doğanın ölçsüzlülüklerle dayanacak gücü kalmadı.

*AYETLER: A'raf ehli, simalarından kendilerini tanıdıkları (bazı cehennem ehli) ricale seslenerek şöyle dediler: "Ne zenginliğinizin ne de büyüklenmenizin size hiçbir faydası olmadı!"*¹⁹⁴

Ölçünün, gerçeklikle olan bağın ve değerlin yitirilmesine somut bir örnek verebilir misin?

Tabi ki... Örneğin şu habere bakalım: Güney Amerika'daki eski İngiltere sömürgesi Guyana'da 19'uncu yüzyılda kullanılan bir pul, New York'taki açık arttırmada 9,5 milyon dolara satıldı.¹⁹⁵

Bu haberi nasıl okuyorsun?

¹⁹³ Selik, Mehmet, 1988, 100 Soruda İktisadi Doktrinler Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul, s. 177

¹⁹⁴ A'raf, 48. Ayet

¹⁹⁵ BBC Türkçe Servisi, 18.06.2014

İbn Haldun'un, meyve vermedikleri için insanların çiçek yetiştirmelerini eleştirdiği gibi ya da sanat, değer, antika, orijinallik, bellek ve devamlılık düşmanı olmak gibi bir duruma düşmek istemem. Ancak, bu pulun herkesin görebileceği bir müzede olması gerektiğinin altını çizdikten sonra şunları söylemek isterim: Bu pulun böyle bir ekonomik alışverişe konu olmasını herhangi bir akli, etik ve estetik ilkeye dayandırarak açıklayabilecek olan birisi varsa beri gelsin de konuşalım. Böyle bir ilke olmadığı halde sadece mevcut ekonomik mantık-sistem içinde bu eylemi açıklamak mümkündür. Yani yapacağımız açıklama kapitalist sistem içinde geçerli olabilir ama bu açıklamanın herhangi bir evrensel ölçüyle, gerçeklikle ve değerle ilgisi yoktur.

*SÖZLER: "Ekonominin temel kaynağı; toplumun gelirinin zengin ve yoksullar arasında karşılıklı paylaşılmasıdır."*¹⁹⁶ Muhammed Ömer Chapra

Adalet için öncelikle neyin aşılması gerekiyor?

Bana göre ulus devletin bir an önce aşılması gerekiyor... Kant'a göre tam adalet, evrensel hukuk ve evrensel yurttaşlık sağlanamazsa insan türünün tüm tarihine egemen olan plan gizli kalacaktır. Ona göre tam adalet ulaşmamız için her zaman daha fazla özgürlüğe doğru ilerlediğimizden de emin olmamız gerekiyor.

Sana göre adalet nedir?

Adalet için, "bir şeyin olması gereken yerde olmasıdır" denilir. Bana göre adalet ise, olan ve olması gerekenin tevhididir. Bu tevhit hayat bulduğunda yeryüzünü hem adalet hem de merhamet kuşatacaktır.

Adaletten ve merhametten nefret edenlerin sonu nasıl olacak?

Tevhidi hayat yaratıcı bir harekettir, bu nedenle bütün putların ve put severlerin sonu yıkım olacaktır!

SÖZLER: "Her yaratıcı hareket öncesinde bir yıkımla başlar." Picasso

¹⁹⁶ Chapra, Muhammed Ömer, 2011, İslam Ekonomi Felsefesi, Çev.: Faruk Yılmaz, Berikan Yayınevi, Ankara, s. 161

∞ dubendî¹⁹⁷ ∞

Devletlerin menzili olmazsa ne olur ego?

Böyle bir durumda akıllarını yitirirler, korku ve savaş hepsinin sahibi haline gelir... “ABD’nin yıllık 75 milyar dolar olan federal araştırma ve geliştirme bütçesinin yaklaşık yarısı Pentagon’un kontrolünde; bu durumun, önceliklerin militarizasyonu açısından apaçık etkileri var.”¹⁹⁸ Bu para sadece bir yıl bile temiz enerji araştırmaları için kullanılsa küresel iklim felaketi önlenebilir ama bunu yapacak akıldan ve hatta iradeden yoksun durumdayız. Adeta kendi ellerimizle yarattığımız bir bataklıkta çırpınıp duruyoruz ve yüzümüzü bir menzile çevirmediğimiz sürece durum daha da kötüye gidecektir.

En Yüksek Askeri Harcama Yapan İlk 10 Ülke (2014)¹⁹⁹

NO	ÜLKE	HARCAMA (Milyar ABD Doları)	GSMH Oranı
1	Amerika Birleşik Devletleri	596	3,5
2	Çin	215	2,2
3	Suudi Arabistan	87,2	10,4
4	Rusya	66,4	4,5
5	İngiltere	55,5	2,2
6	Hindistan	51,3	2,4
7	Fransa	50,9	2,2
8	Japonya	40,9	1
9	Almanya	39,4	1,2
10	Güney Kore	36,4	2,6

Stockholm International Peace Research Institute’nün verilerine göre bütün ülkelerin savunma bütçeleri toplamı yaklaşık olarak 1,7 trilyon ABD doları. Hangi maddi sorunumuz 1,7 trilyon dolarla çözülmez dersiniz? Her yıl bu kadar harcamayla çözülemeyecek hiçbir maddi sorunumuz yoktur. Ama daha

¹⁹⁷ Dubendî: Bölünme

¹⁹⁸ Albert, Michael, 2008, Kapitalizmin Ötesinde Yaşam, Umudu Gerçeğe Dönüştürmek, bgst Yayınları, İstanbul, s. 145

¹⁹⁹ Stockholm International Peace Research Institute (Sipri), 2016, Stockholm

fazla zengin olma ve güç biriktirme azgınlığımız hiçbir maddi rakamla terbiye edilemiyor. Bu parayı, zulüm üzerine kurduğumuz bir kültür-uygarlık içinde birbirimizden korunmak ve birbirimize saldırmak için harcıyoruz. İnsan akıllı-düşünen bir canlı öyle mi?

*FRAGMANLAR: Yaşayanlar ve ölümler için ayrı bir krallık yok. Tanrı'nın sadece bir krallığı var ve biz onun içindeyiz.*²⁰⁰

Müslümanları menzil konusunda nasıl görüyorsunuz?

Onların menzille ilgili en ufak bir dertleri bile yok! Örneğin; silahlanmada üçüncü sırada olan Suudi Arabistan, acaba başka hangi konuda dünyada üçüncü sıradadır? Bilimde, sanatta, felsefede, teknolojiye, hukukta, demokraside, insan haklarında, şeffaflıkta, olimpiyatlarda, mimaride, şehircilikte, Nobel ödüllerinde, nüfus yoğunluğunda... Suudi Arabistan bunların hiçbirisinde ilk üçte değil. Peki, bu kadar silahla korumaya çalıştığı o çok değerli şey ne olabilir? Kâbe ya da petrol olamaz!

Neden silahlanıyor?

Suud ailesinin diktatörlüğünü, bu diktatörlüğün yandaşları olan prensleri ayakta tutmak için ve bir de "kâfir" İran'a karşı silahlanıyor. İran da "kâfir" Suudi Arabistan'a karşı ve tabi kendi zulüm rejimini ayakta tutmak için silahlanıyor.

Kâbe'nin bulunduğu yer bile bu kadar düşmüşse, peki o zaman yeryüzündeki bunca cami ne işe yarar ve kimlerin mabetleridir?

*AYETLER: Bir de şunlar var: Zarar vermek için, nankörlük için, inanları fırkalara bölmek için, daha önceden Allah ve Rasulü ile savaşmış kişiye gözetleme yeri kurmak için tutup bir mescid yapmışlardır. "İyilik ve güzellikten başka bir şey istemiş değiliz" diye, gerile gerile yemin de ederler. Allah şahittir ki, onlar kesinlikle yalancılardır. Böyle bir mescidde sakın namaza durma! Daha ilk gününde takva üzerine kurulan bir mescid, içinde namaz kılman için çok daha uygundur. O mescidde temizlenmek arzusu taşıyan kimseler vardır. Allah, temizlenenleri sever.*²⁰¹

²⁰⁰ Bresson, Robert, 1951, Bir Taşra Papazının Güncesi

²⁰¹ Tevbe, 107 ve 108. Ayetler

Müslümanlar bütün camileri; insanları fırkalara bölüp birbirlerine düşman kavimler haline getirmek, devlete, güce, ırka tapılmasını sağlamak ve kadına zulmetmek için kullandılar-kullanıyorlar. Yeryüzünde “Allah’ın mabedi” sayılabilecek bir tane bile cami olduğundan şüpheliyim.

Sünnetullah’la savaşılamayacağını onlara gösterecek bir kılavuzları da mı yok?

AYETLER: Peki, binasını Allah’a saygı ve Allah rızası üzerine kuran mı daha güvendedir, yoksa binasını sel artıklarının ucundaki yarın kenarına kurup da onunla birlikte cehenneme yuvarlanan mı? Allah, zalimler topluluğuna kılavuzluk etmez.²⁰²

Bir kavim tövbe edip halini düzeltmedikçe bir tane bile yol göstericisi olmaz. Bir filozoflarının bile olmaması boşuna değildir!

Sana nasıl bakacaklarını düşünüyorsun?

Onlar dünya hayatının amacını-menzilini o kadar saptırdılar ki, Söen Medeniyet’e bir muhasebe defterine bakar gibi bakacaklar! Hatta daha da ileri gidip hadlerini aşacaklar, öyle ki insanlık tarihi boyunca tevhidi dikey ve yatay boyutlarıyla düşünmüş tek kişi olmama rağmen beni bile dinsizlikle suçlayacaklar. Onlar kendilerini terbiye etmek istemezler, bu nedenle düşünemezler ve daha önce tevhide davet edenlere yaptıkları gibi beni de tekfir edecekler.

Ne öneriyorsun?

Taptıkları nesneleri terk etmelerini öneriyorum.

SÖZLER: “Bundan böyle nesnelere sahip oldukları gizemi yitirtmek ve sıradanlaştırmak sürdürebileceğimiz tek ritüeldir.”²⁰³ Jean Baudrillard

Bunu yapabilirler mi?

Onlardan pek ümitli değilim ama Batılılar yapabilirler. Bunun için de demokrasiyi, parayı bir dönüşümden geçirmeleri ve aklı da salt araçsal bir şey gibi görmekten uzaklaşmaları gerekiyor.

²⁰² Tevbe, 109. Ayet

²⁰³ Baudrillard, Jean, 2005, Sanat Dünyasının Kurduğu Komplo, Çev.: Oğuz Adanır, Paris, PDF Kitap, s. 20

Demokrasiye ve akla yaklaşım neden değişmeli ve hatta dönüşmeli?

Erich Fromm'a kulak verelim: Günümüzde demokrasi, gerçek anlamda ve büyük ölçekte manipüle edilmiş, zorla alınmış değil, manipüle edilmiş rıza anlamına gelir.²⁰⁴

Rızanın manipülasyona bu derece açık olduğu bir yönetim şeklinde yüzümüzü menzile dönmemiz mümkün değildir. Bu nedenle demokrasi bir dönüşümden geçirilmek zorundadır. Erich Fromm, konuşmasının devamında akıl ve duygu arasında yaratılan bölünmenin insanları çok kötü etkilediğini de ifade etmiştir. Şu anki en yakın tehlike, elimizde kalan akıldan da sadece zekâyı çıkartmak ve geri kalanları tarihin çöplüğüne atma girişimidir. Akıl ve duygu arasında yaratılan bölünmeyle yaşayan ölümlere dönüştüysek, akılsız bir zekâyla neye dönüşeceğimizi düşünmek bile istemiyorum. Ben tevhidi felsefeyle bütün akılları-mantıkları ve yönetim şekillerini kuşatıp aşmalıyız dediğim yerde, akılı da parçalayıp yola sadece zekâyla ve manipüle edilmiş demokratik rızayla devam edelim demek, kelimelerle ifade edilemeyecek derecede yıkıcı bir aptallık olur.

∞ çîna navîn²⁰⁵ ∞

Sosyalizmden ne anlıyorsun ego?

SÖZLER: *Sosyalizmden, üretimin amacının kâr değil, kullanım olduğu bir toplum anlıyorum.*²⁰⁶ Erich Fromm

Sosyalizmde seni en çok rahatsız eden şeyler nelerdir?

Kapitalizm gibi onun da bir ideoloji olması, yani dikey ve yatay eksenleri olan tevhidi bir menzile sahip olmaması. Bireyin-şahsiyetin ve aşkın-tutkunun kapalı-katı bir sistem ve korkunç bir biz içinde nesneleşmesi.

²⁰⁴ Fromm, Erich, Mike Wallace Röportajı, 1958, Çev.: Ümid Gurbanov, Youtube

²⁰⁵ Çîna Navîn: Orta Sınıf

²⁰⁶ Fromm, Erich, Mike Wallace Röportajı, 1958, Çev.: Ümid Gurbanov, Youtube

Bir toplum sınıflı mı olmalı sınıfsız mı?

Hayat; Teneke Trampet²⁰⁷ ve Fahrenheit 451²⁰⁸ filmlerindeki gibi canlılıklarını kaybetmiş toplum türlerinin arasına sıkıştırılmamalı.

Ne demek istiyorsun?

Ben aslında böyle bir tartışmayı salt temel merkezli buluyorum. Bir toplum sınıflı mı sınıfsız mı olmalı tartışması-savaşı, hayatın amacını görmemize engel oldu. Artık bu gaflet halinden çıkmamız gerektiğini düşünüyorum. Ben her insanın özne olduğu şahsiyetli bir toplum haline ulaşmayı hedefliyorum.

Bu bir eşitlik hali mi?

Hayır, bu bir adalet hali.

Orta sınıfı nasıl görüyorsun?

Kötülükleri bilerek ve isteyerek yaptıkları için ahlaksızlar ve bu kötülüklere devamlılık sağlayabildikleri için de akıllılar... Tabi burada araçsal, bütünle bağı olmayan ve parçalanmış bir akıldan söz ettiğimin bilinmesi gerekir.

Alt sınıfı nasıl görüyorsun?

Tarkovski'ye kulak verelim: Öyle önemsiz, acınacak ve zayıf oluyor ki insanlar, ekmeği; yalnızca ekmeği düşündüklerinde, böyle düşünmenin onları yalnızca ölüme götüreceğini idrak bile edemiyorlar. İnsan zekâsının bir başarısı diyalektik prensibini tanınmasıdır. Ve eğer bir insan ancak tutarlıysa ve intihar bunalımında değilse bu prensibin rehberliğinde çok fazla şey anlayabilir.²⁰⁹

Hangi sınıftaki insanlardan daha çok umutlusun ego?

Alt sınıftaki insanlar, diyalektik gibi üst bilişsel düşünme becerilerine sahip değildirler. Onlar insanları "yoksul ya da zengin" şeklinde ayırabilirler ama "hem yoksul hem de zengin" olma durumunu düşünemezler. Hatta üst sınıftakiler de düşünemezler, sadece orta sınıftakiler aklın hakkını verebilirler. Orta

²⁰⁷ Schlöndorff, Volker, 1979, Teneke Trampet (Eserin Yazarı: Günter Grass)

²⁰⁸ Truffaut, François, 1966, Fahrenheit 451 (Eserin Yazarı: Ray Bradbury)

²⁰⁹ Tarkovski, Andrey, 2011, Zaman İçinde Zaman, Günlükler 1970-1986, Çev.: Seda Kervanoğlu, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 17-18

sınıftakiler eğer konfor küçük hesapçılığını terk edebilirlerse bütün insanlık için umut olabilirler.

SÖZLER: Her şeytan sizin dininizden görünür ve dilinizi konuşur.

Müslümanların durumunu nasıl görüyorsun?

Onların içinde topluluktan toplum düzeyine çıkabilmiş bir halk henüz yok.

Bu aynı zamanda bir rasyonelleşme eksikliği mi?

Elbette... İslami ülkelerde yeterli rasyonelleşme olmadığı için vatan, millet ve "Tanrı" severliğin bir temeli, mekânı ya da kültürü yoktur. Yani insanlar isteseler de vatan, millet, din-iman-ahlak sever olamazlar, çünkü bu değerlerin var olabileceği bir zemin yok. Müslümanların birbirlerini sevmemeleri, saymamaları, birbirlerine güvenmemeleri veya kendilerine saygı ve güvenlerinin olmamasının nedeni, sözünü ettiğim bu zeminin yokluğundan kaynaklanır. Aslında Müslümanların "aşağılık kompleksi" sanıldığı gibi bir "kompleks" değil, bir hakikattir-gerçekliktir. Biz aşağı seviye insanlarız, çünkü henüz değerli şeyleri ikame edebileceğimiz yeterlilikte bir zeminimiz, kültürümüz ve bilincimiz yok.

Müslümanlar ve Batı dışındaki diğer halklar duygu çağı-kâinatı dalgası içindeler. Bu durumu Platon felsefesinin kavramlarıyla şu şekilde de ifade edebilirim: Biz, duyumsanan dünyayı-oraton'u kavrayamıyoruz. Çünkü yeterli akli olgunluğa henüz erişmediğimiz için varlığı imge-imgelem-eikasia ve algı-pistis araçlarıyla-yetileriyle görüyoruz. Bu yetilerle varlığa yaklaştığımız için sahip olduğumuz bilgi inanç-sanı-doxa seviyesinde kalıyor. Batı ise duyumsanan dünyayı-oraton'u kavranan bir dünya-noeton olarak, yani epistemolojik bir seviyede görüyor. Çünkü Batı'nın akli çıkarım yapabilecek kadar fizik-matematik-mantık bir temele dayanıyor. Ulaşabildikleri bilgi akla-logosa-dionoia'ya dayandığı için epistemoloji, yani biliş çağı-kâinatı dalgası seviyesindeler.

Senin felsefen nasıl bir yerde?

Felsefemi Platon felsefesiyle karşılaştırırsam şunu söyleyebilirim: Tevhidi felsefe-Jîyanus, iyi ideasından-saf akıldan-noe-sis'ten bir adım geride, fizik-matematiksel akıl olan dionoia'-

dan-logostan ise bir adım ileridedir. Bulunduğum yerden dolayı, bundan sonra kültür-uygarlığı kuşatmak ve-veya aşmak isteyen her insan tevhide felsefeyle hesaplasmak zorundadır diye düşünüyorum.

Müslümanların yüzlerine baktığında ne görüyorsun ego?

İslami ülkelerde devlet; din, eğitim, medya ve ekonomi üzerinde kurduğu tahakkümle hem özel hayata hem de özel hayat dışındaki alanlara doğrudan ve-veya dolaylı şekillerde hakimdir. Bu hâkimiyet; bireye, bireyselliğe, özel hayata, kamusal ya da sivil alana büyük zararlar verir. Esasında şark insanı kayıp nesillerin bir devamıdır, yani bulunur ama var olmasına izin verilmez. Şark insanı, devlet şiddeti-tahakkümü-hâkimiyeti altına alınıp engellenir ve bunun yarattığı kızgınlığı devletin düşman olarak işaret ettiklerine karşı sürekli olarak canlı tutar. Bu nedenle onların yüzlerine baktığımda şiddet, linç, kin ve nefret gibi duygular görürüm. Türkiye’den ve Avrupa’nın herhangi bir yerinden birer gazete alın ya da birer televizyon kanalı açın ve insanların yüzlerine bakın, ne demek istediğimi anlayacaksınız.

SÖZLER: Sezarlara gücü yetmeyen korkaklar her zaman İsa’ları linç etmişlerdir.

Eskilerin hastalıkları yoluna devam mı ediyor?

Halife Osman, Kufe valisini görevden alıp kendi kardeşi olan Velid bin Ukbe’yi atadı. Mısır’a sütkardeşi olan Abdullah bin Sa’d b. Ebi Serh’i vali olarak atadı. Basra valiliğine dayısının oğlu olan Abdullah b. Amir’i atadı. Amcasının oğlu olan Mervan b. Hakem’i devlet kâtibi olarak atadı. İşgal ettikleri yerlerden gelen haraçlardan da akrabalarını mahrum bırakmamıştır. Yine Müslümanların ileri gelenlerinden oluşan istişare kurulu da bir aile meclis kuruluna dönüştürülmüştür.²¹⁰

Bir “halife” bile bu derece dünyalıklara batmışsa varın diğerlerini siz düşünün. Bugün de bana bir tane Müslüman ülke gösterin ki ilke, hukuk, adalet, güçler ayrılığı ve liyakat esas alınmış olsun. Çirkinliğiniz bana dert oldu!

²¹⁰ Tonga, Aydın, 2013, Kapital İslam’ın Temeli Muaviye, Doğu Kitabevi, İstanbul, s. 29

SÖZLER: "Mezardakilerin pişman oldukları şeyler için dünyadakiler birbirlerini yiyor." Goethe

Bu hastalıkların sonu yakın mı?

FRAGMANLAR: Bana tüketemeyeceğim bir şey göster patron. Doy-mak bilmeyen o cehennem iştahıyla yarattığın kültür-uygarlık şimdi kendi üzerine döndü ve kendisini yiyen bir canavara dönüştü. Sonu-nuz geldi!

Haneke'nin "Yedinci Kıt" filmini izlediğimde çok sarsılmış-tım. Olayın gerçeklik durumu, kapitalizmin ya da modern za-manların yarattığı boşluğun ve anlamsızlığın yıkıcılığı insanı dehşete düşürüyor. Anlatılan olayın bir cinayet mi yoksa bir in-tihar mı olduğu gerçekte çözülememiş. Aslında kapitalizm de tıpkı bu olay gibi ya intihardır ya da cinayettir, yani sonunda hayat yoktur. Hayatı ikame edebilmemiz için bu cehennemi çözmeli ve geride bırakmalıyız. Ve tabi bunu yapabilmek için az da olsa can sıkıntısı içinde olan ve aklın hakkını verebilecek olan orta sınıfa hayatın amacını-tevhidi menzili göstermek zo-rundayız.

SÖZLER: Küresel ölçekte yaşanabilecek bir intihar dalgasından kor-uyorum!

∞ **bajarê şeytan**²¹¹ ∞

İnsanlar artık neden düşünmüyorlar ego?

Çünkü şeytanın mabedi haline getirilmiş olan şu dünya yaşamı düşünmememiz için inşa edilmiştir. Öyle ki insanlar, sevdikle-rinin ölümüne şahit olduklarında bile düşünmüyorlar.

Filozoflar ölümü yeterince düşündüler mi?

Ne yazık ki hayır, onlar kötülük ve para gibi ölüm konusunu da pek düşünmediler. Ölümü edebiyatçılar ve sinema yönet-menleri daha iyi konu edindiler diyebilirim. Örneğin; yönet-

²¹¹ Bajarê Şeytan: Şeytan Kent

men Sokurov, “İkinci Çember” filminde ölüm hakikatinin yarattığımız kültürle nasıl görünmez kılındığını çok iyi işler. Gördüğüm kadarıyla bizi düşünmekten alıkoyan kültür ve ritüelleri, doğumdan düğüne ve mezara kadar peşimizi bırakmıyor.

FRAGMANLAR: “Bizden önce ölen yakınlarımız, sevdiklerimiz ne de şanslılar.”²¹²

Artık “cenaze törenlerine” neden katılmıyorsun?

İnsanın ne kadar düşürüldüğünü göremiyor ölü gibi yaşayanlar... Onlar için düğün ile cenazenin pek de bir farkı yoktur. Hatta cenazede daha çok eğlenirler, çünkü karşılarında ölmüş bir salak vardır, kendileri ise yaşayan akıllılardır. Benim gibi çırpınan ve canlı kalmaya çalışanların payına ise, bu yaman hallerden doğan hüznün düşer. Bu hüznü daha fazla taşıyamadığım için artık hiçbir cenaze törenine katılmıyorum.

SÖZLER: *Şark kültüründe; doğumda, bayramda, okul önünde, camide, kışlada, düğünde ve cenazede törenler vardır ama hayat yoktur.*

Ölümün gerçek bir hüzne ve düşünmeye vesile olmaması mı seni kızdırıyor?

Evet, bu durumdan dolayı çok kızgıyım... Peygamberlerin, filozofların, sanatçıların, bilim insanlarının ve edebiyatçıların kitelleri uyandıramamasını anlayabilirim ama ölüm bile onları uyandıramıyorsa işte bunu anlayamam!

Sen bir düşünürsün, şikâyet etmek yerine düşünmen ve anlamman gerekmez mi?

Elbette ama şimdiye kadar yeterince düşünmeye ve anlamaya çalıştım.

O halde cevabın nedir?

Biz bir jîyanus içindeyiz, onun dikey ve yatay eksenlerinin tevhidini sürekli parçalamaya çalıştığımız için yaşayan ölülere dönüştük. İşte yaşadığımız durum tam olarak budur.

SÖZLER: *Sorumlu bir varlık olduğuna şahit olamayan ölü!*

²¹² Sokurov, Alexander, 1990, Krug Vtoroy/İkinci Çember

Şeytanların egemenliğinde olan bir dünyada canlı ruhu yitirmemek pek mümkün değildir. Bu dünyada insanların ruh sahibi olmaları değil, devletlerin, şirketlerin ve şeytancı başı liderlerin ruh sahibi olması daha önemli hale geldi.

*SÖZLER: "Şirketlerin bir ruhu olduğunu söylerler bize; dünyanın en dehşet verici haberidir bu."*²¹³ Gilles Deleuze

İnsanlar şeytanın yürüyüşünü neden göremiyorlar?

Çünkü şeytanı sadece kendilerinin dışında arıyorlar, kendi içlerindeki kötülüğü görmek ve onu terbiye etmek istemiyorlar.

Onları daha çok neler baştan çıkartıyor?

Biriktirilebilir olan her şey diyebilirim.

Ne yapılmalı?

Modern para teorisi acilen değiştirilmeli ve faiz gibi haksız kazançlar yasaklanmalı.

Faiz nedir ego?

Proudhon'a kulak verelim: Satılan nesnenin sahipliğinden hiçbir zaman ayrılmaksızın, aynı nesneyi tekrar tekrar satmak ve fiyatını tekrar tekrar elde etmek yeteneğidir.²¹⁴

Faiz eski bir hastalık mı?

Sümerlerin yalnızca parayı bulmakla kalmayıp aynı zamanda faizle ödünç verdiklerini de öğreniyoruz.²¹⁵

*AYETLER: Parasını faize vermez, Suçsuza karşı rüşvet almaz. Böyle yaşayan asla sarsılmayacak.*²¹⁶

Evet, çeşitli kaynaklara baktığımızda eski bir hastalık olduğu görünüyor.

İnsanlar bu çoğaltma ya da güç temerküz araçlarının varlığını sürdürmekte kararlılar mı?

Ne yazık ki kararlı görünüyorlar ama bir sorgulama ve arayış içinde olduklarını da söyleyebilirim... Piketty'e kulak verelim:

²¹³ Lordon, Frédéric, 2012, Kapitalizm Arzu ve Kölelik, Marx ve Spinoza'nın İşbirliği, Çev.: Akın Terzi, Metis Yayınları, İstanbul, s. 9

²¹⁴ Marx, Karl, Kapital II Cilt, 2004, Yayına Hazırlayan: Friedrich Engels, Eriş Yayınları s. 304

²¹⁵ Jean, Georges, 2002, Yazı İnsanlığın Belleği, Çev.: Nami Başer, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 14

²¹⁶ Zebur, 15. Mezmur, 15. Bölüm, 15:5

Dünya 2050 ya da 2100 yılında borsacılara mı, üst düzey yöneticilere mi, büyük servet sahiplerine mi, yoksa petrol ülkelerine ya da Çin Merkez Bankası'na mı ait olacak? Yoksa tüm bu aktörlerin birçoğunun mali sığınağı olan vergi cennetlerine mi? Bu soruları sormamak ve büyümenin uzun vadede kendiliğinden “dengeli” olacağını ileri sürmek saçma olur.²¹⁷

Sen bu sorulara nasıl cevaplar verirsin?

Dünya zaten mevcut durumda da çok küçük bir azınlığın elinde, yani o kötü sonuç bizi 2050 ya da 2100 yılında beklemiyor. Üstelik herkes sanki bu duruma bir şekilde razı olmuş gibi görünüyor. Hiç kimse rahatının bozulmasını istemiyor, çeşitli hazlar içinde bilinçler ve vücutlar uyduğu için insanlar mutlu da görünüyorlar. Diğer taraftan, eğer bir “denge” arayacaksak onu “büyümeyle” ilişkili olmaktan çok, bir “menzille” ilişkili olacak şekilde aramalıyız. Çünkü menzili olmayan bir büyüme ve dengenin de tek başına yeterli olamayacağı bir noktadayız. Unutmayalım ki; gezegen can çekiyor, dünyada bir tutku, anlam ve değer çöküşü yaşanıyor, bunlar bir menzil olmadan aşılabilir.

Gücün çok küçük bir azınlığın elinde toplanmış olması insanların çaresiz olduğu anlamına mı gelir?

Elbette gelmez, çünkü her ülkedeki milli gelirin en büyük muhatabı yine halktır. Egemenler bu muhataplığın sadece şeklini ve geleceğini belirleyecek göreceli bir güce sahipler.

Milli gelirin en büyük muhatabının halk olduğunu nereden biliyorsun?

Piketty'ye kulak verelim: Fransa'da 21. yüzyılda milli gelirin %30'u sermaye geliri (kira, kâr, kâr payı, faiz vs.), %70'i de (ücret geliri ve ücret dışı gelirler dâhil olmak üzere) emek gelirine gitmektedir.²¹⁸

Halk, elindeki bu yaklaşık %70'lik gücü görmeli, ancak bunu gördüğünde o %30'luk bölümde de devrimsel değişimler ya-

²¹⁷ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 17

²¹⁸ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 215

pabilir. Ama iyi bir değişim olabilmesi için hem genel bilinç seviyesinin yükselmesi hem menzili olan farklı ekonomi ve yaşam biçimlerinin düşünülmesi hem de insanları bir araya getirip harekete geçirecek motivasyon seviyesine ulaşılması gerekiyor.

Bütün bu gerekliliklerin önünde duran en büyük engel nedir?

SÖZLER: Tuhaf zamanlardayız, öyle ki, sevmemiz gerektiğini biliyoruz ama sevemiyoruz!

Dikey ve yatay eksenleri tevhit üzere olan jîyanus terk edildi. İnsanlar çeşitli illüzyonların, simülasyonların, manipülasyonların, katarsislerin, imajların, ideolojilerin, deneylerin ve mühendisliklerin içinde tekrar tekrar yaratıldıkları için menzili göremeyecek duruma geldiler. Yani şeytani bir jîyanus'u kendi ellerimizle yarattık. Bu durum da tutkunun, anlamın ve bilincin donmasına neden oldu. İşte bu donmayı bir türlü çözemiyoruz, çözemediğimiz için de hayatın ve gezegenin elimizden uçup gittiğini fark ettiğimiz halde bir türlü yaratıcı bir hareket geliştiremiyoruz.

SÖZLER: Amerika, dünyanın sadece reklama bağlı bir biçimde varolmasını sağlayan bir simülasyondur.²¹⁹ Baudrillard

Tevhit menzilini düşünemeyen insana ne ad veriyorsun?

Ben "kent insanı" diyorum... Çünkü insan anne karnından çıktığından beri tarihte ilk defa "bütün istek ve ihtiyaçlarını" karşılayabilen bir varlık yarattı ve kendisini bir çeşit rahim olan bu kentin içine hapsetti. Bu duruma hem daha kemal bir varlık olmaya doğru giden insanı hem de şehri manipüle ederek düştü.

Şehirde insan temel ihtiyaçlarını karşılayıp boş zamana kavuşmuştu. O boş-özgür zamanda insanın canı-ruhu sıkıldığı için varlığı, varoluşu ve kendisini düşünemiliyordu. Kent insanının zamanı ise değerli hiçbir şey yapmayacak kadar doludur. Çünkü çeşitli bombardımanlar altındadır. Canı sıkılmayacak, varlığı, varoluşu ve kendisini düşünmeyecek kadar meşgul edilmiştir.

Şehirler nasıl manipüle edilebilirler ki?

²¹⁹ Shayegan, Daryush, 2013, Melez Bilinç, Çev.: Haldun Bayrı, Metis Yayınları, İstanbul, s. 30

Şehirler sadece ve sadece kent insanlarının çoğaltılmalarıyla manipüle edilebilirler... Bu kötü dönüşüm, modern para teorisıyla paralel gelişti, özellikle altınla para ilişkisinin koparılması, kısmi rezerv sistemi ve sınırsız para deneyi gibi olgularla birlikte önce şehrin içindeki insanlar manipüle edildiler. Tevhitle-menzille işleri olmayan, sadece kaç yıl içinde ne kadar büyüye-bileceklerini hesap etmeye çalışan, güce, kariyere ve başarıya tapan insan sayısı arttıkça şehirler birer kent haline geldiler. Yok edilen ilk şehirler dünyanın başkentleri oldular. Kent insanları, arkalarına bu başkentleri de alarak bütün dünyaya yayıldılar. Sonuç olarak dünyadaki bütün şehirler tamamen yok edildi. Doğaya metraj, insana kaynak, bilgiye güç ve güce bilgi gözüyle bakan bir çeşit ucube kültür-uygarlık hepimizin sahibi haline geldi.

*FRAGMANLAR: Bence New York yeni nesil bir toplama kampıdır.*²²⁰

Hangi kentler dünyanın başkentleri haline geldiler?

Dünyanın finans başkentleri hangileriye onlar... Birisi çıkıp, insanların uyumak için bir yatak bile bulamadıkları Hong Kong kentinin ne ürettiğini söylemeli! Yine aynı şekilde Londra, New York, Tokyo, Zürih, Singapur ne üretiyor da bu kadar para ve milyarder buralarda toplanıyor? Bu trilyonlar hangi emeğin, ürünün ve reel işin karşılığıdır? Faiz, spekülative piyasalar, borsalar, leasingler, faktöringler, yoktan yaratılan paralar hangi matematik ve fizik yasasının üzerinde yükselir ya da hangi meşru aklın etkinlikleridir? Bunların bilimselliğini ve akılcılığını açıklayabilecek biri varsa beri gelsin bakalım!

Bu kentler nasıl oldu da bütün dünyaya kolayca egemen oldular?

Kant'a kulak verelim: Devlet, dış menfaatlerini desteklemek için borçlanmalara girişmemelidir... Devlet borçlanması sistemi ilk defa İngiltere'de ortaya çıkmıştır.²²¹ İlk olarak New

²²⁰ Malle, Louis, 1981, My Dinner With Andre/Andre ile Akşam Yemeği

²²¹ Kant, Immanuel, 1960, Ebedi Barış Üzerine Felsefi Deneme, Çev.: Yavuz Abadan, Seha L. Meray, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, s. 15-16

York ve Londra merkezli kurulan finans kapital sistem, özellikle ikinci ve üçüncü dünya ülkelerini borçlandırarak hızlı bir şekilde güçlendi ve bütün dünyaya yayıldı. Borçlanma özellikle güçsüz ülkelerin kendilerini korumak için kullandıkları bir araç haline geldi. Çünkü Amerika veya İngiltere'den borç alanlar, borçlarını ödeyebilmeleri için yine bu ülkeler tarafından korunuyorlardı. Bu aslında görece gönüllü bir sömürgecilik sistemidir ve günümüzde de devam ediyor.

Peki, insanlar sömürüldüklerini biliyorlar mı?

Ülkelerini borcun altına sokan egemenler biliyor ama insanların çoğu bilmiyor. Çünkü egemenler din, ırk ve devlet varlığını göstererek sömürge olmadıklarını, özgür olduklarını anlatıp duruyorlar ve halk da onlara inanıyor.

Sömürüldüklerini bilseler yaşamlarını değiştirirler mi?

*SÖZLER: Yalnızca birkaç şey okumuş olan Lao-Tse, her şeyi okumuş olan bizlerden daha saf dil değildir. Derinlik bilgiden bağımsızdır.*²²²
Emil Michel Cioran

Kitleler için bilgiyle yaşam arasında zorunlu bir ilişki olmadığından büyük olasılıkla değiştirmezler.

Sen ne tür bir bilginin peşindesin ego?

Bir menzili olan bilginin peşindeyim.

Üniversiteler menzili olan bilgiler üretebiliyorlar mı?

Üretselerdi insanlar ve şehirler bu derece düşmezdi.

Ülkedeki üniversitelerden bir şey öğrendiğini düşünüyor musun?

Allah hepimize rahmet eylesin! ... Ben bir taşla baktığımda bile çok şey görür, okur ve öğrenirim. Hiç kuşkusuz bu ülkedeki üniversitelerden ve hatta en ırkçı ve dinci akademisyenlerden bile çok şey öğrendim diyebilirim.

Başka bir dileğin var mı?

Onlar hayata ve farklılıklara düşman olmayı ne yazık ki bir erdemmiş gibi taşırlar. Onlara her baktığımda adeta dehşete kapıldım ve insan olmaktan utandım. Devlet, ırk, mezhep ve

²²² Cioran, Emil Michel, 2013, Çürümenin Kitabı, Çeviren: Haldun Bayrı, Metis Yayınları, İstanbul, s. 52

ATM tapıcılığının insanı nasıl düşürdüğünü onlarda gördüm. Dilerim mezarlarına girmeden önce içinde bulundukları gafletten uyanırlar!

O maaş diye aldıkları paraların kanlı olduğunu göremiyorlar mı?

Görmek istemezler hem dünyada kansız olan hiçbir para yok ki, kansız bir paranın nasıl olabileceği bile düşünülmemiştir. Hak ve hakikat gibi dertleri olmayan yurdum akademisyenlerinden kansız para gibi yüksek düşünceler üretmelerini hiçbir zaman beklemedim. Sadece yüksek düşünceleri anlayıp gençlere öğretseler de yeterli olur ama ne yazık ki çoğu bunu bile yapmaktan aciz.

SÖZLER: Tanrı dışında her şey çoktur, bu nedenle tekçilik şirklerin en kötüsüdür!

Anna RF Grubunun Weeping Eyes adlı müzik videosunda diktatimi çeken bir şey var... Kemani kullanan sanatçı, aralarına yeni katılan kemane sanatçısına yer vermek için uçurumun kenarına kadar çekiliyor. Farklı bir sese yer açmak için, daha çok farklı sesle daha farklı seslerde ahenk oluşturmak için uçuruma doğru çekilmek... Ne kadar güzel ne kadar yüce bir davranış bu böyle!

∞ vexwendina²²³ ∞

İnsanın en büyük suçu ve günahı nedir ego?

Tevhitten ya da sorumlu ve özgür bir varlık olmaktan sürekli olarak kaçmasıdır.

Bu durum onu neden suçlu ve günahkâr yapar?

Çünkü suçlardan ve günahlardan en iyi şekilde sakınmanın yolu sorumlu ve özgür olmaktan geçer. Bir başka deyişle; sorumluluktan ve özgürlükten kaçtığımızda kötülüklerin temeli atılmış oluruz.

²²³ Vexwendina: Davet

SÖZLER: “İnsanların çoğu özgürlüğü gerçekten istemezler; çünkü özgürlük sorumluluk gerektirir ve insanların çoğu da bundan korkar.” Sigmund Freud

Peki, sorumluluğa ve özgürlüğe yakınlaşmanın yolu nereden geçer?

FRAGMANLAR: “Bilmiyorum Roza, düşünüp bulmamız gerek.”²²⁴

Menzili olan bir ekonomi-politiği düşünmekten ve ikame etmekten geçer.

SÖZLER: “Mademki insanı biçimlendiren yaşadığı koşullar; o halde koşullar en insani şekilde biçimlenmelidir.” Karl Marks

Esas temel ne olabilir?

İnsanların sorumlu ve özgür olabilecekleri bir ekonomi-politiğin “esas temeli” kâinat dışında başka bir şey olamaz.

AYETLER: Birbiriyle uyum ve ahenk içinde yedi gökleri yaratan da O'dur. O Rahman'ın yaratışında/yarattıklarında herhangi bir uyumsuzluk, aykırılık, çelişme göremezsin. Bir kez daha bak! Bir çatlaklık, bir uyumsuzluk görüyor musun? Sonra tekrar tekrar bak; bakışların usanmış ve yenilmiş olarak sana döner.²²⁵

SÖZLER: Biz doğadan esinlenerek hareket etmek zorundayız. Ancak bundan sonra, bütün çağların ve üslupların zincirlerinden kendimizi kurtarabiliriz ve kendi çağımızın kanunlarına ve bu kanunların bize sunduğu olanaklara göre yaşayabilir ve çalışabiliriz.²²⁶ Charles F. A. Voysey

İnsanlar Tevhidi Felsefeye nasıl yaklaşacaklar?

SÖZLER: “Bütün gerçekler üç aşamadan geçerler; önce alay edilir, sonra şiddetle karşılanır ve üçüncü olarak da aşikâr kabul edilir.” Arthur Schopenhauer

İnsanları nasıl bir ödeve davet ediyorsun?

²²⁴ Roberts, Wayne, 2016, Katie Says Goodbye/Yeni Bir Hayat

²²⁵ Mülk, 3-4 Ayetler

²²⁶ Turani, Adnan, 2014, Dünya Sanat Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 536

Goethe'ye kulak verelim: İnsanın en yüce tarafı biçimsizdir ve bunu soylu eylemden başka bir şekilde biçimlendirmekten sakınılmalıdır.²²⁷

Goethe'nin bu sözünden hareketle şunu söylemek isterim ki; insanın bu biçimsiz tarafını, soylu eylemin kendisini ve koşullarını düşünmek zorundayız. Özgür ve sorumlu olan ya da bilincin hakkını vermeye çalışan hiçbir düşünür bu zorunluluktan kaçamaz ve kaçmamalıdır. İnsanın her şekle girebilir bir potansiyeli olduğunu bugüne kadar ki tecrübelerimizden öğrenmiş bulunuyoruz ve artık bu özelliğinin soylu bir yürüyüşe nasıl dönüşebileceğini düşünebilmeliyiz. Herkes bilmeli ki bu dönüşümün ontolojik, epistemolojik ve pratik boyutları ve bu boyutları düşünmek gibi soylu bir ödevimiz vardır.

∞ akapitalizm²²⁸ ∞

Bir ekonomik sistem düşündün mü ego?

Devamını getirebileceğimiz değerde bir ekonomik sistem düşündüm diyebilirim.

Ona ne ad verdin?

Akapitalizm adını verdim.

Neden bu adı verdin?

Çünkü devamlılığa çok önem-değer veriyorum ve bundan dolayı da insanlığın büyük tecrübelerini göz önünde bulundurdum. Diğer taraftan mevcut sistemin bir rönesans ve reform sürecinden geçmesi gerektiğini gördüğüm için de en uygun adın Akapitalizm olabileceğine karar verdim.

Akapitalizmin amacı nedir?

²²⁷ Benjamin, Walter, 2001, Çocuklar, Gençlik ve Eğitim Üzerine, Çev.: Mustafa Tüzel, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, s. 13

²²⁸ Akapitalizm-Metakapitalizm: İlke-Tab çağ dalgası içinde yaşayacağımızı düşündüğüm estetik bir ekonomik sistemdir.

Amaç tevhide menzile doğru yürümektir. Tabi bunu yapmak için de öncelikle duygu ve biliş çağı dalgalarına demir atmamıza neden olan putları yıkmamız gerekiyor. Bu anlamda Akapitalizm hem bir yıkma hem de bir inşa sürecinin adıdır. Temel merkezli yaşamı kuşatıp aşacak ve menzil merkezli bir hayata geçişi sağlayacak ekonomik bir sistemdir.

Akapitalizm’de neyi örnek aldın?

Kâinatı, yani güzel varlığı ve varoluşu örnek aldım. Daha somut konuşmam gerekirse Gauss normal dağılımını ve Fibonacci oranlarını örnek aldım diyebilirim.

Neden onları örnek aldın?

Çünkü kâinatın adaletine güvenmemiz gerektiğini düşünüyorum, çünkü kâinatın kestiği parmak acımaz diye düşünüyorum, çünkü sadece kâinatın gerçekliği ve adaleti hepimizi tevhide getirebilir diye düşünüyorum.

SÖZLER: “Adalet ancak gerçekten, mutluluk ancak adaletten doğabilir.” Montesquieu

Akapitalizm’de sınıflar ve yöneten-yönetilen ilişkileri var mı?

Evet, var ama şahsiyetlerden oluşacakları ve aralarında adaletli ölçüler olacağı için birbirlerinden razı olacaklar.

Sistemi genel olarak nasıl açıklayabilirsin?

Akapitalizm iki kâinattan ve altı sınıftan oluşur:

A. Ezman Kâinatı: Gerçek ve tüzel kişilerden oluşan en genel yapıdır. Daha iyi anlaşılması için buna “devlet” diyebilirim:

1. İni Ehli Gerçek ve Tüzel Kişileri: Ezman kâinatı içindeki insanlar ve kurumlardır. Bir başka deyişle; seçilmiş ve atanmış bütün kamu görevlileri ile onların görevli oldukları kurumlarıdır diyebilirim. Kendi içlerinde üç gruba ayrılırlar, bunlar:
 - i. Tevhit Meclisi ve Bağlı Kurumlar
 - ii. Bilinç Meclisi ve Bağlı Kurumlar
 - iii. Anaç Meclisler ve Bağlı Kurumlar

- B. Erd Kâinatı: Gerçek kişilerden oluşan altı sınıflı toplum yapısıdır. Daha iyi anlaşılması için buna “halk” ya da “yurttaşlar” diyebilirim:
1. Şem Ehli İnsanları-ŞEİ: Toplum içindeki oranları %2 olan ve en az üretim yapan insanlardır.
 2. Yekşem Ehli İnsanları-YEİ: Toplum içindeki oranları %14 olan ve ortalamanın altında üretim yapan insanlardır.
 3. Duşem Ehli İnsanları-DEİ: Toplum içindeki oranları %34 olan ve ortalama düzeyinde üretim yapan insanlardır.
 4. Sêşem Ehli İnsanları-SÊİ: Toplum içindeki oranları %34 olan ve ortalamayı belirleyecek düzeyde üretim yapan insanlardır.
 5. Çarşem Ehli İnsanları-ÇEİ: Toplum içindeki oranları %14 olan ve ortalamanın üstünde üretim yapan insanlardır.
 6. Pêncşem Ehli İnsanları-PEİ: Toplum içindeki oranları %2 olan ve en çok üretim yapan insanlardır.

Sınıflar arasında geçiş var mı?

Elbette var, ben bir kast yapısı ya da kapalı bir sistem düşünmedim. İnsanlar yeterli emeği-çabayı harcadıkları zaman her sınıfa geçebilirler.

Genel olarak kabul edilebilir eşitsizlik hallerini mi düşündün ego?

Hayır, herhangi bir eşitsizliği değil, ben sadece ve sadece adaleti düşündüm.

Sistem nasıl kurulacak?

Sistemin nasıl kurulacağını görece hiyerarşik ve genel bir çerçevede olacak şekilde açıklamam gerekirse şunları söyleyebilirim:

1. Ademokrasi’yi ve Akapitalizm’i ikame etmeyi amaçlamış Rönesans ve Reform Hareketi (RRH) önce insanları bilinçlendirip örgütleyecek ve daha sonra da iktidara gelecek.

- a. Değişim ve dönüşüme imkân verebilecek “çerçeve bir anayasa” yazılacak ve daha sonra sistemin inşasına başlanacak. Burada “kazuistik bir anayasa” hazırlamaktan kaçınılması gerektiğini özellikle belirtmek istiyorum.
2. Rönesans ve Reform Bankasının (RRB) kuruluşu ilan edilecek.
 - a. RRB’nin %50’si yurttaşların, %20’si Anaç Meclislerinin, %20’si Bilinç Meclisinin ve %10’u da Tevhit Meclisinin-dir. Bu paylarda hiçbir durumda değişiklik yapılamaz.
 - b. RRB tamamen bir yazılıma dayanacağı için yönetim kurulu olmayacak ama kuruluşundan bilinç meclisi sorumlu olacak.
 - c. Yazılımda bir değişikliğe gidileceği zaman önce bilinç meclisinde sonra da Tevhit meclisinde nitelikli çoğunluk aranacak.
 - d. RRB’deki dağılım ve oranlarla ilgili çıkarılacak hiçbir yasa gerçek kişi, sınıf ya da kurum için çıkarılamayacak, yasaların genelliği ilkesine bağlı kalınacak.
3. Beş yıl içinde bütün konut mülkiyetlerinde bir reforma gidilerek sayıları sınırlandırılacak. En yoksul insanlarda 1, en zengin insanlarda ise en fazla 6 adet konut olabilecek.
 - a. Burada “başlangıçta” kişiler değil, aileler ölçüt alınacak, yani sadece aileler ev sahibi olabilecek. Sistem tam kurulduktan sonra kişiler, içinde bulundukları sınıfa uygun sayıda ev sahibi olabilecekler ve aile olmaları gerekmeyecek.
 - b. Beş yıl içinde herkes gelir grubuna uygun olacak şekilde konut sahibi olmak zorunda olacak.
 - i. Bu zorunluluk sadece ŞEİ sınıfındaki insanlar için geçerlidir, diğer sınıftakiler yasal haklarından daha az konuta da sahip olabilirler ama daha fazlasına sahip olamazlar.
 - ii. Herkese sahip olabilecekleri konut sayıları tebliğ edilecek ve beş yıl içinde yasalara uymaları istenecek.

- iii. Bu beş yıl içinde istenen sayılara ulaşmayan insanların fazla olan konutları Anaç Meclislerinin mülkiyetine geçecek ve sahiplerine sadece resmi bedellerinin tamamı ile yasal faizlerinin yarısı kadar ödeme yapılacaktır.
- c. Sistem kurulana kadar bütün toprak satışları durdurulacaktır.
- d. Sistem kurulana kadar varlıkları yurt dışına çıkartma veya yabancılara satma durdurulacaktır.
- e. Bir insanın hakkı olandan daha fazla konuta yurtdışında sahip olabilmesi de mümkün olmayacaktır. Ancak vatandaşlıktan ve dolayısıyla sistemden çıkarsa sahip olabilecektir.
- f. Konut ve toprağın yatırım aracı olmaktan çıkarılmasını gözetecek-sağlayacak her türlü yasal önlem alınacaktır.
- g. Üretim için kullanılacak topraklar, üretim taahhüt anlaşması yapılarak bu yasal önlemlerin dışında tutulacaktır.
- h. Sistem kurulduğunda konut dağılımı şu şekilde olacaktır:

İnsanların Beş Yıl Sonunda Bütün Dünyada Sahip Olabilecekleri Konut Sayısı Dağılımı					
ŞEİ	YEİ	DEİ	SÊİ	ÇEİ	PEİ
1	2	3	4	5	6

- 4. Aynı beş yıla ek altı yıl içinde, yani toplamda on bir yıl içinde bankalar ve fabrikalar da dâhil belli bir büyüklüğün üzerindeki şirketlerin bütün hisseleri halka arz edilecektir.
- a. Bu arzlara sadece ve sadece ülkenin gerçek kişileri-yurttaşları katılabilecek; yabancı devletler, şirketler ve kişiler katılamayacaktır.
- b. Yabancılara ait olan varlıklar halka arz edilmeyecek, ancak yabancıların elde ettikleri gelirlere de artan

oranlı vergiler uygulanacak. Ve onların konut ve toprak alımları da sisteme uygun şekilde sınırlandırılacak.

5. Konut reformu ve halka arzlarla birlikte RRB yeni bir para türü yaratmak için harekete geçecek. Bunun için her bir insandan gelirleriyle orantılı olacak şekilde üç yıl boyunca ek vergiler alınacak. Toplanan vergilerle altın alınacak ve değeri bu altına endeksli olan bir dijital-kripto para yaratılacak.
6. Bundan sonra insanların bütün mal varlıkları, yani konut, arsa, bağ, bahçe, mevduat, maaş, altın, gümüş, banka-şirket-fabrika hisseleri ve diğer gelirler RRB tarafından IMEI (International Mobile Equipment Identity-Uluslararası Mobil Ekipman Kimliği) protokolüne benzer bir kodlama ile akredite edilerek RRB'ye kaydedilecek.
7. Devlete ait bütün varlıklar da RRB tarafından akredite edilerek kayıt altına alınacak.
8. Bütün bu kayıtların değeri karşılığında vatandaşların-yurttaşların cüzdanlarına yeni kripto paralar yatırılacak ve böylece insanlar RRB'ye bütün varlıklarıyla orantılı olacak şekilde ortak haline gelecekler.
 - a. Devlete ait olup RRB tarafından akredite edilerek kayıt altına alınan varlıklar ile toplanan bütün vergilerin yarısı bütün yurttaşlara normal dağılımı gözeterek şekilde nakledilecek. Diğer yarısı ise ortaklık paylarına uygun olacak şekilde meclislere nakledilecek. Bütün bu nakiller kripto paralar şeklinde olacak.
9. Gerçek kişilerin-yurttaşların ve meclislerin dijital cüzdanlarında görülecek kripto para varlığına-miktarına "RRB Değeri-RRBD" denilecek.
 - a. Her yurttaşın ve meclisin bir elektronik cüzdanı olacak, bu cüzdanın ve ona bağlı-bağlanacak mülkiyetlerin "mutlak dokunulmazlığı" olacak. Yazılım, kişinin iradesi dışında mülkiyetine müdahale edilmesine izin

vermeyecek. İnsanlar hangi suçu ya da günahı işlerse işlesinler mülkiyetlerine hiçbir şekilde el konulamayacak ve sistemin dışına çıkarılamayacaklar.

- b. Anaç, Bilinç ve Tevhit Meclisleri ile bunlara bağlı kurumlarda çalışan-görevli insanlar da herkes gibi normal dağılım sisteminin içindeki yurttaşlar gibidirler. Yani onlar da gelirlerine uygun olacak şekilde bir sınıf-ehlin içindedirler.
- c. Meclisler RRB'deki paylarını amaçları dışında kullanamazlar.
- d. On sekiz yaşına girmiş bütün yurttaşlar dijital cüzdanlarla birlikte ekonomik güvenceye kavuşacak. Kamu, özel sektör çalışanları ve emekliler gibi kategoriler ortadan kalkacak.
- e. Sistemin başlangıcında altına endeksli para yaratılması için şu oranlarda vergiler toplanacak:

Rönesans ve Reform Bankasının Alacağı Ek Vergiler (%)						
Yıllar	ŞEİ	YEİ	DEİ	SÊİ	ÇEİ	PEİ
1. Yıl	1	2	3	5	8	13
2. Yıl	1	2	3	5	8	13
3. Yıl	2	3	5	8	13	21

10. Her RRBD'nin bir de gölgesi olacak ve bu gölge-RRBDG hem sahibi tarafından hem de sahibi izin verdiği takdirde başkaları tarafından kredi olarak kullanılabilir.
- a. Bu kullanımlar kâr-zarar durumuna göre RRBD'yi etkiler.
- b. Kredi kullanımlarında sabit oranlı-yüzdeli anlaşmalar yapılamaz, faiz yasaktır.
- c. Her RRBD'nin sadece bir tane RRBDG'si olabilir, sınırsız para yaratımı söz konusu olamaz.

11. Her insan kendi kendisinin ve başkalarının “bankası” durumuna geleceği için merkez ve diğer bankaların para yaratma hakları da varlıkları da son bulacak. RRB dışındaki bütün bankalar kapatılacak ve fiziki paranın varlığı da son bulacak.

- a. Bütün il ve ilçelerde RRB şubeleri olacak. Bu şubeler daha çok yeni yaratılacak paraların kaynağı olan varlıkların akreditasyonu için kurulacak.
 - i. Paranın değerinin %21’i altına endekslidir. Geri kalan %79’u ise diğer değerli madenlere, mal, ürün, şirket-hisse ve hizmetlere endekslidir.
 - ii. Bu saydığım şeyler banka tarafından akredite edildikçe yeni paralar da yaratılır.
 - iii. Hangi gerçek ve-veya tüzel kişi ne kadar fazla şey akredite ederse RRB’deki payı da ona göre değişecektir. Fakat RRB’nin %50’si yurttaşların, %20’si Anaç Meclislerinin, %20’si Bilinç Meclisinin ve %10’u da Tevhit Meclisininindir. Bu paylarda hiçbir durumda değişiklik yapılamaz. Diğer taraftan normal dağılımı bozucu bir paya sahip olmak da mümkün değildir.
- b. Paraya ihtiyacı olan her insan tüketim için RRBD’sini, yatırım içinse RRBDG’sini kullanabilecek. Daha fazlasına ihtiyacı olanlar ise RRB’ye başvurup kar-zarar ortaklı olacak şekilde kredi kullanabilecek ya da sosyal paylaşım ve yardımlaşma platformlarında insanlardan kredi toplayabilecek.
 - i. RRB’nin gerçek ve tüzel kişilerin yatırım yaptıkları bir kredi bölümü olacak. Bu bölüme başvurular kredi kullanabilecekler. Bu bölümün kârı-zararı RRB’nin ortaklık yapısına uygun şekilde karşılanır.
- c. Kredilerin kaynakları sistemdeki bütün gerçek ve tüzel kişilerdir. Akapitalizm, normal dağılımla yoksulluğu tamamen ortadan kaldıran bir sistemdir, buna rağmen

yine de zor durumda olanlar olursa, o insanlar Anaç Meclisler tarafından korunur.

12. Bütün mal varlıkları en geç 3 yıl içinde %100 akredite edilip kayıt altına alındıktan ve dijital bir değer haline getirildikten sonra RRB şu vergi oranlarına geçecek:

Rönesans ve Reform Bankasının Alacağı Vergiler (%)						
Süre	ŞEİ	YEİ	DEİ	SÊİ	ÇEİ	PEİ
5 Yıl	3	5	8	13	21	34
8 Yıl	5	8	13	21	34	55
13 Yıl	8	13	21	34	55	89

13. RRB, topladığı bu vergilerin yarısını normal dağılımı oluşturmak için kullanacak-yurttaşların dijital hesaplarına yatıracak, diğer yarısını ise ortaklık paylarına uygun olacak şekilde meclislere teslim edecek. Bütün bu işlemler yazılım tarafından tamamen otomatik bir şekilde yapılacak. Meclisler de görev ve sorumluluklarına uygun olacak şekilde varlıklarını kullanacaklar.

- a. Kullanım şekli, normal dağılımı bozacak şekilde olmaz ama bilinç meclisi, tevhit meclisinin onayıyla ve süresi beş yılı geçmeyecek şekilde dağılımı sağa ya da sola çarpık hale getirmek gibi bir yetkiye sahiptir. Bu çarpıklık oranı, sistem toplamının %10'unu ve beş yılı geçemez. Bir çarpıklığın üzerinden beş yıl geçmeden yeni bir çarpıklık yaratılamaz. Bu yasalar sadece ve sadece tevhit meclisinin nitelikli çoğunluğuyla değiştirebilir.
14. Devlet, yargı ve savunma dışındaki alanlardan çekilecek ve bütün sektörler özele bırakılacak. Devlet; anaç, bilinç, tevhit meclisleri ve bunlara bağlı kurumlarla sadece ve sadece denetleme yapabilecek. İnsana ve topluma hiçbir ideoloji, din ve yaşam biçimi dayatamayacak.

Akapitalizm'e bir ömür biçiyor musun?

11 yıl konut ve diğer mülkiyetlerin değişimi-dönüşümü ve RRB kuruluşu için geçiş, üç yıl tam dijitalleşme ve 26 yıl sistemin kendisi olmak üzere toplam 40 yıl sonra sezgi çağı dalgasının ekonomik sistemi olan “estetik kültür” hayat bulmaya başlayacaktır. Bu durumda ben Akapitalizm’e 40 yıl ömür biçmiş oluyorum.

Neden ömür biçiyorsun?

Çünkü yola devam etmenin başka bir yolu yok... Bundan sonra hangi ekonomik sisteme geçerse geçelim hepsine belli menziller koymak hayati önemdedir. Aksi halde sistemlere demir atıyoruz ve böylece tevhidi menzile doğru gitmeyi terk ediyoruz. Unutmamamız gerekir ki hayatın amacı ekonomi-politik bir şey olmamızın çok ötesindedir. O amacı anlamak için sürekli yolda olmamız gerekiyor.

Nasıl bir toplum düşündün ego?

Düşündüğüm sistem vakıf ve şahsiyet dostu bir toplumu gerektiriyor. Eğer insanlar bu sistemi siyasal bir talep ve kurum haline getirip devlet düzeyinde hayata geçiremezlerse vakıflar şeklinde tabandan örgütlenerek de ikame edebilirler. Fakat şunu asla unutmamızın: İnsanların en az yarısı kaybetmeden iyi bir dünya kurulamaz! Çünkü çeşitli zulümlerle biriktirilmiş şeyler var, tövbesiz ve diyetsiz bu zulüm asla sona ermez.

Neye dikkat ettin?

Bilincimizdeki bilgi ve düşüncelerin “neredeyse hepsi”, geçmişteki bilgi ve düşüncelerimizin simetrik ve asimetrik halleridir. Her sağlıklı bilinç, “doğası gereği” bu şekilde hareket ederek daha kemal bir noktaya ulaşmaya çalışır. Bunu insanlık ve tarih düzeyinde yapmanın yollarını aramazsak doğamızı manipüle etmiş oluruz. Zaten duygu ve biliş çağı dalgalarına demir atmış olmamız da bu manipülasyonun sonuçlarıdır. O halde geçmişin simetrik ve asimetrik hallerini alacak yollar düşünmek ve o yollara hayat vermek hem doğamızı korur hem de bizi daha kemal noktalara ulaştırır. İşte ben tam olarak buna dikkat ettim, yani geçmişin günümüzdeki ve gelecekteki simetrik ve asimetrik hallerinin nasıl olabileceğine dikkat ederek Akapitalizm’i ve Ademokrasi’yi düşündüm.

Şunu da unutmamamız gerekiyor: Manipüle edilmemiş bir doğa kadar değerli olan başka hiçbir şey yoktur, değerli olanın devamlılığına sarılmayan bir düşünür ve toplum ise hiçbir zaman daha kemal bir noktaya doğru hareket edemez.

Neden “neredeyse hepsi” dedin?

Çünkü şimdiki bütün bilgi ve düşüncelerimizin kaynağı sadece geçmiş değildir, aynı zamanda gelecektir.

Bu aynı zamanda belirsizlik ve dolayısıyla korku mu demek?

Evet, elbette.

Peki, bu belirsizlik ve korku nasıl aşılabılır ego?

Bunun için dikey ve yatay eksenleri tevhit üzere olan bir menzili düşünmek ve ikame etmek zorundayız.

Bu aynı zamanda olan ve olması gereken midir?

*SÖZLER: Bir yaratıcı, zevk için çalışan bir varlık değildir. Yaratıcı, mutlaka yapmak zorunda olanı yapandır.*²²⁹ Gilles Deleuze

∞ **riya navîn**²³⁰ ∞

SÖZLER: Ben, hayatın bizden bekledikleriyle bizim hayattan beklediklerimizin bir tevhidiyim.

İnsanlar nasıl bir çaba içinde olmalılar?

Theodor Adorno 1951’de şöyle yazmıştı: Umutsuzluğun karşısında sorumlulukla uygulanabilecek tek felsefe olguları kurtuluşu gözetken bir bakış açısıyla inceleme cabasıdır.²³¹

Biz düştük, bunu ister dini bir gözle ister tarihsel ya da daha olgusal bir gözle okuyalım fark etmez. Ayağa kalkıp yola de-

²²⁹ Deleuze, Gilles, 1987, Yaratıcı Eylem Nedir?, Çev.: Ümid Gurbanov, İlker Kocael, Youtube

²³⁰ Riya Navîn: Orta Yol

²³¹ Callinicos, Alex, 2009, Tarih Yapmak, Toplum Kuramında Etkinlik, Yapı ve Değişim, Çev.: Mermin Saatçioğlu, Doruk Yayıncılık, İstanbul, s. 360 (T. W. Adorno, 1974, Minima Moralia, Londra, s.247.)

vam etmek için kurtuluşu ya da menzili gözetecek şekilde hayatı okumayı öğrenmemiz gerekiyor. Ben bundan daha değerli bir çaba olduğunu düşünmüyorum.

Halklar neden çileli bir yaşama mahkûm gibiler?

Brecht'ten bir alıntı. Galileo'nun Hayatı piyesinden, 12. Sahne. Engizisyon'un işkencehanesinde gezdirilmiş ve kendisine uygulanabilecek âletleri göstermişlerdir. Güneş merkezli evren görüşünü geri alır (ama ev hapsinde gizli gizli yazmaya devam eder). Öğrencisi Andrea çok kızır hocasına: "Mutsuzdur, kahramanları olmayan ülke." Cevap verir: "Hayır Andrea, mutsuzdur, kahramanlara muhtaç olan ülke."²³²

Bir kahraman beklentisi "temel merkezli dünyanın" adeta mizacı haline gelmiştir. Bunun en temel nedeni ise halkların insan olma sorumluluğundan uzak durup herhangi bir ilkeyi ikame edememeleridir. Kişi veya kişiler yerine ilkelere-tevhide yüzümüzü dönmediğimiz müddetçe kahramanlar beklemeye ve çileli bir yaşam sürmeye devam edeceğiz.

Size "orta yolu izleyen bir ümmet" olmanız için ayetler-ilkeler gelmedi mi?

*AYETLER: İşte böyle! Biz sizi, insanlar üstüne tanık olasınız, resul de sizin üstünüze tanık olsun diye, orta yolu izleyen bir ümmet yaptık.*²³³

Herkes şahit ki geldi ama çok geçmeden eskisi gibi dünyaya tapmaya devam ettik. Kitabın dikey ve yatay eksenlerini tevhit üzere olacak şekilde okumadık ve ikame etmedik. Atalarımızın kula ve dünyaya tapan ahlakları sahibimiz haline geldi.

Madem ki orta yolu izleyen-merkez ümmet değilsiniz, peki bunca yasanın kaynağı ve amacı nedir ego?

*SÖZLER: Gerçekte, yasa her zaman malı mülkü olana yararlı, olmayanlara zararlıdır.*²³⁴ Jean-Jacques Rousseau

²³² Berktaş, Halil, 14 Ekim 2019, "Kurtarıcı"ların anlamadığı, Serbestiyet.com

²³³ Bakara, 143. Ayet

²³⁴ Rousseau, Jean-Jacques, 2006, Toplum Sözleşmesi, Çev.: Vedat Günyol, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s. 21-22

Yasaların esas amacı Ferisilere, Firavunlara ve Ebû Leheblere devamlılık sağlamaktır.

Bilim size neden yardım edemiyor?

Daha önce de söylediğim gibi dikey ve yatay eksenleri olmayan her şey bir ideolojidir. Bilim de bu ölçüte göre bir ideolojidir, o da diğer ideolojiler gibi bizi kötücül şekilde değiştirmenin ve dönüştürmenin bir aracı haline gelmiştir. Hatta günümüzde bilim bir ideoloji olma seviyesinin bile aşağısına düşmüş ve sadece teknolojik birtakım etkinliklere indirgenmiştir.

*SÖZLER: Bizim şimdiki medeniyetimiz maddi açıdan olağanüstü başarılı bir teknolojiye yaslanıyor, ama manevi açıdan pratik olarak yaslanacağı hiçbir şey yok.*²³⁵ Dennis Gabor

Bilim gibi değerli etkinlikler neden kötüye kullanılıyor?

Horkheimer'a kulak verelim: İnsanın doğayı boyunduruk altına alma çabalarının tarihi, insanın insanı boyunduruk altına almasının da tarihidir.²³⁶

Temel merkezli-evrimci kültürden kurtulamadığımız için dini, aklı, bilimi, sanatı, felsefeyi ve edebiyatı araçsal değerler olarak görüyoruz.

Bu durumda kimler çok büyük bir sorumluluk altında?

Hiç kuşkusuz filozoflar çok büyük bir sorumluluk altındalar. Onlar, olan ve olması gerekenin teorik ve pratik tevhidini menzil merkezli bir çerçeve içinden düşünmek zorundalar. Tabi bu büyük ödev için birbirlerine ihtiyaçları olduğunu da unutmamalıdır.

Senin de yardıma ihtiyacın var mı?

Tabi ki benim de yardıma ihtiyacım var, çünkü her filozof ve hatta bilim insanı, sanatçı ve edebiyatçı kendi üzerine bir çelik kafes örür.

Nasıl yani?

²³⁵ Mayor, Federico., Forti, Augusto, 2008, Bilim ve İktidar, Çev.: Mehmet Küçük, TÜ-BİTAK Yayınları, Ankara, s. 6

²³⁶ Horkheimer, Max, 2013, Akıl Tutulması, Çev.: Orhan Koçak, Metis Yayınları, İstanbul, s. 128

Platon idealizmi, Aristoteles realizmi-rasyonalizmi ve Descartes kartezyenizmi aşamazdı. Ben ise tevhidi felsefeyi aşamam, şu anda düşünsel bir “hapishanede” gibiyim. Bu nedenle insanların yardımına ihtiyacım var. Şunu bilin: Felsefemle hesaplaşmanız ve onu adeta paramparça etmeniz beni üzmez, bilakis sevindirir. Çünkü kendisini hapishaneden çıkartanlar karşısında her mahkûm sevinçle dolar. Kant’ın, “Düşünce bireyde değil, insan türünde kemale erebilir.” sözünü ben unutmadım siz de unutmayın! Benimle hesaplaşın, birbirimizle hesaplaştıkça düşünce ve insan o tevhidi menzile daha fazla yaklaşacak. Tevhit menzili yolunda harcanan emek hayattaki en değerli şeydir, o emeğin özgün bir parçası olun, sırrınız ve sırrımız orada!

O güzel menzile mümkün olduğunca daha çok insanın ulaşması-şahit olması için sadece felsefe yeterli olur mu ego?

SÖZLER: “Sanat mümkün uzlaşımların modelidir.” Theodor W. Adorno

∞ mîkro û makro²³⁷ ∞

İnsanların seni sadece ekonomi ve politika düşünürü olarak bilmelerini ister misin?

Bunu yaparlarsa bana çok büyük bir haksızlık yapmış olurlar.

Neden?

Çünkü ben hayatın amacını, nereden geldiğimizi ve nereye gittiğimizi anlamaya-düşünmeye çalıştım.

Ekonomiyi ve politikayı neden düşündün?

Çünkü ekonomi ve politika, çağ dalgalarına sürekli olarak demir atmamızın en önemli iki nedenidir. Onları adaletli bir şekilde olmaları gereken yere koymadan yola devam edemediğimizi gördüm.

²³⁷ Mîkro û Makro: Mikro ve Makro

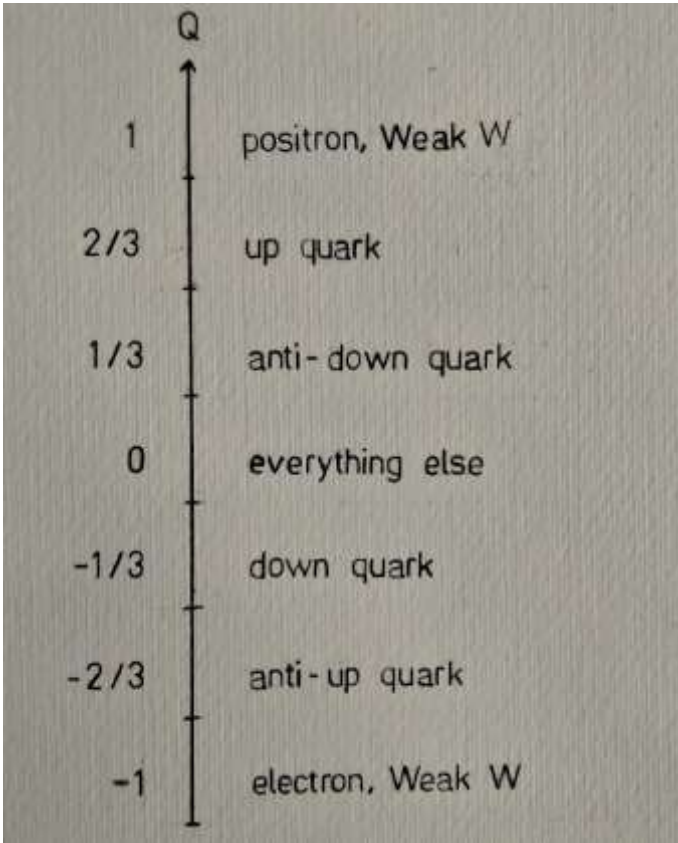
SÖZLER: Hayat karşısında ekonomi-politiğin ne önemi var!

Özellikle ekonomide normal dağılımı neden merkeze aldın?

Çünkü normal dağılımı hem mikro hem de makro kozmosta görüyorum. Kâinat hepimizi kuşatan ve aşan bir varlıktır ve bundan dolayı da onunla görelî bir uyum içinde olmamız gerektiğini düşünüyorum.

Mikro kozmosta normal dağılımın varlığına işaret eden bir teori var mı?

Evet var, E8 Teorisi...

Elektrik Yüklerine Göre Parçacıklar (E8 Teorisi)²³⁸

²³⁸ Garrett, Lisi, 2013, Her şeyin Teorisi (TEDx Konuşması, San Diego), Youtube

Varlığı henüz tam olarak ispatlanmamış olan "Higgs parçacığı"nın, dört temel kuvvetin parçacıklarına kütle sağladığı varsayılıyor. Bu varsayımı ispat etmek için CERN'de (BHÇ/LHC) deneyler yapılmaya devam ediliyor. E8 teorisi ise yükler-parçacıklar arasındaki denge ile kâinatın oluşumunu açıklamak amacıyla modellendi. Bugüne kadar kâinatı en iyi şekilde açıklayan model olarak görülüyor.

Makro kozmosta normal dağılımın varlığına ilişkin örnekler var mı?

Yapılan hesaplamalara göre gözlenebilir evrenin yaklaşık %68'i karanlık enerji, %27'si karanlık madde ve %5'i gezegenler ve yıldızlar gibi maddelerden oluşuyor.²³⁹ Görüldüğü üzere burada da bir normal dağılım var. Öyle ki; oranları kendi içlerinde simetrik ve asimetrik şekillerde, yani $34+34=68$, $13,5+13,5=27$ ve $2,5+2,5=5$ şeklinde düşünersek burada bir normal dağılım olduğu görülecektir.

İnsanlar için daha yakın örnekler var mı?

Elbette var, örneğin bir toplumdaki zekâ bölümleri, doğan insanların kiloları ve boyları normal dağılır. Yani zekâ gibi soyut bir varlık da kilo ve boy gibi somut varlıklar da normal dağılım gösterir.

Ekonomide normal dağılım gibi bir "ölçüyü" merkeze alman konfora tapan insanların hoşuna gider mi?

Ali Şeriatî'ye göre "adalet, "cevr" (cefa) kelimesinin karşıtıdır.²⁴⁰ Normal dağılımın, yani doğadaki adaletin-ölçünün bütün cefaları ve can sıkıntılarını terbiye edeceğini düşünüyorum. Evet, hiç kuşkusuz zor olacak, rahatlarının bozulmasını istemeyenler olacaktır ama dünya ve insanlar, birkaç yüz bin ailenin konforu için var olmadı. Artık hadlerini bilmelerinin vakti geldi. Kendileri gibi bütün insanları da yaşayan ölümler haline getirdiler ve

²³⁹ Ajanslar, 14.06.2017, Evrenin Salıncağı Bulundu. (Kanada'daki British Columbia Üniversitesi'nden üç bilim insanı, Prof. William Unruh ile doktora öğrencileri Zen Zhu ve Qingdi Wang tarafından yapılan çalışmaya ilişkin haber.)

²⁴⁰ Şeriatî, Ali, Dinler Tarihi, Çev.: Erdoğan Vatansever, PDF, s. 186

gezegenimiz de can çekiyor. Hayır, bu aşağı seviye yaşam türüne artık dur deme vakti geldi!

Keşke bilselerdi!

Neyi?

Şunu: Allah'ın "ölçülü" olarak ayırıp görev kıldığı ödevlere "farz" denilir.

Ölçüler karşısında insan nasıl bir konumdadır ego?

Dünyanın paralelleri ve meridyenleri, uzayın kuzeyi, güneyi, doğusu ve batısı yoktur. Bütün bunları insan akıl eder; varlığı bu şekilde daha anlamlı ve okunabilir hale getirir. İnsanın kendi kendisine sınırlar çizmesi onun sorumluluğudur. Bu sorumluluğun en muhkem kaynağı ve dayanağı ise Tanrı veya doğa olabilir. Tanrısalı veya doğayı düşünmeye başlayan insan hem verili birtakım ölçülere hem de ikame etmesi gereken ölçülere şahit olmaya başlar. Ben tevhidi felsefeyi, dikey ve yatay eksenleri, ekonomi-politiğin temellerini ve menzilini düşünürken de hep bu hakikatleri göz önünde bulundurdum. Zaten insan başka türlü iyi düşünemez!

Ölçü-adalet olmazsa ne olur?

SÖZLER: Adalet yok olursa, insanların yeryüzünde yaşıyor olmasının bir değeri kalmaz.²⁴¹ Immanuel Kant

Belki de adaletten, mutluluktan ve özgürlükten öte bir şey vardır, sevgi, aşk ve merhamet gibi!

AYETLER: Yedi gök ve onların içindekiler O'nu yücelterek anarlar. Hiçbir şey yoktur ki O'nu överek ve yücelterek anmasın; ama siz onların anışlarını anlamazsınız. O şefkatlidir, bağışlayandır.²⁴²

²⁴¹ Comte Sponville, Andre, 2004, Büyük Erdemler Risalesi, Çev.: Işık Ergüden, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 77

²⁴² İsrâ, 44. Ayet

$$\infty \mathbf{1+1=1}_{243} \infty$$

Gauss eğrisini ve Fibonacci oranlarını birlikte işe koştaki amacın nedir ego?

Amacım, gücün belli ellerde toplanmasıyla ortaya çıkan aşırı eşitsizlikleri ortadan kaldırarak adaletli bir topluma ulaşmaktır.

Yeni bir ekonomi bilimi de kurmaya çalışıyor musun?

Elbette, zaten bu işler başka türlü olmaz. Unutmamak gerekir ki mevcut ekonomik sistem adaletsizliği bile meşru göstermeye çalışan “teorik araçlar”a sahiptir.

Bu teorik araçlardan birine örnek verebilir misin?

Elbette... Örneğin; Kuznets eğrisine bakalım: “Eşitsizlik, sanayileşmenin ilk aşamalarında artar (sanayileşmenin getirdiği yeni zenginleşmeden yalnızca azınlıktaki bir kesim yararlanabilir) ama kalkınmanın ileri aşamalarında kendiliğinden azalır (nüfusun giderek büyüyen önemli bir kesimi ekonomik kalkınmadan pay almaya başlar). Bu önce artma sonra da azalma bir çan eğrisi izler.”²⁴⁴

Bu, bekleyin sizin payınıza da bir şeyler düşecek ahlakıdır. Bugüne kadar bekledik ve devletlerden bile daha zengin ailelerin ortaya çıkmasına şahitlik ettik. Zenginlerle fakirler arasındaki uçurumun sürekli büyümesine şahitlik ettik. Gezegenin can çekişmesine şahitlik ettik. Artık beklemeyeceğiz, hemen ve şimdi adalet diyeceğiz!

Akapitalizm’in farkı ne?

Akapitalizm, kâinattaki bilincin adaleti üzerine kuruludur; gelecekte olan bir cenneti vadetmez, adaletli paylaşımına dayanan bir cenneti şimdide-anda ikame eder.

Adalet üzere olan bir toplumun sözü ne olabilir ego?

*FRAGMANLAR: Bir damla, bir damla daha iki damla etmez, bir büyük damla eder.*²⁴⁵

²⁴³ Tevhit

²⁴⁴ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 15

²⁴⁵ Tarkovsky, Andrei, 1983, Nostalji

∞ kawayê hesinker²⁴⁶ ∞

SÖZLER: Zalimin ve mazlumun ölümü bekleyişleri arasında dağlar kadar fark vardır!

Yapılan bazı araştırmalara göre Müslümanlar, Batılılara nazaran ölümden çok daha fazla korkuyorlar. Bu durumu tevhidi tarih felsefesine dayanarak şu şekilde açıklayabilirim: Korku bir duygu durumudur ve duygu çağı dalgasına demir atmuş olan Müslümanlarda daha fazla olması şaşırtıcı değildir. Çünkü bu çağ dalgasına demir atanlar bir öz bilince sahip olmadıkları için sürekli olarak birbirlerine zulmederler ve bundan dolayı da hem bu dünyada korku içinde yaşarlar hem de yaptıklarından dolayı öteki dünyada cezalandırılacaklarını hissederek. Batılılar ise biliş çağı dalgasında olduklarından bir öz bilince sahiptirler, birbirlerinin haklarını çiğnemezler ve bundan dolayı da ölümle görece daha “barışık” bir akıl içindeler.

SÖZLER: Zalimler, adaletsizliklerinden dolayı iki dünyada da lanetlenirler!

Bu kötü hallerini neden göremiyorlar?

Çünkü duygu çağı dalgasına demir atmuş insanların hak ve hakikat gibi bir dertleri veya ihtiyaçları yoktur. Özellikle bir tarih felsefesiyle tanışmadan bu kötü hallerini görebileceklerini de sanmıyorum. Dilerim tevhidi tarih felsefesinin değerini anlarlar.

Bu halleri karşısında sen ne yapıyorsun?

Ben durmaya çalışıyorum.

Neden?

SÖZLER: Hiç kimse durmaya çalışan insan kadar büyük bir menzil alamaz!

Batıdakiler de senin gibi durmaya çalışmışlar mıydı?

Elbette, durmaya çalışmadan düşünmek mümkün değildir.

Tarih felsefesi bilinci nasıl geliştirdi?

²⁴⁶ Kawayê Hesinker: Demirci Kawa

Batının en karanlık dönemi olan Orta çağda yaşamış olan Augustinus ilk tarih filozofudur ve tarihi ağırlıklı olarak teolojik bir okumaya tabi tutmuştur. Voltaire bir “tarih felsefesi”ne ihtiyaç olduğunu göstermişse de ilk tarih felsefesi örneğini Giambattista Vico vermiştir. Daha sonra ise sırasıyla Fichte, Hegel, Schelling, Comte ve Marks büyük tarih felsefeleri düşünmüşlerdir.

İbn Haldun’u neden saymadın, onun bir tarih felsefesi yok mu?

Toplum-devlet için, “doğar, yaşar ve ölür” demek, aslında to-tolojik bir önermeyi dile getirmek gibidir. Çünkü bu cümle bize yeni bir bilgi vermez, bilincimizin ufkunu genişletmez. Doğumu ve ölümü herkes zaten bilir, o halde önemli olan şey bu “yaşar” dediğimiz süreci düşünmek ve-veya çeşitli çağlara bö-lebilmektir. Düşünme-bölme işini İbn Haldun “tarih düze-yinde” yapmamıştır, yani onun bir tarih felsefesi yoktur ama öncü bir tarihçi, sosyolog ve iktisatçıdır.

Tarih felsefeleri olan filozofların mensubu oldukları halklara baktığında dikkatini çeken bir şey var mı ego?

Bütün bu filozoflar ya otokton-yerleşik ya da önceleri göçebe olsalar da sonradan yerleşik hale gelebilmiş halkların içinden çıkmışlardır.

Tarih felsefesi düşünebilecek filozoflar sadece otokton-yerleşik halklardan mı çıkabilirler?

Elbette, çünkü sadece ve sadece otokton halklar değerli şeylerin devamı olabilirler. Değerli şeylerin devamı olmadan, düşünce-nin en kemal mertebelerinden birisi olan tarih felsefesi fikrine ulaşan filozoflar yetiştirmek mümkün olmaz.

İslami halklarda tarih felsefesi olan bir filozof hiç oldu mu?

Ne yazık ki olmadı... 1160-1233 yılları arasında bugünkü Cizre’de ve üstelik Cezerî ile aynı dönemde yaşamış olan İb-nü'l-Esir tarih üstünde çok düşünmüştür. Aynı şekilde Ha-rezmî ve İbn Haldun da tarihi konu edinmişlerdir, fakat bu şah-siyetlerin hiçbirisi bir tarih felsefesi fikrine ulaşamamışlardır. Harezmi dışında hiçbir âlim, tarihe bilimler sınıflamasında bile yer vermemiştir. Şunu belirtmeden geçemeyeceğim: Tarih üze-rine düşünen bu üç şahsiyetin devamı olabilseydik insanlık ta-

rihi bambaşka olabilirdi ama ne yazık ki devamlılığa olan düşmanlığımız galip gelmiştir. Devamlılığın olmadığı yerde de doğal olarak düşüncenin en kemaletlerinden biri olan tarih felsefesi fikrine ulaşamamıştır.

İslami halklarda tarih bilinci hangi hallerden geçti ego?

Tarih bilinci İslam'dan önce masallara-efsanelere dayanıyordu. İslam'dan sonra daha çok siyer-hadis-sünnet haberlerine dayandı. Ulus devletlerle birlikte ise ırkları ve devletleri yücelten hurafelere dönüştü.

Sonuç?

Bu coğrafyada öz bilince sahip herhangi bir halk olmadığı için ne bir tarih bilimi ne de bir tarih felsefesi var olabildi. Sanırım tarihin önünde sürüklenmemizin ve çürümemizin nedeni bu şekilde de açıklanabilir.

Tarih biliminin ve tarih felsefesinin ortaya çıkmamasının ekonomi politik bir nedeni var mı?

İbnü'l-Esîr'e göre tarihin yararları şunlardır: Geçmişin olaylarıyla bir araya gelinir, yönetme biçimleri belirlenir, geçmiş deneyim ve birikimden yararlanılır, iyiyi benimseme, kötüyü reddetme gerçekleşir, böylece tarihin sonsuz yaşam-ahiret için de yararlı yönleri ortaya çıkmış olur.²⁴⁷

Tarihin bu sayılan yararlarını elbette ki egemenler çıkarlarına uygun görmezler. Bütün güçleri kendilerinde toplamak isteyen padişahlar-sultanlar ve kendilerini terbiye etmek istemeyen halklar değişimi ve gelişimi sağlayacak her disiplini düşman gibi görürler. Gerek tarih bilimi gerekse de tarih felsefesi, insanı ve halkları daha kemalet bir seviyeye çıkartma potansiyeli taşıdıkları için özellikle şark egemenleri tarafından her zaman tehlikeli bulunmuştur. Özetle; Doğunun despotik ekonomi politikteğinde yüksek değerler ne yazık ki hayat bulamamıştır.

Tarih felsefesinin varlığı neyin göstergesidir-ölçütüdür ego?

Eğer bir topluluğun, toplumun, ulusun ya da ümmetin öz bilince sahip olup olmadığını bir disiplinin varlığıyla açıklayın deselerdi, ben tarih felsefesine bakın derdim. Yani tarih felse-

²⁴⁷ Tarih Felsefesi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi, 2017, Youtube

fesi olanlar öz bilince sahiptirler, olmayanlar ise sahip değildirler. Biz Müslüman halkların öz bilinç yoksunluğu açık ve seçik bir şekilde ortadadır. Çünkü herhangi bir tarih felsefemiz yoktur, hatta bir tarih bilimimiz bile yoktur. Defalarca helak edilmemize, helak olmamıza ve bunca peygamberin bizi terbiye edememesine artık şaşırıyorum.

Ama artık Tevhidi Tarih Felsefeniz var, öyle değil mi ego?

Evet var... Binlerce yıldır düşünülememiş olmasına üzüldüyorum ama diğer taraftan artık bir tarih felsefesi fikrine ulaşmış olduğumuz için de şükrediyorum. Hiç kuşkusuz hepimizin Allah'ın merhametine ihtiyacı var ama bilinçlerinin hakkını yeterince vermedikleri için atalarımızın merhamete daha fazla ihtiyaç duyacaklarını düşünüyorum.

SÖZLER: Öz bilinci olmayan halklar sadece ve sadece Tanrısal bir demir yumrukla kendilerine gelebilirler.

∞ baweriya bi dewletê²⁴⁸ ∞

SÖZLER: Özgürlüğü düşünmek Tanrıyı, Tanrıyı düşünmek özgürlüğü düşünmektir.

Şark'ta insan neye iman eder?

Sadece Şark'ta değil, öz bilincin yeterince gelişmediği her yerde güce iman edilir ve gücü de devlet temsil ettiği için herkes devlete iman eder.

SÖZLER: Benjamin, Arendt, Kafka... Neler yaşadığınızı çok iyi anladım.

Bilgili insanlar da mı aynı durumda?

Evet, ne yazık ki onlarda da durum pek farklı değil. Örneğin; Ahmet Davutoğlu onca bilgi ve tecrübesine rağmen devletin tek kişinin-partinin denetimine geçmesini doğrudan destekledi. Ve daha sonra bu tekçi güç kendisine dokunmaya başlayınca ancak o zaman yaptığının hatalı olduğunu idrak etti.

²⁴⁸ Baweriya bi Dewletê: Devlete İman

Oysa güçler ayrılığı, liyakat, ortak irade-istişare ve hukuk-adalet olmadan devletin bir canavar olabileceğini bilmiyor olamazdı, ama dediğim gibi bu coğrafyada devlete iman edilir ve bu da bilinci işleyemez hale getirir. Gördüğüm kadarıyla bilgili olsun veya olmasın Şark insanı kendisi için iyi, doğru ve güzel olan şeyleri görebilecek bir öz bilince sahip değil.

SÖZLER: Machiavelli, Hobbes, Locke, Montesquieu ve Rousseau sadece okunmak için değildir!

Kürt bir düşünürü anlarlar mı?

Neredeyse hiçbir Türk arkadaşım ve dostum kalmadı diyebilirim. Hatta eskiden sevgilim olan Türk kadınlar bile ne yazık ki kendilerini ırkçılığa ve devlet tapıcılığına kaptırdılar. Elinde hiçbir şiddet aracı olmayan, insanları adalete ve tevhide çağıran benim gibi bir insan bile bu derece terk ediliyorsa, nasıl bir kö-tücül kültür içinde olduğumuzu herkesin düşünmesi gerekiyor. Tabi bu kültüre rağmen birçok Türk'ün beni anlayacağına inanıyorum.

SÖZLER: O cennet ehli olan çocuklar anne babalarına benzediler ve beni terk ettiler.

O çocuklara kızgın mısın e?

İçim bir yangın yeri gibi... Hiçbirisini durduramadım, anne babaları, okullar, camiler ve medya hepsini benden alıp cellatlarım haline getirdiler. Buna rağmen onlara karşı en ufak bir kızgınlığım yok, tam aksine, eskisinden daha derin bir sevgi ve merhametle doluyum. Yerlerinde olsaydım çok büyük bir olasılıkla ben de dönüşürdüm, onların bir suçu yok. Çocukların anne babalar, okullar, camiler ve medya karşısında bir korumaları yoktur.

SÖZLER: Şeytanın mabedi haline getirilmiş bir dünyada masumiyetin yaşama şansı yoktur.

Ne zaman bir plajda yürüsem, bir okul bahçesine veya luna-parka baksam onların seslerini, yüzlerini ve kokularını hatırlarım. Beni terk etmiş olabilirler ama onları en güzel halleriyle içimde taşımaya devam ediyorum. Belki bir düşünüre yakışmıyor, daha çok bir çocuğa yakışıyor biliyorum ama ben arkadaşlarımı geri istiyorum hayy!

Kendini topla, yola devam etmelisin ego!

Çok yoruldum, hüznle dolup taşıyorum hayy... Allah'ım, sen beni nasıl bir hayatla sınıyorsun!

Anne babalar ve çocukları seni anlamaya çalışmazlarsa ne olur ego?

Sünnetullah'ın yürüyüşü ne bana ne de onlara bağlıdır, O yoluna devam edecektir. İstesek de istemesek de hepimiz bir gün o tevhit menziline varacağız. Bazılarımız dünyayı cehenneme, bazılarımız ise cennete çevirmiş amellerle o menzile varacak ama herkes bilmeli ki oradaki pişmanlığın hiç kimseye bir faydası olmayacak!

Ne kadar da güzeller, öyle değil mi?

Evet, çok güzeller... Platon, Aristo, aynı dünyadayız, siz çok güzel varlıklarsınız ama biz neden bu kadar çirkinleşebiliyoruz?

Sen neyi düşünmeye çalışıyorsun ego?

Schopenhauer'a göre acıdan, anlamsızlıktan, kötümserlikten, bencillikten, kötülük yapmaktan, intikam alma isteğinden, merhametsizlikten, beyhude çabalamaların döngüsünden, can sıkıntısından kurtulmamız veya en azından bunlarla baş edebilmemiz için teorik olmaktan çok aynı zamanda da pratik olan iki kurtuluş yolu vardır, bunlar estetik ve etikdir. Bana göre Schopenhauer burada fizikle metafiziğin, akılla sezginin, toplumla bireyin, mutlak nesnellikle egzistans özneliğin mükemmel bir formuna-tevhidine işaret ediyor. Tabi onun felsefesindeki çileciliği, irade yadsımasını ve benlik ölümünü parantez içine alıyorum, yani bunları doğru bulmuyorum ama düşüncelerine büyük ölçüde katılıyorum ve bana göre de estetik-etik formun tevhidine uygun bir medeniyeti ikame etmeliyiz. Bunu yapamadığımız sürece özne olamayız ve var oluşumuz bitimsiz bir can sıkıntısına hapsolür. İşte ben Schopenhauer'un işaret ettiği estetik-etik forma uygun olabilecek bütünlüklü bir dünyayı düşünmeye çalışıyorum diyebilirim.

*SÖZLER: Zaten olduğu gibi değil olabileceği gibi göstermek istiyorum. Ve böylece yaşam görünüşümle saf sanatsal ustalık arasında oluşacak mutlu beraberliğe ulaşabilirim.*²⁴⁹ Paul Klee

²⁴⁹ Klee, Paul, 2007, Modern Sanat Üzerine, Çev.: Rahmi G. Ögdül, Altıkkırkbeş Yayınları, İstanbul, s. 51

Platon ve Aristo

∞ fibonacci²⁵⁰ ∞

Ekonomide Fibonacci sayılarını-oranlarını kullanan ilk kişi sen misin ego?

Hayır, şu anda bu sayı ve oranlar ekonomide zaten kullanılıyor. Fakat benim kullanım amacım gücün adaletli bir şekilde dağılmasını sağlamakken, mevcuttaki kullanımın amacı ise gücün belli ellerde toplanmasını sağlamaktır.

Bu kullanım şekillerine örnekler verebilir misin?

Fibonacci sayıları-oranları ekonomide “Fibonacci Araçları” adı altında kullanılıyor. En çok kullanılan araçlar ise şunlardır:

1. Fibonacci Retracement
2. Fibonacci Expansion
3. Fibonacci Time Zones
4. Fibonacci Fan
5. Fibonacci Arcs

Hangi alanlarda kullanılıyorlar?

Bu araçlar; fiyat, risk, fon yönetimi, hedef belirleme, projeksiyon-öngörme hesaplamaları, yatırım danışmanlığı ve alım-satım trendlerini belirleme gibi birçok alanda kullanılıyorlar.

Fibonacci araçlarının kullanılması, ekonominin bunlara uygun inşa edildiği anlamına mı geliyor?

Hayır, bu anlama gelmiyor. Egemenler nasıl ki bilimi ve teknolojiyi sadece işlerine gelen alanlarda ve şekillerde kullanıyorlarsa burada da aynı durum söz konusu.

Bu araçları kullanmak zorundalar mı?

Evet, kullanmak zorundalar, çünkü doğaya ve toplumsal hareketliliğe istesek de istemesek de hâkim olan yasalar, oranlar ve olasılıklar var.

Ekonomik sistem Fibonacci sayılarını-oranlarını adaleti gözeterek şekilde neden kullanmaz?

²⁵⁰ Fibonacci: Matematikçi

Çünkü böyle bir kullanım şekli gücü dağıtır ve bu da elitlerin-egemenlerin çıkarlarına uygun olmaz. Diğer taraftan bu sayılar-oranlar Sünnetullah'ın bir gereği olduğu için her şeyi ve herkesi kuşatmıştır. Egemenler bunu bilirler ve çıkarlarına uygun olacak şekilde kullanırlar.

Nasıl kullandıklarına bir örnek verebilir misin?

Örneğin; borsa veya Fx piyasada işlem yapan aracı bir şirket, yatırımcılarının bir ekonomik enstrümanı-varlığı ne zaman satın alacaklarını ne zaman satacaklarını belirlerken bu araçları kullanır. Bu şirketler aracılığıyla al-sat işlemleri yapan yatırımcıya göre yaptığı iş bir kumar-şans oyunu gibi görünür, oysa arka planda Fibonacci araçlarına uygun olan işlemler yapılır. Yani tezgâhın başındakiler bu araçlar sayesinde bütün al-sat işlemlerine görece hakimdirler. Ne kadar kazanacaklarını ve ne kadar yatırımcılarına kazandıracaklarını "3 aşağı 5 yukarı" bilirler.

Sen ne yapacaksın?

Mevcut durumda kâinattaki sayı, oran ve olasılık gibi değerler egemenlerin çıkarlarına uygun olacak şekilde tek taraflı olarak kullanılıyor. Ben bu değerleri bütün ekonomi-politik alanlarda adaleti sağlamak için ikame etmeyi amaçlıyorum. Kâinat yasalarının-ölçülerinin bir sahibi varsa o ancak bir Tanrı olabilir, devletler ve şirketler değil. Tanrı ya da doğa bizi yarattığına göre bu değerleri de hepimize emanet etmiş demektir.

Fibonacci sayıları-oranları ekonomide ikame edilirse ne olur?

Adaletsizliklerin, spekülâtif-sanal piyasaların, "toplumu ve ekonomiyi yutan finans kapitalin" sonu gelir. Bu kadar başıboş-akıl dışı bir piyasa da bile öngörmenin en önemli aracı haline gelmişse adaletli bir ekonomide "tam öngörü" çok küçük sapmalar dışında mümkün hale getirir. Tabi bunları söylerken, Akapitalizm'i ve Ademokrasi'yi bütünsel bir şekilde göz önünde bulundurduğumun da bilinmesini isterim.

FRAGMANLAR: *Normal olan zorunludur.*²⁵¹

²⁵¹ Lumet, Sidney, 1977, Equus

Neden artan oranlı bir “vergi sistemini” gerekli görüyorsun?

Çünkü ancak bu şekilde adaleti sağlayabiliriz.

Seninle aynı görüşte olan iyi ekonomistler var mı?

Elbette var... Piketty’e kulak verelim: Demokratik şeffaflığı tesis etmek ve reel bir fayda görmek istiyorsak, artan oranlı sermaye vergisi kuşku götürmez bir biçimde daha doğru bir araçtır.²⁵³

Bugüne kadar böyle bir vergi sistemi neden ikame edilemedi? İnsan; ahlakıyla, vicdanıyla, akıyla, kısacası bilinciyle sürekli olarak gelişen bir varlıktır. Fakat bu gelişim ne yazık ki çok yavaş oluyor ve bundan dolayı da adaleti ikame etmek uzun zaman alıyor... Piketty’nin araştırmasına bakalım: Zorunlu vergiler zengin ülkelerde (ABD, İngiltere, Fransa, İsveç) 1900-1910 döneminde milli gelirin %10’undan azını temsil etmekteydi, 2000-2010 döneminde ise temsil ettikleri pay %30 ile %55 arasında değişmektedir.²⁵⁴ Burada da görüldüğü gibi vergilerin milli gelir içindeki payı sürekli bir artış göstermiştir. Ve yine bu pay hiç kuşkusuz insan bilincinin gelişmesiyle paralel olacak şekilde artmaya devam edecektir. Tabi bu artış da köklü değişimleri ve hatta dönüşümleri gerekli kılacaktır.

SÖZLER: Yeni örgütlenme ve mülkiyet biçimleri tasarlanmayı bekliyor.”²⁵⁵ Thomas Piketty

Akapitalizm’de vergi türlerinde bir değişikliğe gidecek misin?

Şu anda dünyada; gelir vergisi, servet vergisi, tüketim vergisi ve sosyal kesintiler olmak üzere dört vergi türü var. Akapitalizm’de devlet, savunma ve yargı dışında hiçbir alanda varlık

²⁵² Edaletê: Adalet

²⁵³ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 491

²⁵⁴ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 512

²⁵⁵ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 520

gösteremez, yani bütün alanlarda sadece denetleme görevi görür. Bu nedenle çeşitli adlar altında vergiler toplaması gerekmez. Ama yine de vergi türlerine bilinç ve tevhit meclislerinin karar vermesi daha doğru olur diye düşünüyorum. Tabi meclisler ne yaparlarsa yapsınlar; kuruluş amaçlarının, normal dağılımın ve RRB'deki mali paylarının dışına çıkamazlar.

Burada neden daha fazla ayrıntıya girmiyorsun?

Çünkü daha fazla ayrıntıya girersem, yani her şeyi belirlemeye çalışırsam teori ve pratik arasında sorunlar yaşanabilir ve bundan insanlar olumsuz etkilenebilirler. Diğer taraftan insanı özne yapmaya çalışan bir düşünürün her şeyi belirlemeye çalışması kendisiyle açık bir çelişkiye düşmesi anlamına gelir. Şunun bilinmesini isterim ki; ben daha çok genel çerçeveler, ilkelere, erdemler ve yasalar düşünmeye çalıştım-çalışıyorum, çıkabilecek istenmeyen durumları-çelişkileri elbette insanlar bir şekilde çözecekler.

SÖZLER: Bütün hayatın bir resim olsaydı nasıl olurdu?

Mülkiyete bakış nasıl olmalı ego?

Arthur Young'a kulak verelim: Bir adama çıplak bir kaya parçasının mülkiyet garantisini verirsiniz, onu bir bahçeye dönüştürecekler; bu adama bir bahçeyi dokuz yıllığına kiralarsanız, bahçeyi çöle dönüştürecekler... Mülkiyetin büyüğü kumu altına dönüştürür.²⁵⁶

Bu düşünceye olduğu gibi katılıyor musun?

Buradaki abartı, esasında mülkiyet hakkının olası pozitif potansiyelini göstermek için yapılmıştır. Ama mülkiyet hakkının sadece pozitif yorumlanamayacağını ve negatif yönleriyle de hesaplaşmamız gerektiğini biliyoruz. Şöyle ki; insanın kendisinden mahrum hale gelmesini, ailelerin parçalanmasını, savaşları, hayatın anlamının, büyüünün ve tutkusunun çökmesini de mülkiyete borçluyuz.

O halde teklifin nedir?

²⁵⁶ Ridley, Matt, 2007, Erdemin Kökenleri, Çev.: Erhun Yücesoy, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 281

Sınırlanmayan her şey insanı nesneleştirir, dolayısıyla mülkiyetin de insanı özne yapacak şekilde sınırlandırılması gerekir.

O nasıl bir medeniyet olacak ego?

O bir yazılım medeniyeti olacak... “Önce söz vardı”, sonra Tanrı “Oku” dedi, insan okudu, anladı ve şimdi “yazmaya başlayacak”, yola devam etmek için yazacak.

Bugüne kadar biriktirdiğiniz kötü alışkanlıklarınız da değişecek mi?

Bir yazılım yeter, her şey bir yazılımla değişecek... Bugüne kadar ki temel merkezli kültür-uygarlık bir okuma ve anlama süreciydi. Bu nedenle daha çok nesne durumundaydık ama artık özne olmamız gerektiğini kavradık. Yazacağız ve menzile doğru yol almaya başlayacağız.

SÖZLER: Bak insan, görüyor musun, gemi demir alırken, temel nasıl da menzile dönüştüyor!

∞ dilê wenda²⁵⁷ ∞

Kuran’ı okurken nelere dikkat etmek gerekir?

Özellikle şu üç şeye dikkat etmek gerekir:

1. Kuran, eril ve dişil olan bir dille inmiştir. Bu nedenle de çevrildiği dil eril ve dişil değilse aşırı eril olarak anlaşılabilir. Bu da doğru anlaşılmasını zorlaştırır.
2. Kuran sadece Kuran okunarak anlaşılmaz. Çünkü akıldan, erkekten, kadından, toplumdan, kâinattan, denizden, bitkiden, hayvandan, paradan, devletten ve daha birçok şeyden söz eder. Bunları iyi bilmeden Kuran’ı hakkıyla okumak ve anlamak mümkün değildir.
3. Her şey gibi Kuran’ın da dikey ve yatay eksenleri vardır. Bu nedenle elimizde bir dikey eksen-ilke ve yatay eksen-tarih

²⁵⁷ Dilê Wenda: Kayıp Kalp

felsefesi yoksa Kuran'ı hakkıyla okuyup anlamak mümkün değildir.

İnsanların çobanı olmak ister misin?

Haşa!

SÖZLER: Koyun sürüsünü gütmek için bir çoban yeterlidir ama tek bir insanı yönetmek için bile bir Tanrı gerekir.

Felsefe tarihindeki yerini nasıl görüyorsun ego?

İdealist filozoflardan bir adım geriye, realist filozoflardan da bir adım ileriye attığımı söyleyebilirim. Felsefe tarihindeki yerimin adalet-merkez olduğunu düşünüyorum ve Tevhit filozofu olarak anılmayı diliyorum.

Kürt milliyetçisi bir filozof olarak anılmak ister misin?

Milliyetçilik, ulusçuluk ve ırkçılık gibi şeytani yollardan Allah'a sığınırım. Elbette ki herkes gibi ben de mensubu olduğum halkı seviyorum ama bu durum diğer halkları sevmeme engel değil. Bütün dillere ve kültürlerle karşı beşerî varlık oluşumuzu aşan bir duygu ve düşünceyle doluyum diyebilirim. Birisi bildiğim ya da bilmediğim bir dilde konuştuğunda, Tanrının sesini duyuyormuşçasına onu saygı ve sevgiyle dinlerim.

Kürtleri sürekli övdüğünü ya da yücelttiğini söyleyenlere ne söylemek istersin?

Halkım için söylediğim şeylerin nesnel olduğunu düşünüyorum... Otoktondurlar, yani göçebe değil yerleşikler dedim. Eril ve dişil bir dil konuşurlar dedim. Erbil ve Süleymaniye gibi şehir devletler kurduklarını, bu devletlerde beş farklı dilin resmi olarak kabul edildiğini ve diyanetlerinde bütün dinlerin temsil edildiğini söyledim. Modern hastalıklardan, örneğin; ırkçılık-tan-ulusçuluktan etkilenmediklerini, bu nedenle de ulus devlet inşa etmediklerini söyledim. Bütün bunları söylemek için Kürt olmak gerekmez ki, yeterli araştırmayı yapan herkes bu nesnel sonuçlara ulaşabilir.

Yeterince güçlü olmadıkları için "azınlıkların" dil ve din özgürlüklerini-haklarını "tanıdılar" diyenlere ne söylemek istersin?

Varsayalım ki güçsüz oldukları için "tanıdılar", iyi ama bu Ortadoğu denilince akla gelen ilk ve tek şey olan savaşları bitiren

bir güçsüzlük olmaz mı? Keşke herkes Kürtler gibi güçsüz olsa da halklar dillerini ve dinlerini yaşatmak için savaşmak zorunda kalmasalar! Bu güçsüzlükte hayat var; Tarkovski, bir kütüğün güçlü olduğunu ama hayat barındırmadığını, buna mukabil ince bir dalın-fidanın güçsüz olduğunu ama hayat barındırdığını söyler. Bir “güçsüzlükte” hayat varsa ona sarılmak bütün insanlar için bir ödevdir. Çünkü kâinata hayattan daha değerli olan başka bir güç yoktur.

Diğer taraftan şunu da söylemek isterim: Biz Kürtleri Araplar, Farslar ve Türkler kadar hiç kimse övmemiştir ve hatta yüceltmemiştir!

Nasıl yani?

Söyle ki; neredeyse bir yüz yıl kadar var olmadığını söyledikleri bir şeyle çatıştıktan sonra, o şeyin Kürtler denilen varlıklar olduğunu kabul ettiler. Kabul ettiler fakat onlara göre biz yer kaplayan varlıklar değiliz, coğrafi alandan münezzehiz, zaten bu yüzden Kürdistan diye bir yerin olmadığını söylüyorlar. Diğer taraftan onlara göre tanımlanabilmiş bir dilimiz de yok, evet birtakım sesler çıkartıyormuşuz ama bu sesler tanımlanamadığı için “X dil” kategorisindeymiş. Şimdi, dili tanımlanamayan ve mekândan münezzeh olan şeyler olsa olsa yüce varlıklar olabilir. Yani Türklere, Araplara ve Farslara göre Kürtler yüce varlıklardır. Bütün bunları ben söylemiyorum, onlar söylüyorlar. O halde Kürtleri yücelttiğimi düşünenler bence bir daha düşünsünler!

∞ mekanîka ketinê²⁵⁸ ∞

İnsanlar kısa süreli hazlara neden bu kadar fazla yöneliyorlar? Egemenler güçlerini korumak için çağ dalgalarına demir attılar. Bugün Batı uygarlığı biliş çağı dalgasına, diğer kültürler ise

²⁵⁸ Mekanîka Ketine: Düşme Mekanîği

duygu çağı dalgasına demir atmış durumdalar. Bunların doğal sonucu olarak hayatın anlamı-amacı, tutkusu ve büyüğü boşluğa düşüyor ve insanlar bir çeşit yaşayan ölü haline geliyorlar. Yaşayan ölü durumundan kurtulmak için de yeme, içme ve cinsellik gibi kısa süreli hazlara daha çok yöneliyorlar. Yani başka türlü yaşadıklarını hissetmeleri mümkün olmuyor.

Bu yönelme durumlarını en çok hangi halklarda görüyorsun?

Kısa süreli hazlara yönelmeyi en çok biliş dalgasındaki Kuzey Amerika ve duygu dalgasındaki Güney Amerika halklarında görüyorum.

Müslümanlarda durum nasıl?

Onlar da hızlıca Kuzey ve Güney Amerika halkları gibi olmaya başlayacaklar diyebilirim, hatta artık bunu kaçınılmaz görüyorum.

Hayatın anlamı, tutkusu, büyüğü her şeyin üstündedir ve insanların bunları korumak için çeşitli savunma mekanizmaları vardır. İnsanlar kendilerini felsefi, bilimsel, sanatsal, dini, ekonomik, politik ve hukuki üst araçlarla gerçekleştiremediklerinde daha alt-ilkel-fizyolojik aşamadaki araçlarla hayatta kalmaya çalışırlar. Hissedememenin ya da tutku ölümünün iyi bir şey olmadığını ve intiharla-ölümle sonuçlanabileceğini her insan doğası gereği bilir. Bunu bildiği için de hayatta kalmasını ne sağlayacaksa ona sınıksız sarılır. En kolay sarılacağı şeyler de yeme, içme ve cinsellik gibi temel ihtiyaçlar ve bunların verdiği kısa süreli hazlardır.

Bu durum meşru mudur?

Elbette meşrudur ama tek bir şartla, o da hayatta kalmak için başka yollar kalmamışsa! Ve ne yazık ki insanların başka yolları kalmamıştır!

Bundan sonra ne olacak?

İnsanlar-halklar, çağ dalgalarına demir atılmasına neden olan ve birkaç yüz-bin ailenin elinde birikmiş bütün güçleri alışı edip adaleti sağlamak için her şeyi düşürmeye devam edecekler.

Bu nedir?

Bu özeld e bakıldığında bir devrim gibi görünür ama daha genelde bakıldığında aslında Sünnetullah'ın yürüyüşüdür. Her insan ve halk, "varoluşuma karışırsan, yola devam etmemi engellersen seni mahvederim, parçalarım, yok ederim" der. Dünyayı malları, insanları ise köleleri gibi gören ahmaklar bilsinler ki bunun bir şakası yoktur! Egemenler çağ dalgalarına demir atmaya devam ederlerse şaka olmayan bir fırtına ve kaosla yakında yüzleşecekler!

Demir atma şu anda ne durumda?

Demir atma şu anda küresel bir boyut kazandı ve bu durum tarihte ilk defa yaşanıyor. Batı, açık seçik bir şekilde açıklamayı, doğaya ve insana hâkim olup güçlü olmayı amaçlayan araçsal akla demir attı. Bu akıl da doğası gereği pornografik olduğu için bütünlüğü, anlamı ve tutkuyu ortadan kaldırdı. Batı dışındaki halklar ise zaten duygu çağı dalgasına demir atmışlardı ama Batıdaki ekonomik refahla görece tanıştıkları için onlar da bir pornografi içine düştüler. Şu anda bütün küreyi, temeli duyum, duygu ve araçsal akıl olan yıkıcı ve aynı zamanda yeneden kurucu bir dalga sarmış vaziyette. Yeme, içme, cinsellik vb. bağımlılıklar ile çeşitli güçleri biriktirme azgınlığının tepe noktasını yaşıyoruz.

Ne öngörüyorsun?

Bundan sonra o tepeden inişe geçeceğiz; insanlık veya hayat bir şekilde yoluna devam edecektir ama telafisi mümkün olmayan hastalıklar biriktirdiğimiz bir gerçek.

Sözünü ettiğin yıkıcı ve yeniden kurucu dalganın iyi tarafları var mı?

Elbette var... Her dalga hangi şeyler üzerine kurulmuşsa onların sonunu da kendi içinde taşır. Bu anlamda duygu ve biliş çağ-kâinat dalgaları, insanı köle haline getiren aile türlerinin, kurumsal-merkezi dinlerin, eril kültürün, ideolojilerin, aşırı güç biriktiren devletlerin ve şirketlerin sonunu getirecektir.

Şu anda ilke-Tab çağ-kâinat dalgasına geçmeniz önündeki en büyük engel nedir ego?

Batılı egemenlerin değişim ve dönüşüm karşısında fazla direneceklerini sanmıyorum. Asıl tehlike; başta Çinliler olmak üzere Hintli, Müslüman ve duygu çağı dalgasına demir atmış diğer halklar ve egemenleri olacaktır. Çünkü onların hemen hemen hepsi şahsiyet olmayı yani sorumlu, ilkeli ve özgür olmayı bilmezler. Onların hak ve hakikat, menzil ve tevhit gibi dertleri ne yazık ki yoktur.

Değişim ve dönüşümü engelleyebilirler mi?

Hayır, bu imkânsızdır; Sünnetullah'la savaşımlar her zaman kaybederler.

Ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Pierre Bourdieu'ye kulak verelim: Davranışlarımızın, düşüncelerimizin, tefekkürlerimizin büyük kısmındaki özne kişisel bir "ben" değil, kişiler üstü bir "biz"dir. Bu kişiler üstü "biz", aynı eğitim tornasından geçmiş bireylerdir.²⁵⁹

Bütün varlığı-varoluşu dikey ve yatay eksenler içinden okuyabilecek bir bilincin-dilin ikame edilmesi için son nefesime kadar düşünmeye ve yazmaya çalışacağım. Benim gibi sorumlu olduklarının bilincinde olan şahsiyetler çıktıkça belli bir süre sonra toplum bu şahsiyetlerin tornasından geçmiş insanlar haline gelecekler. Şeytanın mabedi haline gelmiş şu dünyayı başka şekilde değiştirmenin bir imkânı yoktur.

∞ nous jîyanus û logos²⁶⁰ ∞

Jîyanus nedir ego?

Jîyanus; kendi varlığının farkında olan, seyrettiğini ve seyredildiğini bilen, dikey ve yatay eksenleri olan varlık-varoluş türlerinden birisidir.

²⁵⁹ Bourdieu, Pierre, Dilin Zihnimiz Üzerindeki Etkisi Üzerine, Çev.: Gülener Kırmalı, 2019, Çeviri Konuşmalar, Youtube

²⁶⁰ Nous, jîyanus û logos: Jîyanus; noustan görece bir adım beri olan ve logosu kuşatıp aşan bir varlık ve varoluşu ifade eder.

Başka varlık-varoluş türleri de var mı?

Muhtemelen vardır ama ben burada “sadece içinde bulunduğumuz şeyin bir jîyanus olduğunu söylüyorum”.

Jîyanus’un kendi içinde türleri var mı?

Evet, kendi içinde üç tür jîyanus vardır ve bunları şu şekilde açıklayabilirim:

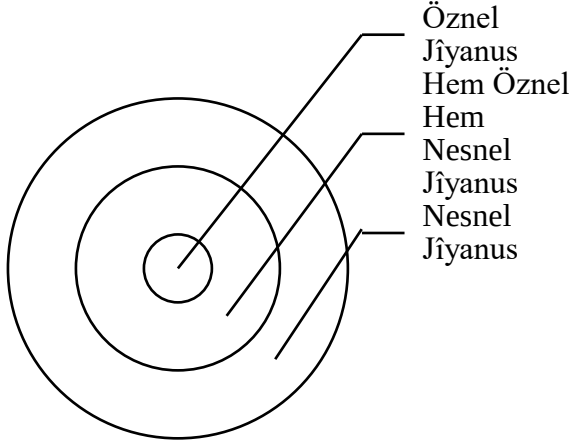
1. **Öznel jîyanus:** İnsanın ve insan gibi varlıkların içinde bulunduğu bütün hal dalgalarıdır. Suya, güneşe, karıncaya, ağaca, kitaba, aynadaki halimize baktığımızda ya da düşünmeye başladığımızda öznel jîyanus sürekli varlığa gelir, hareket eder ve değişir. Yani öznel jîyanusun varlığa gelebilmesi için bir özne-suje, bir nesne-obje ve bir de süreç gereklidir. Odamızdaki pencereyi açtığımızda ya da kitaplığın yerini değiştirdiğimizde bile öznel jîyanus bize göre hemen değişir. İnsandan hayvanlara, bitkilere ve “cansız maddelere” gidildikçe öznel jîyanus’un değişim hızı azalır. Hareket ve değişim hızı her özneye göre de farklılık arz eder. Öznel jîyanus’un değişimi-varoluşu evre-hal dalgaları şeklindedir, örneğin duyum, duygu ve biliş hal dalgaları gibi. O küçük kaderdir.
2. **Hem öznel hem de nesnel jîyanus:** Toplum denilen varlığın içinde bulunduğu bütün çağ dalgalarıdır. Öznel jîyanuslardan oluşmuş nesnel jîyanus’tur. Tek bir insan gibi hareket edebildiği için öznel, bütün insanları kuşatan ve aşan bir şekilde hareket edebildiği için de nesnel bir jîyanus’tur. Hareket ve değişim hızı her topluma göre değişir. Bu jîyanus’un değişimi-varoluşu çağ dalgaları şeklindedir, örneğin duyum, duygu ve biliş çağ dalgaları gibi. O orta kaderdir.
3. **Nesnel jîyanus:** Tek tek insanları, toplumları ve canlı cansız her şeyi kuşatan-aşan, hareket ve değişim hızı nesnel olan jîyanus’tur. Bu jîyanus’un değişimi-varoluşu kâinat dalgaları şeklindedir, örneğin duyum, duygu ve biliş kâinat dalgaları gibi. O büyük kaderdir.

Bütün bu jîyanuslar birbirlerinden bağımsız şeyler mi?

Hayır değiller, çünkü jıyanus dikey ve yatay eksenleri olan bir varlık ve varoluştur ve bu eksenler tevhit üzeredirler. Jıyanus su gibidir, ben sadece onun katı, sıvı ve gaz hallerini vurgulamak için üçe ayırdım. Yani düşünüyorum ve düşünme de doğası gereği konusu kıldığı şeyi parçalar. Başka türlü düşünmek-konuşmak mümkün değildir. Parçalarına ayırmamak sadece ve sadece Tanrının yapabileceği bir şeydir.

SÖZLER: Her şey parçalardan oluşur, Tanrı dışında!

Jıyanusları eksenleriyle birlikte bir tablo şeklinde nasıl gösterebilirsin?

JÎYANUS YATAY EKSENİ						Tevhit Anaçlık Bilinc	JÎYANUS DİKEY EKSENİ
Duyum Çağı-Kâinatı Dalgası	Duygu Çağı-Kâinatı Dalgası	Biliş Çağı-Kâinatı Dalgası	İlke-Tab Çağı- Kâinatı Dal- gası	Sezgi Çağı-Kâinatı Dalgası	Tevhit Çağı-Kâinatı Dalgası		
Özel Jıyanus							
Hem Özel Hem Nesnel Jıyanus							
Nesnel Jıyanus							

Jıyanus'un logos ve nous'la ilişkisi nasıl?

Jıyanus, noustan ya da "Tanrıdan" bir adım geride olmayı ifade eder, yani tarihseldir, zamansal ya da zaman üstü değildir ve logos'u kuşatıp-kuşanıp aşar.

Jîyanus'un tarihsel olmayan hiçbir tarafı yok mu?

Her varlık, sadece var olmak bakımından bile tarihsel olmaya-
nın doğal bir parçasıdır. Çünkü varlık, var olmak bakımından
bir bütündür, yani tevhit üzeredir. Varlık, yokluk-hiçlik karşı-
sında kapalı bir sistemdir ama kendi içinde açık birçok sistem-
den oluşur. Dolayısıyla her varlığın her-bütün varlıkla ilişkisi
vardır. Fakat jîyanusun tarih dışında yani zamansal olan hali-
nin ne-ler veya kim-ler olduğunu bilmiyorum.

O hal Tanrı olabilir mi?

Biz bir jîyanus içindeyiz, yani tarihsel varlıklarız, Tanrı ise za-
man üstü bir varlıktır. Belki zamansal varlıklar da vardır ve
jîyanusun tarih dışında olan hali de bu varlıklar olabilir.

Peki, bu zamansal varlıklar hangi çağ-kâinat dalgasında olabi-
lirler?

Onlar hiçbir çağ-kâinat dalgasında değiller, çünkü dalgaların
hepsi tarihsel varoluşlardır. Zamansal varlıklar ise muhteme-
len zaman üstü varlığın huzurunda bir yerdeler. Orayı düşün-
bileceğimi sanmıyorum.

Onlar melekler olabilir mi?

Evet, olabilir ve muhtemelen başka varlıklar da olabilir.

Tarihsel dalgalardan sonra zamansal mekâna mı varacaksınız?

Evet, öyle görünüyor.

Dünyada-kâinata jîyanus dışında başka bir varlık-varoluş
daha var mıdır?

Hayır yoktur.

O halde jîyanus'u seyreden kim ve-veya kimler olabilir?

Tarihsel olmayan yani zamansal varlık-lar veya zaman üstü bir
varlık olabilir.

AYETLER: "... Sen her şeye şahitsin."²⁶¹

Bir sınıra mı ulaştın ego?

Evet, öyle görünüyor. İnsan bilinci biliş ve ilke-Tab çağ-kâinat
dalgalarında görece ancak bu sınıra kadar gelebiliyor. Fakat

²⁶¹ Maide, 117. Ayet

şunu hissediyorum: Eğer yola devam edersek sezgi ve tevhit çağ-kâinat dalgalarında bu sınırın ötesine geçebiliriz.

Bu sadece bir inanç mı?

Hayır, sadece bir inanç değil. Çünkü bilincin tarih içinde tekâmül eden bir varlık olduğu gerçeğini sadece dinler değil, bilim ve felsefe de kabul eder.

∞ dengê jin²⁶² ∞

SÖZLER: İnsan kalmak istiyorsan; uyuma, uyuşma ve unutma!

Nasıl bir dünyada yaşamak isterdin ego?

Kadın elinin değdiği ve sesinin duyulduğu bir dünyada yaşamak isterdim. Kadını olan bir dünyanın nasıl olduğunu hiçbirimiz bilemeyeceğiz. Kadını yok etmek, erkek insanlığının en büyük günahıdır ve bu diğer bütün günahlarının da temelidir. Irkçılık-milliyetçilik gibi hastalıklar da bu günahlardan mıdır?

Hiç kuşkusuz.

İnsanlar bunu anlamak için neden nesillerce geç kalır?

Çünkü ırkçılık-milliyetçilik ulus devlet tarafından kullanılır ve insanlarda çok derin katarsisler yaratır, bu nedenle uyanmak çok uzun zaman alır.

FRAGMANLAR: Cesaret bazen nesil atlayabiliyor.²⁶³

Sen hangi neslin devamısın ego?

Çocukken bir yaramazlık yaptığımda ve yaramazlığımın nedenini babama kendimce açıkladığımda, o tekrar tekrar “E, bunu neden yaptın?” diye sorup dururdu. O zamanlar babamın bu tekrar eden sorusuna pek bir anlam veremezdim. İnsan büyüdükçe, daha doğrusu sorumlu bir varlık olduğunu kavradıkça anlıyor... Ben babamın bir devamıyım ve onun sorusunu “iyi

²⁶² Dengê Jin: Kadın Sesi

²⁶³ Taylor, Tate, 2012, The Help/Duyguların Rengi

ama amaç neydi” şeklinde devam ettirdiğimi görüyorum. Hiçbir şey bana yeterince anlamlı gelmedi; işler-güçler, küçük sorular-cevaplar, savaşlar ve hatta barışlar bile. Ben “amaç neydi” sorusunun peşine düşmüş neslin devamıyım. Hayatımda bu arayıştan daha değerli olan başka hiçbir şeyim yok.

Kendilerine Müslüman diyenler neden değerli bir şeylerin devamı olamıyorlar?

SÖZLER: İnsanlar bir yerde ölüm oruçlarına yatıyorlarsa orada İslam yaşamıyor demektir!

Ben yeryüzünde Müslüman bir halk göremiyorum. Kâinatı, Sünnetullah'ı, hayatın amacını, özgürlüğü, adaleti, insan onur ve haysiyetini düşünmeyenlerin dini-ahlakı olmaz. Devlete, güce ve ırka tapmayı mizaçları haline getirenler değerli şeylerin devamı olamazlar.

*AYETLER: Andolsun ki, kalpleri olup düşünmeyen, gözleri olup görmeyen, kulakları olup dinlemeyen cinleri ve insanları cehennem için yarattık. Bunlar hayvan gibidirler; hatta daha da aşağıdırlar. İşte gafil olanlar böyleleridir.*²⁶⁴

Bu özelliklerinden dolayı mı sürekli savaşıyorlar?

Elbette. Bir başka deyişle; duygu çağı-kâinatı dalgası içindeler, bu nedenle akıllarını-bilişi kullanıp barış içinde yaşamaları zaman alacaktır.

*AYETLER: Allah yanında, yaratıkların en kötüsü, akıllarını kullanmayan sağır ve dilsizlerdir.*²⁶⁵

∞ mesrefa²⁶⁶ ∞

Ben normatif iktisadın adeta dondurulduğunu düşünüyorum. Bunu da adaleti ve menzili kaybetmemizin en önemli nedenlerinden birisi olarak görüyorum.

²⁶⁴ Araf, 179. Ayet

²⁶⁵ Enfal, 22. Ayet

²⁶⁶ Mesrefa: Maliyet

Bilim insanları normatif iktisadın varlığını kabul ediyorlar mı? Gördüğüm kadarıyla kabul ediyorlar... "Gazetelerde yazılarını okuyup, televizyonlarda izlediğiniz iktisatçıların hemen hemen hepsinin farklı görüşlere sahip olduklarına hepimiz şahit olmuşuzdur. Bu bir sosyal bilim ve politika aracı olarak iktisadın pozitif ve normatif özelliğinden kaynaklanmaktadır. Pozitif iktisat bir iktisadi olayın ne olduğu, normatif iktisat ise ne olması gerektiği ile ilgilidir. Pozitif iktisat mevcut durumu açıklayan iktisattır."²⁶⁷

Normatif iktisat neden donduruldu?

Çünkü egemenler de onların memuru olan akademisyenler de adaleti sevmeyiz. Oysa hem adalete hem de merhamete sarılmamız gerekirdi!

*FRAGMANLAR: Merhamet olmadan insan insan değildir.*²⁶⁸

Gelişmenin olmazsa olmazı nedir ego?

Bir menzili gözeticek şekilde kendini sınırlandırmadır. Çünkü sınırlandırma ve menzil olmazsa, gelişme dediğimiz şey bize sahip olmaya başlar ve kendimizi kaybederiz. Tabi bu sadece bireyler için değil toplumlar ve devletler için de geçerlidir.

SÖZLER: Haddini bilmeyen menzili göremez!

Ahlaklı bir toplum nasıl mümkün olabilir?

Adaletli şekilde sınırlandırılmış ve menzili olan bir ekonomik sistemle mümkün olabilir.

Özellikle neler sınırlandırılmalı?

Toprak gibi yaratamayacağımız şeyler sınırlandırılmalı. Çünkü onlar yatırım aracı olamayacak kadar değerli şeylerdir ve yatırım aracı haline getirildiklerinde de çok büyük eşitsizliklere neden olurlar...

Adam Smith dört aşamalı bir sosyal gelişme teorisi üzerinden toplumların evrimini açıklamaya çalışır ve üçüncü aşama olan "tarım-çiftçiler çağına" geçişle birlikte toprak mülkiyetinin

²⁶⁷ Editörler: Yılmaz Kılıçaslan, Ethem Esen, 2014, İktisada Giriş, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, s. 4

²⁶⁸ Mizoguchi, Kenji, 1954, Zalim Şanso

doğduğunu ve yoğun bir eşitsizlik ve bağımlılığın ortaya çıktığını kabul eder.²⁶⁹

Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan mortgage krizinde; "5 trilyon dolarlık emeklilik maaşı, gayrimenkul, emeklilik sigortası, birikim ve bono gözden kayboldu. 8 milyon insan işini kaybetti, 6 milyon ise evini kaybetti ve bu sadece Amerika'daki rakamlardı."²⁷⁰

İnsanlar toprak ve konut mülkiyetini sınırlandırmadan rahatsız olurlar mı?

SÖZLER: Nara'ya tapanlar inilti ehlinden olan insanları şeytan gibi görürler.

Hiçbir terbiye kolay değildir, rahatsızlık her türlü ahlakın öncülüdür ve bu dünya rahat edebileceğimiz bir yer olmaktan da çok uzaktır. Bunların farkında olarak; birbirimize, doğaya ve hayatın esas menziline en az rahatsızlığı verebileceğimiz bir sistemi düşünmeye çalışıyorum. Tabi benim gibi put kırıcıların hiçbir zaman rahat bırakılmayacağını da farkındayım.

SÖZLER: "Rahat yaşamak uğruna gerçeği mezara mı götüreyim? Halka gerçeği anlatmak uğruna ölümü mü göze alayım!" Turan Durusun

Senden önce de bu topraklarda insanları sınırlandırma teşebbüsleri oldu mu?

Oldu tabi fakat amaçlarımız birbirinden tamamen farklı. Mehmet Genç'e kulak verelim: Osmanlıda esnaflara %10'dan fazla kâr hakkı tanınmazdı. Toprak mülkiyeti verilmezdi, tasarruf hakkı sağlanırdı ve kişilere çok toprak da verilmezdi. Üç yıl mazeretsiz işlenmediğinde elinden alınırdı. Toprak miras olarak çocuğa geçerdi ama bölünmezdi. İnsanların ihtiyaçları karşılanmadan hiçbir şey ihraç edilmezdi. Üretim ihtiyaç fazlası olunca ihraç edilirdi. Vakıfların çokluğu ve insanlar arasındaki yardımlaşmadan dolayı dilencilik neredeyse yoktu.²⁷¹

Amaç neydi?

²⁶⁹ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 645

²⁷⁰ Mckay, Adam, 2015, Büyük Açık

²⁷¹ Genç, Mehmet, 2017, Osmanlı'da İktisat, Bu Ülke Programı, 24 TV, İstanbul, Youtube

Kârın, ihracatın sınırlandırılması, mülkiyetin olmaması, çok toprak verilmemesi ve anonim şirket yerine vakıflara izin verilmesi gibi şeyler Osmanlı ailesi dışında güçlü ailelerin ortaya çıkmasını önlemek içindi. Böylece toplumsal sınıflar, sınıf bilinci, birbirinden farklı kuvvetler ve şahsiyetler ortaya çıkmıyor, bunların yerine homojen reaya topluluklara devamlılık sağlanıyordu. Neticede; herkes küçük olsun ki toplamda her şey benim olsun ve böylece tek büyük ben olayım ahlakı her Doğu egemeninin ahlakıdır.

İnsanlar şu anda da çok kötü halde olduklarını göremiyorlar mı?

Bence görmeye başladılar ama bir çıkış yolu bulamıyorlar. Bir değişim-dönüşüm isteği, dip dalgası ve hatta üst dalgası var ama bu dalgaları bir menzile doğru götürecek herhangi bir teklif ya da form henüz yok.

Sen o teklif veya form musun?

Evet, Tevhidi Felsefe ya da Sın Medeniyet bir tekliftir...

İnsanlar şunu asla unutmamalılar: Geçim sıkıntısı ile can sıkıntısı arasına sıkışmış bir yaşamın maliyetini artık daha fazla taşıyamayız! O halde bu ölümcül iki nokta arasına sıkıştırılmış yaşayan ölümler kültürünü aşmak zorundayız. Bu da ancak ve ancak temel merkezli kültür-uygarlığı, menzil merkezli medeniyetle kuşatıp aşmakla mümkün olabilir. Tevhide sarıldıkça esas yuvamıza doğru gittiğimizi göreceğiz, hüznün ve neşe içindeki capcanlı bir hayata şahit olacağız ve her şeyi fiyatlandırdığımız geçmişini hatırlamak bile istemeyeceğiz.

∞ wêdetir²⁷² ∞

İnsan güce neden tapar?

Spinoza'ya göre insan arzu, Tanrı ise kudrettir. O halde insan kudrete yönelmiş bir arzudur ama unutmamak gerekir ki, o

²⁷² Wêdetir: Ötesinde

kudret huzundan yeryüzüne düşmüş bir arzudur. Henüz yeterince olgunlaşmadığı için de Tanrıya-Tanrısala yönelmesi gerekirken, dünyada güç olarak gördüğü şeylere yöneliyor ve bu da onu nesneleştiriyor.

Bir Tanrıya-Tanrısala yönelmezseniz neler olur?

Simmel'e kulak verelim: Ruhun merkezinde belirli bir şeyin bulunmaması, bizleri, hep yenilenen uyarıcılarda, duyumlarda, dışsal etkinliklerde doyum aramaya iter. Bu yüzden kendimizi hep bir istikrarsızlığın, çaresizliğin içinde kısıp kalmış buluruz: Metropolün kargaşası, seyahat düşkünlüğü, çılgın rekabet hırsı, bir beğeniye, stile, düşünceye ya da kişisel bir ilişkiye bağlı kalamama yönündeki tipik modern sadakatsizlik hepsi de sözünü ettiğimiz istikrarsızlığın, çaresizliğin tezahürleridir.²⁷³

Kapitalizm merkezi ve menzili olmayan bir sistemi mi?

Evet, üstelik bu öyle bir sistem ki insanlar ister istemez kabul etmek zorunda kaldılar. Çünkü katarsis içindeki insanın rızası zaten olmaz, bilinci yerinde değildir ve üstelik insanlara kapitalizm dışında herhangi bir alternatif de sunulmadı.

*AYETLER: Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya da dayansa, birbirinizin mallarını haksız yere yemeyin; -tabi ki (meşru) ticaret hariç- ve kendinize kıymayın; çünkü Allah sizin için bir rahmet kaynağıdır.*²⁷⁴

İnsanları ve doğayı sömürüp güçleri kendilerinde toplayanlar şu anda nasıl bir ruh hali içindeler?

O kadar çok korkuyorlar ki, korku hepsinin sahibi haline geldi.

Neden bu kadar çok korkuyorlar?

Gribbin'e kulak verelim: Daha çok büyüyenler daha kötü düşerler.²⁷⁵

²⁷³ Simmel, George, 2006, Modern Kültürde Çatışma, Çev.: Tanıl Bora, Nazile Kalaycı, Elçin Gen, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 23 (Georg Simmel, The Philosophy of Money (Londra/Boson: Routledge, 1978)

s. 484.)

²⁷⁴ Nisa, 29. Ayet

²⁷⁵ Gribbin, John, 2012, Çoklu Evrenler, Kuantum Fiziğinin Evrenleri (Çev.: Emin Karabal), Alfa Bilim Yayınları, İstanbul, s. 65

Egemenler, yıkılma günlerinin yaklaştığını ve bunun büyüklükleriyle doğru orantılı olacağını farkındalar. Oysa Kâinatın yasalarına uysalardı, hadlerini aşmasalardı bu korku ve yıkım olmayacaktı.

Üretici güçlere nasıl yaklaşılması gerektiğini düşünüyorsun?

Öncelikle üretici güçlerin neler olduğuna bir bakalım:

1. Üretim araçları: Hem doğal kaynaklar hem de makinalar vb.
2. İnsan emeği ve gücü.
3. Beceri, deneyim, bilim ve teknik birikimler.²⁷⁶

Bu güçlerin çok az sayıda insanın ve-veya devletin elinde toplanmaması için Akapitalizm ve Ademokrasi ikame edilmelidir diye düşünüyorum.

Akapitalizm ile kapitalizm arasındaki temel farkları işleyişleri üzerinden nasıl açıklayabilirsin?

Adam Smith, kapitalist ekonominin işleyişini ücret, rant ve kâr ile toprak sahipleri sınıfı, sermaye sahipleri sınıfı ve işçi sınıfı üzerinden açıklar.²⁷⁷

Ben ise Akapitalizm'in işleyişini insanların ürettikleri toplam değerler, dağıtık şekilde yaratılan gerçek para, normal dağılım, altı sınıflı-şahsiyetli toplum, Tevhit menzili ve üç meclisli Ademokrasi üzerinden açıklayabilirim.

Sen Batı'nın mı Doğu'nun mu devamısın?

Batı sadece kendi içinde de olsa en azından "iyi olan kazansın" diyebilmiştir. Doğu ise "iyi olan değil, bizden olan kazansın" der. Evet, buradan baktığımda Batı'nın devamıym diyebilirim ama kazanmanın ve kaybetmenin ötesine geçtiğimi de biliyorum. Akapitalizm'in bir metakapitalizm, Ademokrasi'nin de bir metademokrasi olduğunu ve bu anlamda Batı'nın sadece devamı değil ötesi olduğumu da belirtmek istiyorum.

²⁷⁶ Jalée, Pierre, 1995, Kapitalizm Nasıl İşler, Çev.: Süreyya Ersoy, Belge Yayınları, İstanbul, s. 8

²⁷⁷ Selik, Mehmet, 1988, 100 Soruda İktisadi Doktrinler Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul, s. 189

∞ guhartina nîrxê²⁷⁸ ∞

Güç neden belli ellerde toplanıyor?

Bunun en önemli nedeni; devlet teorileri ve pratiklerinin güç temerküz merkezli olmasından kaynaklanıyor, yani mevcut durum devletin ontolojik, epistemolojik ve pratik yapısıyla ilgili. Özellikle de paranın devlet merkezli olacak şekilde belli ailelerin bankaları üzerinden yaratılması güç temerküzünün en önemli nedenidir.

Güç temerküzü ilk olarak nasıl ya da ne zaman başladı?

İnsanın yerleşik hayata geçmesiyle birlikte başladı diyebilirim. Artı ürün, artı değer, değişim değeri, bilgi-patent hakkı ve kısmi rezerv sistemi gibi olgularla sürekli katlanarak arttı.

Sistemin bu adaletsiz durumu kendiliğinden değiştirme imkânı yok mu?

Bill McKibben'e kulak verelim: Mevcut sistemin araçlarına bırakılması halinde sistemin kendiliğinden değişiklik yapması imkânsızdır.²⁷⁹

Ne düşünüyorsunuz?

Mevcut sistemin bir aklı, iradesi, omurgası, ilkesi, adaleti ve menzili yoktur. Bu nedenle de Akapitalizm-Ademokrasi gibi ekonomi-politik bir devrimi yapmak zorunda olduğumuzu düşünüyorum.

Değişim neden bir devrim şeklinde olmak zorunda?

Çünkü karşımızda fazlasıyla güç biriktirmiş irrasyonel aileler ve devletler var. Diğer taraftan neredeyse her insanın yıkıcı bağımlılıkları var ve doğa düzeni bozulduğu için de çok az zamanımız kaldı.

Devrim kanlı mı olacak?

Asla!... Devrim merkezi ya da yarı merkezi değil daha çok dağınık şekilde olacak. Bu nedenle adeta kendiliğinden gerçekleşeceği için kansız olacak.

²⁷⁸ Guhartina Nîrxê: Değer Değişimi

²⁷⁹ Hessel, Stéphane., Morin, Edgar, 2012, Umut Yolu, Çev.: İsmail Yerguz, Say Yayınları, İstanbul, s. 11

Devrimin meşruluğu hakkında ne düşünüyorsun?

Bu türden-dağıtık devrimler hem olan hem de olması gereken bakımından en meşru değişimlerdir.

*FRAGMANLAR: Başın ve ellerin arabulucusu kalp olmalıdır.*²⁸⁰

“Serbest” piyasanın sonunu mu getireceksin?

Hayır, piyasayı gerçekten serbest hale getireceğim ama bunu yaparken de piyasayı kuşatan ve aşan bir hayatı önceleyeceğim.

Neden piyasanın serbest olmadığını düşünüyorsun?

Çünkü daha en başından paranın yaratılması serbest değil, yani devlet ve ortağı olan ailelerin bankaları-şirketleri üzerinden para yaratılıyor. Bütün değerli kâğıtlar, ruhsatlar ve akreditasyonlar bu egemenlerin kontrolünde.

Amacın nedir ego?

Artık şu salt ekonomi-politik varlığa dönüşmüş “aşağı seviyeli” insanı geride bırakmamız gerektiğini düşünüyorum. Yuvamıza doğru yol aldığımıza herkesin bir an önce şahit olmasını istiyorum.

*AYETLER: “Açın gözünüzü! Tepenizde yedi kat gök yarattık ve Biz yarattığımızdan habersiz değiliz. Gökten ölçü ile su indiriyoruz ve yerde durmasını sağlıyoruz. Oysa Biz onu giderme gücüne de sahibiz.”*²⁸¹

∞ bingeh²⁸² ∞

Akapitalist sistemin yapısı-temeli simetrik mi yoksa asimetrik mi?

Her ikisi de ama daha çok simetrik bir yapıya sahip diyebilirim.

Neden?

²⁸⁰ Lang, Fritz, 1927, Metropolis

²⁸¹ Mü'minun, 17-18. Ayetler

²⁸² Bingeh- Bingehîn: Temel

Çünkü sistemi düşünürken kâinatı da örnek aldım ve onda daha çok simetrik bir yapı gördüm.

Bilim de seninle aynı fikirde mi?

Elbette, M. Suat Çakmak'a kulak verelim: Gerek doğada gerekse doğanın bir nevi kopyası insan yapısı nesnelerin pek çoğunun şekillerinde tam bir geometrik simetri ve denge hakimdir. Suda hareket eden bir teknenin bir tarafı başka şekil ve ölçüde diğer tarafı başka düşünülemez, bir balıkta da böyle bir asimetri düşünülemez. Doğadaki bitkiler dünyasında olsun hayvanlar dünyasında olsun, canlı varlıkların büyük bölümü geometrik simetriktr.²⁸³

Sistem içinde Fibonacci sayılarını-oranlarını neden kullandın?

Norman Gowar'a kulak verelim: Belirli bir sayının, birbirinden bağımsız olarak hem matematik hem de estetik bilimlerini ilgilendiren bir çekiciliği olması, insanı çileden çıkaracak derecede ilginç bir husustur. Üstelik, altın oran, insanların tasarımından kaynaklanmaksızın Doğa'da da ortaya çıkmaktadır.²⁸⁴

Şimdi de Dunlap'a kulak verelim: Altın oran ve Fibonacci sayılarının, bitkilerin büyümeleri ve bazı belli katıların kristalografik yapılarından veri tabanlarında arama yapmak için yazılan bilgisayar algoritmalarının geliştirilmesine kadar çok geniş uygulama alanları vardır.²⁸⁵

Hem kâinatta hem de insan tasarımlarında mükemmelliği, güzelliği temsil eden ve birçok alanda uygulanan sayıları-oranları ekonomide kullanmamak doğru olmazdı.

Sistemi Müslümanlar hayata geçirebilirler mi?

Hakların güvence altına alınmadığı ve güçler ayrılığının belirlenmediği bir toplumun anayasası yoktur.²⁸⁶ Müslümanlar yasaçı topluluklardır, bu nedenle hukuki anlamda bir anayasaları

²⁸³ Çakmak, M. Suat, 2011, Evrenin Geometrik Şifresi, Altın Oran Kaos Fraktal Simetri, Grifin Yayınları, İstanbul, s. 100

²⁸⁴ Bergil, Mehmet Suat, 2009, Doğada Bilimde Sanatta Altın Oran, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s.11

²⁸⁵ Dunlap, Richard A., 2011, Altın Oran ve Fibonacci Sayıları, Çev.: Bekir Aktaş, TÜ-BİTAK Yayınları, Ankara, Önsöz

²⁸⁶ 1789, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi, On Altıncı Madde.

yoktur. Hukukun-anayasanın olmadığı bir yerde de değerli olan hiçbir şey hayata geçirilemez.

∞ madonna²⁸⁷ ∞

Madonna'yı ve neslini nasıl görüyorsun ego?

Ben onları peygamberane bir yolda yaşayan insanlar olarak görüyorum.

Neden?

Çünkü eril, beyaz, Protestan-dinci, ırkçı, güce ve devlete tapan kültürün bir çeşit asimetrisi olduklarını düşünüyorum.

Amaçlarına ulaşabildiler mi?

Trump gibi birisi başkan olduysa amaçlarına "şimdilik" pek ulaşılabildiklerini söyleyemem.

Sence bugüne kadar amaçlarına neden ulaşamadılar?

Bütün peygamberler hangi nedenlerden dolayı amaçlarına ulaşamadılarsa Madonna ve nesli de o nedenlerden dolayı amaçlarına ulaşamadılar... İnsanlar çoğunluktan yana olmayı her zaman daha güvenli bulurlar, hakkı, adaleti ve hakikati dert edinmezler, sevgiye ve aşka sarılmazlar, kendilerinden farklı olanlarla birlikte yaşamayı kolay kolay başaramazlar.

Madonna ve neslinin de eksiği yok mu?

Elbette var, onlar şimdiye kadar birçok şeyi ya yıktılar ya da değiştirdiler ama yerlerine ne koyacaklarını tam olarak bilemediler.

Bu duruma rağmen yaptıklarını meşru görüyor musun?

Evet, meşru görüyorum.

Neden?

²⁸⁷ Madonna: Sanatçı Şahsiyet

Çünkü bir evin içinde yangın çıkmışsa öncelikle hayatta kalmaya sonra da yangını söndürmeye çalışsınız. O durumdayken yangından sonra nasıl yaşayacağınızı, nasıl bir ev yapacağınızı ve ne tür eşyalar alacağınızı düşünmezsiniz. Madonna ve nesli, varlık-varoluş düşmanı olan yakıcı bir kültürü söndürmeye çalışıyorlar ve bu nedenle yaptıkları meşrudur.

Madonna ve nesli hakkında daha önce de bu düşüncelere sahip miydin?

Hayır, ne yazık ki sahip değildim!

Neden?

Çünkü daha önceleri neredeyse her Doğu insanı gibi ben de duygu çağı dalgası içindeydim. Durum böyle olunca da bir şeyi hakkıyla görmek mümkün olmuyordu tabi.

Duygu çağı dalgasındaki insan, L. Trier'in bir filmini izlerken mastürbasyon yapmak isteyebilir ama biliş veya ilke-Tab çağı dalgasındaki insan aynı filmi izlerken bazen hüzne, bazen umutsuzluğa, bazen de şahit olduğu hiçlikten-boşluktan-kötülükten dolayı dehşete kapılabilir. Özetlemem gerekirse; hangi çağ dalgası içindeysen algıladıklarımız ve hissettiklerimiz de o dalgaya uygun olacak şekilde vücut buluyor.

O halde Müslümanların Batı'yı hakkıyla okumaları şu anda mümkün değil mi?

Elbette değil, çünkü duygu çağı dalgası içindeki insanların biliş çağı dalgasındakileri kavramaları mümkün olmaz. Batılılar bizi okuyabilirler, isimlendirebilirler ama bizim onları okumamız ve isimlendirmemiz mümkün değildir. Zaten bu gelişmiş durumlarını bir türlü kavrayamadığımız için onları küfür içinde olmakla suçluyoruz ya da kendi kendimizi hak etmediğimiz bir aşağılık kompleksi içinde olmakla suçluyoruz.

İyi ama sen de bir Doğulu sayılırsın, bu durumda nasıl oluyor da Batı'yı kavrayabiliyorsun?

Duygu çağı dalgasının dışına çıkabilen herkes Batı'yı kavrayabilir-okuyabilir. Ben de o kişilerden biriyim, daha önce de defalarca söylediğim gibi kendimi olumlu saptamalardan birisi olarak görüyorum.

Neden sen dikey ve yatay eksenlere ulaşacak çapta düşünebildin de diğer olumlu sapmalar düşünemediler?

Özellikle birinci dalgada-ben ve tarihte bunu anlamaya çalıştım ve düşünmenin bir nasip kısmet tarafı olduğunu da gördüm.

SÖZLER: Fotoğraflarda neden hep insanların ortasındayım?

Düşünen şahsiyetlerin varlığını nasip kısmetin ötesine taşımamanın bir yolu yordamı yok mu?

İnsan büyük oranda maruz kaldıklarının bir eseridir. Bu nedenle de bir insanın maruz kaldığı şeyler ne kadar adalet üzereyse ne kadar varlığa ve varoluşa büyük imkânlar sağlıyorsa o derece iyi düşünür olma imkânı var demektir. Diğer taraftan maruz kaldığı şey bir cehennem de olabilir. Bu durumda da eğer bilincini “bir şekilde” koruyabilirse iyi düşünür olabilir.

İnsan-insanlık bundan sonra ne yapmalı?

Yapıp ettiği her şeye çok dikkat etmeli. Çünkü bir jîyanus içindeyiz, bu nedenle de yaptığımız her şey daha çok canlanmak, yayılmak ve bilinçli hale gelmek ister. İnsan eğer kötülüğe düşmek-dönüşmek istemiyorsa, yapıp ettiği her şeyi dikey ve yatay eksenlere bağlamalıdır. Bunu da hem bireysel hem toplumsal hem de küresel düzeyde yapmalıdır.

Ne demek istiyorsun?

Örneğin; ulus devleti, kapitalizmi, liberal demokrasiyi, sosyalizmi, modern para teorisini, kısmi rezerv sistemini dikey ve yatay eksenlere bağlamazsak, bu saydığım şeyler canlanır, bilinçlenir, yayılır ve hepimizin sahibi olmaya başlar. Böylece kolektif bir kölelik sistemi kaçınılmaz hale gelir.

Bu dediklerin zaten gerçekleşmedi mi?

Evet, ne yazık ki gerçekleşti!

Peki, neden gerçekleşmiş bir örneği verdin?

Çünkü insanları canlandırmak için elimden gelen her şeyi yapmak zorundayım. Bu söylediğim şeyler yaşanmamışken bir düşünür ya da peygamber bizi uyardıysa ne yazık ki değişen bir şey olmazdı, çünkü dikkate almaz ve rahatımızı bozmazdık. Ve şimdi bütün insanları uyarıyorum: Biz bir jîyanus içindeyiz, dikey ve yatay eksenlere sarılarak yola devam etmeliyiz, içinde

bulunduğumuz çağ dalgalarına demir atmaya devam edersek yaşayan ölümlere dönüşeceğiz! Bana inanmıyorsanız, şimdiye dek yaşadıklarımızın bizi ve doğayı ne hale getirdiğine bakın! İnsanlar içinde bulundukları köleci ekonomi-politik sistemi nasıl aşabilirler?

Özgürlüğü en değerli şey haline getirerek!

Nasıl?

Özgürlüğü en değerli şey haline getirdiğinizde, insanlar ona ulaşmak ve ulaştıktan sonra da onu kaybetmemek için yaşarlar. Böyle bir yaşamın yolu ise dünyaya tapmayı ortadan kaldırmaktan geçer. Ben Akapitalizm'i ve Ademokrasi'yi bu amaçla düşündüm. Bu ve benzeri düşüncelere hayat verdiğimiz oranda da köleci ekonomi-politik aşılacaktır.

Dünyanın neye ihtiyacı var ego?

Teklifi ve menzili olan Madonnalara ihtiyacı var.

∞ hebûnên²⁸⁸ ∞

Varlık hakkındaki düşüncelerin değişti mi?

Evet değişti; ben artık altı değil sekiz varlık türü olduğunu düşünüyorum.

Bunları neden ontoloji ya da epistemoloji dalgasında değil de ekonomi dalgası içinde düşündün?

SÖZLER: İnsan düştüğü yerden kalkarmış!

Varlık ve varoluş bir bütündür, bu nedenle ekonominin de ontolojik ve epistemolojik yönleri olduğu açıktır. Hem varlık hakkında düşünmek için illaki ontoloji ya da epistemoloji dalgası içinde olmak gerekmez.

Bu durum anlaşılmanı zorlaştırmaz mı?

²⁸⁸ Hebûnên: Varlıklar-Varoluşlar

Biraz zorlaştırır ama beni anlamaya çalışan insanın özne olması ve temel merkezlilikten çıkıp menzil merkezliliği en azından hissetmeye başlaması için bunu yapmak zorundayım. Neticede bilinç zorlanmadan daha kemal bir noktaya çıkamaz.

Felsefeyi anlamaya çalışanların neleri göz önünde bulundurmaları gerekir?

Tevhidi Felsefe simetrik ve asimetrik ilişkiler açısından oluşur. Yazarken, bir şeyler okurken-izlerken-seyrederken ya da kendimle genelde sesli konuşurken düşünürüm. Fazla düşünmeden içimden geldiği gibi yazarım. Girişi, gelişmesi, sonucu, kategorileri ve hiyerarşisi geleneksel-klasik şekilde izlenebilecek bir felsefem yok. İşte, felsefeyi anlamaya çalışanların bütün bunları göz önünde bulundurmaları gerekir.

Varlık türlerini nasıl sınıflandırıyorsun ego?

Şu şekilde sınıflandırıyorum:

X. Duyum Altı Varlıkları: Tanrının “Ol” dediği ilk hallerdir, tarih dışıdır, yani zamansal varlıklardır. Bir kuluçka durumudur veya çeşitli tarihsel jüyanus kâinatlarına gönderilmeden önceki hallerdir.

1. Duyum Varlıkları: Tarih sahnesine çıkan ilk varlıklardır.
2. Duygu Varlıkları: Bir nefse sahip olduğunu fark eden varlıklardır.
3. Biliş Varlıkları: Bir akla sahip olduğunu fark eden varlıklardır.
4. İlke-Tab Varlıkları: Aklın üstüne çıkması gerektiğini fark eden varlıklardır.
5. Sezgi Varlıkları: Tarih dışı alana ait olduğunu fark eden varlıklardır.
6. Tevhit Varlıkları: Tarih sahnesinden çıkmak üzere olan varlıklardır.

Y. Tevhit Üstü Varlıkları: Çeşitli jüyanuslardan esas yuvasına değişmiş ve başkalaşmış olarak dönmüş varlık halleridir, tarih dışıdır yani zamansal varlıklardır.

*AYETLER: Andolsun ki gökleri ve yeri yaratmak, insanları yaratmaktan daha büyük bir iştir. Fakat insanların çoğu bunu bilmezler.*²⁸⁹

İnsan şu anda neden bir anlam krizi yaşıyor?

Bunun nedeni, demir atılan çağ-kâinat dalgalarının artık tüke-tilmiş olmasından kaynaklanıyor. Binlerce yıl duygu, binlerce yıl da biliş çağı-kâinatı dalgasına demir attıkları için, esasında bir yolculuk olan hayatı dondurdular ve böyle olunca da anlam çöktü.

Anlam krizini nasıl aşabilirler?

İçine düştükleri bu krizle hesaplaşır ve tevhit menziline doğru yola devam ederlerse aşabilirler.

Anlamın, tutkunun, arzusun, canlılığın ve de bilincin sürekli olarak korunup daha kemal hale getirilebilmeleri için biraz önce saydığın varlık hallerinin-türlerinin teker teker aşılması mı gerekiyor?

Evet kesinlikle!

Bu aynı zamanda fiziğe-kâinata bakışın da devrimsel bir şekilde değişmesini gerektirmez mi?

Evet, gerektirir, başka türlü yola devam etmemiz zaten mümkün değil!

İnsanların bu devrime hazır olduğunu düşünüyor musun?

Şimdilik değil ama Feynman gibi olurlarsa hazır olurlar. Şimdi ona kulak verelim: "... evrimsel soruların olmadığı tek alan fiziktir. Yasalar işte bunlardır diyoruz. Bugünün yasaları bunlardır. Nasıl bu hale geldiler? Bunu düşünmeyiz bile. Her zaman böyle olduğunu düşünürüz, hep yasalar vardı. Evreni de bu şekilde açıklamaya çalışırız. Bu yasaların her zaman aynı olması ve tarihsel, evrimsel bir sorun olduğu ortaya çıkabilir."²⁹⁰

Esas menzile odaklanıp yola devam etmeniz için ilk önce ne yapılmalı ego?

²⁸⁹ Mümin, 57. Ayet

²⁹⁰ Feynman, Richard, 1973, "Dünyayı Başka Bir Açıdan Ele Al" Söyleşisinden, Çev.: Ümid Gurbanov, Youtube

Başta ekonomi-politik olanlar olmak üzere bizi gerileyen bütün krizler geride bırakılmalı. Çünkü bu krizlere son vermediğimiz sürece, insanlar hayatın esasının bu krizlerle baş etmek olduğu duygusuna kapılıp sürekli mal-mülk biriktirecek ve böylece çağ-kâinat dalgalarına demir atmaya devam edecekler. Bilin-
cin, salt biyolojik düzeyde hayatta kalma isteğimizi aşamayan bir tür içgüdü seviyesine düşürülmesine artık daha fazla katla-
namayız. Bu düşük bilinçle menzile odaklanıp yol almamız mümkün değil.

Peki, Sön Medeniyet'te krizler olmaz mı?

Hayır olmaz. Çünkü esasında kriz dediğimiz şey; dikey ve ya-
tay eksenlerin olmamasının, çağ dalgalarına demir atılmasının, gücün belli ellerde toplanmasının, haksız kazançlar elde edil-
mesinin, merkezi, sınırsız ve karşılığı olmayan paralar basılma-
sının bir sonucudur. Sön Medeniyet ise kâinattaki dikey ve ya-
tay eksenlerin tevhidini, oranları, olasılıkları, simetrikleri ve asi-
metrikleri temel aldığı için bu kriz kültürünün oluşmasına izin
vermez.

*FRAGMANLAR: Bankalar çok büyük olurlarsa kurtarılacaklarını bi-
lirler.*²⁹¹

Konumuza geri dönelim ego, fiziğe bakış devrimsel bir şekilde
değişirse ne olur?

İki durum düşünün... Birinci durumda kedi dostunuzun yata-
ğınızın altındaki boşlukta bir şeylerle oynadığını hayal edin.
İkinci durumda ise yatağınızın üzerine çıkıp oynadığını hayal
edin. Altta oynarken kafası, sırtı ya da patileri yatağınıza her
değdiğinde bunu çok az hissedersiniz ama yatağın üstünde oy-
namaya başladığında yaptığı hareketler sizi çok daha fazla et-
kileyecektir.

Bunu neden anlattın ego?

Duyum, duygu ve biliş çağ-kâinat dalgaları boyunca temel
merkezli bir hareket içinde olduğumuz için adeta bir yatağın
altında gibiydik. Yola devam edebilirsek, bundan sonraki çağ-
kâinat dalgalarında yatağın üzerine çıkmış gibi olacağız, yani

²⁹¹ Ferguson, Charles, 2010, Inside Job

menzil merkezli bir hareket içine gireceğiz. Bundan sonraki etkimiz artık dünyayı, yakın çevresini aşacak ve farklı kâinat dalgaları arasında hissedilmeye başlayacak. Tersine mühendislik, yapay zekâ, karanlık madde ve karanlık enerji gibi fenomenleri bir eşgüdüm içinde işe koştüğümüzda uzay-zamanda büyük dönüşümler yaşayacağız. Tabi bunların salt bilim ve teknoloji temelli olamayacağını, tevhidi menzili de içeren bir yaklaşımla olabileceğini bilmemiz gerekir. En azından iyi bir şekilde yola devam etmemiz buna bağlıdır diyebilirim. Unutmayalım ki; dikey ve yatay eksenleri dikkate almayan her hareketimiz çok kötü şekillerde dönüşmemize neden olacaktır.

İçinde bulunduğunuzun dışında başka bir jîyanus daha var mı ego?

Tanrı dışında her şey çoktur...

- A. Bir dünya-kâinat bir de ahiret-kâinat “hayatları-yaşamları” vardır. Dünyadakilere “Tarihsel Jîyanus”, ahirettekilere ise “Zamansal Jîyanus” diyorum.
- B. Sınırsız sayıda “evren” yoktur. Tarihsel 6 ve zamansal 6 olmak üzere toplam “12 Jîyanus Kâinat Dalgası” vardır.
- C. Jîyanus Kâinat Dalgalarının içinde 36’sı tarihsel ve 36’sı zamansal olmak üzere toplam “72 Jîyanus (Çağ) Dalgası” vardır.
- D. İnsan türü olarak içinde bulunduğumuz tarih “6 Jîyanus Çağ Dalgasından” oluşur.
- E. İnsan türü olarak tarihsel varoluşumuz “Biliş Kâinat Dalgası” içinde gerçekleşir.
- F. Her şey varlık âleminde olduğu için Tevhit halindedir. Örneğin; biz sadece biliş kâinat dalgasının biliş çağ dalgasında değiliz, aynı zamanda “tarihsel alandaki” bütün kâinat ve çağ dalgalarıyla da ilişkisi olan varlıklarız. Bu nedenle de “çağ-kâinat dalgası” dediğimde bir çelişkiye düştüğüm sanılmasın!

Bunları bir tablo haline getirebilir misin ego?

Ontolojik Jıvanus Dalgaları	Tarihşel Jıvanus						Zamansal Jıvanus					
Jıvanus x2												
Jıvanus Kâinat Dalgaları x2	Duyum Kâinat Dalgası	Duygu Kâinat Dalgası	Biliş Kâinat Dalgası	İlke- Tab Kâinat Dalgası	Sezgi Kâinat Dalgası	Tevhit Kâinat Dalgası	Duyum Kâinat Dalgası	Duygu Kâinat Dalgası	Biliş Kâinat Dalgası	İlke- Tab Kâinat Dalgası	Sezgi Kâinat Dalgası	Tevhit Kâinat Dalgası
	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası	Tevhit Çağ Dalgası
	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası	Sezgi Çağ Dalgası
	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası
	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası
Jıvanus (Çağ) Dalgaları x2	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası	İlke-Tab Dalgası
	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası	Biliş Çağ Dalgası
	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası	Dalgası
	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası	Duygu Çağ Dalgası
	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası	Duyum Çağ Dalgası

x2 ne demek?

Her dalga ikili bir yapıdan oluşur. Birinde tevhit üzere olan hayatlar diğesinde ise tevhitte savaşıan-savaşmış yaşamlar vardır. Tarihsel jıyanus içinde bunlar görece iç içe yaşarlar fakat zamansal jıyanus içindeyken birbirlerinden tamamen ayrılırlar. Tarihsel ve zamansal jıyanusların dışında ne var ego?

Tanrı.

Neden?

Çünkü jıyanuslar seyreden ve seyredildiklerini bilen varlıklardır. Onları seyreden varlık olsa olsa Tanrı olabilir.

Zamansal jıyanus'taki dalgalarda neden çağ yok?

Çünkü buradaki varlıkların "çoğu" artık oldukları gibi kalırlar, olmaları gereken başka bir halleri yoktur. Tarihsel dalgalardan buraya gelirler; iyiseler iyi, kötüseler de kötü olarak kalırlar. Bu durum, iki jıyanus arasındaki ölçünün-adaletin bir gereğidir ama Tanrının merhameti her şeyi değiştirebilir.

Tarihsel jıyanus dalgalarının hepsi Tevhit çağ dalgalarına geldiğinde ne olur?

Bu aşamadan sonra tarihsel olan bütün varlıklar zamansal varlıklar haline gelirler. Daha teknik-bilimsel bir dille söylemem gerekirse; bir simetri kırılması yaşanır. Kırılmadan sonra başka bir tarihsel jıyanus varlığa gelir ve bu devinim sürekli tekrar eder. Çünkü dikey eksenin tevhit, anaçlık ve bilinç özellikleri gereği varoluş devam eder.

SÖZLER: Bir okyanusun içi gibi... Bir kalbin atışları gibi... Bir çift gözün açılıp kapanması gibi... Her şey aşk içinde gelir gider... Her şey döner durur... Her şey değişir ve dönüşür!

Simetri kırılmasından-kıyametten önce ölen insanlar zamansal jıyanus'a mı geçerler?

Hayır, sanmıyorum, çünkü simetri kırılması olmadan oraya geçmek mümkün değildir. Kırılma bireysel düzeylerde olmaz, sadece ve sadece jıyanuslararası ölçekte olabilir. Yani yeterli değişim ve dönüşüm olmadan zamansal jıyanusa geçmek mümkün değildir.

Peki, ölen insanlar nereye gidiyorlar?

Sadece insanlar değil, ölümü tadan bütün varlıklar bekliyorlar!

Nerede?

Tevhit çağı dalgasında bekliyorlar ama j̇ıyanuslararası simetri kırılması gerçekleştiği anda bütün varlıklar tevhit kâinat dalgasında toplanmış olacaklar.

Beklediklerinin farkındalar mı?

Hayır, farkında değiller, onlar derin bir uykuda gibiler. Farkında olmaları için simetrinin kırılması ve tekrar bir beden içine girmeleri gerekir.

Ölüm nedir ego?

Ölüm, bireysel düzeyde yaşanan küçük simetri kırılmasıdır. Fakat sanıldığı gibi boyutlar ya da dalgalar arası bir değişim-dönüşüm değildir.

J̇ıyanuslararası kırılma ne zaman olabilir?

Bunu nicelik olarak bilmek mümkün değildir ama nitelik olarak bilmek mümkün olabilir. Kırılma ancak ve ancak, tarihsel j̇ıyanus “küresi” içindeki bütün dalgalar tevhit çağ dalgalarına ulaştığı zaman olabilir.

Neden?

Tanrının ya da kâinata ki bilincin adaleti gereği bu olmak zorunda. Sünnetullah gereği her varlık, en kemal seviyeye ulaşması için yaratılır, yani varlığın içindeki töz, en mükemmel noktaya ulaşmadan simetrinin kırılması mümkün değildir.

İyi ama neden?

Babamın sesini duydum sanki... Varlık, en kemal seviyeye çıkmak için hareket eder, buradaki en nihai amaç yuvaya geri dönmektir, yani zamansal j̇ıyanus küresine dönmektir. Yuvaya dönmeyi hak etmediğimiz sürece kapı kapalı olacaktır, yani simetri kırılmayacaktır.

Tevhidi Felsefede bir son noktaya geldiğini düşünüyor musun?

Evet, düşünüyorum ama bu bildiğimiz anlamda bir son değil, her zaman yolda olan bir Son.

2015 senesinin 16 Nisan gününde, o fizik-matematik teoriye baktığında böyle bir Son ulaşabileceğini tahmin edebilir miydin?

Hayır edemezdim.

Neden?

Çünkü o zaman durmanın ve düşünmenin nasıl bir şey olduğunu bilmiyordum.

Durmayı ve düşünmeyi tanımlayabilir misin ego?

Tanımlayabilirim ama bunu yapmak istemiyorum.

Neden?

Çünkü hiçbir tanım, tanımlanan şeyin hayatı-kendisi kadar muhteşem ve gerçek olamaz. Bu muhteşem ve gerçek olan şeyi tanımlamak istemiyorum. Ben onu yaşadım, başkalarının da bu yaşamıma şahit olmasını dilerim ve daha da önemlisi, bütün insanların durmanın ve düşünmenin ne demek olduğunu yaşayarak anlamasını isterim.

Tarihsel ve zamansal jıyanus kürelerinin tevhidinden oluşan O varlığı da tanımlamayacak mısın?

Hayır, tanımlamayacağım ve benden sonraki düşünürlerin de bu konuda hassas davranmalarını isteyeceğim. Dilerim bu vasiyetime saygı duyarlar ve Ona bir isim vermezler!

Neden isim vermek istemiyorsun?

İnsanın öncelikli ödevi isim vermek değildir, hayatın hakkını vermektir, yaşamaktır, olmaya çalışmaktır. Nasip olur da tevhit çağı-kâinatı dalgasına ulaşırsam belki o zaman isim verebilirim ama şu anda isim vermeme istediğin şeye çok uzağım hayy, utaniyorum...

SÖZLER: Yeterince yaşamayanın yeterli sözü yoktur ve yeterli sözü olmayanın da ad verme hakkı yoktur!

İyi ama şimdiye kadar yeterince yaşamadığın birçok şeye isim verdin!

Evet, biliyorum ama başka türlü düşünmem mümkün değildi, ki jıyanus'u sınır-had bildim, bu isimden sonra hep durmaya çalıştım ve artık bu noktada durabilirim diye düşünüyorum.

SÖZLER: Belki de dilin bittiği, o her şeyin her şey olmaya başladığı yere varmışsındır ego!

Had mi ego?

Evet had... İnsanın kendisine bazı sınırlar koyması gerekir. Her yeri ve her şeyi işgal edip kendi mülkü haline getirmenin bir izdüşümü olan her şeye isim verme alışkanlığımızı sınırlamak

zorundayız. Ben otokton, eril ve dişil bir bilincim, haddimi bilirim ve burada durmak istiyorum!

Tarihsel ve zamansal jîyanuslardan oluşan bir varlığa isim vermemen sence akılcı bir davranış mı?

Temel merkezli bakılırsa evet akılcı değil ama ben menzil merkezli bir bilinci temsil ediyorum.

Bu durum felsefeyi zaafa uğratmaz mı?

Sanmıyorum, çünkü felsefemin yeterince kurucu kavrama ve sözcüğe sahip olduğunu düşünüyorum. Başından beri amacımın özne olmak ve insanları da özne yapmak olduğunu defalarca söyledim. Yapabileceğimiz her şeyi yapmaya çalışmak bizi her zaman özne yapmaz, bazen yapabileceklerimizden sakınmak daha değerli olabilir. Ben şu anda sakınmayı tercih ediyorum ve bu bana zarar verecekse de başım gözüm üstüne.

Ne dilersen ego?

SÖZLER: “Yıldızların aydınlattığı ırmağın öte yakasından geldik, döneceğiz avuçlarımızdan daha küçük bir tekneyle.” Ursula K. Le Guin

Yeterince iyi olarak hep birlikte tevhit menziline şahit olmayı dilerim!

Âmin!

... dalgalararasıca ...

Yakındı Melekler
İsyân etti Şeytan
İndi tarihe
Gök zamandan karar
Ve kuruldu dalgalar

Önceleri sadece topraktılar
Kan, deri, kemik oldular
Duydular, gördüler ve konuştuılar
Enfüste ve afakta
Düşman oldular

Eskilerin tarlası sürüldü
Ekildi şirkin kültürü

Klanlar
Aşiretler
Kavimler
Uluslar
İlan ettiler sırayla
Sonlu tarih kültünü

Tanrı yaptılar bilişi
Saltanatı altında şeytanın
Sünnetullah'la savaşılır sandılar
İstilas kahr ederken geçmişin
Dalga dalga yenildiler
Zafere az kaldı sandılar
Sağlam göründü temel
Hükmi sürerken gafletin

Demir atıp dondular
Yaşayan ölümler mutluluğunda
Kaynadı inilti garkı
Yeniden doğdu Prometheus
Düşünmeye koyuldu
Kavuştu hayy ve ego
"Yola devam" dedi
Şahsiyetler ırmağı
Ve Tevhit soyu

Özgür olmayı unuttu
Dünyaya düşen halife
Gördü haddini
Şahit oldu ezeli ve ebedi rahme
Jîyanus kainatlarını menzil kıldı
Sarıldı Tevhit ipine.
Demir aldı gemiler
Dönmek için ahrete

∞ fîlozofên²⁹² ∞

Bir filozof insanlara karşı nasıl merhametli olabilir?

Sanırım kendisindeki iyi bir şeyi onlarla paylaşarak olabilir. Örneğin; durmanın ve düşünmenin iyi bir temsili olursa ve daha da önemlisi, insanlara durmayı ve düşünmeyi öğretmeyi ödev olarak görürse merhametli olabilir.

Kendini yeterince merhametli görüyor musun?

Yeterince merhametli miyim bilmiyorum, onu ancak bir Tanrı bilebilir... İnsanın durmaya, kendisiyle bağlantı kurmaya, nereden geldiğini ve nereye gittiğini düşünmeye çalışması bana göre iyi şeylerdir. Ben elimden geldiğince iyi şeyler yapmaya ve bunları da insanlarla paylaşmaya çalışıyorum. O halde hem insanlara hem de kendime karşı merhametli olduğumu söyleyebilirim.

Neden bunları kendine karşı merhametin göstergeleri olarak da görüyorsun?

Çünkü herkes gibi ben de bir jîyanus içindeyim, seyredilmek ve seyretmek isteyen bir varlığım. Bu varlık, başka insanlara ihtiyaç duyuyor, onu yapayalnız bırakmaya, görülmez kılmaya hakkım yok, bu nedenle paylaşmak insanın hem kendisine hem de başkalarına gösterdiği merhamettir. Paylaşmak, seyredilen ve seyreden ilişkisine devamlılık sağlar, yani hayatı devam ettirir. Paylaşmayan kişi hayatla savaşır ve hayatla savaşan da kendisi de dâhil hiç kimseye ve hiçbir şeye merhamet etmiyor demektir.

İnsanları genel olarak nasıl bir yaşam halinde görüyorsun?

*SÖZLER: "Küresel bir ara buzul dönem yaşıyoruz."*²⁹³ Bekir Ağırdir

Gerek duygu gerekse de biliş çağı-kâinatı dalgası içindeki insanlar, bulundukları yerlere demir attıkları için adeta donmuş haldeler diyebilirim.

²⁹² Fîlozofên: Filozoflar

²⁹³ Ağırdir, Bekir, 2018, Beyoğlu Yurttaş Buluşmaları Söyleşisi, Youtube

Tevhidi tarih felsefesi bu haldeki insanlara yardımcı olabilecek özelliklere sahip mi?

Evet, felsefemin insanları yeniden canlandıracak özelliklere sahip olduğunu düşünüyorum.

Bir tarih felsefesi hangi özelliklere sahip olmalıdır?

Tevhidi tarih felsefesine dayanarak bu soruyu maddeler halinde şu şekilde cevaplayabilirim:

1. Tarih felsefesi, insanlığın geleceğini, geçmiş ve mevcut deneyimlere-literatüre dayanarak "belli bir yöntemle" açıklamalıdır-öngörmelidir.
 - a. Antropoloji, arkeoloji, filoloji, tarih, sosyoloji, psikoloji ve felsefe gibi disiplinlerde, insanlığın bugüne kadar "duyum, duygu ve biliş" aşamalarını yaşadığı genel olarak kabul edilir. Tevhidi tarih felsefesi bu aşamalara dayanır ve bunların gelecekteki "simetrik ve asimetrik hallerini Gauss dağılımına görece uygun olacak şekilde" açıklar-öngörür.
2. Tarih felsefesi, insanlığın mevcut birikimini dikkate alarak ulaşılabilir aşamalar ile her zaman menzilde kalacak bir gelecek öngörmelidir.
 - a. Tevhidi tarih felsefesine göre mevcut birikim; duyum, duygu ve biliştir. Ulaşılabilir aşamalar ilke-Tab ve sezgidir. Her zaman menzilde kalacak olan gelecek ise Tevhit çağ-kâinat dalgasıdır.
3. Tarih felsefesi bir yatay eksendir ve mutlaka bir dikey eksenin hakimiyetinde olmalıdır.
 - a. Tevhidi tarih felsefesine bir dikey eksen olan ilke-Tab, yani tevhit, anaçlık ve bilinç hâkimdir.
4. Tarih felsefesi özgürlüğe yer açmalıdır, bu nedenle de görelili bir açık uçlu yapıya sahip olmalıdır.
 - a. Tevhidi tarih felsefesi zamansal kâinata açıktır. Gauss dağılımının da bir gereği olarak; başlangıç kabul edilen duyum ve bitiş kabul edilen tevhit çağ-kâinat dalgaları görelili bir açık uçlu yapıya sahiptir.

5. Tarih felsefesi, gelenekleri, değişimi, gelişimi ve dönüşümü kuşatmalı, kuşanmalıdır.
 - a. Tevhidi tarih felsefesinde bütün çağ-kâinat dalgaları arasında simetrik ve asimetrik ilişkiler vardır. Bu durum, gelenekleri, değişimi, gelişimi ve dönüşümü içinde taşır.
6. Tarih felsefesi, fiziğe ve matematiğe görece uygun olmalıdır.
 - a. Tevhidi tarih felsefesi, Gauss normal dağılımını “ideal bir form” ve bütün fizik kâinatı ise evrimsel bir alan olarak görür. Simetri-asimetri ve oran-olasılık gibi kavramlar felsefenin tümüne dağılmış fizik-matematik bilinci temsil eder.
7. Tarih felsefesi, insan tekilinin ömrü boyunca geçireceği hallerini, mevcut deneyimlere-literatüre dayanarak “belli bir yöntemle” açıklamalıdır-öngörmelidir.
 - a. Tevhidi tarih felsefesi, her bir insan tekilinde kolaylıkla izlenebilecek ve mevcut bütün gelişim kuramlarının da işaret ettiği “duyum, duygu ve biliş” aşamalarını kabul eder ve bu aşamaların gelecekteki “simetrik ve asimetrik hallerini Gauss dağılımına görece uygun olacak şekilde” açıklar-öngörür.
8. Tarih felsefesi, çizgisel, döngüsel ve holistik hareket türlerinin hepsini kuşatmalı ve kuşanmalıdır.
 - a. Tevhidi tarih felsefesi, tarihin dalgalar şeklinde ilerlediğini kabul eder. Dalga ise çizgisel, döngüsel ve holistik hareketleri kuşatır ve kuşanır.

Bu sekiz özelliği taşıyan başka bir tarih felsefesi var mı?

Hayır yok.

Kaç tane tarih felsefesi var?

Felsefe tarihine baktığımda yüz elliye yakın filozof düzeyinde düşünür olduğunu, bunların içinde ise sadece yedisinin tarih felsefesi olduğunu söyleyebilirim.

Hangi filozofun tarih felsefesini kendine yakın buluyorsun?

Fichte'nin.

Seni bütün filozoflardan ayıran en temel özelliğin nedir ego?

Benden önceki filozoflar temel merkezliydi, daha somut konuşmam gerekirse; onlar fizik, matematik ve mantık temelliydiler. Ben ise bunları ilke-Tab ile kuşatıp-kuşanıp öyle düşünüyorum, yani menzil merkezli bir bilince sahibim.

SÖZLER: Bütün mesele Tevhit'tir ve Tevhit bütün meseledir.

Merhamete dönelim tekrar; "suçlar, suçlular ve cezalar" hakkında ne düşünüyorsunuz?

Biz nasıl ki düştük ve altı çağ-kâinat dalgası içinden geçerek özgür olacaksak, herhangi bir suç işleyen de kapalı kampüslü bir üniversitede altı aşamadan geçerek özgürlüğüne kavuşması gerekir diye düşünüyorum. İnsan artık suça, suçluya ve cezaya eskisi gibi bakamaz, bakmamalıdır. Beni birazcık olsun anlayan bir insan, yani tevhidi menzili kuşanan bir bilinç, temel merkezli yaşamın hapishanelerini savunamaz. Cezanın amacı suçluyu daha da düşürmek olmamalı, onu daha kemal bir aşamaya taşımak olmalıdır.

İnsanlardan ne dilemek isterdin?

Çok şey dilemek isterdim ama hiçbir şey durmalarını ve düşüncelerini dilemek kadar değerli olamaz.

Neden?

SÖZLER: Durmayı bilmeyenin ne sözü ne de tarihi vardır.

Durmayı bilmeyen insan bir çeşit ölü gibi yaşar. Çünkü kendisinden öncekiler gibi yaşamayı hayat zannetmiştir ve kendisinden sonra gelecek olanların da ölümcül kökü haline gelmiştir.

Aileler de bu yüzden mi sürekli çürüyüp parçalanıyor?

Sadece aileler değil, insanı yaşayan ölü haline getirmeyi ahlak edinmiş bütün devletler, dinler, felsefeler, ideolojiler ve bilimlerin çürüyüp parçalanıyor. İnsanlık şunu artık anlamalı diye düşünüyorum: Sünnetullah'la savaşa girmek ahmakçadır ve yenilgi kaçınılmazdır!

∞ berpirsiyariya mezin²⁹⁴ ∞

Sorumluluğunuz hakkında ne düşünüyorsun ego?

Bütün peygamberlerden daha fazla sorumlu olduğumuzu düşünüyorum.

Neden?

Bir babanın, çocuğunun elinden tutup onu ilk defa lunaparka götürmesi ve ona çeşitli öğütler vermesiyle, Tanrının bir peygamberi öteki tarafa götürmesi ve ona çeşitli öğütler vermesi arasında pek bir fark yoktur. Çünkü çocuk da Peygamber de duygu çağ-kâinatı dalgası içindedir. Bu durumda gördükleri şeyler de aldıkları öğütler de kendilerine sadece büyüleyici gelecektir, o kadar. Biz ise biliş çağ-kâinatı dalgası içindeyiz, bundan dolayı da birçok şeyi hem anlıyoruz hem de açıklıyoruz ve üstelik din nedir iman nedir biliyoruz.

İnsanlar bu düşüncelerini kabul ederler mi?

Hiç kuşkusuz başlangıçta kabul etmekte zorlanırlar. Fakat durumun anlattığım gibi olduğunu görmek, düşünmek veya bu duruma inanmak bana göre zor değildir, aslında söylediklerimi reddetmek daha zordur ve hatta imkânsızdır.

Düşüncelerini kabul etmekte neden zorlanırlar?

Çünkü peygamberlerden bile daha fazla sorumlu olduklarını görmek onlara çok ağır gelir.

Onlara ne söylemek istersin?

Kendimizi terbiye etmemiz gerektiğini kavramak, bu kavrayışa uygun bir hayatı ikame etmek ve yola devam etmek kolay değildir, sizi anlıyorum. Hatta sizi bu dünyada belki de en iyi anlayan insanım. Çünkü duygu ve biliş çağ-kâinat dalgalarını geride bırakıp tevhidi menzile doğru yürümemiz gerektiğini dikey ve yatay boyutlarıyla düşünen ilk kişiyim. Şimdi ister inanın ister inanmayın ister kabul edin ister etmeyin ama tevhidi menzile doğru olan bir yol var ve o yol kendisini terbiye etmeyi

²⁹⁴ Berpirsiyariya Mezin: Büyük Sorumluluk

isteyen herkese açıktır. Ben elimden geldiğince o yolu yürümeye çalışacağım ve bir düşünür olmanın sorumluluğu gereği düşüncelerimi sizlerle paylaşmak zorundayım. Daha iyi düşünceleriniz varsa hepinizi can kulağıyla dinlemeye veya kitaplarınızı okumaya hazırım. Bilincinize güveniyorsanız ve kendinizi terbiye etmek gibi bir niyetiniz varsa, bilincimin dikey ve yatay eksenleriyle hesaplaşmak gibi bir ödeviniz olduğunu unutmayın! Bilmenizi isterim ki, beşerî bilinç sadece bana ait değildir, hepimize aittir ve ne kadar sohbet ederek düşünersek o kadar gelişecektir.

SÖZLER: Bilinç sorumlulukla, sorumluluk bilinçle gelişir.

Bütün dinler helak olmak üzere olan halklara inmiştir... Bir olağanüstü hali; bütün kültür, kurum ve yasalarıyla olduğu gibi taşıyıp bütün toplumlar ve çağlar için geçerli kılmaya çalışmak neyse, bir dini bütün toplumlara ve çağlara olduğu gibi-bütün halde taşımaya çalışmak da odur. Oysa akıl ya da beden sağlığı bozulmuş bir halka verdiğimiz reçeteyi-öğütleri, sağlığı iyi durumda olan halka veremeyiz.

Herhangi bir dinin olduğu gibi hayat bulması mümkün değil mi?

Halkları bir zamanlar helak olmaktan kurtaran Tevrat'ı Musevilere, İncil'i Hristiyanlara ve Kuran'ı Müslümanlara bugün uygulamaya kalkarsak, bu bile tek başına helak olmaları için yeterli olur. Çünkü her şey gibi biz de daha kemal bir noktaya geldik, bu nedenle de geçmişe demir atmak helak olmak için yeterlidir. Biz yola devam etmesi gereken varlıklarız, kendimizi terbiye etmek yerine çeşitli dinleri kullanarak geçmişe demir atmak bir bilinç tutulmasıdır. Artık kendimizi ve Tanrıyı kandırmaya çalışmayı bırakmamız gerekiyor.

Onu seviyorlar mı?

Musevilerin Tevrat'taki, Hristiyanların İncil'deki ve Müslümanların Kuran'daki Tanrıyı "şu anda" sevmeleri mümkün değildir.

Neden?

Çünkü helak olmak üzere olan halklara inen ve daha çok onlar için bir rahmet ve merhamet olan dinleri, bütün insanlara ve çağlara olduğu gibi taşımaya çalıştığınızda, o dinlerin Tanrısının sevilmesi artık mümkün olmaz.

Buna şahit misin?

Evet şahidim... Belli bir vasatın üzerindeki dindarlar Tanrılardan nefret ederler ama bunu söylemezler ve kendilerini sustururlar.

Peki, vasatın altındaki dindarlarda durum nasıl?

Onlar bir çeşit yaşayan ölü gibiler, helak olmak üzereler, bu seviyedeki insanların düşünebilecek akılları, hissedebilecek kalpleri yoktur, onlar ne kendilerini ne başkalarını ne doğayı ne de Tanrıyı sevebilirler.

Bazı hakikatlerle yüzleşmek büyük cesaret ve yüksek bilinç gerektirir. Biz henüz sevebileceğimiz bir Tanrıyı düşünemedik. Helak olmak üzere olmayan ya da en azından ortalama seviyede iyi olan insanlara öğüt veren bir Tanrı nasıl olurdu sorunu yeterince düşünemedik. Bunu düşünemediğimiz sürece hakikatimizi gizlemeye, susturmaya ve böylece hayatın hakkını vermeden çürümeye devam edeceğiz.

Peygamberlerin yüceltilmesini nasıl görüyorsun?

Sorumluluktan kaçmak olarak görüyorum.

Sorun nedir, din mi ego?

Aslında insanlığın sorunu ya da sorunları herhangi bir dinle ilgili değildir. Bizim sorunlarımızın iki temel nedeni vardır. Bunların ilki, insanın bir Tanrıya inanıp-inanmamasından bağımsız olarak, sorumlu bir varlık olmayı savsaklayıp kendisini terbiye etmek istememesidir. İkincisi ise, dini olsun veya olmasın her şeyin dünyaya tapmak için araçsallaştırılıp insanlara dayatılmasıdır.

Teklifin nedir?

Din, bilim, felsefe, sanat ve edebiyat gibi değerleri bile kötücül hale getiren şey çeşitli güç temerküz iştahlarıdır. Bu nedenle öyle bir ekonomi-politik sistem kurmalıyız ki, hiçbir güç bir

verde temerküz etmesin. Bu anlamda Akapitalizm-metakapitalizm ve Ademokrasi-metademokrasi iyi tekliflerdir diye düşünüyorum.

∞ belengaz²⁹⁵ ∞

Garipliği, fakirliği, köleliği, köksüzlüğü, yersizliği ve yurtsuzluğu bitirmek için en etkili ekonomik devrim ne olabilir ego?

Paranın yaratılma biçimini “bireyler seviyesine kadar dağıttık”, hareket biçimini ise “normal-adaletli” yapmak olabilir.

Konut ve toprak mülkiyetini neden sınırladın?

Çünkü yerleşik-otokton bir bilinç seviyesine çıkmamız ve böylece hem kendimize hem birbirimize hem de doğaya zulmetmememiz buna bağlıdır. Binlerce yıldır süren bir deliliği artık bitirmek zorundayız... “İzmir’deki Teos antik kentinde ortaya çıkarılan bir sözleşme, kira sıkıntısının sadece modern insanın sorunu olmadığını ispat ediyor. 2 bin 200 yıllık sözleşmede kiracının yükümlülüklerine uymaması halinde alacağı cezalar 58 satırla anlatılmış.”²⁹⁶

Toprak mülkiyetine bakışın nasıl?

Toprağın mülkiyeti Hegel’e göre belirli bir toplumsal ilişki değil, bir birey olarak insanın “doğa”yla bir ilişkisidir ve toprağın mülk edinmesi doğal bir haktır.²⁹⁷ İnsan, doğası gereği bir mekân-toprak üzerinde menzil almak zorundadır. Sınırlandırılması koşuluyla bu doğal hakkın korunması gerektiğini düşünüyorum.

Nasıl sınırlandırılmalı?

İnsanların gelir guruplarıyla paralel olacak şekilde birden altıya kadar konuta sahip olabileceklerini daha önce söylemiştim.

²⁹⁵ Belengaz: Fakir, Garip

²⁹⁶ Ajanslar, 03.10.2016

²⁹⁷ Marx, Karl, Kapital II Cilt, 2004, Yayına Hazırlayan: Friedrich Engels, Eriş Yayınları s. 545

Toprak mülkiyetinin ise; “kullanılabilir toprağın” fert-yurttaş başına düşen miktarını aşmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu miktara konut için kullanılan toprak da dâhildir. Ormanlar, plajlar, değerli maden sahaları, sulak-bataklık alanlar, göl ve akarsu kenarları-havzalar kullanılabilir toprağa dâhil değildir. Bunların ne şekilde ve kimler tarafından “kullanılacağına” anaç, bilinç ve tevhit meclisleri karar verebilir.

Konutu bu şekilde sınırladığında dolaşımda olan insanlar kalacak yer sorunu yaşamazlar mı?

Sorun yaşanmaması için anaç meclislerine bağlı akreditasyon merkezleri kiralanabilir özel konutlar yaparlar. Diğer taraftan oteller de sadece oda değil, aynı zamanda daire kiralama konseptine geçerler. Ne yapıp edip, insanların hayatları boyunca sürekli tapu peşinde koşmalarına, kendi hayatlarına, başkalarının hayatlarına ve doğaya ihanet etmelerine engel olmak zorundayız.

*SÖZLER: Fiat üç şeydir; biri zikir, biri şükür, biri fikirdir.*²⁹⁸ Said Kurdi

Vatandaşlık-yurttaşlık gibi farklı “mülkiyet biçimlerinin” de değişmesi gerekiyor mu?

Elbette değişmesi gerekiyor. Ben vatandaşlığın bir değişim konusu olması gerektiğini düşünüyorum. Amerika’daki bir insan, vatandaşlık hakkını dünyanın herhangi bir yerindeki başka bir insanla değiştirebilmeli. Bunun karşılığında ne alıp almayacağına da yine kendisi karar verebilmeli. Devletler vatandaşlık verme haklarını artık sınırlamalılar.

Amaçlar?

Sermayenin dolaşımını daha dağıtık hale getirmek, devlet karşısında insanı daha güçlü hale getirmek, sınırları anlamsız hale getirmek, insanların sürekli hicret halinde olmalarını sağlamak, kültürel karışmayı arttırarak kozmopolit kültürü dünya geneline yaymak, ırkçılık-dincilik gibi aşırılıkları bitirmek, insan tü-

²⁹⁸ Nursi, Bediüzzaman Said, 2004, Risale-i Nur Külliyyatından Küçük Sözler, Yeni Asya Yayınları, İstanbul, s. 25

rünü daha güzel-sağlıklı hale getirmek, bilginin dolaşımını arttırmak, bütün dünya halklarını tevhide getirmek ve barış içinde yaşatmak.

SÖZLER: “Cehennem acı çektiğimiz yer değil, acı çektiğimizi hiç kimsenin bilmediği yerdir.” Hallâc-ı Mansur

Ne görüyorsun ego?

Gördüğüm kadarıyla neredeyse her şey hem bir son hem de bir giriş aşamada; din, aile, toplum, devlet, teknoloji, bilim, ekonomi, politika... Hiçbirisini sevmiyoruz, çünkü çok kalpsizler, hayata düşmanlar ve yola devam etmemizin önünde engeller.

SÖZLER: *Dünyanın yeniden icat edilmeye ihtiyacı var.*²⁹⁹ Amin Maalouf

İnsanlar bu sonun ve girişin farkındalar mı?

Bence az da olsa farkındalar ve bu farkındalık arttıkça daha fazla canlanıp iyileşecekler!

SÖZLER: “...insan sonu geldiği zaman iyileşiyor...” Oğuz Atay

∞ moralê xulam³⁰⁰ ∞

İnsanların çalışkanlıkları neyin istemidir ego?

SÖZLER: “Siz hepiniz, delicesine çalışmayı ve hızlı, yeni, yabancı olanı sevenler, kendinize katlanamıyorsunuz! Sizin çalışkanlığınız bir kaçıştır ve kendi kendini unutmama istemidir.” Nietzsche

Adorno, 31 Mart 1960 tarihli F Defterinin 82. sayfasında şunları yazmış: Çalışmanın nasıl da dayanılmaz bir keder ve yalnızlığın üstesinden gelmeme yardımcı olan bir uyuşturucu etkisi

²⁹⁹ Maalouf, Amin, 2018, Dünyayı Yeniden İcat Etmemiz Gerek, Çev.: İlker Kocael, Çeviri Konuşmalar, Youtube

³⁰⁰ Moralê Xulam: Köle Ahlakı

yaptığını hissediyorum. Korkarım, sözüm ona üretkenliğimin sırrı bu.³⁰¹

Çalışma nasıl olmalı?

Ne bir kaçış-kendini unutma ne de bir çeşit uyuşturucu olmalı. Bana göre çalışma bizi tevhit yolunda tutmalı, bunun için de ona mutlaka durmanın eşlik etmesi gerekir.

Neden?

İnsan hem hareket eden hem de durabilen bir varlıktır. Salt hareket veya durma kâinat yasalarına-Sünnetullah'a uygun değildir. İnsanın biyolojik yönü hareketliliği, akılsal yönü ise durmayı gerekli kılar. Çünkü hayat-canlılık hareketle özdeşir. Akıl ise bir ilkeye-ontolojiye dayanmak zorunda olduğu için durmayla özdeşir. İnsan, bu çelişkinin tevhidine mahkûm olan bir varlıktır, tıpkı hem sosyal hem de asosyal varlık olması gibi! Uygarlık seviyesine çıkmamızı bu özelliklerimize borçlu olduğumuzu unutmamamız gerekir.

Bu ikili ve aynı zamanda tevhit üzere olan durumların doğada da benzerleri var mı?

Artı ve eksi kutuplar-yükler, zayıf ve güçlü nükleer kuvvetler gibi ikili yapılar doğanın her yerinde zaten vardır. Guillen'a kulak verelim: Hem elektrik hem de manyetizma kendilerini tek başlarına gösterebilmekle beraber, aslında birbirlerinden ayrılmaz bir şekilde bağlıdırlar: Birinin mevcut olduğu yerde, diğeri de mevcuttur. Bu nedenle bilim, birbirleriyle garip bir ilişki içinde olan bu iki kuvvete en sonunda tek bir isim verdi; elektromanyetizma.³⁰² İnsan, hareketi ve durmayı, sosyalliği ve asosyalliği kendinde taşıyan bir varlıktır. Fakat kapitalizm ve liberalizmle, özellikle de modern para teorisiyle birlikte insan öyle bir manipüle edildi ki, içine şeytan girmiş gibi bir türlü duramıyor.

³⁰¹ Claussen, Detlev, 2012, Son Deha: Theodor W. Adorno, Çev.: Dilman Muradoğlu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 24

³⁰² Guillen, Michael, 2013, Dünyayı Değiştiren Beş Denklem, Matematiğin Gücü ve Şiirselliği, Çev.: Gürsel Tanrıöver, TÜBİTAK Yayınları, Ankara, s. 165

Bir çeşit kader haline gelmiş olan bu köle ahlakı artık değişecek mi?

Evet değişeceğini düşünüyorum... Bugüne kadar sadece filozofların, sanatçıların, edebiyatçıların, bilim insanlarının, "ermişlerin" ve peygamberlerin durabildiklerine şahit olduk. Bundan sonra ise artık daha fazla sayıda insan durmaya başlayacak. Çünkü özellikle yapay zekâ, 3D yazıcılar ve robotlarla birlikte insanın boş zamanı artacak. Böylece daha fazla sayıda insan durup düşünmeye başlayacak. Diğer taraftan insan bilinci artık köle ahlakına tahammül edemeyecek olgunluğa gelmek üzere ve bu olgunluğa gelmezse gezegenin sonunun çok yakın olacağının da farkında.

İnşa etmiş olduğunuz şu dünyada kayıp olan nedir ego?

Kadının sesidir... Bütün insanlık bir çeşit erillik içindedir, oysa dişiliğin olmadığı bir hayat yaşanmaya değmez. Arzunun, tutkunun, anlamın, canlılığın, merhametin ve menzili olan bilincin bizi terk etmesinin nedeni kadından mahrum olan bir yaşamı inşa etmiş olmamızdır. Herkesin neden erkek sesiyle konuştuğunu düşünmemiz, bundan dolayı utanmamız ve kahrolmamız gerekir.

FRAGMANLAR: *Anomalisa*³⁰³

∞ tama jiyanê³⁰⁴ ∞

SÖZLER: "Dünyanın bütün nimetleri elinde bile olsa, onları tadabilecek bir ruh gerekir. Çünkü bizi mutlu eden; bir şeyin sahibi olmak değil, tadına varabilmektir." Montaigne

İnsan hayatın tadına varabilmenin yerine neyi koydu?

Sürekli büyümeyi koydu, özellikle de öngörülebilir olanına adeta taptı.

³⁰³ Kaufman, Charlie, Johnson, Duke, 2015, *Anomalisa*

³⁰⁴ Tama Jiyanê: Hayatın Tadı

Nüfusun aşırı artması da bu sürekli büyüme isteğinin bir sonucu mu?

Elbette, çünkü nüfus hem tüketim hem de üretim gücüne karşılık geldiği için sürekli büyümenin unsurlarından kabul edilir ve stratejiktir. “En azından şimdiye kadar böyleydi”.

Bu aşırı artışın en yıkıcı sonucu ne oldu?

İnsanın değersizleşmesi oldu. Aslında insan gerek sosyalist gerekse de kapitalist ekonomilerde değersizleştikçe çoğalır ve çoğaldıkça da değersizleşir. Özellikle Çin ve Hindistan gibi ülkelere bakılırsa bu görülecektir... Abdullah Öcalan’a kulak verelim: Nüfus patlamasını sistemin genel çelişik yapısının bir sonucu olarak görmek gerekir. Kapitalizmin nüfus politikası, 'insan ne kadar değersizleşirse o kadar çoğalır' ilkesine dayanmaktadır. Kapitalizm varoldukça nüfus sorunu ağırlaşarak devam edecektir. Nüfus patlaması kaosu büyüten özelliklerin başında gelmektedir.³⁰⁵

Teklifin nedir?

Normal dağılımda hayat vardır ve normali ikame etmek ise mutlu mutsuz bütün insanların ödevidir.

SÖZLER: “Mutluların mutsuzlara borcu var.” Sırrı Süreyya Önder

Herkesin ekonomik özgürlüğünün olmasını mı amaçlıyorsun ego?

Biz ne yazık ki her şey gibi özgürlüğü de çeşitli kompartımanlara böldük. Ekonomik özgürlük, akademik özgürlük, siyasi özgürlük, cinsel özgürlük, din, vicdan ve düşünce özgürlüğü vs. Oysa özgürlük bir bütündür, parçalanamaz, bundan dolayı da onu bir bütün olarak ikame etmek gerekir.

SÖZLER: Menzili olmayan yaşam özgürlük değil kör bir kuyudur.

³⁰⁵ Öcalan, Abdullah, 2004, Bir Halkı Savunmak, s. 159

∞ dewlemendî³⁰⁶ ∞

Zenginlik kötü bir şey mi ego?

İnsanın kendisinden mahrum olmasına ve köle olmasına neden oluyorsa evet kötüdür.

Bunlara neden olmayan bir zenginlik var mı?

Ne yazık ki yok.

O halde mevcut zenginlik aşılması gereken bir şey mi?

Evet, kesinlikle aşılması gereken bir şey. Marks'a göre modernlik ve dolayısıyla kapitalizm gelenekçi ve muhafazakârdır. Çünkü ona göre çeşitli şekillerde biriktirilmiş olan maddi güç, şimdiyi ve geleceği ipoteği altına almıştır. Bana göre bu ipotekten kurtulmamız için biriktirilmiş olan maddi gücü adaletli bir şekilde dağıtmamız gerekir. Aksi halde kendimizle bağlantı kurmamız ve özgürleşmemiz mümkün görünmüyor.

Zenginler bu düşüncelerine katılırlar mı?

Onların adaletten yana olmalarını beklersek binlerce yıl daha beklememiz gerekebilir. Fakat şunu herkes bilsin: Zenginlerin mevcut düşük bilinçlerine insanların ve doğanın dayanacak gücü kalmadı!

AYETLER: Onlar acı nedir bilmezler, bedenleri sağlıklı ve semizdir. Başkalarının derdini bilmez, onlar gibi çile çekmezler. Bu yüzden gurur onların gerdanlığı, zorbalık onları örten bir giysi gibidir. Şişmanlıktan gözleri dışarı fırlar, içleri kötülük kazanı gibi kaynar. İnsanlarla eğlenir, kötü niyetle konuşur, tepeden bakar, baskıyla tehdit ederler. Göklere karşı ağızlarını açarlar, boş sözleri yeryüzünü dolaşır. Bu yüzden halk onlardan yana döner, sözlerini ağızı açık dinler. Derler ki, "Tanrı nasıl bilir? Bilgisi var mı Yüceler Yücesi'nin?" İşte böyledir kötüler, hep tasasız, sürekli varlıklarını artırırılar.³⁰⁷

Zenginler neyi göremiyorlar?

³⁰⁶ Dewlemendî: Zenginlik

³⁰⁷ Zebur, 73. Mezmur, 73. Bölüm, 73:4 ve 73:12 Arası

Cennet, zenginlerin ve fakirlerin değil adaletin ve merhametin olduğu yerdir.

SÖZLER: Mazlumun rızasını kazanamayan Allah'ın rızasını da kazanamaz.

∞ mîrata³⁰⁸ ∞

Miras hakkında ne düşünüyorsun?

SÖZLER: "Ve zenginler fakirlere Tanrı'dan başka bir şey bırakmadılar..." Nietzsche

Adaletli bir toplum seviyesine çıkmak istiyorsak mirasa yaklaşımın mutlaka değişmesi gerektiğini düşünüyorum.

Mirası özel-ayrıntılı olarak neden düşünmedin?

Ben aslında faizi de özel olarak düşünmedim ama onu sistem içinde çözerek-dağıtarak yok ettim. Diğer taraftan her şeyi ayrıntılı şekilde düşünmeye çalışmam doğru olmaz. Çünkü insanın özne olmasını dert edinen birisiyim ve eğer çok ayrıntılı düşünürsem amacımla çelişen bir noktaya savrulabilirim. Şu unutulmamalı: Ben bir sistem düşündüm, bu sistemin dikey ve yatay eksenlerden oluşan genel bir çerçevesi, menzili, kurumları-organları, ilkeleri ve yasaları var.

Ne demek istiyorsun?

Yani Akapitalizm-Ademokrasi ekonomi-politik sistemi ikame edilirse miras olgusu zaten köklü bir şekilde değişecektir. Çünkü mevcut miras yasaları gücün sürekli bir yerlerde toplanmasına hizmet etmekteyken, teklif ettiğim sistem gücü adaletli bir şekilde dağıtmayı amaçlamaktadır.

AYETLER: Sizden birine ölüm yaklaştığında, bir mal bırakacaksa anaya babaya, yakınlara, uygun bir biçimde vasiyet etmesi farz kındı. Bu, erdemliler için bir görevdir.³⁰⁹

³⁰⁸ Mirata- Mirat: Miras

³⁰⁹ Bakara, 180. Ayet

Neden miras konusunu dışarıda bırakmayan, onu da kuşatan bir sistemi düşünme gereği duydun?

Çünkü insanların erdemli olmalarını durup bekleyemeyiz, erdemlin yaşayıp gelişebileceği bir toplumu düşünmek zorundayız. Binlerce yıldır insanların erdemli olmalarını bekliyoruz ama sadece kurban kesiyorlar ve fakire sadaka veriyorlar. Kendilerini terbiye etmek ve hadlerini bilmek yerine güç delisi oluyorlar ve sürekli firavunlaşıyorlar.

AYETLER: Çünkü sen kurbandan hoşlanmazsın, yoksa sunardım sana, yakmalık sunudan hoşnut kalmazsın. Senin kabul ettiğin kurban alçakgönüllü bir ruhtur, alçakgönüllü ve pişman bir yüreği hor görmezsin, ey Tanrı.³¹⁰

Düşündüğün sistem yeterince teferruatlı mı?

Amacım insanı özne yapmaktır ve onu nesne yapan şeyleri biliyorum. Bu nesneleştiren şeyleri tek tek nasıl ortadan kaldıracığıma değil, “genel bir sistem içinde” hepsini nasıl yok edeceğime veya terbiye edeceğime odaklandım. Bütün bunları göz önünde bulundurduğuma göre “yeterince teferruatlı” bir sistem düşündüğümü söyleyebilirim.

Senden önceki filozoflar mirası yeterince neden düşünmediler?

Ben de yeterince düşünmedikleri için zaman zaman onlara kızıyorum ve gördüğüm kadarıyla Proudhon da kızıyor: “İlk gelenler her şeyi ihraz etmişlerse sonra gelenlere bir şey kalmaz. Bu durumda sonra gelenlere ne olacak? Çalışmak için gerekli vasitalara sahip, fakat işleyebilecekleri malzemeden yoksun olanlar ne yapacaklar? Birbirlerini mi yesinler? Filozof basiretinin dikkate almaya zahmet etmediği uç bir noktadır bu; öyle ya büyük dehalar küçük teferruatla uğraşmazlar...”³¹¹

Bunlar soruma cevap olmadı ego, mirası yeterince neden düşünmediler?

³¹⁰ Zebur, 51. Mezmur, 51. Bölüm, 51:16, 51:17

³¹¹ Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası yayınları, İstanbul, s. 68

Çünkü onlar biliş çağı dalgasının çocuklarıydılar, yani sadece fiziğe, matematiğe ve mantığa dayanmak, çeşitli akıl-mantık ilkelerini-kategorilerini ve bilimsel yöntemleri düşünmek zorundaydılar. Bunların dışına çıkmaları neredeyse imkânsızdı. Diğer taraftan onların yaşadıkları dönemlerde şimdiki kadar yıkıcı para teorileri-pratikleri, endüstriyel ve finansal tekeller-yığılımlar yoktu. Ben de onların yerinde olsaydım miras, emek, paranın değere tutunması ve dolaşımı gibi konuları yeterince iyi düşünemezdim.

Bunları düşünmenin ne kadar önemli ve değerli şeyler olduğunun farkında mısın?

Elbette, farkında olduğumu düşünüyorum. Gördüğüm kadarıyla; kitleler için hayati önemde ve değerde olan miras, emek ve para gibi olguları hakkıyla düşünemediğimiz sürece, insanlar yıkıcı bağlantılar ve yıkıcı kopuşlar içinde kalmaya devam edecekler... Bir türlü yerleşik hale gelemedik, sürekli göçebeler gibi yaşıyor ve korkular tarafından yönetiliyoruz. Bu kötü hallerin artık geride bırakılması gerektiğinin farkındayım.

SÖZLER: Teohit menziline hizmet etmeyen her bağlantı, zulüm için ekilmiş birer tohum gibidir.

Refaha ulaşmada miras mı çalışma mı belirleyicidir?

Piketty de bunu soruyor: “Geçmişten gelen eşitsizliğin adeta geleceği yutmak istediğini görüyoruz. Geçmişten gelen servet otomatik olarak daha hızlı büyür, çalışma gerektirmez; çalışmayla elde edilen servet, tasarruf edilen servet ise ona kıyasla daha yavaş büyür. Bu neredeyse kaçınılmaz olarak geçmişte yaratılmış eşitsizliklere, dolayısıyla da mirasa ölçsüz ve süreklilik arz eden bir önem kazandırır... Meseleyi en başından ele alalım. Tüm toplumlarda refaha ulaşmanın başlıca iki yolu vardır; çalışma ya da miras. Asıl önemli soru, servet hiyerarşisinin onda birlik ve %1’lik dilimlerinin oluşmasında bu iki zenginleşme yönteminden hangisinin daha belirleyici olduğudur.”³¹²

Sen ne düşünüyorsun?

³¹² Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 408-409

Bugüne kadar refaha ulaşmada miras payı daha belirleyici oldu. Ben ise bundan sonra hem mirastan hem de çalışmadan gelen servetin sınırlandırılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü hayatın amacı sadece refaha, mirasa ve çalışmaya indirgenmemeli. Büyük bir değişim sürecinden geçmemiz gerektiği açık!

Hiçbir değişiklik olmazsa servet içindeki miras payı düşer mi?

Hayır artar. Çünkü mevcut finans kapital yasaları gücün temerküz etmesine hizmet ediyor. Para bile büyük miraslara sahip aileler üzerinden yaratılıyor. Diğer taraftan yapay zekâyla, karanlık fabrikalarla ve robotlarla birlikte servet içindeki miras payı tarihte hiç olmadığı kadar artacaktır diye düşünüyorum. Piketty ve arkadaşlarının ulaştığı sonuçlar da bunu öngörüyor... “Miras yoluyla edinilmiş servet 19. yüzyılda Fransa’daki toplam servetin %80-90’ına karşılık gelmekteydi, bu pay 20. Yüzyılda %40-50 seviyesine düşmüştür ve 21. Yüzyılda %80-90 seviyesine geri dönmesi olasıdır.”³¹³

SÖZLER: “Miras meselesi; 2020 olimpiyat ekibini 2000 Olimpiyatları’nda altın madalya kazanan en büyük oğullar arasından seçmeye benzer.” Warren Buffett

Özellikle aşırı zengin insanların mal varlıklarına el konulmalı mı?

Hayır, bunu doğru bulmam. Bırakalım Akapitalizm ve Ademokrasi içinde zamanla adaletli-ölçülü bir noktaya gelsinler.

İyi ama mazlumlar çok kızgınlar, sence de kızgın olmakta haklı değiller mi?

1970-1980 döneminden doğmuş nesillerin %12-14’ü, nüfusun en düşük ücretli işçilerden oluşan %50’lik kesiminin bir ömür boyunca elde ettiği toplam gelir tutarındaki serveti miras olarak alıyor.³¹⁴

³¹³ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 433

³¹⁴ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 454

Kızgın olmakta haklılar ve ben de onlardan biriyim. Ama bu dünya, bu hayat, “ya biz ya onlar” diyebileceğimiz kötü bir oyun sahnesi değildir. Şu muhteşem dünyaya, hayata ve kâinata şahit olmak gibi bir ödevimiz var. Hepimiz çok kötü şekillerde başkalaştık, “kimde ne kadar güç olacak” gibi ahmakça bir oyunun içine hapsoldük. Bir an önce bunun ötesine geçmemiz gerekiyor. Daha fazla savaş ve zulüm olmamalı, artık mazlumlarda zalimler de doğa da çok yoruldu. Yola devam etmemiz gerektiğini kavramalıyız ve yolumuz üzerindeki her bir çağ dalgasında nasıl hayatlar ikame etmemiz gerektiğini düşünmeliyiz. Önce hayatta kalmak ve daha sonra iyi şekilde hayatta kalıp yola devam etmek hepimizin ortak amaçları haline gelmeli. Bu yol varken, kızgınlığımızın esiri olmak ve eski-lerin yoluna başvurmak doğru olmaz!

∞ olympe de gouges³¹⁵ ∞

Duyuyor musun ego?

Neyi?

Kadının sesini...

SÖZLER: “Kadına darağacına çıkma hakkı veriliyorsa kürsüye çıkma hakkı da verilmelidir.” Olympe de Gouges

Çok uzaklardan gelen bir inilti gibi duyuyorum hayy.

İnsan çok mu ahmak?

Hem de nasıl!

En ahmakça davranışı ne olabilir?

Aslında insanın yaptığı birçok şey ahmakçadır ama en ahmakça olan davranışı bana göre şudur: Tarihe baktığımızda her türlü kötülüğe şahit oluruz ama buna rağmen kötülük üzerine yeterince düşünmemişiz. Kötülüğü hakkını vererek düşünme-

³¹⁵ Olympe de Gouges: Kadın Filozof

diğimiz için, kadını yok etmek gibi, kötülüklerin anası ve devam ettiricisi olan günahımızı da bir türlü göremiyoruz... Çok korkuyorum!

Neden çok korkuyorsun?

Çünkü kötülüğü düşünmekte o kadar çok geciktik ki, belki de iş işten çoktan geçmiştir!

Her şeye rağmen kadının sesini duymak mümkün olabilir mi ego?

Olabilir!

Daha önce olmaz diyordun, fikrin neden değişti?

Hayır, bunu sen diyordun, bir dakika... Şimdi anladım!

Neyi?

Daha önce "kadının sesine şahit olabilir miyim" diye sorduşumda, aslında o sesin doğrudan ve sadece kadınlardan gelmesini bekliyordum, bu bir hataydı! İyi ama beni neden uyar-
madın hayy?

Yolda olmak senin sorumluluğun ego, benimle ne kadar bağlantı kurarsan bilincin de o kadar canlanır. Unutma ki sen, biliş ve ilke-Tab çağ-kâinat dalgalarının içindeki bir bilinçsin. Sezgi ve tevhit çağ-kâinat dalgalarına ulaştığında bilincin kim bilir daha ne kadar kemal bir seviyeye ulaşacak. Mucize bekleme ego, sorumlu varlık olduğunu gör ve yola devam et!

SÖZLER: Sen bensin, ben benim!

O halde söyle bakalım; kadının sesini nasıl duyabilirsiniz?

Erkek, kendi içindeki kadının sesine kulak verdiğinde duyabiliriz.

O zaman ne olur?

O zaman bir çeşit erkeğe dönüştürülmüş olan kadın da yaratıldığı gibi tekrar kadın olur. Zaten iyi varlıklar şeklinde tevhit menziline doğru yol almamız da ancak bu şekilde mümkün olabilir.

Bu dönüşüm sadece erkeğe mi bağlı?

Evet, sadece erkeğe bağlı. Çünkü erkek dediğimiz tür hem kendi içindeki kadını öldürmüş hem de kendisi dışındaki kadını ürünü ve nesnesi haline getirmiştir. İnsan dediğimiz varlık düştüğü yerden kalkar. Erkek ve kadın kötü şekilde başkalaşmış bir erilliğin içine düşmüşse, ki düşmüştür, o halde yine oradan ayağa kalkacaktır.

Erkeğin ve kadının görmesi ve artık sevmesi gereken hakikat nedir ego?

SÖZLER: Her kadın biraz erkek, her erkek de biraz kadındır, çünkü saf olan varlık sadece ve sadece Tanrıdır.

Felsefen daha çok eril mi yoksa dişil mi?

Rahmetli Rifat dedem, kan davasını tek başına bitirmiş bir şahsiyetti. Ataerkil bir dünyada ve üstelik adaletin de ötesine geçerek kan davasını bitirecek kadar merhametli olduğunuzda dişil kabul edilirsiniz. Tabi bu kabulün eril bir kültür içinde taşınması çok güçtür, sağlam kaslarınız ve bilinciniz yoksa insanlar hayatı size zindan ederler. Her neyse, sanırım konuyu biraz dağıttım... Kendimi dedemdeki o merhametin devamı olarak görüyorum ve bu anlamda felsefem eril olmaktan çok dişildir diyebilirim.

Peki, daha çok dişil olan bu felsefeyi, eril bir dünyada taşıyabilecek bilinç ve kas gücüne sahip olduğunu düşünüyor musun?

Bütün varlık ve varoluş tevhit menziline doğru akar. Bu nedenle hiçbir bilinç ve kas gücü Sünnetullah'ın dikey ve yatay eksenlerini kuşanmış bir insan kadar güçlü olamaz. Diğer taraftan ben yalnız bir insan da değilim, dünyada adalete ve merhamete susamış milyarlarca insandan sadece biriyim.

FRAGMANLAR:

- *Bana dünyayı nasıl gördüğünü göster.*

- *Güzel bir gün.*³¹⁶

İnsanları genel olarak nasıl görüyorsun ego?

Çeşitli travmalar içinde görüyorum ve bu travmaları üçe ayırıp şu şekilde açıklayabilirim:

³¹⁶ Walsh, Aisling, 2016, Maudie

1. Doğal-Ontolojik Travmalar: İnsan; tarihsel, bilinçli, değişen, dönüşen, eksiklikleri olan, hayatta kalmak isteyen ve ölüme doğru olan bir varlıktır. Bu özelliklere sahip olduğunu gören bir varlığın travma yaşamaması mümkün değildir. O halde travmasız insan demek, insan varlığının kendisiyle çelişir.
2. Birincil Kültürel Travmalar: Biz sadece doğal varlıklar olmadığımız için kültür yaratmak zorundayız. Fakat insan, toplum ve doğa ile savaş halinde olan bir kültür yarattık ve bu kültürün içinde travmalar yaşamadan hayatta kalmak imkânsızdır. Özellikle de bütün kültürü erkek egemen bir bakışla inşa etmiş olmamız, kendi kendimize kurduğumuz en büyük tuzak olmuşa benziyor.
3. İkincil Kültürel Travmalar: Özellikle ulus devletlerin ortaya çıkmasıyla birlikte, yaşadığımız bazı travmalar seçildi ve bunlar insanlara sürekli hatırlatıldı-dayatıldı. Böylece travma durumuna istendik yönde ve amaçlarla devamlılık kazandırıldı. Yani ulus devletler, insanları vatandaş-ulus yapmak ve daha kolay yönetilebilir hale getirmek için bazı travmaları araç olarak kullandılar. İnsanları inşa etmek ve sürekli kontrol etmek istiyorsanız belleklerini yok etmeniz, bilinçlerini istendik yönde yeniden yapılandırmanız ve doğal değişimi-gelişimi durdurmanız gerekir. Travmalar bu gibi amaçlar için biçilmiş kaftandır.

SÖZLER: Her ideoloji bir vandalizmdir.

Devletler; savaşların, kıtlıkların, afetlerin, soykırımların, işgal-lerin, lider ölümlerinin yıldönümlerini sürekli anarak sistematik ve güdümlü bir “yıldönümü tepkisi” yaratırlar. İnsanlar böylece belli aralıklarla travmalarını hatırlayan ve bunları aşamayan katarsis halindeki varlıklar haline getirilirler. Özellikle duygu çağı dalgası içindeki devletler travmaları o kadar çok “yücelterek kullanırlar” ki, insanlar o günlerde duygusal hezeyanlar yaşarlar ve bir çeşit açık hava akıl hastanesi görüntüsü ortaya çıkar.

Başka neler kullanılır?

Bir peygamberin doğumu da bir kitabın inmesi de bir velinin ölüm gecesi de bir milletin kurtuluşu da kullanılır. Bütün bunlar, insanı şahsiyet olmaktan çıkartmak, nesne haline getirmek ve herkesi bir avuç egemenin varlığına kurban etmek için kullanılır.

Teklifin nedir ego?

Doğal-ontolojik travmalar yeterince ağır ve esasken, bir de bunlara birincil ve ikincil kültürel travmalar eklemenin anlamsızlığını artık kavramamız gerekiyor. Bir an önce bu temel merkezli alışkanlıkları terk edip menzil merkezli hayata sarılmayı teklif ediyorum.

∞ lgbti+p³¹⁷ ∞

İnsanların onur ve haysiyetlerinin korunması için nasıl bir önlem alınmalı?

Özellikle ekonomi politik güçlerin belli ellerde toplanmaması için önlemler alınmalı.

Sen nasıl bir çağın habercisisin?

Şahsiyetler çağının habercisiyim. Bir şahsiyet olarak, içinde bulunduğumuz temel merkezli kültür-uygarlığın dilini, şahit olduğum menzille aşmak istiyorum. Biliyorum ki; insanın inancı, yaşam şekli, cinsel kimliği, ırkı, sosyal ve ekonomik durumu ne olursa olsun, önemli olan tek bir şey vardır, o da şahsiyet olmaktır.

Şahsiyet nasıl bir insandır?

Ben şahsiyet derken esas olarak insanlığın gelişmesine özgün katkıları olan kişileri kastediyorum ama kendisini, başkalarını ve doğayı sevenlere de şahsiyet diyebiliriz.

SÖZLER: Bilgeler, doğal dünyanın Cennet'in bir görüntüsünden ve bir suretinden başka bir şey olmadığını anladılar. Tek gerçek şudur ki,

³¹⁷ Lgbti+p: Lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel, interseksüel ve panseksüel

*var olan bu dünya, bundan daha mükemmel bir dünyanın var olduğunun güvencesidir. Tanrı bu dünyayı, insanlar, görülen nesneler aracılığıyla manevi öğretileri ile bilgisinin mucizelerini anlayabilsinler diye yarattı. Ben buna Eylem diyorum.*³¹⁸ Paulo Coelho

Çağ dalgaları içinde bir eylem-akış halinde olan cinsel tercih ve eğilimlere şekil verilebilir mi?

Böyle bir şey mümkün değildir. Ne peygamberler ne filozoflar ne bilim insanları ne sanatçılar ne de devletler böyle bir kudrete sahiptirler.

SÖZLER: Bir ergene dışarıdan bakıldığında, sadece sevişmek istediği sanılır; oysa içindeki enerjinin esas amacı tevhide varmaktır!

Cinsel eylem ne zaman kötü olmaya başlar?

Amaç olmaya başladığında.

Ne zaman suç olur?

İnsan dışındaki varlıklarla, yaşı küçük insanlarla, aile bireyleri ve yakın akrabalarla olan ilişkilerde hukuki yaptırım olmak zorundadır. Diğer taraftan, karşılıklı rızanın olmadığı durumlarda da mutlaka hukuki yaptırım olmalıdır. Gözden kaçırdığım bir başka durum var mı bilmiyorum ama bunların dışındaki ilişkiler özel hayat kapsamına girer ve dokunulmazdır.

Dincilere ne söylemek istersin?

Nietzsche, Marks ve Proudhon ateist, Foucault ise eşcinseldi. Bana bir tane mümin gösterebilirler de bu şahsiyetler kadar insanlığın gelişmesine katkıda bulunmuş ve mazlumların yanında durmuş olsun. Artık temel merkezli şeyleri kafaya takmayı bırakmalı ve şahsiyet olmaya odaklanmalıyız. Aksi halde kötücül bir tür ergen bilincinin içinde debelenip insanlığın menzile doğru gitmesini engellemeye devam edeceğiz.

³¹⁸ Coelho, Paulo, 2019, Simyacı, Çev.: Özdemir İnce, Can Yayınları, İstanbul, s. 88

∞ durûti³¹⁹ ∞

Şu anda bankalar faizden bağımsız olan-helal bir kâr elde edebilirler mi?

Hayır, bu mümkün değil.

Neden?

Çünkü hepimiz faiz-borç üzerinden yaratılan paranın merkezde olduğu bir piyasa sisteminin içindeyiz. Bütün mal, ürün ve hizmetler, kar ve zararlar bu sistemin içinde hareket eder. Örneğin; eğer bir konut beş ya da en geç on yıl içinde en az iki katı kadar değer kazanıyorsa, bunun temel nedeni, sistemin faiz-borç merkezli olmasındandır. Bunun gibi bütün değer artışlarında ya da değer, ilerleme ve büyüme trendlerinde de temel neden hep aynıdır. O halde elde edilen kârların faizden bağımsız olması, paranın ontolojik varlığıyla çelişir. Hal böyleyken; “biz faizle ilgisi olmayan, tamamen helal olan kâr payı dağıtıyoruz” demenin doğru olmadığı açıktır.

Yaptıkları işin ticaret olduğunu ve faizle ilgisi olmadığını iddia edenlere başka ne söylemek istersin?

Ticarette kâr da zarar da vardır, fakat onlar “nedense” hep kazanıyorlar ve üstelik ne kadar kazanacaklarını daha en başta yaptıkları sözleşmelerde “oranlara” bağlıyorlar. Ve yine her ne hikmetse “bu oranlar”, faizle çalışan bankaların “faiz yüzdele-riyle” tamamen aynı değerlere sahip. Artık kendinizi ve Allah’ı kandıramayacağınızı görün rica ederim!

Kurdukları sistem ne gibi kötü sonuçlar doğuruyor?

Saymakla bitiremem ama genel olarak şunları belirtmek isterim: Bu sistem hem samimi müminleri kandırmaktadır hem de ikiyüzlü bir dindar tipinin yaygınlaşmasına aracılık etmektedir. Kurdukları sistem sayesinde masum görünen “faizsiz bankacılık, kâr-zarar ortaklığı, oranlar, katılım bankacılığı” gibi

³¹⁹ Durûti: İki Yüzlülük-Münafıklık

kavramlarla kapitalizm daha köklü hale gelmektedir. Onlar yüzünden, din kurumunun toplumu faizden ve gücün belli elerde devlete dönüşmesinden korumayı amaçlayan ayetleri-ilkeleri de kullanılamaz hale gelmektedir.

Faizsiz çalıştıklarını iddia eden bankalar daha çok üretime mi yoksa ticarete mi yatırım yaparlar?

Elbette ticarete... Zerka'ya kulak verelim: Murâbaha, sözde faizsiz bankaların bir diğer tuzağıdır. Murâbaha; kişi veya işletmenin ihtiyaç duyduğu ve talep ettiği herhangi bir taşınır malı peşin alıp vade farkı ile onlara satmaktır. İslâm bankaları yüzde seksenlere varan nispetlerde murâbahaya yönelmişlerdir.³²⁰

Orta ve alt sınıfların, esnaf, zanaatkâr, çiftçi, serbest meslek sahibi, ücretli gibi ekonomik gücü zayıf olanların finansman ihtiyaçlarına cevap vermemiştir bu sistem. Daha çok zengin/güçlü görece kurumsallaşmış kapitalistlerle iş yapmaktadırlar. Çünkü bunlar daha güvenilir, düşük riskli bulunmaktadırlar. Böylece zengin daha zengin, fakir ise daha fakir olmaktadır.³²¹

Bunlara hiç şaşırmadığımı belirtmek isterim.

Neden?

Çünkü Müslümanların üretim kapasite durumlarının ne kadar düşük olduğunu hepimiz biliyoruz. Onlar ya petrol ihraç ederler ya da çok uluslu Batılı şirketlerin fabrikalarında işçi olarak çalışırlar. Diğer taraftan Müslüman ülkelerde ekonominin büyükçe bir bölümü kayıt dışında olduğu için, üretim amacıyla yapılacak yatırımların kar-zarar durumlarını takip etmek mümkün değildir. Buna nazaran taşınır bir malın alışı ve verışı görece daha iyi kayıt altında olduğundan kar-zarar takibi daha kolaydır. Ayrıca hukukun-rasyonel devlet kültürünün gelişmediği yerlerde hiçbir şey öngörülemediğinden bankalar uzun vadeli işlere yatırım yapmak istemezler. Yeterine rasyonel olmadıkları paralarının sürekli değer kaybetmesinden de anlaşılabilir ve zaten bu nedenle dünyada bir tane bile rezerv parası

³²⁰ Zerka, M.A., Neccar, A.M., 2011, İslam Düşüncesinde Ekonomi, Banka ve Sigorta, Çev.: Hayreddin Karaman, İz Yayıncılık, İstanbul, s. 60

³²¹ Zerka, M.A., Neccar, A.M., 2011, s. 62

olan Müslüman ülke yoktur. Özetle; Müslüman şarkta üretimin kültürü yeterince gelişmemiştir, buna para ve bankacılık da dâhildir.

Bir bankanın faizle çalışıp çalışmadığı somut bir şekilde nasıl anlaşılabilir?

Faizsiz çalıştığını iddia eden bir banka ile faizle çalışan bir bankanın internetteki hesaplama araçlarından kredi-mevduat hesaplamaları yapılırsa bu kolayca anlaşılabilir. Hesaplamalar yapılırsa oranlarla faiz yüzdelerinin aynı kapıya çıktıkları görülecektir.

“Faizsiz bankanın” bir farkı olmaz mı?

Olmaz olur mu hiç!... Bankacı elini uzatır, evi almak isteyen de o eli tutar ve ticaret yapıyorlarmış gibi “ben bu evi vade farkıyla sizden satın almak istiyorum-ben de bu evi size vade farkıyla satmayı kabul ediyorum” gibilerinden bir şeyler derler ve sonra konu-dosya kapanır. Dinin her türlü halini öldürmenin ritüeli olur da faize abdest aldırmanın olmaz mı, evet, işte bu şekilde oluyor.

Faizsiz bankacılık yaptıklarını iddia eden bankalardan biri olan Al Baraka Türk’ün genel müdürü Yalçın Öner, 4 Ocak 1987 tarihinde şu açıklamayı yapmış: İki yılı tamamlayan faizsiz bankacılık anlayışı ve uygulamamız bizim doğru yolda olduğumuzu gösterdi. Çünkü Türkiye’nin yüzde doksan dokuzu (%99) Müslümandır. Türkiye’de parasını faize vermeyecek, bankadan faiz almayacak çok kimse var. Biz bunlara hitap ediyor ve birikmiş paralarını istiyoruz. Kendilerine de en az bankaların faizi kadar kardan pay veriyoruz. Ayrıca kar dağıtmak yerine yeni yatırımlar yapmak ve yatırımlarda bu kar paylarını kullanmak da faizi reddeden büyük çoğunluğa çekici geliyor. Kısa sürede bu kadar büyük yol alan İslami bankacılığın gelecekte daha kalıcı sonuçlar alacağını hepimiz göreceğiz.³²²

³²² Zerka, M.A., Neccar, A.M., 2011, İslam Düşüncesinde Ekonomi, Banka ve Sigorta, Çev.: Hayreddin Karaman, İz Yayıncılık, İstanbul, s. 51-52

Evet, dedikleri gibi sonuçlarını hepimiz gördük: Birbirlerine güzel borç vermeyen hacılar, hocalar, akrabalar, babalar, oğullar, kardeşler ve dostlar gördük. Cübbeli, sarıklı, sakallı, tesettürlü kapitalistler, milyonerler ve milyarderler gördük. Zenginlerle fakirler arasındaki uçurumun açıldıkça açıldığını gördük.

Dedikleri gibi, abdest aldırıldıkları faiz ve kapitalizmle çok “yol” aldılar ve çok “başarılı” oldular. Ancak yaptıklarının “İslâm” ile bir ilgisi yoktur. Bu bankalara parasını yatırıp zarar eden, batan bir kişi bile oldu mu acaba? Bu kadar mükemmel bir sistem icat ettiyseniz bütün dünyayla paylaşın bence. Zararın olmadığı bir ekonomi yaratmışa benziyorsunuz, aferin size, çok zekisiniz. Yalanı-ikiyüzlülüğü bırakın, günahlarınıza milyonlarca insanı ortak etmeyi ve her günahınızın önüne, arkasına, sağına ve soluna “İslâm-i” vb. isimler koymayı bırakın. Allah adıyla kandırmayın insanları, son dini artık daha fazla kirletmeyin!

SÖZLER: “Bir bankayı soyamak, bir bankayı kurmak kadar kötü değildir.” Bertolt Brecht

Faizsiz bankalar olsaydı, şu anda neler olmazdı ego?

Eğer gerçekten faizsiz bankalar olsaydı, İslami ülkelerin hiçbirisinde belli ailelerin, kralların, sultanların, prenslerin ve diktatörlerin egemenlikleri olmazdı. Zenginle fakir arasında uçurumlar olmazdı ve zulme uğrayan da kalmazdı. Çünkü faizsiz bankacılık; adaleti ve merhameti bütün dünyaya egemen kılmaktır, en azından güzel bir şekilde yola çıkmaktır.

Kâr zarar ortaklı bir sistem şu anda kurulamaz mı?

Hayır kurulamaz.

Neden?

Ekonominin yüzde yüz kayıt altına alınmadığı piyasalarda bankalara, devletlere, şirketlere ve şahıslara güvenmek mümkün değildir. Çünkü böyle bir piyasada para verilen kişilerin ve kurumların kâr-zarar durumlarını bilmek mümkün olmaz. Şeffaflığın, hesap verebilirliğin, hukukun üstünlüğünün, kuvvetler ayrılığının, mülkiyet hakkının olmadığı ve ekonominin ne-

redeyse yarısının kayıt dışında olduğu bir yerde kâr-zarar ortaklığı sistemi gibi şeylerden söz etmek abesle iştigaldir, insanların akıyla alay etmektir. Ve tabi kar-zarar ortaklığına gidilemeyen bir yerde faizsiz sistem de kurulamaz.

Neden?

Çünkü gerçek kâr zarar durumunu asla bilemeyeceğiniz için sözleşmenin daha en başında ne kadar vereceğinizi ve ne kadar alacağınızı karara bağlamak zorundasınız. Bu alacak verecek meselesini yüzde yerine oran şeklinde belirttiğinizde faizsiz bankacılık yapmış olmazsınız.

Peki, kâr zarar ortaklığına gidilebilen bir sistemde faizsiz bankacılık yapılabilir mi?

Hayır, yine yapılamaz, çünkü az önce saydığım koşullar faizsiz piyasa için gerekli şartlar olsa da yeterli şartlar değildir.

Yeterli şartların oluşabilmesi için neler yapılmalı ego?

Paranın merkezi, yarı merkezi ya da belli merkezlerde-kurumlarda görece dağıtık şekilde yaratılmasını aşmak gerekir. Çünkü bu şekillerde para yaratıldığı sürece, birileri para yaratma imtiyazları üzerinden para yaratmaya, para satmaya ve karşılığını istemeye devam edecektir, ki biz buna zaten faiz diyoruz. O halde yapılması gereken şeyler açık ve seçik bir şekilde bellidir. Eğer gerçekten kâr-zarar ortaklı bir ekonomik sistem kurmak ve faizden sakınmak istiyorsak şunları kesinlikle yapmamız gerekir:

1. Paranın bireyler düzeyinde dağıtık olacak şekilde yaratılabilmesi ve yüzde yüz kayıt altına alınabilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
2. Paranın belli yerlerde aşırı şekilde birikmemesi ve âtıl kalmaması için belli ölçülere uygun olacak şekilde sürekli dolaşabilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
3. İnsanların bir daha yaşayan ölümler haline gelmemeleri için, paranın bilinç ve tevhit meclisleri gibi kurumlar aracılığıyla “düşünen bir varlık” haline getirilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

İnsanlar ancak bu üç maddeyi ikame edip onlara uyarlarsa temel merkezli hastalıklardan korunur ve menzili tevhit olan bir yola girebilirler. Bunların dışındaki yollarla birbirimizin aklı ve ahlakıyla oynamanın ve kendimizi kandırmanın bir anlamı yoktur.

İnsanların temel merkezli kültür-uygarlıktan neden ve nasıl kurtulmaları gerektiğini yıllarca düşünmeye çalıştım. Durmaya, düşünmeye ve anlamaya çalışmış sorumluluk sahibi bir şahsiyet olarak sadece Müslümanları değil, bütün insanları Tevhit ipine sımsıkı sarılmaya çağırıyorum. Bu sarılma şekli her bir insana göre farklı olacak olsa da herkesin benzer şekillerde sarılmasını sağlayacak birçok nesnel koşul da vardır ve bu saydığım üç madde o nesnel koşullardandır.

∞ îmtîhan³²³ ∞

Müslümanların din-dünya imtihanlarını nasıl görüyorsun?

Her şeyi dünyaya daha fazla dalmanın aracı haline getirdiler ve bu nedenle de imtihanı kaybettiler.

Aileyi nasıl görüyorsun?

Aile kurumunu şeytanın kuluçkası olarak görüyorum.

Neden?

Çünkü bugüne kadar evlendikten sonra ve özellikle de çocukluğa karışıp, ev bark sahibi olduktan sonra aklını ve vicdanını yitirmeyen bir tane bile insan tanımadım diyebilirim. Şeytan, insanların ruhlarını eşleriyle, çocuklarıyla, evleriyle, otomobilleriyle ve maaşlarıyla çepeçevre kuşatıp işgal etmiş görünüyor. Evlenenler öyle bir başkalaşıyorlar ki; kahredici rejimleri destekliyorlar, gözlerinin önünde gerçekleşen zulümleri görmezden geliyorlar ve dünya yansa konforlarını terk edip hiçbir sorumluluk almıyorlar.

³²³ İmtîhan: Sinama-Sınav

Bu durum böyle devam eder mi?

Sünnetullah düşmanı olan bu aile tipinin geleceği asla olmayacaktır. Egemenler bu çirkinliğe çeşitli milli, dini, ahlaki, bilimsel ve ideolojik kılıflar giydirmiş olsalar da bu aile türünün sonu kaçınılmazdır. Ancak şunu da belirtmeliyim ki; aile, insan doğasının olmazsa olmaz bir parçasıdır ve onun iyi formuna ulaşmak hepimiz için bir ödevdir. Şu anki insan çok kötü durumda olduğu için nasıl ki insandan vazgeçemiyorsak, aile de çok kötü diye ondan vazgeçemeyiz. Çünkü aile değiştirilebilir, dönüştürülebilir ama asla vazgeçilebilir değildir, zaman zaman bunu istesek bile!

Aile en çok nerelerde şeytanın kuluçkası durumunda?

Elbette üçüncü ve ikinci dünya ülkelerinde.

O ülkelerde yaşayanlar, insan doğasını ve özgürlüğü hiçe sayan ikiye bölünmüşlüklerini göremiyorlar mı?

İkiye bölünmüş-ahlakçı hallerini görmek istemiyorlar. Oysa aslında Global Web Index'in; "internette en fazla zaman harcayan ülkeler" araştırmasının şu sonuçlarına bile baksalar ikiye bölünmüşlüklerini açık seçik bir şekilde görürler: Filipinler 4 saat 1 dakika, Nijerya 3 saat 36 dakika, Meksika 3 saat 10 dakika, Türkiye 3 saat 5 dakika, Rusya 2 saat 28 dakika, Hindistan 2 saat 25 dakika, Çin 2 saat 19 dakika, Amerika Birleşik Devletleri 1 saat 57 dakika, Birleşik Krallık 1 saat 49 dakika, İspanya 1 saat 43 dakika, Fransa 1 saat 28 dakika, Almanya 1 saat 15 dakika ve Japonya 45 dakika³²⁴

³²⁴ Global Web Index tarafından 46 ülkede 16-64 yaş arası 575 bin internet kullanıcısı ile yapılan anket sonucu, 12.08. 2019, Artıgerçek haber sitesi

Para nedir ego?

Para, insan zekâsının kamusallaşabilmiş-toplumsallaşabilmiş-toplumla paylaşılabilmiş en yüksek soyutlamasıdır. Toplumsallaşabilmiş en yüksek soyutlama olması sebebiyle de Tanrı ile en çok karıştırılan şeydir ve zaten gizli şirk olması da bundan kaynaklanır.

Para sadece bir soyutlama mı?

Toplumsallaşabildiğine göre ona sadece soyutlama demek mümkün değildir. Bütün kültürler ve uygarlık, parayı hem soyut hem de somut bir yaşam haline getirebilmiştir ama Tanrı-Tanrısallık hiçbir zaman hem somut hem de soyut hayatın bir ögesi haline bile getirilememiştir. Hatta Tanrısal olan her şey birer parasal araç-varlık haline getirilmiştir. İnsan, kendi eliyle yapıp ettiği bir şey olan paraya, kendisi de dâhil her şeyin yaratıcısı olan Tanrıyı adeta yedirmiştir.

Bu bir çeşit tevhit mi?

Evet, ama çok kötü bir tevhittir, çünkü şirkdir... Biz paraya tapmak üzerinden tevhide gelmiş bir kültür-uygarlığın insanlarıyız.

*SÖZLER: Para görünür tanrısallıktır. Para halkların ve ulusların ortak fahişesi ve pezevengidir.*³²⁶ Shakespeare

Para denilen varlık kendinde kötü olan bir şey midir?

Hayır değildir. Ben paranın kötü bir varlık haline gelmesinin temelde üç nedeni olduğunu düşünüyorum. Birincisi; paranın gerçekte, malla, hizmetle ve emekle bağının kopartılarak daha çok sanal-finansal bir varlık haline getirilmesidir. İkincisi; paranın devlet ve ona bağlı bankalar merkezde olacak şekilde borç ve faiz üzerinden yaratılmasıdır. Üçüncüsü ise; çeşitli iktidar

³²⁵ Pere-Dirav: Para

³²⁶ Karatani, Kojin, 2008, Transkritik, Kant ve Marx Üzerine, Çev.: Erkal Ünal, Metis Yayınları, İstanbul, s. 272

araçlarının kullanılmasıyla paranın belli yerlerde aşırı toplanmasıdır.

Bu söylediklerini temellendirebilir misin?

ABD parasının sadece %3'ü dolaşımdadır ve %97'si sadece elektronik ortamda bulunur.³²⁷ Eski FED yöneticisi Marriner Eccies'e göre; para sisteminde borçlar olmasaydı, para da olmazdı.³²⁸ Dünyanın en zengin 2153 kişinin elinde bulunan servet, 4,6 milyar kişinin toplam servetinden fazla.³²⁹

Kötü paranın amacı nedir?

Amacı tek bir kelimeyle ifade etmem gerekirse "işgaldir" derim. Çünkü para esas olarak borç-faiz üzerinden yaratılır ve borç-faiz de insanların hayatlarını ve toplumların bütün varlıklarını işgal etmek için kullanılan bir silahtır.

Bu paranın insan doğasının bir uzantısı olduğunu düşünüyor musun?

Avrupa Birliği Para Sisteminin Kurucusu Bernard Liertaer'a kulak verelim: Aç gözlülük ve rekabet insan doğasının değişmez yapısı değildir. Aslında tamah ve para kıtlığı yaratılmaktadır ve yaygınlaştırılmaktadır. Bunun sonucunda yaşayabilmek için birbirimizle kavga etmemiz gerekmektedir.

Anlayacağımız; bugüne kadar insanın kötü özelliklerine dayanan ve onları daha da azgın hale getiren bir para yarattık ve sonuçları hepimizi dehşete düşürdü. O halde bundan sonra insanın kötü özelliklerini terbiye eden ve iyi özelliklerine dayanan bir parayı yaratmak hepimiz için bir ödev olmak zorundadır.

SÖZLER: "...Gel lanetli maden. Orta malı orospusu insanlığın..."
Shakespeare

³²⁷ Joseph, Peter, 2007, Zeitgeist

³²⁸ Joseph, Peter, 2007, Zeitgeist

³²⁹ Oxfam Verileri, 2020

∞ manîpüstasyonek mezin³³⁰ ∞

Kapitalizm nedir ego?

Kapitalizm, insanlık tarihinde görülmüş en büyük manipülasyondur.

Neyin manipülasyonudur?

Hayatın amacının manipülasyonudur.

Bunu nasıl yapmıştır?

Para-güç, tapu, kâr, kariyer, başarı ve “sınırsız ihtiyaçlar” gibi şeyleri hayatın amacı haline getirerek yapmıştır.

Bu amaçlar insanlar için ne kadar vazgeçilmez hale gelmiş olabilir?

Korkutucu düzeyde diyebilirim. Gördüğüm kadarıyla insanlar kapitalist kültür içinde o kadar sistemli bir şekilde kültürlenip durmuşlar ki, ölüp tekrar dirilseler bile, kaldıkları yerden bu amaç haline getirilmiş şeylere sarılmaya devam ederler.

Kapitalizmin amacı verimlilik, dayanıklılık ve bolluk gibi şeyler değil mi?

Tam aksine, kapitalizm verimlilik, dayanıklılık ve bolluk istemez. Çünkü bunlar olursa egemenlerin kârları azalır ve diğer taraftan sisteme göre insanlar sürekli egemenlere muhtaç olmalıdır. Unutmamak gerekir ki kapitalizm, doymak bilmeyen sınırsız ihtiyaca, kontrollü işsizliğe, kıtlığa ve ürün eskitmeye dayanır.

Kapitalizme karşı olan fikirleri yeterince muhkem görüyor musun?

Hayır, ne yazık ki görmüyorum!

Neden?

Çünkü bilincin hakkını vermekten ve gerçek teklifler olmaktan uzaklar. Örneğin “zeitgesit” belgeselinde insanlara şu şekilde bir çağrı yapılıyor:

³³⁰ Manîpüstasyonek Mezin: Büyük Manipülasyon

1. Büyük bankaları terk edin,
2. Büyük medya organ, yayın, gazete vb. bırakın, izlemeyin, okumayın,
3. Askere gitmeyin, göndermeyin, enerji şirketlerini boykot edin, benzin, doğalgaz vb. kullanmayın.
4. Politikalara karşı çıkın, demokrasiyi bitirin, devirin,
5. Harekete geçin, katılın.³³¹

Bu çağrıya karşı mısınız?

Çağrının “iyi niyetli” olduğuna inanmak istiyorum ama bu tip şeylerin kapitalizmi daha da güçlendirdiğini düşünüyorum.

Neden?

Çünkü bu çağrı bir bütün oluşturmaz, yani başka bir dünya ikame etmez. Sadece “olanı yıkın” demek bir teklif değildir ve ne yazık ki bunun gibi çağrılar kapitalizmin tek yol olduğu fikrini beslemekten başka bir işe yaramıyor.

Marks’ın fikirlerini yeterince muhkem görüyor musun?

David Harvey, Kapitali Okumak, I. Derste şunu söyler: “Üç ciltlik Das Kapital, Marks’ın düşündüklerinin sekizde biridir. Hepsini yazmadan ölüyor.” Buradan da anlıyoruz ki; Marks, fikirlerini yeterince muhkem hale getiremeden-tamamlayamadan ölmüştür. Das Kapital, bir kapitalizm eleştirisidir, bir teklif değildir ama o büyük şahsiyet yaşasaydı mutlaka bir teklifi olacaktı.

*SÖZLER: Eğer para dünyaya bir yanağında doğuştan kan lekesiyle geliyorsa, sermaye tepeden tırnağa her gözeneğinden kan ve pislik damlayarak geliyor.*³³² T. J. Dunning

Nasıl bir para yaratılmalı ego?

Sünnetullah gereği her insan özgür ve sorumlu bir bilince sahip olmayı amaçlamalıdır, buna kullandığı para da dâhildir.

Şu anda dünyada ne tür paralar-güçler var?

³³¹ Joseph, Peter, 2007, Zeitgeist

³³² Marx, Karl, 2003, Kapital; Kapital Üretim Eleştirel Bir Tahlili I. Cilt, Çev.: Alaattin Bilgi, Eriş Yayınları, Ankara, s. 655

Bernard Lewis'e kulak verelim: "Batı'da para piyasada kazanılır ve bu para devlet manipüle edilir. Şark'ta ise önce devlet ele geçirilir sonra da para kazanılır." Ne yazık ki bu iki ucubelik arasına sıkışmış durumdayız. Özgür ve sorumlu olmak istiyorsak bu iki kötülüğü de aşmak zorundayız.

∞ nirxa kor³³³ ∞

SÖZLER: *Tevhit ya da şirk, işte bütün mesele bu!*

Paranın değere tutunma şeklini nasıl görüyorsun ego?

Ucunda ışığın olmadığı kör bir değere tutunma şekli olarak görüyorum.

Neden böyle düşünüyorsun?

Çünkü para dediğimiz şey esasında herhangi bir değere değil, sadece ve sadece zulme tutunur.

Zulme tutunması ne demektir?

Paranın "yaratılması-değere tutunması" şu üç koşula bağlıdır:

1. İnsanlar olmalı,
2. Bu insanlara zulmedecek görece rakipsiz-eşsiz zalimler olmalı,
3. Bu zalimlerin, yaşadıkları coğrafyada rakipsiz-eşsiz zalimler olduklarını kabul eden başka zalimler olmalı.

Bu üç koşuldan da anlaşılacağı üzere devlet ve para özdeştir. Bu nedenle de kapitalist sistem içindeki birey ne kadar paraya sahip olursa o derece devlet gibi olacağını bilir. İşte; zulüm, devlet, para ve insan tevhibi bu şekilde sağlanmıştır.

SÖZLER: *"Kapitalizm ancak devletle özdeş hale geldiği zaman, kendisi devlet olduğu zaman muzaffer olur"*³³⁴ Fernand Braudel

Özgürlükle para arasında nasıl bir ilişki var?

³³³ Nirxa Kor: Kör Değer

³³⁴ Akçay, Ümit, 2009, Para, Banka, Devlet, Merkez Bankası Bağımsızlaşmasının Ekonomi Politikası, Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayını, İstanbul, s. 281

Spinoza'yı hatırlatarak şu şekilde anlatmaya çalışayım: Devlet; amacı özgürlük-tevhit olan insandaki arzu gücünü sadece yemeye, içmeye, barınmaya, giyinmeye ve cinselliğe indirgedi ve bunları da kendisi tarafından yaratılan paraya bağladı. O halde amacı manipüle edilmiş arzu gücü ile merkezi şekilde yaratılan para arasındaki simetriyi kırmadığımız sürece özgür olamayız. Arzu gücü neden manipüle edildi?

Eğer amacınız insanların tanrısı olmaksa, arzularını esas menzilden saptırmak ve onları hiçbir zaman doyurmayacak şeyleri hayatlarının amacı haline getirmek zorundasınız. Hayatın yeme, içme, barınma, giyinme, cinsellik ve bunlarla ilgili şeylere indirgenmiş olmasını bu açıdan okumak gerekir. Bugün artık para üzerindeki kontrol ile arzular-insanlar üzerindeki kontrolü birbirlerinden ayıramayacak bir noktaya varmış bulunuyoruz. Aslında yaşanan şey tam olarak şudur: Başlangıçta Tanrısal olan arzu gücü öyle bir menzil kaybına uğradı ki, artık Firavun sürülerinin bir içgüdüğü haline geldi.

*SÖZLER: "İnsan ya bir Tanrı'ya sahiptir ya da bir puta."*³³⁵ Max Scheller

Müslümanların zulüm üzerinden değere tutunmuş para karşısındaki duruşlarını nasıl görüyorsun?

Müslümanlar düşünmeyi bir türlü beceremedikleri için, paranın belli ellerde devlete dönüşmesine engel olmak bir tarafa, paranın ontolojik varlığını devlete bağlayan teori ve pratikler karşısında da hiçbir şey yapmamışlardır. Hatta o kadar körleştiler ki, paranın yaratılmasında devlet varlığını devre dışı bırakan kripto paraları bile, "sahibi yok" diyerek eleştirdiler. Devlete-güce tapan köle bilinçleri, kocasız-sahipsiz olmaya alışık olmadığı için zulme hizmet ettiklerini göremiyorlar.

Seni anlamaya çalışırlar mı?

Onların bilinç düzeyleri duygu çağı-kâinatı dalgası içinde olduğundan, hakkı-hakikati anlamak gibi bir dertleri yoktur. Düşüncelerimi anlayabilecek olan bir avuç kadar Müslümanın da

³³⁵ Girard, René, 2001, *Romantik Yalan ve Romansal Hakikat*, Edebi Yapıda Ben ve Öteki, Çev.: Arzu Etensel İldem, Metis Yayınları, İstanbul, s. 7

anlamak yerine beni sadece temelsizce suçlayacağını düşünüyorum.

Neden?

SÖZLER: “Suçlamak, anlamaktan daha kolaydır! Anlarsan değişmen gerekir.” Peyami Safa

Çünkü kendilerini terbiye etmek istemiyorlar, putlarının sağladığı konfordan memnunlar ve rahatlarının bozulmasını istemiyorlar.

Bütün insanlara ne teklif ediyorsun ego?

Paranın ontolojik varlığı, devletin varlığından kurtarılmalıdır ve kâinatın ilkelerine-yasalarına bağlanmalıdır. Bunlar yapılmadığı sürece insan ve doğa düşmeye devam edecek.

∞ hêza xwestinê³³⁶ ∞

Spinoza’ya göre para ne hale gelmiştir?

Maddi stratejilerin neredeyse tek dolayımı ve “her şeyi elde etmemiz için bir araç” olan para, üst arzu nesnesi, yani diğer tüm (piyasaya özgü) arzuların önkoşulu olup çıkmıştır.³³⁷

Sen ne düşünüyorsun?

Bana göre maddi ve manevi bütün varlığımızın iflasa doğru sürüklenmesinin nedeni, “üst arzu nesnesi” ve-veya bir çeşit “kudret” haline getirdiğimiz paradır. Obezite ve kanser gibi hastalıkların patlama yapması, insan ilişkilerinin çürümesi, psikolojik hastalıkların artması, aşkın, arzunun, tutkunun bizi terk etmesi gibi olguların doğrudan ve dolaylı en önemli nedeninin para olduğunu düşünüyorum. Çünkü daha önce de söylediğim gibi arzu gücünün menzili özgürlüktü, fakat onu manipüle ettik ve yeme, içme, barınma, cinsellik ve kariyer gibi şeylerin

³³⁶ Hêza Xwestinê: Arzu Gücü

³³⁷ Lordon, Frédéric, 2012, Kapitalizm Arzu ve Kölelik, Marx ve Spinoza’nın İşbirliği, Çev.: Akın Terzi, Metis Yayınları, İstanbul, s. 28

içine hapsettik. Bu hapishanenin başına ise parayı adeta bir kudret gibi koyduk ve böylece her şey düşmeye başladı.

Peki, para Spinoza'nın söylediği gibi sadece piyasaya özgü arzuların ön koşulu mu?

Evet ama aslında genel olarak piyasa nesnesi-ürünü haline geldiğimiz için piyasayı aşan arzularımız neredeyse kalmadı diyebilirim.

Bu bir çeşit kudret haline getirilen para, şahsiyetleri de etkisi altına alabiliyor mu?

Elbette.

Bunu nasıl yapıyor?

Kolektif veya genel bilinci belirleyen bir kudret seviyesine ulaştığı için filozofları, edebiyatçıları, sanatçıları ve bilim insanlarını da etkisi altına alabiliyor. Unutmamak gerekir ki; insan şahsiyet bile olsa kolektif bilinçten tam olarak bağımsız olamaz. Sanırım neden sürekli duygu ve biliş dalgalarına kolektif bir şekilde demir attığımızı da artık daha iyi anlamış oluyoruz.

Para esas gücünü nereden alıyor?

İnsanın haddini bilmemesinden alıyor.

SÖZLER: Allah kendisini Sünnetullah'ı ile sınırlamıştır fakat para herhangi bir sınıra sahip değildir.

İnsan paraya gerçekten Tanrı muamelesi mi yapıyor?

Boris Groys'a kulak verelim: Tanrı mahrum olduğumuz şeydir. Tanrı gaiptir (abwesend), dünyayı kendi gaipliğiyle düzenler. Zira Tanrı görünürse o zaman her şey başka türlü, yani radikal bir şekilde farklı olur. Şimdi uygarlığımızda sermayenin tam da bu işlevi yerine getirdiği açıktır, çünkü modern insanın mahrum olduğu şey, paradır. Sermayenin gaipliğiyle düzenlenmiş ve içinde herkesin yatırım -yani sponsoring olarak Tanrının ilahi merhametini- beklediği bir toplumdur kapitalizm. Neden başka türlü değil de böyle olduğumuz sorusunu kendimize ve başkalarına sorarsak o zaman cevap açıktır: Çünkü başkalaşmak için gerekli olan para, mahrumdur. Bir makama gidip orada esasen ne yapıldığını ve neden başka türlü değil de böyle gördüklerini yerinde sordüğümüzde bile çoğunlukla

şu cevabı alırız: Büyük bir yatırım bekliyoruz. Bu şu anlama gelir ki, henüz para almadığımız ve şu anda para azlığı olduğu gerçeğinin sadece geçici bir efekttir gördüğünüz her şey. Fakat para gelirse -ki mesela iki yılda gelecek- o zaman burada her şey başka türlü görünecektir, bu yeri tekrar tanımayacaksınız... Yani neden varolanın orada olup da hiçliğin olmadığına dair Heidegger'in formüle ettiği ontolojik sorusu iki şekilde cevaplanabilir, ilkin, bu varolanı başkalaştırıp değiştirecek para eksiktir ve ikinci olarak, bu varolanı yıkıp yok etmek için para yoktur. Fakat gördüğümüz gibi, vakit aslında nakittir ve Heidegger'in "varlık zaman" (sein und zeit) kitabının ismi bağlamında, "varlık ve para"dan (sein und geld) söz edilebilir. Bu aynı zamanda, para dağılımı ve paylaşımının öznesinin olmadığı anlamına da gelir. Biz hepimiz para alıcılar olup para dağıtmayız. Azizlerin kendi Tanrıyı terklerini, Tanrıya olan mesafelerini herkesten daha hissedilebilir biçimde tecrübe ettikleri gibi aslında zenginler de paradan en fazla mahrum ve fahiş meblağlardan yoksun olanlardır.³³⁸

∞ mezinbûna xirab³³⁹ ∞

Para hakkında bugüne kadar nasıl tanımlar yapıldı?

Takas-değişim, değer saklama aracıdır, bilgidir, insanlar arasında yapılmış bir sözleşmedir, kendisinden daha küçük hesaplara bölünebilen bir hesap birimidir, varlık üzerinde iddia sahibi olmaktır, bir tür inanç-güvendir vs. Bana göre ise para, insanların hayatlarını çürüten bir şiddettir. Çünkü devlet ve ona biat etmiş ailelerin-bankaların, insanların hayatlarını emeklerini sömürerek yarattıkları bir varlıktır.

³³⁸ İlahi Kapitalizm, 2010, Hazırlayan: Marc Jongen, Boris Groys, Jochen Hörisch, Thomas Macho, Peter Sloterdijk, Peter Weibel ile Söyleşi, Avesta Yayınları, İstanbul, s. 21-22

³³⁹ Mezinbûna Xirab: Kötü Büyüme

Paranın %90'ı bankalar, %10'u da merkez bankası tarafından borç üzerinden yaratılır. Bu kurumlar; para "üstel" şekilde büyüyecek varsayımı-inancı ile borç verirler. Oysa bu inanç gerçekçi değildir, çünkü piyasadaki para en fazla "lineer" büyüyebiliriz. Üstel büyümede direk olarak borç vermek, görece kontrollü bir para kıtlığı yaratır ve insanlar altına girdikleri borçları ödeyebilmek için sürekli birbirleriyle savaşmak zorunda kalır.

Üstel büyümeye olan inancı nasıl görüyorsun?

SÖZLER: "Üstel büyümenin sonsuza kadar sürebileceğine inananlar ya delidir ya da ekonomist." Kenneth Boulding

Bu para yaratma biçiminin helak olmak üzere olan topluluklarda bile olmadığını göremiyorlar mı?

Ne yazık ki göremiyorlar ya da görmek işlerine gelmiyor... "Arap cahiliye dönemi" olarak nitelenen İslam öncesi zamanda bile para, yoktan var edilen bir şey değildi. Değerli madenler para olarak kullanılıyordu ve bu durum ona doğal bir sınır koyuyordu. Diğer taraftan, bir kişi elindeki parayı başka birisine borç olarak verdiğinde gerçek bir para veriyordu, elinden gerçekten para çıkıyordu ve faizli bir şekilde yine gerçek bir parayı geri alıyordu. Oysa şu anki bankacılık sistemi parayı yoktan yaratıp aynı parayı kısmi rezerv sistemiyle on farklı kişiye ve üstel faiz oranlarıyla verebiliyor. Bugün bir dönemi "cahiliye" olarak tanımlıyoruz fakat o dönemin özellikle zengin insanların daha fazla zulme battığımızı göremeyecek kadar körüz. Yoktan var etmek sadece ve sadece Tanrının yapabileceği bir şey iken, biz bunu para üzerinden sürekli yapıyoruz. Paraya dokunan, onu gören, onunla iş yapan herkes bu şirkin ve kötü büyüme şeklinin bir taşıyıcısıdır.

O helak olmak üzere olanlardan bile daha zalim olanlar mümin olabilirler mi?

Sünnetullah'a uygun bir para teorisini ve pratiğini ikame edememiş halkların, "iman ettik" demelerinin bir değeri yoktur. Çünkü zulüm üzerinden yaratılan para her yeri kuşatmıştır; balık nasıl ki susuz yaşayamıyorsa, insan da bu para olmadan artık yaşayamıyor. Paranın yaratılması ve dolaşmasıyla hesaplaşılmadığı sürece haktan yana olan hiçbir düşünce ve eylem

bir anlam ifade edemeyecek ve kentin ortasında asfalta dökülen toprak misali hayata tutunamadan yok olup gidecektir. Tanrısızın hayata tutunabileceği bir şehri ve parayı düşünmekle mükellef olduğumuzu dilerim daha fazla geç kalmadan anlarız!

Sen kimlerdensin ego?

SÖZLER: "Hepimiz çamur içindeyiz ama bazılarımız yıldızlara bakar." Oscar Wilde

∞ qansêr³⁴⁰ ∞

Para; bir yerdeki hayatın, kâinatın ilkesine, yasalarına ve ruhuna uygun olup olmadığını gösteren bir turnusol kâğıdı gibidir.

FRAGMANLAR: *Ben bir sahte peygamberim ve Tanrı diye bir şey yoktur.*³⁴¹

Para insanlara nasıl hitap eder?

Karatani'ye kulak verelim: Yeni Ahit'teki Matta'nın retoriğini kullanacak olursak, sermaye olarak para şunları söylerdi herhalde: "Yeryüzüne barış getirmeye geldiğimi sanmayın! Barış değil, kılıç getirmeye geldim. Çünkü ben babayla oğulun, aneyle kızın, gelinle kaynananın arasına ayrılık sokmaya geldim; insanın düşmanı kendi ev halkı olacak. Annesini ya da babasını benden daha çok seven bana layık değildir. Oğlunu ya da kızını beni sevdiğinden çok seven bana layık değildir."³⁴²

Marks'ın para hakkında bir çözümü var mıydı?

Marks bir çözüm olabilecek para hakkında herhangi bir şey söylememişti.³⁴³ Karatani, Marks'ın devlet-siyasi yapı hakkında da bir şey söylemediğini belirtir. Görülen o ki, mevcut

³⁴⁰ Qansêr: Kanser

³⁴¹ Anderson, Paul Thomas, 2007, There Will Be Blood

³⁴² Karatani, Kojin, 2008, Transkritik, Kant ve Marx Üzerine, Çev.: Erkal Ünal, Metis Yayınları, İstanbul, s. 283 (Matta 34-7)

³⁴³ Karatani, Kojin, 2008, Transkritik, Kant ve Marx Üzerine, Çev.: Erkal Ünal, Metis Yayınları, İstanbul, s. 371

şeytani sistemin herhangi bir antitezi ya da alternatifi henüz düşünülmemiştir.

Para her zaman yıkıcı mıydı?

Elbette ama özellikle son yüzyıl içinde daha fazla yıkıcı hale geldi.

Neden?

İki temel neden olduğunu düşünüyorum. Bunlardan ilki, paranın gerçek-sınırlı bir varlığın karşılığı olmaktan çıkarılmasıdır. Amerika'da 1913'e kadar dolar para, altın ve gümüşün karşılığı olarak dolaşıma girerdi. Bu tarihten beri para arzını yaratma Amerikan Merkez Bankasının (FED) sorumluluğuna verildi. Yani hükümet desteği dışında paranın hiçbir karşılığı yoktur. İkinci neden ise, paranın kısmi rezerv sistemiyle üstel-geometrik bir şekilde yaratılmaya başlanmasıdır.

Paranın üstel-geometrik şekilde yaratılması neye benziyor ego? Kanseri hücrelerinin yayılma-büyüme şekline benziyor.

∞ fermana mirinê³⁴⁴ ∞

İnsanların yaşayan ölümler haline gelmeleri neyin bedelidir ego?

*FRAGMANLAR: Söylediğimiz her yalanla gerçeğe borçlanırsınız. Er ya da geç o borç ödenir... Yalanların bedeli nedir?*³⁴⁵

İnsanlar özellikle son yüz yılda yanlış bir hesap mı yaptılar?

Birçok yanlış hesap yaptılar ama bana göre en yıkıcı olanı modern para sistemidir.

Neden böyle düşünüyorsun?

“Yapılmış bir hesaba göre; varsayalım ki atalarımızdan biri 2000 yıl önce bankaya yılda %2 faizle 1 cent para yatırmış olsun. Bu 1 cent, 2010 itibarıyla dünya üzerindeki para toplamının 20 katına çıkarak 1.5 katrilyon dolara ulaşırdı...” Modern para teorisi bir deliliktir.

³⁴⁴ Fermana Mirinê: Ölüm Emri

³⁴⁵ Renck, Johan, 2019, Chernobyl, 5. Bölüm

Hadsiz bir şekilde çoğalan bu paranın amacı nedir?

Bütün dünyayı "işgal" etmektir.

SÖZLER: "Bir ulusu fethetmenin ve köleleştirmenin iki yolu vardır. Birisi kılıçla diğeri ise borçludur." John Adams-ABD Başkanı

Hangi tarihi veya tarihleri modern para teorisinin başlangıcı olarak kabul etmek gerekir?

Tabi ki merkez bankalarının kuruluş tarihlerini.

Merkez bankalarının tarihleri hakkında neler biliniyor?

Merkez Bankaları, ilk olarak 17. yüzyılın sonlarında İngiltere ve İsveç'te kurulmuştur. Ardından 1800'de Fransa, 1811'de Finlandiya, 1814'de Hollanda, 1817'de Norveç, 1817'de Avusturya, 1818'de Danimarka, 1850'de Belçika, 1860'da Rusya, 1876'da Almanya, 1882'de Japonya, 1907'de İsviçre merkez bankaları kurulmuştur. İlk kurulan merkez bankaları bugünkü anladığımız anlamda merkez bankası olarak fonksiyon göstermemiş iseler de para basma yetkilerine sahip olmaları, bankalar üzerinde düzenleyici işlemlerinin bulunması gibi araçları ile finansal sistemin vazgeçilmez bir unsuru olmaktadır. T.C. Merkez Bankası ise, 11 Haziran 1930 tarih 1715 sayılı yasa ile kurulmuş ve 3 Ekim 1931'de faaliyete geçmiştir (Öztürk, 2014: 72).

Bu tarihler sana ne söylüyor?

Dikkat edilirse tarihler 1648 Vestfalya Antlaşmasının devamıdır. Yani aslında ulus devletler ve merkez bankaları insanları vatandaş köleler haline getirmişlerdir.

O halde?

Ulus devletlerden kurtulamadığımız sürece merkez bankalarından da kurtulamayacak ve özgür olamayacağız.

Bankacılığın tarihi hakkında neler biliniyor?

Bankacılığın tarihi M.Ö. 2000'li yıllarda Babil ve Sümer medeniyetlerine kadar dayanmaktadır. Babil hükümdarı Hammurabi tarafından çıkarılan meşhur Hammurabi Kanunları'nın tapınaklarda yapılacak borç verme işlemleri, borcun tahsil yöntemleri, alınacak faiz oranları ile rehin, ipotek ve kefalet şekillerini düzenlediği bilinmektedir (Günel, 2001: 5).

Bu tarih sana ne söylüyor?

Demek ki “4000 yıldır” kendi ellerimizle yarattığımız paranın köleleri konumundayız ve yeryüzüne inen her dinin amacı da insanı bu kölelikten kurtarmaktır.

Para neye benziyor ego?

Çok ama çok kötü bir babaya benziyor; çocukların kendilerine özgü menziller almasına izin vermeyen bir babaya.

SÖZLER: “Bir babanın oğluna verdiği her buyrukta binlerce ölüm hükmü saklıdır.” Franz Kafka

∞ ararat û cûdî³⁴⁶ ∞

Neyi savunuyorsun ego?

SÖZLER: “Haysiyeti savunuyorum.” Ömer Faruk Gergerlioğlu

Ömer gibi hakkı savunanlar çok var mı?

Ne yazık ki yok!

Neden?

Çünkü insanların helak olduğu zamanlarda şahsiyetlerin sayısı çok az olur.

Hakkı savunacak bir filozof beklentileri var mı?

Müslümanların ya bir müçtehit ya bir imam ya bir sultan ya da bir komutan beklediklerine şahit oluyorum. Filozof bekleyenini ne yazık ki hiç görmedim diyebilirim.

Bu halleri neye benziyor?

Bu halleri “Müslüman devletlerin”; halkların özgürlük, hak, hukuk, adalet ve liyakat ihtiyaçlarını görmek yerine imam hatipler, askeri okullar açmalarına ve bol bol askeri teknolojiler aramalarına benziyor.

SÖZLER: Kaybetmeyi sevmedikçe Müslüman olamazsınız.

³⁴⁶ Ararat û Cûdî: Ararat ve Cudi

∞ şahî û azadî³⁴⁷ ∞

İnsanları nereye davet ediyorsun ego?

Neşeyi ve özgürlüğü düşünüp yaşamaya!

SÖZLER: Acıyı ve köleliği yüceltip neşeyi ve özgürlüğü aşagılamak kader değildir.

Bu davetine en çok kimler sırtlarını dönecekler?

Tabi ki Müslüman olsun veya olmasın dünyadaki bütün dinciler... Hatta keşke sadece sırtlarını dönseler, daha da kötüsünü yapacaklar ve benim bütün varlığıma saldıracaklar. Çünkü onlar gökten inen ayetlere de yeryüzünden yükselen sözlere de her zaman saldırdılar.

Kötü hallerini görebilmelerinin ve düşünebilmelerinin bir yolu var mı?

Biraz durup kendilerini arasınlar ve biraz da hareket edip dünyadaki farklılıkları anlamaya çalışsınlar.

Farklılıklar neden çok önemli?

Çünkü sadece ailenizle, akrabalarınızla, mahallenizle, taraftarlarınızla, seçmenlerinizle, mezhebinizle ve milletinizle yüksek bilim, sanat ve felsefe yapamazsınız. Yapmaya kalkışırsanız çeşitli ensest ilişkiler yaratırsınız ve bu ilişkilerden sağlıklı şeyler çıkmaz. Bilim, sanat ve felsefe için yabancılara, bizden farklı olanlara ihtiyacımız vardır. Bu anlamda farklılıkları barındıran-kozmopolit iyi bir yaşam kurmak, kemal insana ve topluma ulaşmanın olmazsa olmazıdır.

SÖZLER: Var oluş bir bütün olarak hakikatimizdir ve hiçbir parçası dışarıda bırakılamaz!

Seni yeterince anlayabileceklerini düşünüyor musun?

Bunun için elimden geleni yaptığımı sanıyorum.

Bir düşünür, felsefesinin anlaşılmasını dert edinmeli mi?

³⁴⁷ Şahî û Azadî: Neşe ve Özgürlük

Bergman'a kulak verelim: Seyircinin anlayabileceği bir film yapmak, bir sinema yönetmenin en önemli görevidir. Fakat aynı zamanda en zor olanıdır.³⁴⁸

Hangi alandan olursak olalım, en azından o alana şevkle yaklaşan insanlara karşı anlaşılır olmak gibi bir ödevimiz olduğunu düşünüyorum. Bu sadece felsefe, bilim, edebiyat ve sanat gibi üst düzey yaratıcı etkinliklerde değil teknik-zanaat gibi işlerde de göz önünde bulundurulmalıdır. Tanrının sürekli "eskilerin hikâyelerini" anlatması, çeşitli seviyelerde tekrarlara başvurması ve bizim konuştuğumuz dillerle konuşması boşuna değildir. O bile anlaşılma istiyorsa bizim hayli hayli bunu istememiz gerekir. Anlaşılmayı bir ödev saymazsak, hiçbir şeyimiz hakkıyla devamlılık üzere olamaz ve insan tekâmül edip kemale doğru yol alamaz.

SÖZLER: Bir insanı etkinlik ne kadar zor anlaşılıyorsa, o kadar kemale uzak demektir!

Anlaşılma tam olmak zorunda mı?

Sadece Tanrının değil, insanların ve hayvanların yapıp etmelerini de tam olarak kuşatamayız. Bu nedenle de tam tekabül-anlama mümkün değildir. Tam anlaşılmanın-anlamanın mümkün olmadığını bildiğimize göre zorunlu olmadığını da söyleyebiliriz diye düşünüyorum.

SÖZLER: İnsan hiçbir şeyi tam olarak anlayamaz, buna kendisi de dâhildir!

Bu kötü bir şey mi?

Bu sadece ve sadece Tanrı için kötü olabilirdi, bizim içinse iyi bir şeydir. Çünkü bu durum, her birimizin kâinatta özel bir yere sahip olduğunu ve aynı zamanda kemale, tamamlanmaya ve tevhide doğru yürümek için birbirimize ihtiyacımız olduğunu gösterir.

SÖZLER: Hayattaki en değerli şey; menzili Tevhit üzere olan bilincin ikamesinin, özgün bir yolu olmaktır.

³⁴⁸ Bergman, Ingmar, 2008, Sinematografi İnsan Yüzüdür, Çev.: Selim Özgül, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 50

∞ sunnetullah³⁴⁹ ∞

Onların çoğu Sünnetullah'ı anlamak istemezler, kocasız, sahip-siz ve efendisiz yapamazlar. Tevhit üzere olan İslam'ı, sahip bağımlısı insanların temsil ediyor olması kadar bu dine zarar veren başka hiçbir şey yoktur.

Müslümanlar parayı düşünebilirler mi?

Bu mümkün değil! Çünkü parayı düşünebilmek için bilincin en azından biliş çağı-kâinatı dalgası içinde olması gerekir. Onlar duygu dalgasında oldukları için parayı, özgürlüğü, iyi yaşamı ve adaleti düşünebilecek kadar olgun değiller. Örneğin bitcoin gibi kripto paralar çıktığında ülkedeki düşünür, bilim insanı ve ilahiyatçıların tepkileri şunlar oldu: "Bu paranın sahibi yok, arkasında bir devlet ya da banka yok, kullanımı caiz değildir." Oysa kripto paraları düşünenlerin amacı; zaten para üzerindeki devlet tekelini ortadan kaldırmaktı. Böyle bir para için "sahibi yok" ve bunun için de "kullanımı caiz değildir" gibi şeyler söylemek, en hafif tabirle cehalettir. Yani parayla ilgili herhangi bir "olması gerekeni" düşünmelerini geçtim, çok basit "olan durumları" bile kavrayacak kadar olgun değiller.

SÖZLER: Para kötücül bir yapay zekâ gibi insan bilincini işgal etmiştir.

Tevhit menziline odaklanmak için parayı tamamen ortadan kaldırmak mı gerekir?

Hayır, buna gerek yok ve böyle bir şeyin gerçekleşebilir olduğunu da düşünmüyorum. Simmel'e kulak verelim: Bireyler arasındaki etkileşim bütün toplumsal oluşumların hareket noktasıdır ve bu etkileşimin en mükemmel simgesel nesnesi de paradır, zira saf etkileşimi en saf biçimde temsil eder; en soyut kavramları anlaşılır hale getirir, esas önemi bireyselliklerin ötesine uzanan... ve bütün bireysellikleri birbirine bağlayan ve bu yolla da gerçekliği yaratan bireysel bir şeydir.³⁵⁰

³⁴⁹ Sunnetullah: Sünnetullah

³⁵⁰ Frisby, David, 2012, Modernlik Fragmanları, Simmel, Kracauer ve Benjamin'in Eserlerinde Modernlik Teorileri, Çev.: Akın Terzi, Metis Yayınları, İstanbul, s. 117

Para Tanrısal bir varlıktır, tabi onu dikey ve yatay eksenlerin tevhidine bağlayabilirsek!

Para insanı gerçekten terbiye eden bir varlık haline getirilebilir mi?

SÖZLER: "Para her kapıyı açar ama kilitleyemez." Friedrich Engels

Onu her kapıyı açamaz hale getirdiğimizde korunması gereken varlıklarımız güvende olmaya başlar ve böylece insan da daha terbiyeli bir varlık haline gelir.

Böyle bir parayı ikame etmek için neleri örnek alacaksın?

Kâinatı, bugüne kadar ki var oluşu, omurgalı-şahsiyetli insanları, özgür ve neşeli olacağımız bir geleceği örnek alacağım!

SÖZLER: Bu bendeki binlerce yılın susuzluğudur, ne kadar Sünnetullah desem de yine de az geliyor!

∞ a an b³⁵¹ ∞

SÖZLER: Para en gelişmiş manipülasyon aracıdır.

Marks'a göre para genel eşdeğerliktir. Bu aslında dehşet vericidir, çünkü kendi elimizle yarattığımız bir şeyin neredeyse her şekle girmesi çok tehlikelidir.

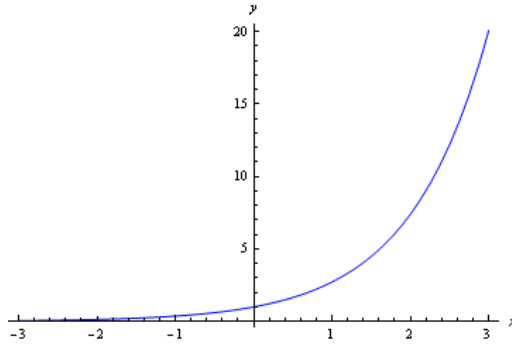
SÖZLER: Her şeyin paranın ve paranın her şeyin şekline girdiği bir yerde tevhit yok demektir.

İnsanların para dedikleri tanrı nasıl görünür ego!

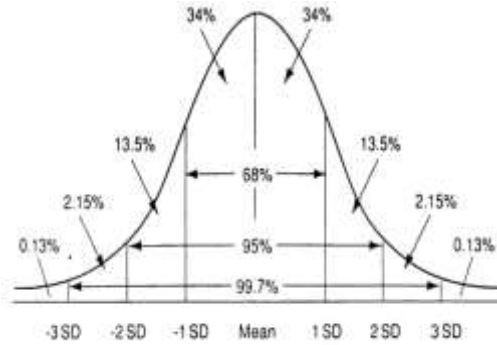
³⁵¹ a an b: a veya b

Şekil a

Şekil b

İnsanların para dedikleri tanrı şekil a'daki gibi görünür. O tanrının beli bükülmelidir ve şekil b'deki gibi terbiye edilmelidir. Çünkü onu terbiye edemeyen insan kendisini de terbiye edemeyeceği için ne özgür olabilir ne de Tanrıya yüzünü dönebilir.

*AYETLER: Göklerde ve yerde nice ayetler var ki yanından geçip giderler de onlara dönüp bakmazlar bile!*³⁵²

Şekil a hangi konuda örnek alınabilir ego?

Bilincimizin ve teknolojimizin gelişmesinde örnek alınabilir ama bunun için önce para putunu yıkıp onun efendisi olmayı başarabilmemiz gerekir. Bunu başaramadığımız sürece para, içimizdeki bir virüs ya da kanser hücresi gibi, yani şekil a'daki gibi bizi işgal edip öldürmeye devam edecek!

SÖZLER:

³⁵² Yusuf, 105. Ayet

Soru: Gelecekte devrimin en önemli eylemi hangisi olacaktır?

Cevap: Paranın, mutlak olanın son putunu ortadan kaldırması olacaktır.³⁵³ Proudhon

Para mevcut haliyle yoluna devam ederse kendimizi, başkalarını, doğayı, hayatı ve Tanrıyı sevmemiz imkânsız hale gelir. Çünkü o kadar çok kötülükle kuşatılırız ki belli bir zaman sonra hayatımız cehenneme döner. Cehennem, hiçliğin eşdeğeri gibidir, bu nedenle de dehşet vericidir ve dehşet içindeki-haldeki insan da hiçbir şeyi sevemez!

FRAGMANLAR: Anne, nereye gittin? Neden bu kadar sessizsin? Bir anne çocuğunu unutabilir mi? Hiçbir şey yapmıyorsun? Yanlış bir şey görmüyorsun? Senden korkuyorum. Seni sevmem gerekirdi.³⁵⁴

∞ qeyd³⁵⁵ ∞

Ekonomilerdeki kayıt durumuyla ilgili ne düşünüyorsun ego? Batı'da ekonomi; hukuk devletinin, kuvvetler ayrılığının, mülkiyet hakkının ve para değerinin korunması, daha güvenilir ölçme, yüksek rasyonalizasyon ve öngörülebilirlik için kayıt altına alınır. Batı dışında ise özellikle dört nedenden dolayı ekonomi tam olarak kayıt altına alınmaz-alınmak istenmez:

1. İkinci ve üçüncü dünya ülkelerinde hukukun üstünlüğü olmadığı için para gayrimeşru şekillerde bazı kişi ve kliklerde toplanır. Bu durumun halk tarafından nesnel-somut bir şekilde görülmesi isyana neden olacağı için kayıt dışılığa ihtiyaç duyulur.
2. Hukukun, kuvvetler ayrılığının ve mülkiyet hakkının ikame edilmediği bu ülkelerde zenginler, varlıklarını sadece halktan değil, iktidardan ve devletten korumak için de kayıt dışılığa ihtiyaç duyar.

³⁵³ Proudhon, P. J. 1992, Makaleler, Çev.: M. Tüzel, Birey Yayınları, İstanbul, s. 57

³⁵⁴ Malick, Terrence, 2016, Voyage of Time/Zamanın Yolculuğu

³⁵⁵ Qeyd: Kayıt

3. İkinci ve üçüncü dünya ülkelerinde mülkiyete doğrudan el koymak, özellikle uluslararası ilişkiler açısından zaman zaman sorunlar yarattığı için bunun dışında yollar icat edilmiştir ve en gelişmiş yolun adı ise vergi denetimidir. Vergi denetiminin iktidarı-devleti ele geçirenler tarafından bir silah gibi kullanılabilmesi içinse kayıt dışılığa ihtiyaç duyulur. Yani devlet-iktidar, kendisi için zararlı gördüğü kişilerin mal varlıklarına vergi denetimi adı altındaki bir baha-neyle el koyar. Bunu yaparken de kayıt dışılığı kayıt altına aldığını ya da kayıt dışılığı-vergi kaçırmayı cezalandırdığını iddia eder.
4. Yüksek borç altında olan bu ülkeler her bakımdan denetlenip yönetilmemek için kayıt dışılığa ihtiyaç duyarlar. Yani bütün nefes borularını küresel güçlere kaptırmamak için kayıt dışı deliklere ihtiyaçları vardır. Örneğin Türkiye’de Tahtakale, kayıt dışılıkta ülkenin en gelişmiş nefes borularından birisidir.

“Kayıt dışılık” ekonomi alanının dışında da görülür mü?

Elbette görülür... Din, eğitim ve siyaset gibi kurumları etkileyen “kayıt dışı yasalar” bile vardır. Örneğin; Tevhidi Tedrisat Kanunu ya da laiklikle ilgili yasalar “yürürlüktedir” ve devlete-iktidara biat etmeyen cemaatlerin, okulların, şirketlerin ve siyasal partilerin varlığını sonlandırmak için hazırda tutulurlar. Yeterince gelişmemiş ülkelerde “hukuk” yasalarının “ruhu-evrenselliği, genelliği, açıklığı, sınırlılığı, anlamlılığı ve ölçülülüğü” gibi başlıklarda bir çeşit kayıt dışılıktan söz etmek mümkündür.

SÖZLER: Hukukun olmadığı yerde yasalar birer tuzaktır.

Sistem neyi kullanıyor?

Sistem; insanların yeme, içme, barınma, giyinme, üreme, aidiyet ve inanma ihtiyaçlarını kullanıyor. Onları önce çeşitli gruplara bölüyor ve sonra da başlarına paraya, güce ve devlete tapan çobanlar koyuyor. Bu çobanlar sisteme sadık oldukları sürece de dinci ya da seküler olmaları bir önem arz etmiyor.

AYETLER: Hiçbir uşak iki efendiye uşaklık edemez. Çünkü ya birine kin besler öbürünü sever; ya da birine bağlanır öbürünü hor görür. Hem Tanrı'ya hem de mammon'a uşaklık edemezsiniz."*³⁵⁶

Tevhidin kültürü yok mu ego?

Kültürünü geçtim, bu topraklarda tevhidin esamisi bile okunmaz. Özellikle para dediğimiz varlıkta bir devrim gerçekleşmediği sürece tevhit yok hükmünde kalmaya devam edecektir.

Şu anda para hangi şekillerde dolaşımda?

Bugün para olarak bütün dünyada yaklaşık 84 trilyon dolar var. Bunun yaklaşık 67 trilyonu borsalarda, 31 trilyonu fiziksel para. 8 trilyon dolar altın pazarı var. Dolaşımda ise 1,5 trilyon dolar var. 140 milyar dolar kripto para ve bunun 68 milyar doları ise Bitcoin şeklindedir.³⁵⁷

Kripto paralarda nasıl bir imkân görüyorsunuz?

Bence tevhidi mümkün kılabilecek bir potansiyele sahipler. Çünkü merkezi şekilde değere tutunan ve sınırsızca üretilen modern paranın ötesine geçmeyi başardılar.

Eksik olan tarafları ne?

Nasıl hareket edecekleri ve hareket biçimleri henüz yeterince belli olmadığı için düşünebilen para olmaları da imkânsız görünüyor. Sadece değer saklamaya yarayan bir şey, insanlığa bir değer katamaz. Çünkü zaten başımıza ne geldiyse hep saklama-biriktirme aşkından geldi. O halde dağıttık ve sınırlı yaratılmalarının yanında, ölçülü bir şekilde düşünerek hareket edebilen paraları da ikame etmek zorundayız.

³⁵⁶ İncil, Açıkgöz Ev Yöneticisi 1-13 (*Mammon: Yeryüzündeki geçici varlığı ve zenginlikleri simgeleyen bir yalancı tanrı, para, altın ve gümüş gibi varlıklar.)

³⁵⁷ Ajansalar, 02.11.2017

$$\infty [m^2 \hat{u} km^2]_{358} \infty$$

Bütün yaşamları yeme, içme, barınma, giyinme, üreme ile aç kalmaya indirgedikleri oruç ve yatıp kalkmaya indirgedikleri namazla geçtiği halde, hayatın hakkını verdiklerine ve cennetle ödüllendirileceklerine inanıyorlar.

AYETLER: De ki: “Amelleri bakımından hüsrana en çok batanları size haber vereyim mi?” Onlar ki; güzel iş yaptıklarını sandıkları halde dünya hayatındaki çalışmaları boşa gitmiştir.³⁵⁹

Bu hale gelmelerine neden olanlar sadece yerel ve küresel egemenler mi ego?

SÖZLER: m²'lere tapan halklar, km²'lere tapan Firavunlar tarafından yönetilmeyi hak ederler.

Had-hudut-sınır, adalet, ilke, onur ve değer nedir bilmeyen yerel ve küresel egemenleri durdurmak istiyorsak, öncelikle bizim durmayı, kaybetmeyi, hatta kaybetmeyi sevmeyi öğrenmemiz gerekiyor. Yerel ve küresel egemenlerin esas güçleri-yakıtları biziz. Tapuyu ve parayı aşmayan kötü hayallerimiz onları daha azgın ve güçlü hale getiriyor. Onlar, doymak bilmeyen iştahımızı daha da azdırabileceklerine olan inançlarından aldıkları kadar hiçbir şeyden güç almıyorlar. Durmayı bilmediğimiz sürece içine şeytan girmiş yaşayan ölümler gibi sürekli hareket etmeye devam edeceğiz.

FRAGMANLAR: Hepimiz hayallerimizin kurbanıyız.³⁶⁰

³⁵⁸ m² û km²; Metrekare ve Kilometrekare [Hapishanesi]

³⁵⁹ Kehf, 103-104. Ayetler

³⁶⁰ Turgul, Yavuz, 2005, Gönül Yarası

∞ yek du sê û çar³⁶¹ ∞

“Kâğıdın değere tutunup” para, diploma, sertifika, tapu, ruhsat gibi şeyler haline gelmeleri söz konusu olduğunda üç sistem türünden söz etmek gerekir. Bunlardan birincisi merkezi-centralized sistemdir ve yasacı-tekçi devletlere denk gelir. İkincisi merkezi olmayan/yarı merkezi-decentralized sistemdir ve hukuk devletlerine denk gelir. Üçüncüsü ise dağıtık-distributed sistemdir. Bu sistem henüz deneysel aşamadadır, blockchain veya 4. nesil internet yazılımı-kriptolojisi olarak da bilinir.

Blockchain yazılımı; bütün değerli kâğıtları ve hatta bütün mal-ürün ve hizmetleri bilgisayarlarda bulunan IP Protokolüne benzer bir protokolle “sürekli-değiştirilemez ve çoklu denetime tabi” olacak şekilde kayıt altına alma girişimi olarak tanımlanabilir. Bitcoin, bu yazılıma dayanarak yaratılmış deneysel ilk kripto paradır.

Parayla ilgili özel ve özerk sistemler kurmak bir gereklilik mi?

Yasacı devletler Mastercard ve Visa gibi sistemler kuramazlar, kurmaya çalışsalar da başarılı olamazlar, çünkü kendi vatan-daşları da dâhil hiç kimse onlara güvenmez. Bu durum, hukuk devletlerine bağımlı olmalarına neden olur. Bir devletin gelişmesi ve bağımsız olması, ulusal ve uluslararası para dolaşımından bağımsız olamayacağına göre, parayla ilgili özel-özerk sistemler kurmak bir gerekliliktir diyebilirim. Diğer taraftan daha özgür olmak için yarı merkezi sistemin-hukuk mekaniğinin ürünleri olan Mastercard ve Visa gibi para dolaşım biçimlerinin aşılması da artık bir gerekliliktir.

Üçüncü sistemin geleceğini nasıl görüyorsun?

Dağıtık-distributed sistemin geleceği iyi de kötü de olabilir.

Nasıl?

³⁶¹ Yek Du Sê û Çar: Bir İki Üç ve Dört

Bana göre iyi sonuç şu olabilir: İster devletler düzeyinde ister yığılımlar ve kişiler düzeyinde olsun her türlü güç temerküzünün tehlike altında olması, dünya halklarını küresel ölçekte bir sosyal sözleşmeye ve böylece yeni bir ekonomi-politik sisteme taşıyabilir. Kötü sonuç ise şu olabilir: Eğer bu üçüncü sistemde paralar da dâhil tüm değerli kâğıtlar, teknolojiler ve hatta madenler, topraklar ve sular da belli devletlerin ve egemenlerin kontrolü altına girerse, işte o zaman bütün insanlar tarihte ilk defa “tam köle” haline gelebilirler. Dünyada özgür insanın kalmaması gibi bir tehlikeyle karşı karşıya olduğumuzu herkesin görmesini diliyorum.

Çok kızgın olan ve özgür olmak isteyen yeni nesil kötü sonucu kabul eder mi?

FRAGMANLAR: Benim yakınlaştığım bir şeyin sizce hiçbir anlamı olmadığı için hepinizi s....³⁶²

Asla kabul etmez!

Teklifin nedir?

Üç sistemi kuşatan, sahip olduğu menzille de hepsini aşan dördüncü yolu, yani Akapitalizm'i ve Ademokrasi'yi teklif ediyorum.

∞ zêr û nîrx³⁶³ ∞

SÖZLER: “Günümüzde insanlar her şeyin fiyatını biliyorlar fakat hiçbir şeyin değerini bilmiyorlar.” Oscar Wilde

Altın para olarak neden kullanılmıştır?

Altın, mübadele ilişkilerinden kendiliğinden doğan ve tüm diğer metalara karşı genel eşdeğer işlevini yüklenen metadır. Zira Marks’a (1979, s. 244) göre “değerli metaller, uzun ömürlü ol-

³⁶² Lyn, Euros, 2011, Black Mirror, 1. Sezon 2. Bölüm

³⁶³ Zêr û Nîrx: Altın ve Değer

maları, değişmezlikleri, parçalanıp yeniden birleştirilebilmeleri, küçük bir hacme büyük mübadele değeri sığdırabilmeleri, nispeten kolay taşınabilmeleri gibi nedenlerle” para olarak kullanılmaya uygundurlar. Lapavitsas ve Itoh’un (1999, s. 36) belirttiği gibi, prensip olarak herhangi bir meta, evrensel eşdeğer olabilir. Ancak tarihsel olarak değerli metaller, özellikle de altın, fiziksel özellikleri nedeniyle para olarak kullanılmıştır.³⁶⁴

Sen altını nasıl kullandın?

Ben dijital paranın %21’ini altın karşılığına-varlığına bağladım. Bunu yapmaktaki amacım; paranın ölçüsüzce yaratılmasını, değer kazanmasını ve değer kaybetmesini önlemektir.

SÖZLER: Büyümek zorunda olmadan gelişmenin bir yolunu bulmamız gerekiyor!

Bu yüzdelik değiştirilebilir mi?

Arttırılabilir ama azaltılamaz, çünkü paranın istikrarlı bir denge-değer varlığı olması hayati önemdedir.

SÖZLER: “Para, dünyadaki bütün diğer fenomenler arasında tarafsızlık ve denge noktasında durur.”³⁶⁵ Georg Simmel

Paranın değere tutunma ve dolaşım şekilleri önemlidir ama her şey gibi onunda bir menziline olması daha da önemlidir. Bu nedenle paraya bir muhasebeci ya da ekonomist gözüyle değil de artık bir filozof gözüyle bakmak gerekir.

³⁶⁴ Akçay, Ümit, 2009, Para, Banka, Devlet, Merkez Bankası Bağımsızlaşmasının Ekonomi Politikası, Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayını, İstanbul, s. 50

³⁶⁵ Frisby, David, 2012, Modernlik Fragmanları, Simmel, Kracauer ve Benjamin’in Eserlerinde Modernlik Teorileri, Çev.: Akın Terzi, Metis Yayınları, İstanbul, s. 116 (G. Simmel, Philosophy of Money, s. 511)

SÖZLER: Bir çiçeğin hayatından daha güzel olan şey, ona şahit olabilen başka bir bilincin hayatıdır.

Peki, günümüzde insan ilişkilerinin anlamı nedir dersiniz, en çok ne için birbirleriyle ilişki kuruyor insanlar? Kişisel çıkarlarını koruyup bunlardan hiçbir şekilde vazgeçmeden, karşısındakinden olabildiğince çok şey koparabilmek, kendine yarar sağlamak için. Ama burada varlıksal bir paradoks var: Kendi suretimizdekileri, bizim gibi olanları aşağılamakla, bu dünyada kendimizi daha da yalnız ve doyumsuz hissediyoruz. Günahımızın bedelidir bu; gelişme çizgimizde bir kahramanlık aşaması olarak görülebilecek gerçek yolu, gönül rızasıyla seçmeyişimizin ve bunu, kendimizi hiç zorlamadan gerçekten isteyerek benimsediğimiz biricik mümkün, doğru bir yol olarak tercih edemeyişimizin bedeli... Sonuçta gele gele, Stalker'de denildiği gibi, bugünün gelecekle karıştığı bir noktaya geldik; yakın geleceğimizin önüne geçilemez felaketlerinin öncüllerini taşıyan bir günü yaşıyoruz; karşı karşıya olduğumuz felaketin hepimiz farkındayız, ama karşısına dikilip onu durduramayız.³⁶⁷

SÖZLER: İnsanın bu dünyaya bırakacağı en değerli mirası, tevhide menzile yönelmiş insanca hüznü ve neşesidir.

Andrey'in sözünü ettiği felaket nasıl durdurulabilir?

İnsan yaşamak için salt ekonomi-politik bir varlığa dönüşmek zorunda kalmamalıdır. Bütün kavgalarımızın ve felaketlerimizin nedeni, bu zorunluluğu aşamamızdan kaynaklanıyor. O halde öyle bir para ve iktidar düşünmeliyiz ki, tevhit menzili dışında bizi oyalayacak başka hiçbir şey kalmasın!

Bunun için ilk adım ne olmalıdır?

İlk adım, para yaratımını devrimsel bir şekilde değiştirmek olmalıdır... Para neden devlet ve belli aile şirketleri-bankalar

³⁶⁶ Ez û Ez: Ben ve Ben

³⁶⁷ Tarkovski, Andrey, 2017, Mühürlenmiş Zaman, Çev.: Mazlum Beyhan, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 242

üzerinden yaratılsın ki! Bu kölelik rejimidir, hayır, bu böyle gitmez! Artık her insan kendi başına para yaratabilmeli. Para dağıtık yaratıldığında güç devletlerin ve bazı zenginlerin elinde toplanmayacağı için insanlar özgürleşecektir. İnsan özgürlüğü tatmadığı sürece neden durması gerektiğini anlamayacak ve egemenlerin kölesi olmaya devam edecektir. Durmayı bilmeyen insan türünü doyurmaya dünyaların yetmeyeceğini ve bunun da bir felaket olacağını artık kavramamız gerekiyor!

İnsanın insana tapması hakkında ne düşünüyorsun?

Devlete ve egemenlere tapmak yerine keşke sadece birbirlerine tapsalardı diyorum! Çünkü tapsalardı bile, sayıları çok olduğu için güç hiçbir yerde birikmezdi ve o zaman özgür olabilirlerdi.

SÖZLER: Devlet bir tanrı olduğunda gökteki Tanrının hükmü kal-kar, çünkü beden içindeki ruhların çoğu sadece dünyaya inmiş bir tan-rıyı gerçek kabul ederler.

Kusurunu gördün mü ego?

FRAGMANLAR: Hissettim... Kusursuz hissettim, kusursuz-dum.³⁶⁸

∞ spîyan³⁶⁹ ∞

En çok hangi insanlara kırgınsın ego?

Ortalamanın üstünde zekâyâ sahip olanlara çok kırgınım.

Neden?

Çünkü Tanrının ve-veya kâinatın onlara verdiği zekâyı sadece dünyaya daha fazla dalmak için kullandılar. Gerçek değeri gö-remediler ve hayata ihanet ettiler.

SÖZLER: Hayattaki en değerli şey; menzili tevhit üzere olan bilincin tekâmülünün özgün bir parçası olmaktır.

Ayartılmalara direnemediler mi?

³⁶⁸ Aronofsky, Darren, 2010, Black Swan-Siyah Kuğu

³⁶⁹ Spîyan: Beyazlar

FRAGMANLAR: *Ayarılmaya direnme karakterin gerçek ölçüsüdür.*³⁷⁰

Evet, ne yazık ki direnemediler, hatta direnmek bir tarafa, ayarılma türlerini çoğalttılar. Böylece esas, asil ve basit köklerini yitirip zayıf karakterlilerden oldular.

FRAGMANLAR: *"Basit olmak basit değildir."*³⁷¹

Ortalama üstü zekâya sahip olan bu insanlar nasıl bir adla tanınıyorlar?

Beyaz yakalılar olarak.

Nüfus içindeki payları hakkında bir bilgi var mı?

Michael Albert'a kulak verelim: Nüfusun yaklaşık %2'sini kapitalistler, %20'sini koordinatör sınıf (güçlendirilmiş avukatlar, doktorlar, mühendisler, yöneticiler ve diğer güçlendirilmiş çalışanlar), geriye kalan yaklaşık %80'lik bölümü ise üreticileri, tek düze iş yapanları oluşturur.³⁷²

Bu verileri baz alırsak beyaz yakalıların nüfus içindeki paylarının %20 olduğunu ama gelişmekte olan ülkelerde ise bu yüzdenin daha düşük olduğunu söyleyebiliriz.

Onlar sence çalışkan insanlar mı?

Elbette, hatta bu konuda aşırıya kaçtıklarını da biliyorum.

Kendini çalışkan olarak görüyor musun?

Hayır, kendimi tembel biri olarak görüyorum ve bu halimden de çok memnunum.

Tembelliği değerli mi görüyorsun ego?

Evet.

SÖZLER: *"Tembellik medeniyetin direğidir."* Bertrand Russell

Yazar Fe-hu-wang, Me-ti'ye söyle dedi: Kafalarıyla çalışanlar, sizin savaşınıza uzak duruyorlar. En akıllı kafalar görüşlerinizi yanlış diye nitelendiriyorlar. Me-ti, söyle karşılık verdi: Akıllı

³⁷⁰ Schaffner, Franklin J. 1973, Papillon

³⁷¹ Kiarostami, Abbas, 2010, Copie Conforme/Aslı Gibidir

³⁷² Albert, Michael, 2008, Kapitalizmin Ötesinde Yaşam, Umudu Gerçeğe Dönüştürmek, bgst Yayınları, İstanbul, s. 166

kafalar gerek egemenler tarafından gerekse o kafaların sahiplerince çok aptalca da kullanılabilir. Akıllı kafalar, özellikle en aptalca ve sürekli olması düşünülemeyecek savları ve kurumları desteklemeleri amacıyla kiralanır. En akıllı kafalar, gerçeğin bilinebilmesi için değil, gerçekten uzak olandan nasıl yararlar sağlanabileceğinin anlaşılması için çaba harcarlar. İstekleri, kafalarından değil, midelerinden alkış toplamaktır.³⁷³

Senin gibi kaç tembel insan var?

SÖZLER: *"Kaç kişi olduğumuzun önemi yok, yapmamız gereken, dalgalar yaratmak."*³⁷⁴ Jane Spencer

Orta sınıfın-beyaz yakalıların değişmesi ya da ortadan kalkması adaletin yeryüzüne inmesi ve insanların özgür olması için yeterli olur mu?

The Leopard³⁷⁵ filminde aristokrat olan bir kişi, burjuvalar için "Bizim yerimizi alacaklar." dedikten sonra şu cevabı alır: "Bizim yerimizi aldıklarında bir şey değişmeyecek her şey eskisi gibi devam edecek." İmparatorluklar döneminde insanlar, kralların, padişahların ve sultanların köleleriydiler. Daha önce-leri aşiret-kabile reislerinin daha da önceleriye klan şeflerinin-büyücülerinin köleleriydiler. Bana göre yakın gelecekte üst, orta ve alt sınıfların değiştiğini-ortadan kalktığını ve yeni bir dünya kurulduğunu düşünsek bile adaletin sağlanacağını ve insanların özgürleşeceğini kesin olarak söyleyemeyiz.

Şu an neredesin ego?

SÖZLER: *Bardağımdaki çayın soğuması karşısında gözlerimin dolduğu bir yerdeyim... Ey ölüm, söz veriyorum, seni bir gün mutlaka seveceğim!*

Yalnız olduğunu düşünüyor musun?

Bir düşünür olarak evet çok yalnızım ama insanlar düşüncelerimden haber aldıklarında birleşecekler, bunu daha şimdiden görebiliyorum. Çünkü ben bir ütopya düşünmedim, kökleri

³⁷³ Brecht, Bertolt, 1977, ME-Tİ Tarihte Diyalektik, Çev.: Ahmet Cemal, Günebakan Yayınları, İstanbul. s. 33

³⁷⁴ Donovan, Josephine, 2013, Feminist Teori, Entelektüel Gelenekler, Çev.: Aksu Bora, Meltem Ağduk Gevrek, Fevziye Sayılan, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 11

³⁷⁵ Visconti, Luchino, 1963, The Leopard

geçmişten bugüne ve geleceğe uzanan bir devamlılığın habercisiyim.

Adorno'ya kulak verelim: Düşünmesini etkin bir tarihsel erke bağlamayan ve endüstri toplumunun yöneldiği kutuplardan hiçbirini nirengi noktası olarak benimsemeyen entelektüel tözünü kaybeder ve düşünmesi zeminsiz kalır. Gerçek olan akıl-saldır. İlericilerin de söylediği: İş birliği yapmayan kimseye bir yararı dokunmaz. Her şey topluma bağlıdır; en ince düşünme bile kendisini erk sahibi sosyal eğilimlere bağlamalıdır, çünkü onlar olmadan düşünme delice bir hal alır. Bu fikir birliği gerçekliğe hakkını veren herkesi birleştirir.³⁷⁶

Felsefendeki o "bilinmeyen ya da gelecekteki" ilke-Tab, sezgi ve tevhit çağ-kâinat dalgaları insanları korkutabilir mi?

Milan Kundera, "Var Olmanın Dayanılmaz Hafifliği" adlı eserinde şunları söyler: "Kovaladığımız hedefler her zaman örtülüdür. Evliliğe can atan bir kız, hakkında hiçbir şey bilmediği bir şeye can atıyor. Şöhreti arzu eden bir gencin şöhretin ne olduğuna dair hiçbir fikri yok. Bizim her hareketimize anlamını veren şey bize her zaman tamamen bilinmeyendir."³⁷⁷

Hayatımızın bir saniye sonrasını dahi bilmeyiz ama bundan yine de korkmayız. Hele bir de geleceğimizi az çok düşünmüş ve planlamışsak o zaman içimizde en ufak bir korku bile barınmaz. O halde insanlar düşünülmüş olan çağ-kâinat dalgalarından neden korksunlar ki! Asıl korkmaları gereken şey, menzili olmayan bir yaşamdır. Çünkü menzil yoksa bütün anlamlar, değerler, tutkular ve arzular çöker. Böyle bir durumda da korkular ve anlamsızlık hepimizin sahibi olmaya başlar ve yaşayan ölümlere dönüşürüz.

SÖZLER: Altı yıl önce hüznle yola çıkmıştım ve şimdi neşe içindeyim!

Gelecekle ilgili düşüncelerin hakikat mi?

³⁷⁶ Adorno, Theodor W., Horkheimer, Max, 2014, Aydınlanmanın Diyalektiği, Çev.: Nihat Ülner, Elif Ö. Karadoğan, Kabalıcı Yayıncılık, İstanbul, s. 338

³⁷⁷ Almond, Ian, 2012, İbni Arabi ve Derrida, Tasavvuf ve Yapısöküm, Çev.: Kadir Filiz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 114

Bana göre hakikattir ve bunu yeterince temellendirdiğimi de düşünüyorum. Ancak şunu da belirtmeden geçemeyeceğim: Bizim esas sorunumuz, neyin hakikat olduğu-olmadığı ya da ona ulaşp-ulaşmayacağımız değil, hakikatin bilinen hallerine bile saygı göstermememizdir. Örneğin adaletin, insan haklarının, özgürlüğün ve doğanın değerini, anlamını yani hakikatini biliyoruz ama bunlar çoğumuzun umurunda değil.

∞ ruhê shirk³⁷⁸ ∞

Muktedirlerin memurları yakaladıkları bir işçiye “Belki bize katılırsın, sana yardım ederiz, ne dersin?” diye sorunca, işçi, memurlara birkaç yumruk atar ve “Beni hücreme geri götürün.”³⁷⁹ der. İşte bunun gibi onurlu duruşlarla işçiler grev haklarını kazandılar. Ancak buna benzer onurlu duruşları beyaz yakalılar sahiplenmedi. Onlar sadece ve sadece kazanmaya ve başarmaya taptılar.

Siz beyaz yakalılar, çoğunuzda baktığımda insanlığımdan utanıyorum! ... Arka planınızda çılgık çılgıca bir insanlık ve doğa, önünüzde ise eli kanlı sahiplerinizden payınıza düşen parçalar görüyorum. Bir çeşit yaşam kaynağı ve amaç gibi taşıyorsunuz unvan ve kravatlarınızı, oysa omurgasız olduğunuzu çok iyi biliyorsunuz. Sizler muktedirlerin “iskanistleri-lobotomistleri”³⁸⁰ ve çiftçilerisiniz. Kölesi olduğunuz muktedirlerin isteklerine uygun olacak şekilde insanları iskân ediyor, ekiyor ve biçiyorsunuz. İşleriniz de aşklarınız da çocuklarınız da sahiplerinizin varlığını güçlendirmekten başka bir anlam ifade etmiyor. Tanrının-Kâinatın size emanet ettiği yüksek zekalarınızı bir şirk kültürünün devamlılığına kurban ediyorsunuz!

³⁷⁸ Ruhê Shirk-Şirk: Şirk Ruhu

³⁷⁹ Eisenstein, Sergei M. 1925, Stachka/Grev

³⁸⁰ Lobotomist: İnsanları-topluları duygusuz, belleksiz, zihinsel dumura uğramış, canlılığını kaybetmiş hale getirenler anlamında kullanıyorum.

FRAGMANLAR:

Öğretmen: Şirket çalışmamı yasaklamıyor ve doğurmamı teşvik ediyor. Nedenini sor.

Öğretmenin eşi olan avukat: Çünkü çocukları seviyorlar.

Öğretmen: Çünkü çocuklar istikrar sağlar.³⁸¹

Zeki insanları nasıl köle hale getiriyorlar?

Kötücül bir aşkla... Wallace ve Fage'e kulak verelim: Şirkete öyle bir anlam yüklemeli ki bu anlamdan yola çıkılarak oluşturulabilecek fikirler, şirket ile işe yeni alınan eleman arasında özel bir bağ kurabilsin, bunun biraz aşk evliliği gibi olması lazım.³⁸² Bu aşk; yapılan işlerin anlamsızlığını görünmez hale getiriyor, çalışanların gözlerini kör ediyor ve yaşamın amacını manipüle ediyor.

Sence bu durum böyle devam edebilir mi?

Mümkün değil, çünkü insan menzili tevhit olmayan her şeye karşı eninde sonunda duyarsız hale gelir. Simmel'e kulak verelim: Para ekonomisinde söz konusu olan, aynı seviyeye gelme süreci -her şeyin, mübadele değeri adı altındaki ortak paydaya indirgenmesi aynı zamanda yeni bir kişilik tipi de yaratır: [Bu kişilik], değerler arası farkları algılamasını sağlayacak melekelelerini bütünüyle yitirmiştir. Onun gözünde her şey, aynı donuklukta, aynı griliktedir, hiçbir şey uğruna heyecan duymaya değmez. ... Hayatın sunup sunacağı bütün olanakların eşit miktarda parayla elde edilebileceği olgusunu içselleştirmiş bir kimse, mutlaka bıkkınlaşacaktır. Bıkkınlık, genellikle ve haklı olarak, zevke doymuş insanlara atfedilir; çünkü fazla güçlü bir uyarıcı, ona tepki verme yönündeki sinirsel yeteneği baltalar.³⁸³

FRAGMANLAR: Aslında basit bir seçim söz konusu ya yaşamakla uğraşacaksın ya da ölmekle.³⁸⁴

"Beyaz yakalı insanları" önemli görüyor musun?

³⁸¹ Pollack, Sydney, 1993, The Firm/Şirket

³⁸² Lordon, Frédéric, 2012, Kapitalizm Arzu ve Kölelik, Marx ve Spinoza'nın İş birliği, Çev.: Akın Terzi, Metis Yayınları, İstanbul, s. 9

³⁸³ Simmel, George, 2006, Modern Kültürde Çatışma, Çev.: Tanıl Bora, Nazile Kalaycı, Elçin Gen, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 26

³⁸⁴ Darabond, Frank, 1994, Esaretin Bedeli

Evet, önemli görüyorum. Bence onları ikna edemeyen-yanına çekmeyi başaramayan bir ekonomi politik teorinin ve pratiğin başarılı olma şansı asla yoktur. Unutmamak gerekir ki; bu yüksek zekâlı “gönüllü kölelerin” ele alınması, patronların ele alınmasından daha komplekstir.

Neden?

Çünkü patronlar sadece güce taparlar ama bu köleler sadece paraya değil, aynı zamanda paranın yöneldiği markalara, imajlara ve illüzyonlara da taparlar. Bu anlamda patronlar monoteist, köleleri ise politeist bir şirk kültürü içindedirler. Zaten beyaz yakalı insanların çok yaratıcı olmalarının nedeni politeist olmalarıdır. Onlar patronların akıllarının ucundan geçmeyenleri düşünebilirler.

“Bu beyaz sınıfın patron kontrolünden çıkması, onları gerçekten daha üst düzeyde hesaba katan bir ekonomi politik teklifin ortaya çıkmasına bağlıdır.” Bu sınıftakiler, “kendilerini gerçekleştirmek” ya da politeist kültürlerini devam ettirmek için kapitalist sistemi bir araç olarak kullanırlar. O halde “ilk aşamada” yapılacak iş aslında basittir; onlara kapitalizm aracına ihtiyaç duymayacakları bir dünyayı sunmak gerekir. Ancak bu dünya ikame edilirse patronların elinde temerküz etmiş olan güçler dağılır. Çünkü kölelerin sayısı patronların sayısından çok daha fazladır ve güç kölelere geçtiğinde doğal olarak dağılacaktır.

Değişim ve dönüşüm için onları doğru bir azınlık olarak mı görüyorsun?

Pareto kuralına da atıfta bulunarak; %20’lik doğru azınlığın, başta doktorlar, avukatlar, mühendisler ve koordinatörler olmak üzere beyaz yakalılardan oluşması gerektiğini düşünüyorum. Bana göre geriye kalan %80’i özneleştirecek olanlar sadece ve sadece bu “doğru azınlık” olabilir.

Neden işçiler üzerinden değil de beyaz yakalı insanlar üzerinden bir değişim ve dönüşümü amaçlıyorsun?

Çünkü işçilerin amacı muktedir olmanın ötesine geçemez. Onlar binlerce yıldır yeme, içme, barınma ve üreme üzerinden hayata tutundukları için iyi ve özgür hayatı kuracak ne tecrübeye ne bilgiye ne de amaca sahipler.

Müslümanların durumunu nasıl görüyorsun?

Müslümanlarda beyaz yakalı kültürü pek yoktur, daha kötü bir kültür vardır: Hipokrasi. İkiyüzlülük-riyakârlık, her şekle girme şark insanının genel mizacı haline gelmiştir ve aslında bunlar da doğaldır!

Neden doğaldır?

Çünkü onlarda Batı'daki gibi temel hak ve hürriyetler, kuvvetler ayrılığı, farklı kuvvetlerden oluşan bir toplum yapısı, liyakat-adalet bilinci ve özgürlüğü düşünebilen bir entelijansiya yoktur. Bunlar olmayınca korunmasız oluyorlar ve sadece hayatta kalmak için bile çok yüzlü olmak zorunda kalıyorlar.

∞ bûrjûva³⁸⁵ ∞

Onlar nasıl varlıklardır?

FRAGMANLAR: Yüksek katlı binalarda yaşamak özel davranışlar gerektirir; uysallık, kontrol ve biraz da delilik. Asıl tehlikeli olanlar ise sizin gibi kendi kendine yetenler. Yüksek katlı yaşam psikolojik baskılara karşı geçirimsiz. Profesyonelce bağımsızlaştırılmış; kuvvetli nötr atmosferde gelişmiş bir tür gibi.³⁸⁶

Onlar, temeli modern para teorisi olan imajlara, illüzyonlara ve katarsislere mahkûm olmuş varlıklardır.

Şahit olmayı bilirler mi?

Hayır bilmezler, çünkü konforun ve kısa süreli hazların nesnesi durumunda oldukları için şahit olma yetilerini kaybetmişlerdir.

³⁸⁵ Bûrjûva- Burjuva: Burjuva

³⁸⁶ Wheatley, Ben, 2015, High-Rise

*FRAGMANLAR: Görmek istediklerini görürler ve kalanını bloke ederler, özellikle hoş olmama ihtimali varsa.*³⁸⁷

Burjuva bilinci, sadece ve sadece kendi dünyasına hizmet eden edecek kişileri-şeyleri görür ve geriye kalanları görmezden gelir. Bunun işe yaramadığı zamanlarda ise konforunu bozanlara karşı mücadele etme, onları “terbiye edecek” bilgi, teknoloji, ideoloji ve iktidar araçlarını inşa etme, egemenlerle iş birliği yaparak kendi “cennetlerini” ve kendileri dışındakilerin ise cehennemlerini genişletme ile uğraşıp dururlar. Onların hayattan anladıkları şeyler sadece bu uğraşlardır.

SÖZLER: “En büyük suçlar, gerekli olanı değil de fazla olanı elde etmek için işlenir.” Aristoteles

Burjuva bilinci, konforunu bozmaması şartıyla insanı olduğu gibi kabul eder mi?

SÖZLER: “Burjuvazi, insanı olduğu gibi kabul eder, çünkü onun olabileceği şeyden nefret etmektedir.” Theodor W. Adorno

Burjuva bilinci totaliter olduğu için insanı görmek istediği gibi görür ve bu duruma da insanın doğal ya da olan hali der. Oysa insanın olan ve olması gereken hali bir bütündür ve sadece inşa edilebilecek bir şey de değildir. Onlar inşa ettikleri bir “olan insanının” devamlılığından yanadırlar. Menzili olan sorumlu insandan nefret ederler.

Onların güzel görünen etkinliklerini “genel olarak” nasıl değerlendiriyorsun?

Sanatsal, edebi, bilimsel, dini ve felsefi etkinliklerini çeşitli şekillerde günah çıkarma, mastürbasyon yapma, oyun oynama, proje geliştirme, iş yapma ve timsah gözyaşı dökme gibi değerlendiriyorum.

SÖZLER: “... Yaklaşan ama henüz görünmeyen tehlikenin karşısında hayvanların o bilinmez güdülerini bir kaçış yolu keşfedebilirken, her bireyinin kendi sefil refahıyla meşgul olduğu bu toplum hayvani bir duyarsızlıkla ama hayvanların duyu ötesi sezgilerinden de yoksun halde, en ayan beyan tehlikeler karşısında bile kör bir kitle halinde ye-

³⁸⁷ Lumet, Sidney, 1988, Running on Empty/Boşu Boşuna

niliyor... Yani bu toplumun eblehliğiyle ilgili resim tamamlanmış durumda: Güvensizlik, yani hayati içgüdülerin yoldan çıkması; istikrarsızlık, yani aklın çözülmesi. İşte bütün Alman burjuvazisinin durumu..."³⁸⁸ Walter Benjamin

∞ çıyan³⁸⁹ ∞

Sen ve senin gibi şahsiyetler birer otorite olmalı mı ego?

SÖZLER: "Kimin 'kahraman', kimin 'yasadışı' olduğuna karar verecek otoritelere ihtiyacımız yok." Pia Klemp

Hayır, hiç kimse otorite olmamalı.

Bu durum, içinde bulunduğunuz kaosu devam etmesine neden olmaz mı?

Elbette olur ama otoritelerin olması da kötü sonuçlar doğurur.

O halde bir teklifinin olması gerekmez mi?

Evet, gerekir ve teklifim şudur: Doğayı ve bütün insanları koruyan, kuşatan, aşan dikey ve yatay eksenler vardır. O eksenler dışında herhangi bir otoriteye ihtiyacımız olduğunu düşünmüyorum.

Eksenler otorite olmadığında ne olur?

Her şey düşer ve zaten yaşadığımız şey de tam olarak budur... Marks'a kulak verelim: En sonunda, insanın ayrılmaz parçası olan her şeyin alışverişi ve pazarlık konusu olduğu zaman gelip çattı. Bu, o zamana kadar el değiştiren fakat ticaret konusu olmayan, erdem, duygu, kanaat, bilgi ve bilinç gibi şeylerin de ticaret konusu olduğu bir zamandır. Tek kelimeyle her şey ticaret konusu oldu. Bu genel kokuşma ve evrensel ölçekli alış-

³⁸⁸ Buck-Morss, Susan, 2010, Görmenin Diyalektiği, Walter Benjamin ve Pasajlar Projesi, Çev.: Ferit Burak Aydar, Metis Yayınları, İstanbul, s. 82

³⁸⁹ Çıyan: Dağlar

veriş dönemidir. Eğer ekonomik terimlerle ifade etmek gerekirse, bu, maddi olsun manevi olsun, her şeyin gerçek değerinin saptanması için pazara getirildiği bir zamandır.³⁹⁰

FRAGMANLAR:

- Eksik bir şeyin var mı?

- Zaman, başrahibe. Temizlik tüm zamanımı alıyor.³⁹¹

Şahit olduğun onca zulüm karşısında kendini nasıl hissettin ego?

SÖZLER: "Duyulmayan sesimden, delirmeyen aklımdan nefret ettim." Joseph Conrad

Zalimlerin en temel özellikleri nelerdir?

Onlar hayat karşısında şaşırılmazlar, hayret etmezler, düşünmezler, farklı olanı sevmezler, bir ölü gibi yaşarlar, sürekli mal-mülk biriktirirler, ataları gibi olurlar, eskilerin yolundan çıkmazlar, değişimden nefret ederler, Sünnetullah'la ve Tevhit'le savaştıkları halde biz müminiz derler.

FRAGMANLAR: Dünyaya merak duyan biriyle olmak çok heyecan verici. Böyle bir şeyin var olduğunu bile unutmuşum.³⁹²

∞ şa³⁹³ ∞

Bugünü ve geleceği istila eden şey nedir ego?

Geçmiştir!

Bu nasıl oluyor?

Tanrı-Tanrısalsı dışında neye taparsak tapalım, o varlık şimdi ve gelecek de dâhil her şeyi istila etmeye başlar. Ataların yolu, yani geçmiş, insanoğlunun en çok taptığı şey olmuştur ve bu nedenle de hayatı en çok istila eden de o olmuştur.

³⁹⁰ Marx, Karl, Felsefenin Sefaleti, PDF, s. 11

³⁹¹ Provost, Martin, 2008, Seraphine

³⁹² Jonze, Spike, 2013, Her/Aşk

³⁹³ Şa: Neşeli-Şen

İnsan neden geçmişe tapar?

Çünkü varlığın tekâmül yasalarına ve ilkelerine uygun olan bir hayatı ikame etmek zordur. Bu anlamda geçmişe tapanlar-demir atanlar, kendilerini terbiye etmekten kaçanlardır ve kolay görünen yolu tercih edenlerdir.

Şu anda geçmişe akılcı bakmanızı engelleyen en önemli şey nedir?

İçinde bulunduğumuz ekonomik sistemdir.

Neden başka sistemler düşünemiyorsunuz?

Çünkü çok zor.

Nasıl yani?

Salih Mirzabeyoğlu'na kulak verelim: Kuantum fiziğinin kurucusu sayılan ve Nobel mükafatını kazanan Max Planck iktisatçı olmaya teşebbüs ettiğini, fakat mevzuun güçlüğünden ürkererek vazgeçtiğini büyük bir alçakgönüllülükle söylemişti. Modern matematik lojiğin öncülerinden Bertrand Russell ise, bu hikâyeyi dinlediği zaman şunu söylemişti: "Çok tuhaf, iktisat bana çok kolay geldiği için vazgeçtim!" Her iki görüşte de hakikat payı vardır, fakat tatbikat şunu göstermektedir; basit kimseler ne iktisat ne de başka bir ilimde muvaffak olamazlar... İktisat, sanat ve ilim arasında bir disiplindir.³⁹⁴

Bana göre ise iktisat hem olan hem olması gereken hem sistem hem sistem olmayan hem determinist hem de indeterminist bir evrendir. Bu nedenle ancak bir filozofun eli değdiğinde ortaya hakikate yakın bir iktisadi evren çıkabilir. Fakat üzülererek belirtmeliyim ki, bugüne kadar filozoflar da iktisadı hakkını vererek düşünemediler.

Kitleler ekonomik bir devrim yapabilirler mi?

Hayır yapamazlar, çünkü bunun için ne bilinçleri yeterli olgunluktadır ne yeterince örgütlüdürler ne de cesurdurlar.

SÖZLER: Zalimler karşısında korkanlar, vatan, millet, din iman maskesinin arkasına saklandılar ve mazlumlara düşman kesildiler.

³⁹⁴ Mirzabeyoğlu, Salih, 2005, İktisat ve Ahlak, İktisada Giriş, İBDA Yayınları, İstanbul, s. 61

Sorun nedir ego?

Temel merkezli bir kültür içindeyiz, bu nedenle mazlumların olmadığı bir toplumsallığı düşünemiyoruz. Örneğin Voltaire'e kulak verelim: "Toplum hiçbir şeyi olmayan çok sayıda insan veya yoksullar olmadan zaten var olamaz."³⁹⁵ Buradan da anlaşılacağı üzere sorunumuz, menzil merkezli bir hayatı düşünemiyor oluşumuzdur. Bu durum devam ettiği sürece kötücül topluluklar veya toplumlar şeklinde kalmaya devam edeceğiz.

Nasıl bir çağa şahitsin ego?

SÖZLER: Bir insanın övgüsünü duymaktansa sövgüsünü duymayı tercih ettiğim bir çağa şahidim.

Bütün değerler o kadar çok düştü ki, böyle bir çağda birbirimize övgüler dizmenin hiçbir anlamının kalmadığını düşünüyorum. Hem kendi kendimizi hem de birbirimizi neredeyse acımasızca eleştirmemiz gereken bir çağa şahidim diyebilirim.

Bu çağdan çıkmak için ne teklif ediyorsun?

Ucu hem açık hem de kapalı olan bir sistem teklif ediyorum.

Neden ucu kapalı veya açık yerine böyle bir sistem teklif ediyorsun?

Çünkü ucu kapalı veya açık olan hiçbir şey kâinata uygun değildir. O halde ucu hem açık hem de kapalı olan bir sistem kâinata uygun olabilir. Böyle bir sistemi düşünmek ve ikame etmek zor görünebilir ama kâinat ilkesine ve yasalarına uyulduğunda esasında kolay olanın bu olduğu açıkça görülecektir. İnsanlar bilsinler ki diğer yollarda hayat yoktur!

Senden önce düşünülen sistemler nasıldı?

Adorno'ya ve Horkheimer'e göre, Hegel ve Marx'ın diyalektikleri iki ucu kapalı, tamamlanmış diyalektiklerdir. Hegel'in diyalektiği burjuva devletinde, Marx'ın diyalektiği ise komünist toplumda son bulur. Oysa Adorno ve Horkheimer için diyalektiğin tamamlanacağını düşünmek diyalektiğin kendisiyle çeli-

³⁹⁵ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 673

şir. Horkheimer açık uçlu diyalektik, Adorno ise negatif diyalektik kavramını kullanır.³⁹⁶ Kapalı uçlu diyalektik ya da sistem, mutlak hakikate ulaştığını iddia ettiği için varlığı ve var oluşu dondurur. Açık uçlu diyalektik ya da sistem ise “her şeye müsait-ne olursa gider” durumunu yarattığı için değerli şeylerin devamlılığına zarar verir. Bu anlamda ikisi de yıkıcıdır, ki insanlık her ikisini de deneyimledi. Artık ucu hem açık hem de kapalı olan bir varlık-varoluş dünyasını kabul etmemiz ve korumamız gerekir diye düşünüyorum.

Buna uygun bir medeniyet düşünebildin mi ego?

Neşeyle dolarak “evet düşündüm” diyorum!

*FRAGMANLAR: Artık bu oyunu nasıl yapacağımı biliyorum. Bir fikrim var. Bence herkes... ÖL.*³⁹⁷

Modern Zamanlar³⁹⁸

³⁹⁶ Dellaloğlu, Besim F. 2014, Frankfurt Okulu’nda Sanat ve Toplum, Say Yayınları, İstanbul, s.29-30

³⁹⁷ Kaufman, Charlie, 2008, Synecdoche New York/ New York Yanılsamaları

³⁹⁸ Ressam: Adanur, K. Özlem

Bütün insanlar için dileğin nedir?

Yüzlerini önemli-değerli olana çevirmelerini diliyorum.

Önemli olan şey nedir ego?

SÖZLER: “Tek önemli şey ZAMAN içinde ZAMAN bulmak... Bu muazzam zor, fakat yapılmak zorunda.”⁴⁰⁰ Andrey Tarkovski

Bu nasıl mümkün olabilir?

Bu soruya başımızdan geçenleri anlatarak cevap verebilirim... İlk önce Jıyanus içinde bir “şey” olarak yeryüzüne indik. Belli bir zaman sonra form değiştirip daha canlı hale geldik. Derken duyum, duygu ve biliş çağ dalgalarından geçtik ve bütün varoluş üzerine düşünmeye başladık. Daha sonra “düşünen bir süje olarak” hem kendimizin hem de objelerin bir temel olduğunu fark ettik ve yüzümüzü temelden kaldırdığımızda menzile şahit olduk. Şahit olduk dememe bakma, çünkü bu herkesi kapsamıyor, çok ama çok az insanı kapsıyor, ki ben onlara şahsiyetler diyorum.

SÖZLER: Her şahsiyet şahit ve her şahit de şahsiyettir.

Sence bu anlattıkların soruma cevap olabildi mi?

Henüz olmadı ama şu şekilde devam edersem cevap vermiş sayacağım kendimi: Menzile bakabilecek aşamaya gelememiş bir bilincin, zaman içinde zaman bulması mümkün değildir. Çünkü temel merkezli bilinç, mevcut koşullara bağımlı olduğu için nesne durumundadır, oysa zaman içinde zaman bulmak özne olmayı gerektirir. Özne olmak da sadece ve sadece temeli kuşatmış menzil merkezli bir bilinci kuşanmakla mümkündür.

Bu durumda ödevin nedir?

Menzile şahit olmuş her şahsiyet gibi benim de ödevim insanlara haber vermektir. Çünkü bütün tarih şahittir ki; insanların

³⁹⁹ Xwestek: Dilek (Bu başlığı, vicdanı önünde eğilme duygusuyla dolduğum Dilek Hatatoğlu'na ithaf ediyorum.)

⁴⁰⁰ Tarkovski, Andrey, 2011, Zaman İçinde Zaman, Günlükler 1970-1986, Çev.: Seda Kervanoğlu, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 362

zaman içinde zaman bulması ya da özne olması şahsiyetler olmadan mümkün değildir.

Onlara haber verdiğinde yüzlerini menzile dönerler mi?

Çoğu dönmeyecek, daha doğrusu dönemeyecek.

Neden?

Çünkü hayy...

FRAGMANLAR: Âşıklardan başkası giremez!⁴⁰¹

Akıl yetmez mi?

Akıl dediğimiz şey, temel merkezli hayatın türevlerinden birisidir sadece ve bundan dolayı da yetmez. Tabi buradan “aklı terk etmeliyiz” gibi ergence bir sonuç yerine, aklın menzil merkezli bilinçle kuşatılıp aşılması gibi bir sonuç çıkartılmalıdır.

Müslümanlardaki aklı nasıl görüyorsun?

Onlarda duyum ve duygu dalgalarına demir atmış salt araçsal bir akıl var. Bu yüzden bilinçleri o kadar köreldi ki hem kendilerini hem de Tanrıyı kandırabileceklerini sanacak kadar düşümler.

Ne demek istiyorsun ego?

Geçici olan dünyalıklara sahip olmak için her türlü zulmü yapıyorlar ama buna rağmen ilelebet kalınabilecek bir cenneti hak ettiklerine inanıyorlar. Onlar kendilerini de Tanrıyı da akılsız sanıyorlar!

SÖZLER: *Cennet dünyanın herhangi bir köşesinde olsaydı, ona sahip olmak için yapmayacağımız bir kötülük kalır mıydı?*

Batılılarda durum nasıl?

Onlarda biliş dalgasına demir atmış salt araçsal bir akıl var ve Müslümanların aklından daha ileri seviyede oldukları için en azından kendi aralarında görece iyi bir yaşam inşa edebildiler. Daha somut konuşmam gerekirse Müslümanlar köylüler, Batılılar ise burjuvalar gibiler.

Nasıl yani?

Berger’e kulak verelim: Köylülerin artık ürünleri vardır ancak burjuvaların hiçbir zaman artık parası olmaz.⁴⁰²

⁴⁰¹ Khemir, Nacer, 1986, Çöl Gezginleri

⁴⁰² Berger, John, 2011, O Ana Adanmış, Hazırlayanlar: Yurdanur Salman, Müge Gürsoy Sökmen, Metis Yayınları, İstanbul, s.150

Bu anlamda köylü-Müslüman, hayatın epistemolojik ve pratik değerini-anlamını artık ürüne sahip olmak üzerinden okurken, burjuva-Batılı ise paraya sahip olmak üzerinden okur. Bu aynı zamanda bir köle efendi diyalektiğinin de resmidir. Çünkü para dediğimiz varlık hem bütün artık ürünlerin değişim değeri ve aracıdır hem de ürünleri aşan hizmet, vizyon ve yaşam biçimlerinin aracıdır.

Bu diyalektiğin ölmesi ya da değişmesi gerekmez mi?

Elbette gerekir. Çünkü hayat muhteşemdir, köylü ve burjuva yaşamlarına demir atamaz, atarsa ölüyoruz, yola devam etmemiz gerekir.

SÖZLER: Yalnızca doğum -yeniden eski şeyin değil, yeni bir şeylerin doğuşu- ölümü yenilebilir.⁴⁰³ Arnold J. Toynbee

Yeni bir şeylerin doğuşuna çok var mı?

Bana göre hem köylü hem de burjuva insan türleri ölmüştür ve kıyametleri kopmuştur. Yaşadığımız bütün tuhaflıklar, daha çok onların günahlarının sonucu olan bir cehennem içinde olmamızdan kaynaklanıyor. Cehennem kurulduğuna göre cennet de kurulmuş demektir, o halde bir şeyler ölmüşse yeni şeyler de doğmuş demektir!

SÖZLER: Herkesin kendi bacağından asılması, olsa olsa bir cehennem sahnesi olabilir!

Tevhidi Felsefenin etkili olacağını düşünüyor musun?

Schopenhauer'a kulak verelim: Bedenin parçaları da iradenin tezahüründe ortaya çıkan temel istek ve arzulara tamamen uymak zorundadırlar; bunlar iradenin görünür ifadesidirler: Dişler, yemek borusu ve mide, nesneleşmiş aklıktır; genital organlar nesneleşmiş üreme dürtüsüdürler; hızlı bacaklar, uzanan, tutunan eller ise iradenin (istemenin) çabalarının nesneleşmesidir.⁴⁰⁴

Ben Schopenhauer gibi şahsiyetlerin bir devamıyım. Kâinatın ve insanın neyin nesneleşmesi olabileceğini düşünmeye çalış-

⁴⁰³ Campbell, Joseph, 2013, Kahramanın Sonsuz Yolculuğu, Çev.: Sabri Gürses, Kabalıcı Yayınları, İstanbul, s. 27

⁴⁰⁴ Ataman, Veyssel (Çevirip derleyen), 2004, Varolmanın Acısı Schopenhauer Felsefesine Giriş, Donkişot Yayınları, İstanbul, s. 70

tım. Bu yöndeki sorular ve cevaplar hiçbir insanın peşini bırakmayacak. Çünkü insan düşün-en-anlamak isteyen bir varlıktır ve bu haliyle de köylü-burjuva diyalektiğinin çok ötesinde olan bir Jıyanus'un içindedir. Sonuç olarak; hepimizin ortak derdi olan hayatı düşünme-anlama isteği devam edecek ve ben bu derdi yüklendiğim kadar etkili olacağım, tıpkı benden önceki bütün insanlar gibi!

SÖZLER: *Dikey ve yatay eksenlerin tevhidini kuşanan bir bilincin Tanrısal etki yaratması kaçınılmazdır.*

∞ azadî û pêwîstî⁴⁰⁵ ∞

FRAGMANLAR: *Benim yükümlülüğüm var mı? Serbestim, sadece bana faydası olana bağlıyım, kâr getiren şeylere, özellikle de büyük kâr getirenlere. Hayat bir panayırdır, kelimelere ihtiyacı olmayan bir pazar. Banknotlar kâfi gelir. İnsanlara para verirsен, yükümlülüklerinden kurtulabilirsin. Hiç vermeden yapabilirsen çok daha iyi olur. İsteddiğini yaparsın ve hala saygı görebilirsin. Cüret meselesi, bir kendine güven olayı.*⁴⁰⁶

O yeryüzü cenneti ne zaman ikame edilecek?

AYETLER: *De ki: "İster taş olun ister demir. İsterse aklınıza imkânsız gibi görünen herhangi bir yaratık!" Diyecekler ki: "Bizi hayata kim döndürecek?" De ki: "Sizi ilk defa yaratan." Bunun üzerine onlar sana alaylı bir tarzda başlarını sallayacak ve "Ne zamanmış o?" diyecekler. De ki: "Yakın olsa gerek."*⁴⁰⁷

Yeryüzünü cennete dönüştürmek için yeterince dua ediyor musun ego?

Evet, elimden geldiğince iyi düşünmeye çalışıyorum.

Daha önceki dualarının çoğu neden kabul edilmedi?

⁴⁰⁵ Azadî û Pêwîstî: Özgürlük ve Zorunluluk

⁴⁰⁶ Bresson, Robert, 1966, Rastgele Balthazar

⁴⁰⁷ İsra, 50 ve 51. Ayetler

Çünkü onların çoğu Firavun dualarıydı. İnsan bir derde düşmediği sürece bunu bilmez, cahildir ve kendisine zarar verecek şeyleri fark etmez. İnsanın helak olmak için bile dua ettiğine şahit oldum. Ben Onu dualarımı kabul etmemesinden bildim.

Kendini bilge bir insan olarak görüyor musun?

Hayır henüz görmüyorum ama dilerim günün birinde bilge olabilirim!

SÖZLER: "Bilge bir insan, adil bir şekilde kazanabileceğinden, gösterişsiz bir şekilde kullanabileceğinden, neşeyle dağıtabileceğinden ve huzurla geride bırakabileceğinden daha fazlasını arzulamaz." Benjamin Franklin

Bilge olmak ne demektir?

Özgür olmaktır ama ne yazık ki özgürlüğün henüz maddi temeli bile yoktur!

SÖZLER: "Tanrı yeryüzünü insan türüne bahşetti: Peki bana neden bir pay düşmedi? Tanrı doğayı ayaklarımın altına serdi, ama benim başımı sokacak yerim yok! Tanrı elçisi Pothier vasıtasıyla bize çoğalmamızı söylüyor. Ah bilge Pothier, söylemesi yapmasından kolay; kuşun yuvasını yapacağı çerçöp nerede!"⁴⁰⁸ Proudhon

Müslüman düşünürler, özgürlük ve adalet düşmanı olan bu ekonominin farkındalar mı?

Evet farkındalar... Chapra'ya kulak verelim: Pazar sistemi, sosyal ve ahlaki açıya değer vermeyen ve kararlarını halk oylamasına göre veren sistemdir. İslam sistemi, ahlaki ve sosyal açıdan tarafsız olamaz.⁴⁰⁹

Şimdi de Mustafa Özel'e kulak verelim: Ekonomi, toplumun bir parçasıydı, şimdi toplum ekonominin bir parçası haline geldi. Finans, ekonominin bir parçasıydı, şimdi ekonomi finansın bir parçası haline geldi ve toplum finansın bir parçası haline geldi.⁴¹⁰

⁴⁰⁸ Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası yayınları, İstanbul, s. 73

⁴⁰⁹ Chapra, Muhammed Ömer, 2011, İslam Ekonomi Felsefesi, Çev.: Faruk Yılmaz, Berikan Yayınevi, Ankara, s. 41

⁴¹⁰ Özel, Mustafa, 2019, Edebi İktisat, Bilim ve Sanat Vakfı'nda Yaptığı Konuşmasından, Youtube

Olan durumun farkında olmaları yeterli değil mi?

Hayat, olan ve olması gereken haliyle bir bütündür ve parçalanamaz. Bu nedenle de sadece olanın farkında olmak değerli olsa bile eksiktir.

Özgürlük ne zaman ego?

Bu noktada Kojeve'nin Marks hakkındaki görüşlerine başvurmak iyi olabilir diye düşünüyorum: İçinde insanların ("sınıfların"), kabul görme uğruna birbirleriyle ve emekleriyle doğaya karşı mücadele ettiği gerçek anlamda tarih, Marks'a göre "zorunluluk âlemi"dir; bunun ötesinde, (birbirlerini ön koşulsuz kabul eden) insanların karşılıklı mücadele etmediği ve mümkün olduğu kadar az çalıştığı "özgürlük âlemi" başlar.⁴¹¹ Bana göre özgürlüğün olmadığı bu "zorunluluk âlemi" temel merkezli kültürdür. Menzil merkezli bir hayatı ikame etmeye başladığımızda ise işte o zaman özgür olmaya başlayacağız.

Bunun için yeterli vaktinizin kaldığını düşünüyor musun?

*AYETLER: Eğer Allah, insanları yaptıkları yüzünden cezalandıracak olsaydı yeryüzünde kimdayan tek bir canlı bırakmazdı. Fakat belirlenmiş bir vakte kadar onlara süre tanıyor. Nihayet bir zaman gelecek o süre de dolacak. Allah kullarını görüyor."*⁴¹²

Vaktimizin kaldığını düşünüyorum... Bugüne kadar duyum, duygu ve biliş çağ-kâinat dalgalarını yaşadık. Helak olacak kadar bu dalgalara demir attığımızı sanmıyorum. Önümüzdeki ilke-Tab, sezgi ve tevhit çağ-kâinat dalgalarını da yaşayacağımızı düşünüyorum.

Amacın nedir ego?

Soon Medeniyet'in amacı merhamettir, adalet ise ona giden yoldur. İnsanın insana, doğaya, topluma ve milletlerin milletlere merhametle yaklaşmasını amaçlıyorum. Göze göz ve dişe diş olmak hepimizi kör etti. Unutmamak gerekir ki; adalette estetik, estetikte hayat ve hayatta merhamet vardır. İnsan merhamete mahkûm olan sorumlu bir varlıktır.

⁴¹¹ Fukuyama, Francis, 2014, Tarihin Sonu ve Son İnsan, Çev.: Zülfü Dicleli, Profil Yayıncılık, İstanbul, s. 363

⁴¹² Fatır, 45. Ayet

∞ koçberiyê⁴¹³ ∞

İslamiyet nedir ego?

SÖZLER: “İslâmiyet, insaniyet-i Kübra’dır.” Said Kurdî

İnsanların bunu anlamaları için ne yapmaları gerekir?

Kendilerinden mahrum olmalarına neden olan her şeyi geride bırakıp hicret etmeleri gerekir.

AYETLER: *Çoklukla övünmek, sizi kabirlere varıncaya kadar oyaladı.*⁴¹⁴

Hicret etme gerekliliği bilinç sahibi olan bütün varlıklar için geçerli mi?

Bilinç sahibi bütün varlıklar, doğaları gereği zaten sürekli hicret halindedirler. Fakat bazıları çeşitli şeylere demir atmak isterler ve çok kötü şekillerde başkalaşırlar. Bu duruma düşmekten sakınmak gerekir, ki bütün dinler bize sakınmayı öğretmek için inmişlerdir.

Bütün varlıklardan neyi kastediyorsun?

Bildiğimiz ve bilmediğimiz bütün varlıkları kastediyorum.

FRAGMANLAR: *Evrende dünya dışında hayat yoksa bu korkunç bir yer israfı demektir.*⁴¹⁵

Daha önce dinin yatay ekseninin “bittiğinden” söz etmiştin, ama bazen dini bir dil kullanıyorsun, bu açık bir çelişki değil mi?

Hayır değil. Çünkü dinin yatay eksenini bizim hayatımızın ve bilincimizin bir alt kümesi haline geldi, yani onu kuşatıp aştık, benim bitmesinden kastettiğim şey budur. O halde “tümel bir kümenin”, alt kümelerinin bazı elemanlarından zaman zaman söz etmesi bir çelişki olmaz.

Senden önceki Müslüman düşünürler dinin yatay eksenini neden kuşatıp aşamadılar?

⁴¹³ Koçberiyê: Göç-Hicret

⁴¹⁴ Tekasur, 1-2

⁴¹⁵ Zemeckis, Robert, 1997, Contact/Mesaj

SÖZLER: “Bir şey tamamıyla elde edilemediği takdirde o şeyi tamamıyla terk etmek caiz değildir.”⁴¹⁶ Said Kurdî

Çünkü bir tarih felsefesi fikrine ulaşamadılar.

Neden ulaşamadılar?

Bir tarih felsefesi fikrine ulaşmak için belli bir devamlılığa dayanmak, hayata ilişkin bir merakla sahip olmak, mevcut dilin sınırlarına ulaşmak ve neredeyse bütün bilgi ve kültür birikimlerini görece yetersiz görmek gerekir. Müslüman düşünürlerde bu gereklilikler ya yoktu ya da çok eksikti. Diğer taraftan Müslüman topluluklarda “Allah’tan başka hiç kimse geleceği bilemez” inancı ve onto-epistemolojik ya da kurucu metin ortaya koymayı engelleyen bir tekfir kültürü egemendi. Bütün bunların sonucunda da bir tarih felsefesi fikrine ulaşamadılar diyebilirim.

Sen geleceği mi biliyorsun?

Bir tarih felsefesi düşünmek, geleceği bilmek demek değildir; geçmiş, bugünü ve geleceği anlamlı bir bütün olacak şekilde düşünmek demektir.

Âdem’i ve Havva’yı başlangıca, kıyameti ya da cenneti-cehen-nemi sona, hayatı da bunların arasına koyan bir bilinç, zaten verili bir anlam içinde olacağı için ayrıca bir anlam peşine düşmez. Batı bilinci, bu verili anlamın yeterli olmadığını hatta insanı ve hayatı çürütücü mahiyette olduğunu fark edince tarihi önce bir olgu olarak düşüncenin konusu yaptı ve ardından birçok tarih felsefesi fikri ortaya koydu. Bunu Batı dışında yapan bir kültür-bilinç şimdiye kadar olmadı. Bu anlamda ben bir ilkim diyebilirim, yani tarihte ilk defa Batı dışında bir tarih felsefesi fikri ortaya çıkmış oldu. Ancak şunu da söylemeliyim ki; benim tarih felsefesi fikrim herhangi bir kültür-uygarlığı merkeze almaz, bütün insanlığı, varlığı ve varoluşu içine alır.

⁴¹⁶ Nursi, Said, 1958, İşârât-ül İcaz, Mütercimi: Abdulmecid Nursi, Envar Neşriyat, İstanbul, s. 8

∞ zewicî⁴¹⁷ ∞

*SÖZLER: "Ah bu iki kişinin karşılıklı ruh yoksunluğu! Ah, bu iki kişinin karşılıklı ruh kirliliği! Ah, bu iki kişinin acınacak rahat düşkünlüğü! Bunların hepsine evlilik diyorlar. Ve nikâhlarının gökte kıyıldığını söylüyorlar."*⁴¹⁸ Nietzsche

Evliliğe karşı mısın ego?

Evet, evliliğe karşıyım. Çünkü evlilik kurumu bütün maddi ve manevi koşullarıyla bir kölelik biçimidir. Evlilik; aile büyüklüğüne, akrabalara, devlete, eril kültüre ve eskilerin yoluna tapma biçimidir. Temel merkezli kültüre demir attırıp ona devamlılık sağlayan ve menzil merkezli hayata geçemeyişimize neden olan bu değerden yoksun yaşam biçimimiz artık son bulmalıdır!

SÖZLER: Evlilikle kurulan aile, ideolojik istihdam ve onun yeniden üretim hücreleridir.

Değerli olan nedir?

Değerli olan sevgidir, aşktır, tutkudur, emektir, paylaşımdır, özgürlüktür ve bilincin daha kemal bir noktaya doğru hareket etmesidir. Evlilik bu değerlerin hepsini önce zehirler, sonra dondurur ve daha sonra da tamamen öldürür.

Evliliğin bir orta yol ya da denge durumu olduğunu iddia edenlere ne söylemek istersin?

Bana göre evlilik kurumu bireysel özü-benliği-bilinci önce parçalar, sonra ortadan kaldırır ve bunun yerine bireyin olmadığı köleci bir kamusal bilinci yerleştirir. Bu kamusal bilinç ya da denge olduğu iddia edilen şey, geçmişin bugünü ve geleceği istila etmesinden başka bir şey değildir. Şahsiyetli bilincin düşmanı olan bu istilacı kültür bir orta yol ya da denge durumu olamaz. Artık şu anlaşılmalıdır: Evlilik kurumu, egemenlerin saltanatına devamlılık sağlayan şeytani bir kurumdur, o kadar!

*FRAGMANLAR: "Eller ile aklın arabulucusu kalp olmalıdır."*⁴¹⁹

⁴¹⁷ Zewicî: Evli

⁴¹⁸ Nietzsche, Friedrich, 2010, Böyle Buyurdu Zerdüş, Zerdüş Çev.: Korkut Ata, İlgi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, s. 120

⁴¹⁹ Lang, Fritz, 1927, Metropolis

Bu kötücül evlilik-aile tipinin son bulması neye bağlıdır?

Başta modern para teorisi, sınırsız mülkiyet ve ulus devlet olmak üzere her türlü eril-dikey-merkeziyetçi varlığın son bulmasına bağlıdır.

Ulusların birbirlerine bakışlarının da değişmesi gerekmez mi?

Elbette gerekir.

Neyi fark etmeliler?

Nüfus yarıştırmayı bırakıp farklılıkların anlamını, önemini ve değerini fark etmeliler. Ben bir Kürt olarak başka uluslara baktığımda onlar tarafından çekildiğimi hissediyorum, çünkü farklılık çekicidir ve hepsini çok seviyorum.

SÖZLER: Ulusların birliğini ikame etmek her şahsiyet için bir ödevdir.

Ulusların birliğine örnek olabilecek bir tecrübe var mı ego?

Batı uygarlığı tek örnektir ve tabi burada sadece Avrupa Birliğini kastetmediğimin de bilinmesini isterim. Fakat bu uluslarüstü kültürün yarattığı bilim, sanat, edebiyat, felsefe, hukuk ve teknoloji insanlığa çok değer kattı. Avrupa Birliği, kıta çapında oluşan bir uluslar birliğinin bile nasıl mucizeler yarattığına çok iyi bir örnek olmuştur.

Batılı değerler ve sistemler bütün dünya tarafından örnek alınmalı mı?

Rickert'e kulak verelim: Bir sistemin önermeleri, öteki sistemin önermelerine dönüştürülemezler.⁴²⁰

Hiç kuşkusuz Batı'nın evrensel olan birçok değeri ve sistemi vardır. Örneğin; gelişmiş bilim, sanat ve felsefe birikimi, hukukun üstünlüğü, laiklik, güçler ayrılığı, temel hak ve hürriyetler mutlaka örnek alınmalıdır. Diğer taraftan her ulus, doğaya ve insanlara zarar vermemek koşuluyla özgün değerler ve sistemler inşa edebilmeli.

En gelişmiş ulus nasıl olabilir?

⁴²⁰ Habermas, Jürgen, 2011, Sosyal Bilimlerin Mantığı Üzerine, Çev.: Mustafa Tüzel, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, s. 103

En gelişmiş ulus, birlikte yaşadığı uluslara, gerektiğinde hukukta, ekonomide, sanatta, edebiyatta, bilimde ve felsefede pozitif ayrımcılık yapan olabilir. Yeryüzü henüz böyle bir ulusa şahit olmadı.

Dünyadaki en cesur uluslar hangileridir?

Batılılar dışındaki bütün uluslar korkaktır, çünkü onlar dışında düşünebilen uluslar yoktur.

SÖZLER: Düşünmek, sadece tanrıları değil, Tanrıyı bile kaybetmeyi göze alan cesur şahsiyetlerin bir eylemi olabilir.

∞ qezencên⁴²¹ ∞

Savaşlar ne zamana kadar devam edecek?

Bugün en gelişmiş uluslar bile çeşitli ötekiler varsayarak ekonomik, politik ve askeri sistemler kuruyorlar. O halde yeryüzünde bir öteki varsaymayacak şekilde insanları ve doğayı anlamlı bir bütün olarak görmediğimiz sürece savaşlar devam edecektir.

Anlamlı bütüne ulaşamazsanız aslında ne olur?

Sürekli küçük kıyametler yaşarız.

Peki ya sonra ne olur?

Büyük kıyamet hepimizi kuşatır!

FRAGMANLAR: Ve büyük bir deprem oldu. Ve güneş kıllı bir çuval gibi karardı. Ve ay kan gibi oldu. Ve gökyüzünün yıldızları dünyaya düştü, güçlü bir rüzgârla sallandığında ham incirlerini fırlatan bir incir ağacı gibi. Ve gökyüzü ayrıldı, sarılan bir parşömen tomarı gibi. Ve bütün dağlar ve adalar yerlerinden oynadı. Ve dünyanın kralları, büyük adamlar, zenginler ve generaller ve güçlüler ve her özgür adam kendini mağaralara ve dağların kayalarının arkasına sakladı. Ve dağlara ve kayalara dediler ki "üstümüze düşün ve bizi tahtında oturan

⁴²¹ Qezencên- Destkeftiyên: Kazançlar

O'nun görüşünden saklayın ve Kuzu'nun gazabından. Çünkü Onun büyük gazap günü geldi ve kim dayanabilecek?"⁴²²

İnsanları kötücül hale getiren şey nedir?

Piketty'e kulak verelim: En yüksek servete sahip %10'luk kesim, daima toplam servetin %50'sinden fazlasına sahiptir ve bu oran bazı ülkelerde %90'a kadar çıkabilmektedir.⁴²³

İşte adaletsizliğin-zulmün resmi olan bu yüzdeler hem üsttekileri hem de alttakileri kötücül hale getiren şeydir. Bu adaletsizlik, birbirini besleyen iki cehenneme devamlılık sağlıyor ve unutmamak gerekir ki cehennemdekilerin iyiyle, güzelle ve doğruyla işleri olmaz!

İnsanlar hayatı sadece kazanca mı indirgediler?

Ne yazık ki evet hem de kolay kazanca indirgediler.

Sürekli maddi ve manevi krizler içinde olmanızın nedeni bu mu?

*FRAGMANLAR: Kolay kazançlar, karışık dönemlerin sona ermemesine yol açar.*⁴²⁴

∞ Cezerî⁴²⁵ ∞

Şu anda nasıl bir bilincin içindesiniz?

İlk peygamber bir kadın olsaydı neler değişirdi acaba? İşte bu sorunun cevabı olabilecek bir dünyayı bilmemekle lanetlenmiş gibiyiz. Bizler kadının kurban edildiği bir dünyanın çocuklarıyız. O halde soruna şu cevabı verebilirim: Salt eril bir bilincin içindeyiz.

Salt eril bilinçten kurtulmanız mümkün mü?

⁴²² Tarkovsky, Andrei, 1979, Stalker/İz Sürücü

⁴²³ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 261

⁴²⁴ Mizoguchi, Kenji, 1953, Ugetsu Monogatari/Yağmurdan Sonraki Soluk Ayın Hikayeleri

⁴²⁵ Cezerî: Sibernetik biliminin kurucusu Kürt şahsiyet.

Evet mümkün!

Nasıl?

Öncelikle utanmamız, bütün kadınlardan ve mazlumlardan af dilememiz ve daha sonra da kendi içimizdeki kadının sesine kulak vermemiz gerekiyor.

SÖZLER: "Gelir geçer ne sevdalar, değişir her şey, değişir insan, seneler sonra utanır herkes, bu boş, anlamsız, küçük oyunlardan." Sezen Aksu

Dini şahsiyetlerin taklit edilmeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Peygamber ve imam gibi şahsiyetler, kendilerini terbiye eden yolculuklara çıkmışlardır. Benzer yolculuklara çıkmak yerine, bu şahsiyetleri hayatın esaslarıyla ilgisi olmayan çeşitli şekillerde taklit etmek sadece ve sadece yozlaşmaya neden olur. Bence taklide sarılanlar kendi kendilerini kandırmaktan başka bir şey yapmıyorlar.

Kendilerini kandırmalarının maliyeti nedir ego?

Ölümler gibi yaşama ve bilinçleri hayatta olan insanlara da cehennemini yaşatma gibi bir maliyeti var.

FRAGMANLAR: Umarım ölümüm yaşamımdan daha çok para eder.⁴²⁶

Kötülük nasıl bir bilinçle yenilgiye uğratılabilir?

Kötülük, menzili tevhit olan bir hareketi kuşanmış bilinçle yenilgiye uğratılabilir!

SÖZLER: Sormak yerine harekete geç. Ne zafer ne de ödül umudu beslemeden kendini feda et! Açığa vuracağın şeyler varsa, önce mucizeler yarat. Ancak böylelikle, tüm yazgını gerçekleştirebilirsin.⁴²⁷

Ludwig Van Beethoven – Özel Defterler

"Tevhidi menzil" neden çok önemlidir ego?

Çünkü menzili tevhit olmayan aile, aşk, din, tutku, para, devlet, ulus ve uluslararası ilişkiler de dâhil her şey düşer. İnsanlar şunu bilmeliler: Entropi ile anaç bir ilişki kurmanın sadece ve

⁴²⁶ Phillips, Todd, 2019, Joker

⁴²⁷ Godard, Jean-Luc, 2014, Godard Godard'ı Anlatıyor, Çev.: Aykut Derman, Metis Yayınları, İstanbul, s. 282

sadece bir yolu vardır, o da tevhide sarılmaktır. Bunun dışındaki yollarda, yani “la tevhide menzillerde” iyi, doğru ve güzel olan bir hayat yoktur.

Çok düşünen bir insan mısın?

Hayır, çok düşünmem ve bir mevzuyu uzatmayı da sevmem, bu nedenle de cümlelerim adeta birçok paragrafın özeti veya sonucu gibidir. Fakat bazen ayrıntıya girerim ya da tekrara başvururum. Tabi bunları yapmaktaki amacım, düşüncemin-felsefemin çeşitli seviyelerdeki kültürünü üreterek anlaşılmasıdır.

Yuvaya döndüğünde ve geriye dönüp baktığında bilincinin neleri göreceğini düşünüyorsun ego?

...Ben bir zamanlar huzurdaydım ama “günahım yüzünden” bir jîyanus içinde dünyaya-tarih sahnesine atıldım. Duyum dalgasındayken bütün varlıklar içinde bir varlıktım. Duygu dalgasındayken kendimi diğer varlıklardan farklı görmeye ve derken bütün varlıklara isimler vermeye başladım. Biliş dalgasındayken bütün varlıklar ve isimler üzerine düşünüp kavramlar yaratmaya başladım. İlke-Tab dalgasındayken bütün varlıkların, isimlerin, kavramların, duyum, duygu ve bilişlerin bir jîyanus’a dönüşüp beni yarattıklarına şahit oldum ve özgür olmak için bir ilkeye-Tab’a sarılmaya başladım. Sezgi dalgasındayken bütün varlık ve varoluşla bağlantılar kurmaya başladım. Tevhit dalgasında ise bütün varlıklar içinde bir varlık oldum, tekrar huzura çıkacak bir hale geldim ve geride kaldı tarih...

SÖZLER: ... ve artık zamandayım.

∞ roboski⁴²⁸ ∞

İnsan kötülükleri göremez hale nasıl gelir?

İkinci bir doğa gibi olan kültür içine doğarız. Bu kültür bizi başkalaştırarak çeşitli katarsisler içine hapseder ve böylece canlılığını yitirmiş göremeyen varlıklar haline geliriz.

⁴²⁸ Roboski: ...

Genel olarak tarihi ya da ikinci doğa olan kültürü nasıl görüyorsun ego?

Bir çeşit “mitolojik denklem” gibi görüyorum... Tevhide sarılmadığımız için sürekli olarak çok kötü jîyanuslar inşa etmişiz ve bunların üst üste binmeleriyle adeta çok katmanlı bir mitolojik denklem yaratmışız. Bununla mücadele eden büyük deha- lar bile çoğu zaman bu denklem tarafından yutulmuştur.

Dünyada bir liderlik sorunu olduğunu da düşünüyor musun?

Elbette... Peygamberler, sanatçılar, edebiyatçılar, bilim insan- ları ve bunların hepsinden daha önemli olan filozoflar ne yazık ki yeterince lider olamadılar. Bu nedenle halklar, mitolojik denklemin diliyle konuşan egemenleri liderleri olarak gördü- ler. Artık bu kötücül durumdan kurtulmamız gerekiyor.

Kendini bir lider olarak görüyor musun?

Görmemden bağımsız olarak; ben ve benim gibi şahsiyetlerin bütün insanlar için doğal liderler konumunda olduğunu düşü- nüyorum.

Kendini bütün insanların doğal lideri olarak görme hakkını ne- reden alıyorsun ego?

SÖZLER: Hiç kimse anlamaya çalışmış bir insan kadar anlaşılmayı hak etmez.

İnsanlar bugüne kadar ne yazık ki anlamaya çalışmamış kişile- rin peşinden gittiler. Bu yüzden de ya ırklarına ya mezheple- rine ya çeşitli dünyalıklara ya da peşlerinden gittiklerine taptı- lar ve böylece yeryüzü adeta bir cehenneme dönüştü.

Bu cehenneme şahit olmuş birisi olarak nasıl bir çağ başlatmaya çalışıyorsun?

Şahsiyetlerin lider, liderlerin şahsiyet ve bütün insanların özne olduğu iyi bir çağ başlatmaya çalışıyorum.

Sence insanlar iyi hayatı talep edecek olgunluğa ulaştılar mı?

1900’e kadar dünya nüfusunun %80’i köylüydü.⁴²⁹ Yaklaşık yüz yıl sonra bugün durum tam tersine dönmüştür. “Şehirli”

⁴²⁹ Berger, John, 2011, O Ana Adanmış, Hazırlayanlar: Yurdanur Salman, Müge Gürsoy Sökmen, Metis Yayınları, İstanbul, s.39

ve kentli nüfus bu kadar artmışken, iyi hayatın talep edileceğine kesin gözüyle bakabiliriz diye düşünüyorum.

SÖZLER: *Kafa işçileri neden köklü değişimlerden yana değildir? diye sordu Fe-hu-wang. Me-ti, söyle dedi: Çünkü onlar köklü değişimleri kafalarının bakış açısından değil, midelerinin bakış açısından görüyorlar. Onlardan erzak depolarımızı ve bilgi hazinemizi doldurmalarını istediğimiz takdirde, başlıca uğraşları olan midelerini doldurmadan geri kalabileceklerinden korkuyorlar. Birinin zorunlu olarak ötekini önlediğini düşünüyorlar. Yokluğa yol açan bir sistem içerisinde yaşıyorlar, kendileri yokluk yaratıp, bir yandan da ondan korkuyorlar, iyi yasayabilenlerin sayılarının az olduğunu görüyorlar, ama bu iyi yaşam biçiminin ancak şimdiki kötü sistem içerisinde, çoğunluğun kötü yaşamasından ileri gelebildiğini bilmiyorlar. Bu sisteme doğal ve kaçınılmaz bir sistem gözüyle bakıyorlar. Söyle diyorlar: Çiçek açmanın başka türlü sü düşünülebilir mi? Çiçek açmanın ardından yemisin, çiçek açma kadar doğal olan başka bir olgunun geldiğini ise unuttuyorlar.⁴³⁰ Bertolt Brecht*

∞ ali şeriatı⁴³¹ ∞

Müminler neredeler ego?

Olmaları gereken yerde değiller...

SÖZLER: *Eğer bir yerde hazır bulunman gerektiği halde orada değilsen, artık istediğin yerde bulunabilirsin. İster içki sofrasında oturmuş ol, isterse namaza durmuş ol, ikisi de birdir.⁴³² Ali Şeriatı*

Değişmeyi görüyor musun?

Görüyorum... Mazlumlar da zalimler de asırlardır hep aynı yerdeler ve menzil merkezli bir hayata geçmediğimiz sürece de bu durum değişmeyecek.

⁴³⁰ Brecht, Bertolt, 1977, ME-Tİ Tarihte Diyalektik, Çev.: Ahmet Cemal, Günebakan Yayınları, İstanbul. s. 34

⁴³¹ Ali Şeriatı: İslamcı şirke sınır koyan şahsiyet.

⁴³² Şeriatı, Ali, 2013, Bilinç ve Eşekleştirme, Çev.: Murat Demirkol, FECR Yayınları, Ankara, s. 38

FRAGMANLAR:

- *Bu aşevi kuyruğu mu?*
- *Öyle, evet.*
- *Ne kadar bekleriz bir fikriniz var mı?*
- *Çok uzun sürebilir bence. Asırlardır buradayız zaten!*⁴³³

Piketty'e kulak verelim: Modern büyümenin doğasının ya da piyasa ekonomisinin kurallarının, servet eşitsizliklerini doğal yoldan azaltıp, toplumsal ahenk ve istikrarı tesis edecek bir kabiliyeti bulunduğunu düşünüyorsak, kendi kendimizi kandırıyoruz demektir.⁴³⁴

Yani liberal demokrasi ve kapitalizmin toplumsal ahengi ve istikrarı tesis edebilecek araçları yok. O halde bunları tesis edebilecek bir ekonomi-politik modeli inşa etmek gibi bir sorumluluğumuz var. Sorumluluğumuzu görmediğimiz sürece bir çeşit "toplumsal gerçeklik hapishanesinde" kalmaya devam edeceğiz.

SÖZLER: *Hapis cezası toplumsal gerçekliğin yanında sönük kalır.*⁴³⁵
Adorno

Kötülükler karşısında kendilerine Müslüman diyenleri ne halde görüyorsun ego?

SÖZLER: *İleri bir sakal, geri bir çarşaf, bir dua kitabı, bir Mescit, bir Harem, bir Kerbelâ, bir hac, bir namaz, bir oruç, tamam. Dünya ve ahiretin tamamı sağlanmıştı! Haydi işinin peşine düş! Bu eski eşekleştirme- nin oluşturduğu tiptir. Dünya ve ahiret endişesi taşımayan; her türlü sorumluluktan ve her tür cinayet kaygısından kurtulmuş bir tip. Yeni tip: bir bayan, bir bey, bir otomobil, bir paket kâğıt mendil ve biraz borç; o kadar. Böylece kusuru örtbas edilmiş olur.*⁴³⁶ Ali Şeriatî

⁴³³ Loach, Ken, 2016, Ben Daniel Blake

⁴³⁴ Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 405

⁴³⁵ Adorno, Theodor W., Horkheimer, Max, 2014, Aydınlanmanın Diyalektiği, Çev.: Nihat Ülner, Elif Ö. Karadoğan, Kabalca Yayıncılık, İstanbul, s. 304

⁴³⁶ Şeriatî, Ali, 2013, Bilinç ve Eşekleştirme, Çev.: Murat Demirkol, FECR Yayınları, Ankara, s. 76

∞ proudhon⁴³⁷ ∞

FRAGMANLAR: *Ruhlarımızı maneviyatınla ve hayatla öyle doldur ki yaşamlarımız yalnızca senin yansıman olsun.*⁴³⁸

Ne kadar da güzel bir dilek bu böyle! Keşke bütün insanlar bu dileğin anlamını ve değerini kavrasa! Ama ne yazık ki zenginler hayatta kalma araçları üzerinde egemenlik kurmayı, fakirler ise o araçları hayatın amacı olarak görmeyi bir türlü aşamıyorlar.

SÖZLER: *“Yemek, yaşamak içindir, yaşamak yemek için değil.”*⁴³⁹
Sadi

Fakirler nasıl bir bilinç seviyesine ulaşmalılar?

Bunu Proudhon cevaplasın: Zenginler istedikleri kadar, “bu duvarı ben inşa ettim, bu araziye emeğimle kazandım,” desinler. Onlara, “size bu vazifeyi kim verdi?” diye karşılık verebiliriz ve “üzerinize vazife olmayan bir iş için hangi hakla bizden ödeme talep ediyorsunuz?” diye sorabiliriz. Bu muhakeme karşısında tekmil safsata dağılıp gider.⁴⁴⁰

SÖZLER: *Dünyanın bütün şahsiyetleri, birleşin!*

Proudhon’dan özellikle nerede ayrılıyorsun?

Önce ona kulak verelim: İster maddi ister düşünsel olsun, her sermaye kamusal bir ürün olduğundan ötürü kamusal bir mülktür.⁴⁴¹

Ben ise her sermayenin hem kamu mülkü hem de özel mülk olduğunu düşünüyorum.

Neden böyle düşünüyorsun?

Çünkü bireyin toplum, toplumun ise birey karşısında nesneleşmesini önlemek ancak bu şekilde mümkün olabilir.

⁴³⁷ Proudhon: Egemenlere sınır koyan şahsiyet.

⁴³⁸ Malick, Terrence, 2012, Aşkın İzleri

⁴³⁹ Şeriatı, Ali, 2012, İslam ve Sınıfsal Yapı, Çev.: Doğan Özlük, FECR Yayınları, Ankara, s. 79

⁴⁴⁰ Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 87

⁴⁴¹ Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 145

Şu anda hangisi nesne durumunda?

Bana göre kamu-toplum da birey de nesnedir, çünkü bir menzilleri yok.

İnsanlara özne olmaları gerektiği fısıldandığı halde, neden bir türlü uyanmıyorlar?

Bilincimizi aşkın-değerli duygu ve düşüncelere her kapılır bulduğumuzda, bizi salt beşer dünyanın işleri çağırır. Bu çağrı bir davetten ziyade bir emir gibidir. Bu emirlere riayet ettikçe hayatın anlamından, büyüünden, canlılığından ve de kendimizden mahrum hale gelip yaşayan ölümlere dönüşürüz. Ölümler kendilerini uyandıramazlar.

FRAGMANLAR:

- *Babanızın Alzheimer'ı mı var?*
- *Hayır, sadece insanların söylediklerine inanıyor.*
- *Aaa bu çok kötü!*⁴⁴²

Uykularımız, "Solaris"⁴⁴³ gezegenine şahit olanların uykuları gibi; bir türlü susmuyor kâbuslar ve vicdan. O sesleri duymamak için başarıya, kariyere ve güce tapıyoruz. Oysa seslere kulak vermeliyiz, aksi halde mezara girdiğimizde anlayacağız ama iş işten geçmiş olacak!

Sen ne yapacaksın?

Cennet gibi bir hayatı düşüneceğim.

Daha önce de düşünülmüdü mi?

Evet düşünüldü.

Korkuyor musun?

Evet, sonum onlar gibi olur diye korkuyorum... Birçok cennet ve cehennem düşünülmüş, yetmemiş cennet ve cehennemin ayetleri inmiş, yetmemiş bir daha inmiş, bir daha inmiş ve bir daha. Fakat ne hikmetse hep para eden cehennemi, paha biçilemez olan cennetin yerine koymuşuz.

Neden böyle olmuş?

Gördüğüm kadarıyla araçsal akıl, ölçebilebilen, muhasebesi yapılabilen ve sahip olunabilen şeyleri yaşamın merkezine koymuş. Cehennem de olsa sahip olabileceklerimizi seçmişiz ve

⁴⁴² Payne, Alexander, 2013, Nebraska

⁴⁴³ Tarkovsky, Andrei, 1972, Solaris

şimdi hep birlikte cayır cayır yanıyoruz. İşte insanlığın kısa tarihi bu.

Ne istiyorsun ego?

SÖZLER: *Ruh, şimdi kendi iradesini ister ve dünyayı kaybeden, kendi dünyasını kazanır.*⁴⁴⁴ Nietzsche

∞ kant⁴⁴⁵ ∞

SÖZLER: *Bütün hayatın bir şiir olsaydı nasıl olurdu?*

Hani bir zamanlar zekâ, ahlak ve bilgi bakımından fakir olduğunu söylemiştin ya, buna rağmen nasıl oldu da dikey ve yatay eksenleri olan kurucu bir felsefeyi düşünebildin?

FRAGMANLAR: *Satrançta yapılabilecek en iyi hamle, hamle yapmamak olursa, buna zunk wank denir.*⁴⁴⁶

Eskisi kadar olmasa da fakir halim devam ediyor ve buna rağmen düşünebilmeme gelince şunları söyleyebilirim: Bütün insanlık tarihini bir oyun olarak görürsek, ben öyle bir çağa rast geldim ki, yapılabilecek en iyi hamle, evime kapanıp durmaya çalışmak oldu. İşte felsefemi ortaya çıkaran şey bu hamledir diyebilirim. Tabi durum bu kadar basit değil ama basit olan şey de zaten basit değildir.

Sen kimlerin devamısın ego?

Sorumlu varlık olduğunun bilincinde olan bütün insanların devamıyım.

Peki, kitleler nasıl sorumlu hale gelebilirler?

Dünya yurttaşı olduklarında sorumlu hale gelebilirler.

Kant bu amaca yönelik neler söyler?

⁴⁴⁴ Nietzsche, Friedrich, 2010, Böyle Buyurdu Zerdüş, Zerdüş Çev.: Korkut Ata, İlgi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, s. 37

⁴⁴⁵ Kant: Akla sınır koyan ve insanlara menzili gösteren şahsiyet.

⁴⁴⁶ Dormael, Jaco Van, 2009, Mr. Nobody/ Bay Hiçkimse

Kant, “Dünya yurttaşlığı amacına yönelik genel bir tarih düşüncesi”nde şu çok önemli önermeleri ortaya koyar:

Birinci Önerme: Bir yaratığın bütün doğal yetenekleri, kendi amaçlarına er geç uygun gelecek bir tarzda gelişmeleri yönünde belirlenmiştir.

İkinci Önerme: İnsanda (yeryüzünde tek akıl sahibi varlık olarak) aklın kullanımına yönelik doğal yetenekler, tam olarak bireyde değil, ancak türde gelişebilir.

Dördüncü Önerme: Yeteneklerin gelişmesini gerçekleştirmek için doğanın kullandığı araç toplumdaki antagonizmdir (toplumdışı toplumsallığı); öyle ki, sonunda bu antagonizm yasaya uygun bir düzenin nedeni olur.

Beşinci Önerme: İnsan türü için en büyük sorun, evrensel adalet yaptırımını uygulayacak bir yurttaşlar toplumuna ulaşmaktır; doğa insan türünü bunun çözümüne doğru zorlamaktadır.

Sekizinci Önerme: İnsan türünün bütün tarihi doğanın gizli planının gerçekleşmesi olarak görülebilir. Bu plan içte -ve aynı amaçla dışta- yetkin bir anayasayla insanlığın bütün doğal yeteneklerinin gelişebilmesini sağlamaktır.

Dokuzuncu Önerme: İnsanlığın yetkin bir yurttaşlar birliği kurmasını hedef alan bir doğa planı uyarınca genel dünya tarihini işleyecek bir felsefi girişim olanağının bulunduğu, hatta bunun doğanın amacını da ilerletebileceği kabul edilmelidir.⁴⁴⁷

Tevhidi Felsefenin bu önermelerle genel olarak uyumlu olduğunu düşünüyor musun?

Evet, uyumlu olduğunu düşünüyorum.

Harekete geçmek için şehirlere ne zaman ineceksin ego?

Şehir kalmadı ki, her yer kent oldu, köyler de dâhil!

Peki, ne yapmayı düşünüyorsun?

⁴⁴⁷ Tarih Felsefesi Seçme Metinler, Herder, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer, Haz.: Doğan Özlem, Güçlü Ateşoğlu, 2017, Doğu Batı Yayınları, Ankara, s. 33-45

Önce herkesi kendi mağarasına davet edeceğim. Böylece o şeytan gibi durmak ve had nedir bilmeyen kentler kendiliğinden yıkılacaklar. Belli bir süre sonra da şehirleri ikame etmek için mağaralarımızdan çıkacağız.

Ne zaman başlayacaksın?

İnsanlara altı dalgadan oluşan yolu gösterdiğimde başlamış olacağım.

Sana, “bir peygamber gibi davranıyor” diyeceklere neler söylemek istersin?

Ben, son din İslam’ı bile dünyaya tapmanın aracı haline getirmiş halkların bir devamıyım ama onlardan birtakım farklarım var... Ben tövbe ettim, kaybettiğimi fark ettim, kâinatın hareketine ve insanlığın yürüyüşüne şahit olmak istedim, nereden geldiğimizi ve nereye gittiğimizi düşünmeye çalıştım. İnancımızdan bağımsız olarak Tanrının rahmet ve merhametine sarılabileceğimizi ve vasat-merkez bir ümmet olabileceğimizi düşünmeye çalıştım. Diğer taraftan, neredeyse Kisra karşısındaki Abdullah Bin Huzafe kadar fakir olduğumun da farkındayım. Ne de olsa maruf ve münker bilgisi tam olarak Ona aittir. Ben ne bir peygamberim ne bir peygamberin elçisiyim ne de bir ermişim, sadece ve sadece düşünmeye çalışan bir insanım.

Bütün insanları tevhit üzere olan düşüncelerimi düşünmeye ve sorgulamaya çağırıyorum. Daha iyi bir yolu olan varsa yazsın, ben de o yolu düşünüp sorgulayayım. Gelin sohbet edelim! Barbarlıktan, taşralıktan, kentlilikten kurtulmamızın ve daha kemale doğru gitmemizin başka bir yolu yoktur. Birbirimize ve doğaya daha fazla zulmetmeyelim, tövbe edelim ve kendimizi terbiye etmeye başlayalım. Davetimden yüz çeviren her insanın günahı kendi boynunadır.

*FRAGMANLAR: Bize neşe verdi ve onu çok sevdik. O bize ait değildi. Bana ait değildi.*⁴⁴⁸

Ne düşünüyorsun?

⁴⁴⁸ Pollack, Sydney, 1985, Out of Africa

Yavaş yavaş felsefemin sonuna yaklaşırken aklımda şu soru belirliyor: “Ya burada kendi ellerimle bir çerçeve çizerek, kendi elimi ayağımı prangaya vuruyorsam?”⁴⁴⁹

Kant bu durumunu nasıl yorumlardı ego?

“İnsanda aklın kullanımına yönelik doğal yetenekler, tam olarak bireyde değil, ancak türde gelişebilir.” İnsan türü devam ettiği sürece hem pranga vuranlar hem de onları açanlar hep olacaktır. Düşünce denilen şey sende başlamadı ki sende bitsin, o halde düşünce sende değil, insan türünde kemale erebilir ego!

Tevhidi Felsefenin Genel Yapısı

Ölçüler	Jıyanus Yatay Ekseni: Tevhidi Tarih Felsefesi						Jıyanus Dikey Ekseni: İlke-Tab Tevhit-Anaç-Bilinç
	Duyum Çağı-Kâinatı Dalgası 1-6	Duygu Çağı-Kâinatı Dalgası 2-3	Biliş Çağı-Kâinatı Dalgası 4-5	İlke Çağı-Kâinatı Dalgası 5-4	Sezgi Çağı-Kâinatı Dalgası 3-2	Tevhit Çağı-Kâinatı Dalgası 6-1	
Ontoloji	Zaman, mekâna tutunur. Varlığın ve varoluşun kâinatta hayat bulmasıyla beraberiyet/tarih başlar. Varlık ve bilinç tevhidi parçalanmaya başlar.	Varlıklar hayatta kalma isteğiyle çoğalır ve çeşitlenir. Varlıklar, kendileri ve çevreleri ile ilgili duygu sahibi olmaya başlarlar.	Varlıklar, kendileri ve dış çevreleri hakkında bilinç ve bilgi sahibi olmaya başlarlar.	Varlıklar, bu bilinçlerinin dışına, üzerine çıkmaya başlarlar.	Bilinç ve varlıklar; mekân ve zaman özdeş hale gelmeye başlar. Varlıklar, bu kainatla başka kâinat arasında açık duygu sahibi olmaya başlarlar.	Mekân, zamana tutunur. Varlıklar ve varoluş başka bir kâinatta hayat bulmaya hazırlanır. Varlık ve bilinç tevhide gelmeye başlar.	

⁴⁴⁹ Tarkovski, Andrey, 2017, Mühürlenmiş Zaman, Çev.: Mazlum Beyhan, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 219

İnsan	İnsan, bedene hapsolür. Bedenin sürekli değişimi tev- hidi parçalamaya başlar. (Eril-Dişil)	İnsan, bedenini ve doğayı bir- birinden ayırır. Bu ilk ya- bancılaşma ile duygu- sal gelişimi de başlar. Dilin gelişimi te- tiklenir. (Dişil-Erotik)	İnsan; doğa, toplum ve ken- disi üze- rine dü- şünmeye başlar. (Eril Bas- kın — Pornog- rafik)	İnsan, kendi- sini ve kâinatı kuşatan ve aşan ilkelere sarılması gerektiğini kav- rar. (Dişil Baskın-Erotik)	İnsan ve kâinat arasında duygu ge- çişliği artar. (Erotik-Dişil)	İnsan ve kâinat tevhide gelmeye başlar. (Dişil-Eril)
Bilinç	Bilincin maddi hali (Hafıza-Anı-Bellek İkamesi) Pre-Lojik	Bilincin duygu hali (Doğaç-lama-Edebi Akıl İkamesi) Pre-Lojik	Bilincin formel- mantık hali (Ben bi- lincine dayalı rasyonel akıl İkamesi) Lojik	Bilincin ilkesel- varoluşsal ve yapay hali. Lojik	Bilincin varoluşsal-sez- gisel hali. A- Postlojik	Bilinç ve varlık tevhide- nin bas- kın hali. A-Postlo- jik
İnsan- lar (Top- lum)	Aile-grup hali-Ahenk (Yazı Ön- cesi Kül- tür)	Topluluk hali-Çe- lişki (Yazı Sonrası Kül- tür)	Toplum hali-Çe- lişki te- pesi (Uygar- lık)	Cemiyet hali-Aşağı çe- lişki (Uygar- lık)	Cemaat hali-Çe- lişki (Medeni- yet)	Cem hali-Ahenk (Medeni- yet)
Dil	Tevhidin parçalan- ması dilin doğuşunu tetikler. Tek söz- cük- lü hal	Çok söz- cük- lü hal	Kavram- sal hal	Çoklu kavram- sal ve yapay hal	Çoklu ve türler arası söz- cük- ler hali	Dil ve ötesi hali

Epis-temo-loji	Duyum Paradig-ması- Du-yum Temelli Bi-limler	Duygu Paradig-ması- Duygu Temelli Bilimler	Biliş Pa-radig-ması- Bi-liş Temelli Bilimler	İlke Pa-radig-ması- İlke-Tab Menzilli Bilimler	Sezgi Pa-radig-ması- Sezgi Menzilli Bilimler	Tevhit Paradig-ması- Tevhit Menzilli Bilimler	
Poli-tika	Konar-Gö-çer hal: Mekân Merkezlilik	Yerleşik-Aşiret-kavim hali: Yö-netimin Çıkışı	Demok-rasi hali: Çoğun-lukçu	Ade-mokrasi hali: Ço-ğun-lukçu ve Çoğulcu	Âdem hali: Yö-netimin Sonu- Metak-rasi	Dem hali: Zaman Merkezli-lik	
Eko-nomi	Avcı-Top-layıcı	Merkan-tilizm	Kapita-lizm	Akapita-lizm	Estetik Kültür	Estetik Ekoloji	

NO	Tevhidi Felsefenin Dil Yapısı
1	Tarihin Sapması Olan Uluslar
2	Hibrit Din
3	Hasar Tespit Sektörü
4	Polipanseksüel ya da Antropolifetiseksüel Çağ/ Kültür/ Bilinç
5	Kolektif Savunma Mekanizması
6	İdeoloji
7	Kültür
8	Uygarlık
9	Medeniyet
10	İlke-Tab
11	Rasyonel Formellik
12	Duygusal Formellik
13	Duyum Çağı Dalgası
14	Duygu Çağı Dalgası
15	Biliş Çağı Dalgası
16	İlke-Tab Çağı Dalgası

NO	Tevhidi Felsefenin Dil Yapısı
17	Sezgi Çağı Dalgası
18	Tevhit Çağı Dalgası
19	Çağ Dalgası Birikmesi
20	Çağ Dalgasına Demir Atma
21	Çağ Dalgasından Demir Alma
22	Tarihsel Vakumlar
23	Antropotosfer Had-Sınır
24	Nesneleştiren Tarih
25	Özneleştiren Tarih
26	Polipan Bilinç
27	Geri Çekim Kuvvetleri
28	Tevhidi Tarih Felsefesi
29	İlke Felsefesi-Tevhidi Felsefe
30	Masturbiyal Hazlar Uygarlığı
31	Panseksüel Tekno Hazcılık
32	Çağ Dalgasına Demir Atan Tarih
33	Çağ Dalgasından Demir Alan Tarih
34	Şuur ve Bilinç
35	Barbar Ergenlik
36	Tevhidi Mümin
37	La Tevhidi Dinci-Mümin
38	Birinci Tür Yaklaşım/Kararlı Yaklaşım-Kararsız Devamlılık
39	İkinci Tür Yaklaşım/Kararsız Yaklaşım-Kararlı Devamlılık
40	Üçüncü Tür Yaklaşım/Şok Yaklaşım-Kararsız Devamlılık
41	Kendinde Refleksif Dil
42	İnsanın ve Toplumun Ontolojik Merkezi
43	İnsanın ve Toplumun Salt Beşerî Merkezi
44	Gezi Ruhunun Filozofu

NO	Tevhidi Felsefenin Dil Yapısı
45	Pasif Tarih Hafızası
46	Aktif Tarih Hafızası
47	Olağan-Normal Zekâ
48	Sapmış-Anormal Zekâ
49	Rasyo-tekno-loji Kapanı
50	Beşerî-Tarihsel Tevhit
51	İlahi-Zamansal Tevhit
52	Ontolojik, Epistemolojik ve Pratik Hırsızlık
53	Var Olma Koşulları
54	Meta-Fiziğin Tarihi
55	Görelî Kararlılık
56	Temel Merkezli İlkeler
57	Menzil Merkezli İlke
58	Seküler Tanrısal
59	Tanrısal-İlkesel Sekülerizm
60	Onto-Epistemolojik Tevhidin Zorunluluğu
61	Polifetiseksüel Çağ
62	Kültür Bozumu
63	Kapalı Anonim Kültür
64	Yarı Açık Anonim Kültür
65	Açık Anonim Kültür
66	Fragmantal Düşünme Yöntemi- Fragmental Felsefe
67	Polimorfoz
68	Toplam Düzeylilik
69	Menzil Merkezli Şehir
70	Tevhidi-Büyük Laboratuvar
71	Tevhidi Devrim
72	Tekil Manipülasyon

NO	Tevhidi Felsefenin Dil Yapısı
73	Tikel Manipülasyon
74	Tümel Manipülasyon
75	Polimanipülasyon
76	Paramorfoz Kültür
77	Paramorfoz Mod
78	Büyük Yöntem
79	Yalan Söylemeyen Okyanus-Ayna
80	Menzili Konum
81	Menzili Değer Konumu
82	İnfo-Biyotek Devrim
83	Tevhidi Bilimler
84	Tevhidi Felsefenin Bilimler Sınıflaması
85	Duyum Temelli Bilimler
86	Duygu Temelli Bilimler
87	Biliş Temelli Bilimler
88	İlke-Tab Menzilli Bilimler
89	Sezgi Menzilli Bilimler
90	Tevhit Menzilli Bilimler
91	Tevhidi Psikoloji-Singular Psikoloji
92	Jıyanus
93	La Tevhidi Menzil
94	Tevhidi Menzil
95	Mitolojik Denklem
96	Doğru Azınlık
97	Kayıt Dışı Yasalar
98	Metakrasi
99	Birey Düzeyli Dağıtık Para
100	İkincil Kültürel Travmalar

NO	Tevhidi Felsefenin Dil Yapısı
101	Birincil Kültürel Travmalar
102	Doğal-Ontolojik Travmalar
103	Jîyanus Çağ Dalgaları
104	Jîyanus Kâinat Dalgaları
105	Ontolojik Jîyanus Dalgaları
106	Tevhit Üstü Varlıkları
107	Tevhit Varlıkları
108	Sezgi Varlıkları
109	İlke-Tab Varlıkları
110	Biliş Varlıkları
111	Duygu Varlıkları
112	Duyum Varlıkları
113	Duyum Altı Varlıkları
114	Nesnel Jîyanus
115	Hem Öznel Hem de Nesnel Jîyanus
116	Öznel Jîyanus
117	RRB Değerinin Gölgesi-RRBDG
118	RRB Değeri (RRBD)
119	Rönesans ve Reform Bankası (RRB)
120	Rönesans ve Reform Hareketi (RRH)
121	Pêncşem Ehli İnsanları-PEİ
122	Çarşem Ehli İnsanları-ÇEİ
123	Sêşem Ehli İnsanları-SÊİ
124	Duşem Ehli İnsanları-DEİ
125	Yekşem Ehli İnsanları-YEİ
126	Şem Ehli İnsanları-ŞEİ
127	Erd Kâinatı
128	Anaç Meclisler ve Bağlı Kurumlar

NO	Tevhidi Felsefenin Dil Yapısı
129	Bilinç Meclisi ve Bağlı Kurumlar
130	Tevhit Meclisi ve Bağlı Kurumlar
131	İnî Ehli Gerçek ve Tüzel Kişileri
132	Ezman Kâinatı
133	Zamansal Jîyanus
134	Tarihsel Jîyanus
135	Emek
136	Filo Ontolojik Tanrı Kanıtı
137	Tanrıci Katarsis
138	Şeytani Katarsis
139	Tanrıci Tümel Katarsis
140	Tanrıci Tikel Katarsis
141	Tanrıci Tekil Katarsis
142	Şeytani Tümel Katarsis
143	Şeytani Tikel Katarsis
144	Şeytani Tekil Katarsis
145	Tevhit Menzilli YAM Dalgası
146	Sezgi Menzilli YAM Dalgası
147	İlke-Tab Menzilli YAM Dalgası
148	Biliş Temelli YAM Dalgası
149	Duygu Temelli YAM Dalgası
150	Duyum Temelli YAM Dalgası
151	Yaşantı Adaptasyon Modları-YAM
152	Küçük Kader
153	Büyük Kader
154	Pre-Lojik Dönem
155	Lojik Dönem
156	Post-Lojik Dönem

NO	Tevhidi Felsefenin Dil Yapısı
157	Menzili Tevhit Olan Kimlikler
158	Menzili Tevhit Olmayan Kimlikler
159	Kontrollü Sapma Araçları
160	Kültürel-Yaratılmış Ölüm Korkusu
161	Sosyal ve Doğal Tarih Tevhidi
162	Akapitalizm-Metakapitalizm
163	Ademokrasi-Metademokrasi
164	Geoaritmetik Kaoslar
165	Estetik Ekonomi

Kaynakça

- 1789, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi, On Altıncı Madde
- Abeles, Marc, 2012, Devletin Antropolojisi, Çev.: Nazlı Ökten, Dipnot Yayınları, Ankara
- Adorno, Theodor W., Horkheimer, Max, 2014, Aydınlanmanın Diyalektiği, Çev.: Nihat Ülner, Elif Ö. Karadoğan, Kabalcı Yayıncılık, İstanbul
- Agamben, Giorgio, 2013, Kutsal İnsan, Egemen İktidar ve Çıplak Hayat, Çev.: İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Ağırdır, Bekir, 2018, Beyoğlu Yurttaş Buluşmaları Söyleşi, Youtube
- Akçay, Ümit, 2009, Para, Banka, Devlet, Merkez Bankası Bağımsızlaşmasının Ekonomi Politikası, Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayını, İstanbul
- Alatlı, Alev, Batıya Yön Veren Metinler III. PDF
- Albert, Michael, 2008, Kapitalizmin Ötesinde Yaşam, Umudu Gerçeğe Dönüştürmek, bgst Yayınları, İstanbul
- Almond, Ian, 2012, İbni Arabi ve Derrida, Tasavvuf ve Yapısöküm, Çev.: Kadir Filiz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Anderson, Paul Thomas, 2007, There Will Be Blood
- Annaud, Jean-Jacques, 2015, Wolf Totem
- Apple, Michael W., 2006, Eğitim ve İktidar, Çev.: Ergin Bulut, Kalkedon Yayınları, İstanbul
- Aronofsky, Darren, 2010, Black Swan-Siyah Kuğu
- Arslan, Abdurrahman, 2017, Kibleyi Kaybettiren Dönüşüm, Beyan Yayınları, İstanbul
- Asutay, Mehmet, 2012, Emek ve Adalet Platformu (Söyleşi)
- Ataman, Veysel (Çevirip derleyen), 2004, Varolmanın Acısı Schopenhauer Felsefesine Giriş, Donkişot Yayınları, İstanbul
- Attenborough, Richard, 1982, Gandhi

- Başkaya, Fikret, 2016, Kapitalizmden Çıkmak, Özgür Üniversite Dersinden, İstanbul, Youtube
- Baudrillard, Jean, 2005, Sanat Dünyasının Kurduğu Komplo, Çev.: Oğuz Adanır, Paris, PDF
- Benjamin, Walter, 2001, Çocuklar, Gençlik ve Eğitim Üzerine, Çev.: Mustafa Tüzel, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara
- Berger, John, 2011, O Ana Adanmış, Hazırlayanlar: Yurdanur Salman, Müge Gürsoy Sökmen, Metis Yayınları, İstanbul
- Berger, John, 2013, Görme Biçimleri, Çev.: Yurdanur Salman, Metis Yayınları, İstanbul
- Bergil, Mehmet Suat, 2009, Doğada Bilimde Sanatta Altın Oran, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul
- Bergman, Ingmar, 2008, Sinematografi İnsan Yüzüdür, Çev.: Selim Özgül, Agora Kitaplığı, İstanbul
- Bergman, Ingmar, 1949, Fangelse/Zindan
- Berkowitz, Eric, 2015, Seks ve Ceza, Arzuyu Yargılamamın Dört Bin Yıllık Tarihi, Çev.: Orhan Düz, Kolektif Yayınları, İstanbul
- Berktaş, Halil, 14 Ekim 2019, "Kurtarıcı"ların anlamadığı, Serbestiyet.com
- Bertrand, Yann Arthus, 2009, Yuva
- Bourdieu, Pierre, Dilin Zihnimize Üzerindeki Etkisi Üzerine, Çev.: Gülen Kırnalı, 2019, Çeviri Konuşmalar, Youtube
- Bozarslan, Hamit, 2. Nisan 2019, Libération'dan Catherine Calvet ve Hala Kodmani'ye verdiği söyleşiden, çev.: Haldun Bayrı, Medyascope.tv.
- Brecht, Bertolt, 1977, ME-Tİ Tarihinde Diyalektik, Çev.: Ahmet Cemal, Günebakan Yayınları, İstanbul
- Bresson, Robert, 1951, Bir Taşra Papazının Güncesi
- Bresson, Robert, 1966, Rastgele Balthazar
- Buck-Morss, Susan, 2010, Görmenin Diyalektiği, Walter Benjamin ve Pasajlar Projesi, Çev.: Ferit Burak Aydar, Metis Yayınları, İstanbul
- Bykov, Yury, 2014, Durak

- Callinicos, Alex, 2009, Tarih Yapmak, Toplum Kuramında Etkinlik, Yapı ve Değişim, Çev.: Mermin Saatçioğlu, Doruk Yayıncılık, İstanbul
- Campbell, Joseph, 2013, Kahramanın Sonsuz Yolculuğu, Çev.: Sabri Gürses, Kabalcı Yayınları, İstanbul
- Carpenter, John, 1988, They Live/Yaşıyorlar
- Carr, Wildon H., 2016, Benedetto Croce Felsefesi, Sanat ve Tarih Sorunu, Çev.: Nesrin Atasoy Ertürk, Değişim Yayınları, İstanbul
- Castells, Manuel, 2008, Binyılın Sonu, Enformasyon Çağı, Ekonomi, Toplum ve Kültür, III. Cilt, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul
- Chaplin, Charles, 1952, Limelight/Sahne Işıkları
- Chapra, Muhammed Ömer, 2011, İslam Ekonomi Felsefesi, Çev.: Faruk Yılmaz, Berikan Yayınevi, Ankara
- Cibran, Halil, 2017, Aforizmalar, Çev.: A. Erkin Köylügil, Erasmus Yayınları, İstanbul
- Cioran, Emil Michel, 2013, Çürümenin Kitabı, Çeviren: Haldun Bayrı, Metis Yayınları, İstanbul
- Claussen, Detlev, 2012, Son Deha: Theodor W. Adorno, Çev.: Dilman Muradoğlu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Coelho, Paulo, 2019, Simyacı, Çev.: Özdemir İnce, Can Yayınları, İstanbul
- Comte Sponville, Andre, 2004, Büyük Erdemler Risalesi, Çev.: Işık Ergüden, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Conrad, Steve, 2007, Umudunu Kaybetme
- Cuarón, Alfonso, 2006, Children of Men
- Cündioğlu, Dücan, 2012, Mimarlık ve Felsefe, Kapı Yayınları, İstanbul
- Çakmak, M. Suat, 2011, Evrenin Geometrik Şifresi, Altın Oran Kaos Fraktal Simetri, Grifin Yayınları, İstanbul
- Darabond, Frank, 1994, Esaretin Bedeli
- Daimond, Jared, 2006, Çöküş, Medeniyetler Nasıl Ayakta Kalır ya da Yıkılır, Çev.: Elif Kırıl, Timaş Yayınları, İstanbul
- David, Laurie, 2014, Fed Up/Tıka Basa, USA Today

- Davis, Angela, 1994, Kadınlar, Irk ve Sınıf, Çev.: İnci Çeliker, Sosyalist Yayınları
- Delaunay, 1971, Essai Marxiste Sur la Comptabilité Nationale, Editions Sociales, Paris
- Deleuze, Gilles, 1987, Yaratıcı Eylem Nedir?, Çev.: Ümid Gurbanov, İlker Kocael, Youtube
- Dellaloğlu, Besim F. 2014, Frankfurt Okulu'nda Sanat ve Toplum, Say Yayınları, İstanbul
- Dennett, Daniel C., 1999, Aklın Türleri Bir Bilinç Anlayışına Doğru, Çev.: Handan Balkara, Varlık Yayınları, İstanbul
- Descartes, Yöntem Üzerine Konuşma, Çev.: Afşar Timuçin, Yüksel Timuçin, PDF
- Donovan, Josephine, 2013, Feminist Teori, Entelektüel Gelenekler, Çev.: Aksu Bora, Meltem Ağduk Gevrek, Fevziye Sayılan, İletişim Yayınları, İstanbul
- Dunlap, Richard A., 2011, Altın Oran ve Fibonacci Sayıları, Çev.: Bekir Aktaş, TÜBİTAK Yayınları, Ankara
- Dormael, Jaco Van, 2009, Mr. Nobody/ Bay Hiçkimse
- Einstein, Albert, Albert Einstein'ın 26 Ekim 1929'da The Saturday Evening Post'ta Yayımlanan Röportajı, Çev.: Meltem Çetin Sever, Evrimagaci.org, 2019
- Eisenstein, Sergei M. 1925, Stachka/Grev
- Eliacık, R. İhsan, 2011, İslam ve Kapitalizm Medine'den İnsanlığa, Doğu Kitabevi, İstanbul
- Eliacık, R. İhsan, 2012, Adalet Devleti, İnşa Yayınları, İstanbul
- Ersin, İrfan., Yıldırım, Cengizhan, 2015, İslam Ekonomisi Çerçevesinde Necmettin Erbakan'ın Adil Düzen Söylemi, AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:15, Yıl: 15, Sayı:1, Ankara
- Ferguson, Charles, 2010, Inside Job
- Feynman, Richard, 1973, "Dünyayı Başka Bir Açıdan Ele Al" Söyleşisinden, Çev.: Ümid Gurbanov, Youtube
- Fromm, Erich, Mike Wallace Röportajı, 1958, Çev.: Ümid Gurbanov, Youtube
- Frisby, David, 2012, Modernlik Fragmanları, Simmel, Kracauer ve Benjamin'in Eserlerinde Modernlik Teorileri, Çev.: Akın Terzi, Metis Yayınları, İstanbul

- Fukuyama, Francis, 2014, Tarihın Sonu ve Son İnsan, Çev.: Zülfü Dicleli, Profil Yayıncılık, İstanbul
- Garett, Lisi, 2013, Herşeyin Teorisi (TEDx Konuşması/San Diego), Youtube
- Gauss, Raymond, 2002, Eleştirel Teori, Habermas ve Frankfurt Okulu, Çev.: Ferda Keskin, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Genç, Mehmet, 2017, Osmanlı'da İktisat, Bu Ülke Programı, 24 TV, İstanbul, Youtube
- Giddens, Anthony, 2012, Sosyoloji, Kırmızı Yayınları, İstanbul
- Girard, René, 2001, Romantik Yalan ve Romansal Hakikat, Edebi Yapıda Ben ve Öteki, Çev.: Arzu Etensel İldem, Metis Yayınları, İstanbul
- Gribbin, John, 2012, Çoklu Evrenler, Kuantum Fiziğinin Evrenleri (Çev.: Emin Karabal), Alfa Bilim Yayınları, İstanbul
- Godard, Jean-Luc, 2014, Godard Godard'ı Anlatıyor, Çev.: Aykut Derman, Metis Yayınları, İstanbul
- Guillen, Michael, 2013, Dünyayı Değıştiren Beş Denklem, Matematikğin Gücü ve Şiirselliğİ, Çev.: Gürsel Tanrıöver, TÜBİTAK Yayınları, Ankara
- Habermas, Jürgen, 2011, Sosyal Bilimlerin Mantığı Üzerine, Çev.: Mustafa Tüzel, Kabalcı Yayınevi, İstanbul
- Hanefi, Hasan, 2016, Gelenek ve Yenilenme, Çev.: M. Emin Maşalı, Otto Yayınları, Ankara
- Harman, Chris, 2010, Halkların Dünya Tarihi, Taş Çağından Yeni Bin yıla, Çeviren:Uygur Kocabaşoğlu, Yordam Kitap, İstanbul
- Hawking, Stephen., Mlodinov, Leonard, 2012, Büyük Tasarım, Çev.: Selma Öğünç, Doğan Kitap, İstanbul
- Heidegger, Martin, 2003, Metafizik Nedir? Çev.: Mazhar İpşiroğlu, S. Kemal Yetkin, Kaknüs Yayınları, İstanbul
- Heritier, Françoise., Perrot, Michelle., Agacinski, Sylviane., Bacharan, Nicole, 2012, Kadınların En Güzel Tarihi, Çev.: Yonca Aşçı Dağlar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul
- Hessel, Stéphane, 2011, Kayıtsız Kalmayın Mücadeleye Katılın, Çev.: İsmail Yerguz, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul

- Hessel, Stéphane., Morin, Edgar, 2012, Umut Yolu, Çev.: İsmail Yerguz, Say Yayınları, İstanbul
- Horkheimer, Max, 2013, Akıl Tutulması, Çev.: Orhan Koçak, Metis Yayınları, İstanbul
- Inarritu, Alejandro Gonzalez, 2014, Birdman
- İktisada Giriş, Editörler: Yılmaz Kılıçaslan, Ethem Esen, 2014, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir
- İlahi Kapitalizm, 2010, Hazırlayan: Marc Jongen, Boris Groys, Jochen Hörisch, Thomas Macho, Peter Sloterdijk, Peter Weibel ile Söyleşi, Avesta Yayınları, İstanbul
- Jalée, Pierre, 1995, Kapitalizm Nasıl İşler, Çev.: Süreyya Ersoy, Belge Yayınları, İstanbul
- Jean, Georges, 2002, Yazı İnsanlığın Belleği, Çev.: Nami Başer, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Jonze, Spike, 2013, Her/ Aşk
- Joseph, Peter, 2007, Zeitgeist
- Kant, Immanuel, 1960, Ebedi Barış Üzerine Felsefi Deneme, Çev.: Yavuz Abadan, Seha L. Meray, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara
- Karaçay, Bahri, 2012, Yaşamın Sırrı DNA, TÜBİTAK Yayınları, Ankara
- Karakoç, Sezai, 2013, İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü, Diriliş Yayınları, İstanbul
- Karakoç, Sezai, 2013, İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü, Diriliş Yayınları, İstanbul
- Karatani, Kojin, 2008, Transkritik, Kant ve Marx Üzerine, Çev.: Erkal Ünal, Metis Yayınları, İstanbul
- Kaufman, Charlie, Johnson, Duke, 2015, Anomalisa
- Kaufman, Charlie, 2008, Synecdoche, New York/ New York Yayınsamaları
- Kazgan, Gülten, 2014, İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Khemir, Nacer, 1986, Çöl Gezinleri
- Kiarostami, Abbas, 2010, Copie Conforme/ Aslı Gibidir
- Kieslowski, Krzysztof, 1989, Dekalog II

- Klee, Paul, 2007, Modern Sanat Üzerine, Çev.: Rahmi G. Ögdül, Altıkırkbeş Yayınları, İstanbul
- Kubrick, Stanley, 1971, A Clockwork Orange
- Kurosawa, Akira, 1990, Düşler
- Lang, Fritz, 1927, Metropolis
- Larrin, Pablo, 2015, The Club
- Lindsay-Hogg, Michael, 2001, Godot'u Beklerken
- Linklater, Richard, 2017, Last Flag Flying/Dalgalanan Son Bayrak
- Loach, Ken, 2016, Ben Daniel Blake
- Lordon, Frédéric, 2012, Kapitalizm Arzu ve Kölelik, Marx ve Spinoza'nın İşbirliği, Çev.: Akın Terzi, Metis Yayınları, İstanbul
- Lukacs, Georg, 1981, Estetik, II. Cilt, Çev.: Ahmet Cemal, Payel Yayınları, İstanbul
- Lumet, Sidney, 1977, Equus
- Lumet, Sidney, 1988, Running on Empty/Boşu Boşuna
- Malle, Louis, 1981, My Dinner With Andre/Andre İle Akşam Yemeği
- Malick, Terrence, 2011, Hayat Ağacı
- Malick, Terrence, 2016, Voyage of Time/Zamanın Yolculuğu
- Mathieu, Nic, 2016, Spectral
- Marx, Karl, 1978, Kapital I. Cilt, Çev.: Alaattin Bilgi, Sol Yayınları
- Marx, Karl, 2003, Kapital; Kapital Üretimin Eleştirel Bir Tahlili I. Cilt, Çev.: Alaattin Bilgi, Eriş Yayınları, Ankara
- Marx, Karl, Felsefenin Sefaleti, PDF
- Marx, Karl, Kapital II Cilt, 2004, Yayına Hazırlayan: Friedrich Engels, Eriş Yayınları
- Mayor, Federico., Forti, Augusto, 2008, Bilim ve İktidar, Çev.: Mehmet Küçük, TÜBİTAK Yayınları, Ankara
- Mckay, Adam, 2015, Büyük Açık
- Merter, Mustafa, 2014, Psikolojinin Üçüncü Boyutu, Nefs Psikolojisi ve Rüyaların Dili, Kaknüs Yayınları, İstanbul
- MetroPoll Araştırma, Türkiye'nin Nabızı, Kasım 2020 Verileri

- Mies, Maria., Bendholdt-Thomsen, Veronika., Von Werlhof, Claudia, 2008, Son Sömürge: Kadınlar, Çev.: Yıldız Temur Türkan, İletişim Yayınları, İstanbul
- Miller, George, 2015, Mad Max: Fury Road
- Minnelli, Vincente., Cukor, George, 1956, Lust For Life/Yaşama Arzusu
- Mirzabeyoğlu, Salih, 2005, İktisat ve Ahlak, İktisada Giriş, İBDA Yayınları, İstanbul
- Mizoguchi, Kenji, 1953, Ugetsu Monogatari/Yağmurdan Sonraki Soluk Ayın Hikayeleri
- Mizoguchi, Kenji, 1954, Zalim Şanso
- Nietzsche, Friedrich, 2010, Böyle Buyurdu Zerdüş, Zerdüş Çev.: Korkut Ata, İlgî Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul
- Nursi, Bediüzzaman Said, 2004, Risale-i Nur Külliyyatından Küçük Sözler, Yeni Asya Yayınları, İstanbul
- Nursi, Bediüzzaman Said, 1958, İşârât-ül İcaz, Mütercimi: Abdulmecid Nursi, Envar Neşriyat, İstanbul
- Orleane, Susan, Kaufman, Charlie, 2002, Adaptation
- Osborne, Mark, 2015, Küçük Prens, Eser: Antoine de Saint-Exupéry
- Oxfam Verileri, 2020
- Öcalan, Abdullah, 2004, Bir Halkı Savunmak, PDF
- Özel, İsmet, 2015, Üç Zor Mesele, Teknik, Medeniyet, Yabancılaşma, TİYO Yayıncılık, İstanbul
- Özel, Saruhan, 02.07.2014, Konut Fiyatları ve Ekonomik Krizler, Zaman Gazetesi, İstanbul
- Özel, Mustafa, 2019, Edebi İktisat, Bilim ve Sanat Vakfı'nda Yapıldığı Konuşmasından, Youtube
- Özkan, Mustafa, 2010, "Kur'an Kıssalarının İslam Tarihi Öğretimi Açısından Referans Olabilirliği Üzerine", Marife, Sayı 3, Konya
- Özkan, Mustafa, 2012, Bilim, Düşünce ve Sanatta Cizre Uluslararası Sempozyumunda " İbnü'l-Esir el-Cezeri'de Tarih Metodolojisi" Adlı Bildirisinden, İstanbul
- Özlem, Doğan, 2004, Tarih Felsefesi, İnkılap Kitabevi, İstanbul

- Pareto, Vilfredo, 2013, Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü, Kuramsal Bir Sosyoloji Uygulaması, Çev.: Merve Zeynep Doğan, Doğu Batı Yayınları, İstanbul
- Payne, Alexander, 2013, Nebraska
- Phillips, Todd, 2019, Joker
- Pollack, Sydney, 1993, The Firm/Şirket
- Piketty, Thomas, 2015, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, Çev.: Hande Koçak, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul
- Platon, 1999, Gorgias ya da Retorik Üstüne, Çev.: Mehmet Rifat, Sema Rifat, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul
- Pollack, Sydney, 1985, Out of Africa
- Proudhon, P. J. 1992, Makaleler, Çev.: M. Tüzel, Birey Yayınları, İstanbul
- Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası yayınları, İstanbul
- Provost, Martin, 2008, Seraphine
- Renck, Johan, 2019, Chernobyl, 5. Bölüm
- Redford, Robert, 2007, Arslan'ı Kuzulara
- Ridley, Matt, 2007, Erdemin Kökenleri, Çev.: Erhun Yücesoy, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Roberts, Wayne, 2016, Katie Says Goodbye/Yeni Bir Hayat
- Rodinson, Maxime, 1969, İslamiyet ve Kapitalizm, Çev.: Orhan Suda, Gün Yayınları
- Rousseau, Jean-Jacques, 2006, Toplum Sözleşmesi, Çev.: Vedat Günyol, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul
- Sartre, Jean Paul, 1981, Yöntem Araştırmaları Diyalektik Aklın Eleştirisi, Çev.: S. Rifat Kırkoğlu, Yazko Yayınları, İstanbul
- Schaffner, Franklin J. 1973, Papillon
- Schlöndorff, Volker, 1979, Teneke Trampet
- Selik, Mehmet, 1988, 100 Soruda İktisadi Doktrinler Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul
- Sevigliano, Marta E., 2004, Tango, Tutkunun Ekonomi Politikası, Çev.: Serdar Aygün, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Shayegan, Daryush, 2013, Melez Bilinç, Çev.: Haldun Bayrı, Metis Yayınları, İstanbul

- Simmel, George, 2006, Modern Kùltürde Çatışma, Çev.: Tanıl Bora, Nazile Kalaycı, Elçin Gen, İletişim Yayınları, İstanbul
- Sokurov, Alexander, 1990, Krug Vtoroy/İkinci Çember
- Springer Berman, Robert, Shari, 2003, American Splendor
- Stevens, Fisher, 2016, Tufandan Önce, National Geographic Channel
- Stockholm International Peace Research Institute (Sipri), 2016, Stockholm
- Şeriati, Ali, 1980, İslam Sosyolojisi Üzerine, Çev.: Kâmil Can, Düşünce Yayınları, İstanbul
- Şeriati, Ali, 2012, İslam ve Sınıfsal Yapı, Çev.: Doğan Özlük, FECR Yayınları, Ankara
- Şeriati, Ali, 2013, Bilinç ve Eşekleştirme, Çev.: Murat Demirkol, FECR Yayınları, Ankara
- Şeriati, Ali, 2015, İnsanın Dört Zindanı, Çev.: Hüseyin Hatemî, İşaret Yayınları, İstanbul
- Şeriati, Ali, Dinler Tarihi, Çev.: Erdoğan Vatansever, PDF
- Şeriati, Ali, Hac Risalesi, Şûra Yayınları, PDF
- Tarih Felsefesi Seçme Metinler, Herder, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer, Haz.: Doğan Özlem, Güçlü Ateşoğlu, 2017, Doğu Batı Yayınları, Ankara
- Tarkovsky, Andrei, 1972, Solaris
- Tarkovsky, Andrei, 1979, Stalker/İz Sürücü
- Tarkovsky, Andrei, 1983, Nostalji
- Tarkovski, Andrey, 2011, Zaman İçinde Zaman, Günlükler 1970-1986, Çev.: Seda Kervanoğlu, Agora Kitaplığı, İstanbul
- Tarkovski, Andrey, 2017, Mühürlenmiş Zaman, Çev.: Mazlum Beyhan, Agora Kitaplığı, İstanbul
- Taylor, Tate, 2012, The Help/Duyguların Rengi
- Tocqueville, Alexis, 1962, Amerika'da Demokrasi, Çev.: Taner Timur, Türk Siyasal İlimler Derneği Yayınları, Yenilik Basımevi, İstanbul
- Tonga, Aydın, 2013, Kapital İslam'ın Temeli Muaviye, Doğu Kitabevi, İstanbul

- Toynbee, Arnold J., 2016, *Uygarlık Yargılanıyor*, Çev.: Nurer Uğurlu, Örgün Yayınevi, İstanbul
- Turani, Adnan, 2014, *Dünya Sanat Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Turgul, Yavuz, 2005, *Gönül Yarası*
- Umberto Eco (Hazırlayan), 2007, *Güzelliğin Tarihi*, Çev.: Ali Cevat Akkoyunlu, Doğan Kitap, İstanbul
- Ülken, Hilmi Ziya, 1941, *İçtimai Doktrinler Tarihi*, Yenidevir Basımevi
- Vattimo, Gianni, 2012, *Şeffaf Toplum*, Çev.: Ümit Hüsrev Yolsal, Say Yayınları, İstanbul
- Visconti, Luchino, 1963, *The Leopard*
- Wallerstein, Immanuel, 11.04.2016, *Medyascope.tv*, Çev.: Haldun Bayrı (Immanuel Wallerstein'in 2008'de Fransız gazetesi *Le Monde*'a verdiği röportajı)
- Walsh, Aisling, 2016, *Maudie*
- Wheatley, Ben, 2015, *High-Rise*
- Wynn, C.M., Wiggins, A.W., 2010, *Bilimde En Büyük Beş Fikir*, Çev.: Gün Köleoğlu, Palme Yayıncılık, Ankara
- Yay, Turan, 2008, *Bilim Felsefesi*, Karl Popper, Eleştiri ve İktisat, Gazi Üniversitesi, SBE, Bilim ve Eleştiri Dergisi, Ankara
- Yerasimos, Stefanos, 1974, *Az Gelişmişlik Sürecinde Türkiye*, 1. Bizzasntan Tanzimata, Çev.: Babür Kuzucu, Gözlem Yayınları, İstanbul
- Zemeckis, Robert, 1997, *Contact/Mesaj*
- Zerka, M.A., Neccar, A.M., 2011, *İslam Düşüncesinde Ekonomi, Banka ve Sigorta*, Çev.: Hayreddin Karaman, İz Yayıncılık, İstanbul